

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206204

UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీ జ్ఞానప్రసూనమాలిక ద్వితీయ ప్రసూనము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీనాథమహాకవిచే రచియింపబడిన

భీమఖండము అను నామాంతరముగల

శ్రీ భీమేశ్వర పురాణము.

క్రొత్తపల్లి-అన్నపూర్ణమ్మచే బ్రకటింపబడియె.

—~~~~—
మాండవకూర్పు.
—~~~~—

శివుడు—“మణి గొనువాని వెతకదవనిఁ గొనువాఁడె రత్నంబు
సరయుఁ గాదె?”

— — —
౧౯౨౯.

Copyright Registered.

PRINTED AT THE
BRITISH MODEL PRESS, CHOLAI, MADRAS.

1929.

శ్రీ. విజ్ఞానం

ఆంధ్రులారా!

మన భాషయం దనేక కవిసార్వభౌములనేక కబ్బంబుల ప్రచియించి మించిరి. అవియెల్ల నాశుశుక్షణశిథిలబంధనాది వీడలచే దఱచుగ నశింపఁగా మిగిలినవి కొన్నియేయున్నవి. తక్కినవి కొన్ని నామమాత్రావశిష్టంబులై గ్రంథాంత గోదా హృతస్వపద్యంబులచే వానిమహిమనూహింపఁజాలు పండితవరేణ్యులమనంబులం గడలేని చింత రగుల్కొనఁజేయఁ జాలి యున్నవి. ముద్రాయంత్రాద్యత్తమసాధనానువవత్తిచే బూర్వ మీషీడ యనివార్యంబై యుండఁ గాని యిక్కాలంబున నేమో, మిగిలినవానిని భద్రపఱచుకొని మనకును మన వెనుకటివారికిని భద్రంబౌన గూర్పఁదగు నుపాయంబు లనేకము లేర్పడియున్నవి. వీనిని మన మెట్లుపయోగించుచున్నాము? దాన మన భాషయందలి గ్రంథసంచయ మెంత రక్షనొందినయది? యనుట నాలోచింపవలసియున్నది.

ప్రకృతమందు మన భాషయందు విలువకుం దొరకు గ్రంథముల రెండుతెఱంగుల విభజింపవగు. ఉల్లిపొరలనంటి కాగితంబులపైఁ దగిలియుఁ దగులక యచ్చొత్తింపఁబడి తప్పలకుప్పలై యతి దూష్యంబులై నెగఁగు ‘గుజలీ’ పుస్తకములు కొన్ని, ఇపుడుండెడు పుస్తకములలో మూఁడుపాల్గిటివియే. వీని వెల సులభమ కాని ఫలము సున్న. వీనియందువర్ణలోపంబులై లెక్కకుమిక్కుటంబులై యున్నవన నిఁకఁ గేవలము పండితవేద్యంబు లగుగణయతిప్రాసాదిలక్షణవైపరీత్యంబుల సంగతి వేఱుగఁ జెప్పవలయునా? దీనికి సుదాహరణంబుగ నిట్టిగ్రంథ మొకదానినుండి యీ క్రిందిపద్యములందున్న రీతిని ముద్రింపించుచున్నాము. చూడుఁడు.

కం..“అటువచ్చినహరుడల్ల, మతటుకునదయ జూచిలేచి తనవీరిక నొ

క్కటనునిచియిష్ట బాషలు, నిడియించియతండరుగ నొరినాధునికనియెన్.”

కం..“సాకారుం డొదలపగని, రాకారుడొ యాదిపురుషాకృతి యిపుడుం, నైకొనిన

ఘనుడో యిట్లని, యాకలాత్తజ్ఞుడైన నలవియె బొగడన్.”

యిటుగాక మంచికాగితములపై నచ్చొత్తింపఁబడి చదువుటకుముందు చూచుట కింపగునట్లు సంపుటికరణముగావింపఁబడియుండు నొక కొన్ని గ్రంథంబు లిపుడిపుడు పొడసూపుచున్నయవి. ఇవి పండితపరిష్కృతంబులై నెగఁడుటచే వీనియందుఁ దప్పలు సంతగఁ గానగావు. అయినను వీని వెల యధికమగుటచేఁ జైకిన ‘గుజలీ’ పుస్తకములకును వీనికిని సవతిపోగు వాటిల్లఁగాఁ జిన్నతనంబుచే వన్నెకెక్కు నయ్యవి

యే పామరులకు గ్రాహ్యములై మించెడిని. నిష్ప్రయోజనమగు వస్తువునకిడిన యది యెంతయైనను నష్టమెకా మనిపిరదు. అది యటు చేసినను గుణగ్రాహులగు కొందఱు మాత్ర మియుత్తమగ్రంథములనె కొనియెదరు. అయిన నట్టివారి సంఖ్య కొద్దియగును గ్రంథములవెల యధికమ కావలయు. ఇందువలన నట్టి యుద్యమములయందు తాపహము కొఱవడును. ఈ కొఱవడిను వారింపఁదగు నుపాయమెయ్యది? దీర్ఘ లోచనపై నీ ప్రశ్న కిది తగునుత్తరమని మాకుఁ దోచె. అది యెద్దియనిన కొంత నష్టమున కోర్చియైనను 'గుజిలీ' పుస్తకముల విలువయు నొండువానిగుణము నొక్కటఁ గూర్చవలయు. అట్లు చేయుటవలన రెండువిధములైన లాభముకల్గును. తక్కువ షేలఁబెట్టి యీ గ్రంథములఁ బామరులుఁ గొనఁజాలుదురు. దానవారికి వీనికిని 'గుజిలీ' పుస్తకములకుఁ గల తారతమ్యము లేర్పడును. అంత నభ్యాసముచే గుణ గ్రాహకత్వమేర్పడ గుణరహితమగు వస్తువులయందు దురుచిపుట్టును. ఇది యొక లాభము. గ్రంథముల ముద్రింపించువారును ముసుపటివలె నత్యధికలాభముఁ గోరక కొంతలాభముతోనే తృప్తిబొందవలసి వచ్చెను. దాన నుద్గ్రంథముల విలువయుం దగ్గును. ఇది మఱియొక లాభము. ఈ రెండును గూడిన నాంధ్రప్రపంచంబునఁ గల గ్రంథసంఖ్యయుఁ జదువగుల సంఖ్యయు పెచ్చకమానదు.

ధనశాస్త్రసూక్ష్మతల నింతగఁ జర్చించు మేము మాకు నష్టముకలుగు యత్నముం జేయుదుమనియు, దాన నీయుద్యమము కొనసాగవనియుఁ దలఁపవలదు. విశేష లాభమును మేము కోరలేదకాని నష్టమున కేమాత్ర మొడిగట్టలేదు. కావున మా యత్నము సఫలంబగుననుట కెంతమాత్రమును సందియంబులేదు. ఇక నది యెట్టి దనుట వినరించదము కనుఁడు.

“శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక” యనుపేరఁ గ్రమంబుగఁ బుస్తకరాజిఁ బ్రకటించుచుండుము. మాచేఁ బ్రకటించఁబడు గ్రంథములెల్ల నునుపుచే మించు దళసరికాగితములపైఁ జక్కగ నచ్చొత్తించఁబడి పండితపరిష్కృతములై వెలయ. పద్యంబులెల్లఁ బాదమునకొకపజ్జీయు యతిస్థానములంగుర్తును గలిగియుండును. సంపుటికరణమును దృఢముగఁ జేయింతుము. ఇంతచేసియు వెల యించు మించుగ 'గుజిలీ' పుస్తకములకుంబలె యుండునట్లై నియమింతుము!! ఈ కాలపుఁ దేనె లొలుకుమాట లంగల ప్రకటనలచే మోసపోయిన యనేకులు కాలక్రమంబున మాచేఁ బ్రకటించఁ బడు గ్రంథముల గొరవముఁ గొనియాడఁగలరని నమ్ముచున్నాము. మాకుఁ 'జంబాలు' ముందుగఁ బంపనక్కఱలేదు. భాషాభిమానులందఱు నీగ్రంథములం గన్నులారఁ జూచినపిదప నాదరించినఁజాలు.

ఇట్లని విన్నవించు నుజనవిధేయులు,

ర. వేంకటసుబ్బయ్య, ఎమ్. ఏ.,   క్రొ. వేంకటపద్మనాభశాస్త్రి.

శ్రీ.
శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.
పీఠిక.

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుండగు శ్రీకాళహస్తీశ్వరుని యర్థాంగలక్ష్యము జగజ్జననియు నగు శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబకు భక్తిమెయి మేమర్పింపఁబూనిన “శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక” యందు ద్వితీయప్రసూనముగ నీ భీమఖండ మనునామాంతరముగల శ్రీభీమేశ్వరపురాణముం గూర్చితిమి. ప్రథమప్రసూనమగు శ్రీకాళహస్తీమాహాత్మ్యము నిజవాసనావేల్లితాంధ్రప్రపంచం బై నెగడనాగి యెదేండ్లైనను ద్వితీయప్రసూన మింతకాలము పొడగానరాకుండుటకుఁ గతం బీగ్రంథమందుఁగల చిక్కులతోడఁ గేవలము ధనాఘ్నముకాని మా యత్నములు ముద్రణాద్యవసరములందలసగతి నహించుటయ. ఈ గ్రంథముయొక్క ప్రతులు చిక్కుట మిక్కిలి యరుదు.

మహారాజరాజశ్రీ, సమర్థిరంగయ్యసెట్టి బి. ఏ., గారొకప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, గురుబాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారొక ప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, పోతావ్రగడ బ్రహ్మానందముగారొక ప్రతియు మా కిప్పించిరి. ప్రాచీన పుస్తకభండారమునందు రెండుప్రతులు చిక్కినవి. బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, చర్భా వెంకయ్య బి. ఏ., బి. ఎల్., గారు, సంస్కృతభాషలో ముద్రింపంబడియుండు భీమకండంబను గ్రంథంబొకటిని మా కొనంగిరి. వీనిని సహాయముగాఁ గొని యీ భీమేశ్వరపురాణంబును మాశ్చక్కిలఁది సంస్కరించి వ్రాయించి ముద్రింపించినారము.

ఈ గ్రంథమునఁ దొలుదొల్ల విఘ్నేశ్వరుని ప్రార్థనలోన పద్యము వ్రాతప్రతులయం దిట్లుండెను: —

ఉ. ఏనిక మోముతెల్లెలుక నెక్కినరావుతుగాచవాచసే
నానియనుంగు పెద్దనవినాయక దేవుఁడుకర్ణతాళజం
ఝానిలమారుతంబున నిరంతరముం బ్రబలాంతరాయసం
తానఖనాఖనాఖనఖదంతముల న్విదళించుగావుతన్.

ఈ పద్యముంకూర్చి మే మెఱింగినపండితుల నందఱునడిగినారము కాని యొక్కొకరును గ్రుక్కలుమ్రొంగినవారలె, మార్పులు సూచించినవారలె. అయినను మా

వ్రత మొకటికలదు. అది యేదియందులేని మేము ప్రకటించు గ్రంథములయం దాయా గ్రంథక్రమేషములు వ్రాయొగించియుందురో వానిని సాధ్యమైనంతవఱకు నూహించి వేయవలయుననేకాని మాకుం దెలియనినోట్ల నుండు పక్షములందీసి పాటవైచి మాకవిత్య మిటికింపఁగూడ దనుటయే. ఈ నిర్బంధమునకు లోనైన మే మీ వినాయకస్తుతింగల పద్యముంగూర్చి పడినకష్ట నూ వినాయకున కే యొఱుక. ఇట్టి కష్టము లీగ్రంథమం దెన్నియో యుండినవి. వానినెల్ల శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబ కరుణ చేతను బెద్దలసహాయమువలనను గడచి నేటి కీగ్రంథముఁ బ్రకటింపఁ గంటిమి.

ఇది పంచాశత్పాదమండితం బగు స్కాందంబులోని యొక ఖండము. భీమఖం డము నాఁబడు. గోదావరిజిల్లాలోని నతౌరామము లేక భీమేశ్వరం బనునొకశివస్థల మాహాత్మ్యముం దెలుపునది. ఆస్థలంబునకు దక్షిణకాశియను సంజ్ఞయుఁ గలదు. అది భోగమోక్షదం బనివ్రసిద్ధిఁ గాంచినది. దేవభాషయందు ముప్పదిరెండు పద్యముగా విభజింపఁబడి యిండు మించుగ రెండువేల శ్లోకములుగల యీ గ్రంథమును నాం ద్రంబున శ్రీనాథుఁ డను మహాకవి యతౌశ్వాసముల గ్రంథముగ విరచించె.

శ్రీనాథుఁడు పాకనాటి నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. భారద్వాజసగోత్రుఁడు నాపస్తంబసూత్రుఁడు బ్రాహ్మీవర ప్రసాదలబ్ధుఁడును శివపూజారతుండు. ఈయన తల్లిదండ్రులు భీమాంబయు మారయయు. తాత పద్మపురాణంబును రచించిగ కమల నాభామాత్యుఁడు. వీనికిం బ్రమాణంబు లెవ్వియనిన:—

శా. భారద్వాజపవిత్రగోత్రుని శుభాపస్తంబసత్సూత్రు వి
ద్యారాజీవభవుండు మారయకుఁ బుత్రుఁడౌచార భీమాంబకు
న్గారామైనతనూజు న న్ననఘు శ్రీనాథాఖ్యునిం బిల్చి న
త్కారం బొప్పఁగ గారవించి పలికె న్నంభీరవాక్ప్రముఖన్. నైషధము.

శా. బ్రాహ్మీదత్తవర ప్రసాదుఁడ వురుప్రజ్ఞావిశేషవయా
జహ్నస్వాంతుఁడ వీశ్వరార్చనకళాశీలుండ నభ్యర్చిత
బ్రహ్మాండాదిమహాపురాణచయతాత్పర్యార్థనిర్ధారిత
బ్రహ్మజ్ఞానకళానిధానమవు నీభాగ్యంబుసామాన్యమే. నైషధము.

మ. కనకత్కౌఠరధీరు వారిధితటీ కల్పవృక్షాధీశ్వరుఁ
ఘఘుని న్నైషధపురాణసంగ్రహకళా కౌవ్యప్రబాంధాధిపుఁ
వినమత్కృతీసార్వభౌముఁ గవితావిద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుందాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనాభామాత్య చూడామణిన్. భీమ

ఈ కవించించిన గ్రంథములు మే మెరింగినంతవఱకు నెవ్వయినన:—

1. నవమరుత్తుచరిత్రము.
2. పండితాధ్యక్షచరిత్రము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుడైన మామిడి ప్రెగ్గడయ్యకు సంకితము.
3. శాలివాహనస్తవతి.
4. నైషధము, ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుని తమ్ముడైన మంత్రి సింగ నకు సంకితము.
5. భీమఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి మంత్రియైన బండపూడి యన్నా మాత్యున కంకితము.
6. కాశీఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి కంకితము.
7. వీధినాటకము.
8. హరవిలాసము; ఇది వేమారెడ్డియొద్ద సుగంధ భండాగారాధ్యక్షుఁ డైయున్న సిరయాల తిప్పయ్య కంకితము.
9. పల్నాటి వీరచరిత్రము.
10. నందనందనచరిత్రము.

వేమారెడ్డియు, వీరభద్రరెడ్డియు నన్నదములు.

ఈ గ్రంథంబులు వ్రాయఁబడినవరున కాశీఖండములోని యీ పద్యమువలన నొకంత తెలియును:—

సీ. చిన్నారి పొన్నారి ♦ చిఱుతకూఁకటినాఁడు, రచించితి మరుత్తురాట్చరిత్ర
సూనూఁగుమీసాల ♦ నూత్నయావనమున, శాలివాహనస్తవ ♦ శతినొడివితి
సంతరించితి నిండు ♦ జన్మనంబునయందు, హర్షనైషధకావ్యమాంధ్రభాషఁ
జ్రాధనిర్భరవయః ♦ పరిపాకమునఁగొని, యాడితిభీమనాథునిమహిమఁ
బ్రాయమింతకుమిగులఁ గై ♦ వ్రాలకుండఁ, గాళికాఖండమనుమహాగ్రంథమేను
దెనుఁగుఁజేసెదఁగర్ణాట ♦ దేశకటక, పద్ధవనహేళిశ్రీనాథ ♦ భట్టనుకవి.

ఈ గ్రంథంబులు సంస్కృత జటిలంబులై ముద్దులుగుల్కులైలిని సలక్షణంబగు భాషను వ్రాయఁబడియున్నవి. ఈ కవివ్రాయు సీసపద్యములు చూడఁ జూడఁ జవు లొలుకుచుండును.

ఈయనకవిత్వము మిక్కిలి రసవంతమనుటయం దీయనకుఁ గలిగియుండిన నన్తకమునకుఁ గాశీఖండము కృతిభర్తయగు వీరభద్రరెడ్డిచెప్పినట్లు వ్రాయఁబడి

యుండు నీ పద్యము నివర్తనము. ఈకవి తన కావ్యములయం దేయేవిధముగ భాషను బోషింప యత్నించినదియు నీపద్యము తెలుపును:—

సీ. వచియింతువేములఁవాడ భీమనభంగి, నుద్దండలీలనొంకొక్కమాటు

భాషింతునన్నయఁ భట్టుమార్గంబున, నుభయవాక్ప్రశీనొంకొక్కమాటు
వాక్రుత్తుతిక్కయఁజ్వప్రకారము రసా, భ్యుచితబంధముగ నొంకొక్కమాటు
పరిధవింతుప్రబంధఁ పరమేశ్వరునితేన, నూక్తివైచిత్రి నొంకొక్కమాటు.

శ్లో. “కాశీఖండ మయఃపిఞ్డం నైషధం విద్యదామధమ్”

అనునటుల దేవభాషలో మిక్కిలి కఠినములు నాఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచిన కావ్యముల నీ కవిశిఖామణి సాహసించి తెనిగించెనన నీతని సామర్థ్యమునుగుఱించి వేఱు గఁజెప్ప నక్కఱయుండదు. ఈ కవి వ్రాసిన గ్రంథములలో గొప్పవియు రసవంతములును ముద్రితములు నగు కాశీఖండము నైషధ మనునవి భాషాంతరీకరణములు తక్కినవియు నారసిచూచినఁ దఱచు దేవభాషలోని యేదో యొక గ్రంథమునం దుండి వ్రాయఁబడినట్లే యేర్పడును. ఎట్లనం బ్రకృతము శ్రీ సరస్వతియను మాస పత్రికయందు ముద్రింపఁబడుచుండు హరవిలాసమున 4-వ యాశ్వాసమున గౌరీతపస్సు, వివాహసం దేశము మొదలగు పట్లం జూడుఁడు. కాళిదాసు కుమారసంభవమునకు యథాశ్లోకము భాషాంతరీకరణముగ నుండుట తెలియును. ఈ కవివ్రాసిన భాషాంతరీకరణములు యథాశ్లోకముగ వ్రాయఁబడి యుండలేదు; ఈ విషయమున నీకాలపు భాషాంతరీకరణములగు కుమారసంభవము శాకుంతలాది నాటకములు మొదలగువానితో నివి తులఁదూఁగవు. తనతో సమకాలికుడైన బమ్మెర పోతనా మాత్యుఁడు మూలము ననుసరించినంతమాత్రముఁగూడ నీకవి యనుసరించియుండలేదు, దృష్టాంతములం జూడుఁడు:—

23-వ పుట 13-వ పద్యమున “సంతతము దేవవేశ్యాభుజంగుడతఁడు” అని యున్నది. దీనికి మూలము “సహిసర్వదేవరాట్” సాధ్యమైనపట్ల నెల్ల నిట్లు దేవునకేని గొప్పవారికేని యీ భుజంగత్వముఁ గల్పించుట యీ కవియొక్క గొప్పలోపము. దీనివలననే కృతిపతినింగూర్చి పద్యసంతములలో “పంచారామవధూటీ పంచాస్త్రవిహారకేలి పాంచాలునకున్” అని వ్రాసెను. ఇది యాకృతిపతికేనిఁ బంచారామవాసినులగు పుణ్యాంగనలకేని గౌరన జనకంబుగ మాకుఁ దోఁపదు.

23-వ పుట 14-వ పద్యము “అతని నిశ్వాసముల మాత్రం నొనాకావా, వేదములును జరాచరం విశ్వజగము.” దీనికి మూలము “భవత్యపాణ్యమాత్రేణ తస్యసర్వమిందజగత్.”

45-వ పుట 18-వ పద్యము. “వేదండునదనశుండాకాంఠచుళికితోన్న కస్తగోదావర సలిలధారార్ధుణత్కరబృంహిత బ్రహ్మాండగోళంబును” అను దానికి మూలము “సప్తగోదావరతట క్రీడాస్తకస్యశీకరైః | గజాస్యస్య కరోన్ముక్తైః క్షిన్ననూర్తామణ్ణలమ్.”

91-వ పుట 153-వ పద్యము “పుండరీకత్వప్రకాంతాతిసుండిత, కటిమండలంబు” దీనికి మూలము “పుండరీకోద్భవ శిరోమాలికాహరశోభితమ్.” ఇందుఁ బుండరీకబద్ధము తక్కు దానియర్థము సహితము భిన్నము.

ఇట్లున్న నొక్కొక్క యెడమూలాతిక్రమణమె రసమును మిక్కిలి పోషించినట్లగవడును. సూర్యోదయూరి వర్ణనములందును నీకవి నిజకవితాప్రాగల్భ్యము విపులముగఁ దెలిపియున్నాఁడు. వలయునేని 25-వ పుట 30-వ పద్యము. తే. సంజకేం పునుదిమిరపుం ధంపునలుపు, గమించి బ్రహ్మాండభాండంబు ధరము మెఱసె, బరమ పరిపాకదశవృంతం బంధమెఱచి, పతనమగుతాటి పంటితోఁ బ్రతిఘటించి.” యను దీనిం జూడుఁడు. ఇట్టివి కొల్లలుగనున్నయవి. కవన మెచ్చటనేగాని తడవికొనినట్లగవడదు. “ముగురంగూర్చిన ముండదైనమునకున్ మోమోట లేదోనుమి” యను దానివంటి దేశీయములు మంచినీళ్లప్రాయముగ నీకవి వాడును. “వేయేల? హర విలాసమున గప్పలు, గఱరనరల్కరచర గట్టనియఱచెన్” అని కప్పలకూతలను గవిత్వమునఁ జేర్చివ్రాసిన యీ మహాకవి శైలియిట్టిట్టి దనవలయునే?

ఇతనికి శైవపక్షపాతము మెండనుట యీతనిచే రచింపఁబడిన గ్రంథములవలన నెకాక యీ భీమఖండమునందు శ్రీకూర్మము సర్వపురమునుంగూర్చి మూలమున రెండధ్యాయములు మిక్కిలి విపులంబుగ స్తుతిపాఠములతోడ వ్రాయఁబడియుండ నాంధ్రంబున నీ రెండుస్థలములు నొక్కపద్యమున (29-51) నొక్కొక్క పాదమున నతిసంక్షేపముగ వర్ణింపఁబడుటవలనను దెలిసికొననగును.

88.	137	} ముజ్జగంబు
13.	90	
37.	120	ఎల్లన్ శిష్యుల
107.	77	సీమంబు.

ఇట్టివి కొన్ని మృగ్యంబులగు ప్రయోగంబు లీకావ్యంబునఁ గనఁబడినవి. ఆంధ్రలక్షణంబు దెఱంగుంబట్టి యివి లక్షణవిరుద్ధంబులన సాహసింపము అఖండ యతి యీకవికి నమృతము.

ఉత్తరభాగమునం దేకారణముచేతనో యీ గ్రంథము మిక్కిలి యజాగ్రత్త తో వ్రాయఁబడిన ట్లగపడుచున్నది. ఎట్లనిన:—

54-62 తీర్థముల పేర్లును వరుసయుఁ గ్రమంబుగలేదు.

85 వక్త యెవరయినదియు మఱచి వ్రాయఁబడి యున్నది.

106-వ పుట 67-వ పద్యమున అయిదుతరముల పూర్వుల నవలమీఁద, నందఱు గాచు నూర్ధ్వలో • కాలయముల దీనికిమూలము “దశపూర్వాదశాప రా” అని యున్నది. 10-కి 5 వేసినది సహజోక్తికిని విరుద్ధముగనున్నది.

117-వ పుట 157-వ పద్యము ప్రథమపాదమునఁ బాపములు ప్రబలు ననఁబడియె. 2-వ పాదమున పాపక్షయము పేర్కొనఁబడియె. పాపంబులెట్లు ప్రక్షయం బందునో వ్రాయఁబడియుండలేదు. మూలమున నీపట్టున “సత్సమాగమ మన్నాను కథాశ్రవణయోగతః | పాపక్షయోభవేద్దేవి” అని యున్నది.

గ్రంథాంతమున యోగవర్ణనముపట్ల మూలాతిక్రమణమును గ్రమభంగమును దండిగఁ గనఁబడుచున్నవి.

ఈ కవి వ్రాసినగ్రంథములలో “వీధినాటకము” అనునది యొకటి పేర్కొని యున్నాముకదా? వీధియనునది దశరూపకములలో నొకటి. శ్రీనాథునకేని యాతని సమకాలికులకేని నాటకములు వ్రాయనేల బుద్ధిపుట్టకపోయెనో యది మిక్కిలి చింత్యము.

ఈకవి భాగవతము నాంధ్రంబున రచించిన మహాకవియగు బమ్మెరపోత రాజునకు బాపమఱింది యందురు. వేంకటగిరిరాజులకు మూలపురుషుఁ డగుచెవి రెడ్డిమొదలు పదవతరమునం బుట్టి రాజ్యమేలిన సర్వజ్ఞసింగమనాయనినతనికి ముందు వాఁడైన సింగమనేనిని సందర్శించిన ట్లగపడుటచే నీతనికాలము క్రీస్తు 15-వ శతాబ్దము పూర్వార్థములోనిది యనవచ్చును. భీమఖండము ప్రథమాశ్వాసము 31-వ పాదమునను నీ కవినఁ బాలించిన రెడ్డయ్యాస్థానము రాజమంహేంద్రవరమని యేర్పడుటవలనను నితఁడు తన గ్రంథములనెల్ల రెడ్డకో వారివారికో యంకితమిచ్చి యుండుటవలనను నితని నివాసభూమి రాజమహేంద్రవర మనియె చెప్పవలసి యున్నది. శ్రీనాథుఁడును బోతనామాత్యుఁడును వేంకటగిరి సర్వజ్ఞ సింగమనాయని

యాస్థానకవులని యానంస్థానవంశ చరిత్రమున వ్రాయఁబడి యున్నదటయని బ్రహ్మశ్రీ మహారాజరాజశ్రీ రాయబహుదరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులవారు వ్రాయుచు దానినిఁ దాము విశ్వసించుమని తమ కవులచరిత్రములోఁ దెలిపియున్నారు. “ఈ సర్వజ్ఞసింగమనాయఁడు కావ్యనాటకాలంకారములయందును దర్శనాధికారణాది శాస్త్రములయందును సమర్థుడై కావ్యములు వ్రాయఁడమునందుఁ బ్రజ్ఞకల వాడై సింగభూపాలీయ మనునలంకార గ్రంథమును జేసెను. ఈయన పరాక్రమ శాలియై ప్రౌఢదేవరాయలవారి దినములలోఁ బ్రసిద్ధుఁడుగ నుండెను. శ్రీభాగవతముఁ దెనిఁగించిన బహురహితరాజనే కవీశ్వరుఁ డీయనమీఁద భోగినీదండకమును జెప్పినాఁడు. నైషధముఁ దెనిఁగించిన శ్రీనాథుండను కవీశ్వరుఁడు సింగమనాయని మీఁదఁ గొన్ని పద్యములఁ జెప్పియున్నాఁడు.” అని మాత్రమే యీవంశమువారి వంశవృక్షమునఁ గనఁబడుచున్నది. అయినను దీని నాధారముగఁ గొని యింగ్లీషు భాషలో రాజా టి. రామరావుగారిచే వ్రాయఁబడిన వంశచరిత్రమందుమాత్ర మిట్లని యున్నది:—“His Court is said to have been adorned by several poets among whom were Bammara Pota Raju who translated the Bhagavatam in Telugu and Sreenathudu the Telugu translator of Naishadham. Sarvagna Singama Nayudu formed the subject of a composition by the former called Bhoginee Dandakam and of some stray verses by the latter.” పోతన శ్రీరామ చంద్రుని యాస్థానకవియేకాని సామాన్య సరపతుల నాశ్రయించినవాఁడు కాఁ డనుట లోకవిదితము. శ్రీనాథుఁడు తన గ్రంథములను రెడ్లకును వారి మంత్రుల కును భాండాగారాధ్యక్షులకును సంకితం బొసఁగి లాభ మపేక్షించినవాఁడై యుం డఁగ నతఁ డాస్థానకవియై యుండినచో “ఇప్పుడు జేశ్వరాధముల కిచ్చి పురంబులు వాహనమ్ములు ॥ సొమ్ములుఁ గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి శరీరము వాసి కాలుచే ॥ సప్తెటపోటులం బడక సమృత్తి శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పెనీ ॥ బహురహితరాజాకండు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగ ॥” అని సరాంకితమున కెంతేనియు విముఖుడై కేవల ముదాసీనుడైయున్న బహురహితనామాత్ముని నెట్లా మెప్పించి భోగినీదండకముం గైకొనిన సరసుఁ డగుసింగభూపాలుఁ డితనివలన నొక గ్రంథమేనియు సంకితము నడిగియుండుమికిం గారణ మేమియై యుండును? కావున నీవార్త విశ్వసనీయము కానిదే. అయినను శ్రీనాథునకును సింగభూపాలునకును సమాగమము కలిగినదియు ఖార లొకరియం దొకరు మిగుల గౌరవముంచియుండి రనుటయు విదితంబ. ఎట్లనిన శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయని కొలువుకూటంబు దరియం బోవునపు డీలాగు సరస్వ తిని నుతించెనట.

సీ. దీనారటంకాలఁ ♦ దీర్ఘమాడించితి, దక్షిణాధీశుము ♦ త్యాగశాలఁ
 బలుకుతోడై తాంధ్ర ♦ భాషామహాకావ్య, నైషధగ్రంథసం ♦ దర్శమునకుఁ
 బగులఁగొట్టించి తు ♦ దృటవివాదప్రౌఢి, నాడడిండుమభట్టు ♦ కంచుఢక్కఁ
 జంప్రతేఖ్యక్రియా ♦ శక్తిగానులయొద్దఁ, బాదుకొల్పితి నార్వ ♦ భౌనుబిరువ
 మెలుల మెప్పించెదో నన్ను ♦ నింకమీఁద, రావుసింగమహీపాలు ♦ దీవిశాలు
 నిండుకొలుపున నెలకొని ♦ యుండినీవు, సకలసద్గుణికురుంబ ♦ శౌరదాంబ.

ఇట్లు నాయనింగారి సన్నిధింజేరి శ్రీనాథుడు,

కం.సర్వజ్ఞ నామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ ♦ జనపాలునకే
 యుర్వింజెల్లును నితనుని, సర్వజ్ఞం డనుట కుక్క ♦ సామజనునుటే.

యనియెనట. అంత నాభూకాంతుం డొకసమస్య నొసంగ దాని నిట్లు
 పూరించెనట.

ఉ. తేక్కక రావుసింగవసు ♦ ఛాధిపుఁ డథుల కిచ్చుచున్నచో
 దిక్కిలలేనికన్గని ద ♦ దీచిని భేచరువేల్పుమానుఁ బెం
 పెక్కినకామధేనువు శి ♦ బీంద్రుల నెన్నెదు భట్టదిట్టవై
 కుక్కనొ నక్కవో ఘణివో ♦ శ్రోతివో పిల్లివో భూతపిల్లివో.

శ్రీనాథుడు సింగమనాయనిఁ జూచినపుడు ముదిమినయనున నుండవలయు.
 ఏలయన నీవంశమున నెనిమిదవపురుషాంతరమున నుండిన కుమారవేదగిరినాయుడు
 మాచారెడ్డిని గొట్టి యీకాలపు దురాచారపద్ధతిని దల దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివిం
 చెను. మాచారెడ్డి సోదరుఁ డనవే మారెడ్డి యంతటఁ బగఁబూని యాకుమార వేద
 గిరినోడించి యాతని తలఁ దెగనటికి దానిం దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివించెను. ఆ వేద
 గిరితమ్ముడు లింగమనాయుడు సింగమనాయని పైతరమువాఁ డా యన వేమారెడ్డిం
 జంపి యతని తలను ననతమ్మపడిగం బొదిగించినదిగాక సందికంతవీతరాజను కఠారిని
 నైతముఁ గైకొనెను. ఈ కఠారికై శ్రీనాథుడు లింగమనీనింజేరి.

సీ. జగనాబ్జగండాంక ♦ సంగ్రామనిశ్శంశ, జగతీశరాయవే ♦ శ్యాభుజంగ
 యఘోకీటలగొంగ ♦ యరిరాజమదభంగ, మేలందుధరణీశ ♦ మీనజాల
 మూరురాయరగండ ♦ మురియురాజులనిండ, యభివృద్ధిమీఱుచో ♦ హత్తిమల్ల
 ఘనగాయగోనాళ ♦ కానినీపాంచాల, బ్రహ్మయశశివంశ ♦ సరశురామ

దండిబిరుదుల సురతాని ♦ గుండెదిగుల, భలీరె యల్లయ వేముని ♦ పగటిమండ
రమణమించిన మేదిని ♦ రావుబిరుద, సంగరాటోపమాదయ ♦ లింగభూష.

అనుపద్యమును జదివి దానిని మరలఁ బుచ్చుకొనెను. ఇదియునుగాక పైను
దాహరించుబడిన “నూనూఁగునూసాల” యను పద్యమువలన శ్రీనాథుఁడు కాశీఖండ
మును రచించినపుడు “ప్రౌఢనిర్భరవ మఃపరిపాకమును” దాఁటియుండెను. ఆ కాశీ
ఖండ మల్లాడ వీరభద్రారెడ్డి వేంకటగిరి సంస్థానము హరిలోఁ దొమ్మిదవ పురుషాంతర
మునం దున్న లింగును నేని సమకాలికుఁడు. దీనికిఁ బ్రమాణము.

ఉ. బల్లరగండలింగవిభు ♦ పాదమునందుఁ బసిండియందె తా

ఘల్లురుఘల్లుఘల్లురని ♦ ఘల్లుని మ్రోయఁగ భీతి గుండియల్

ఝల్లురుఝల్లుఝల్లురని ♦ ఝల్లున నల్లలాడుచుందు రా

యల్లయ రెడ్డివేముఁడును ♦ నాతనితమ్ముఁడు వీరభ ద్రుఁడున్.

ఈకవి సింగమనాయనియద్దను రాఁ గతము మృగ్యము.

పైనుడుచుబడిన “సర్వజ్ఞ నామధేయము” అను పద్యమును సింగమనాయని
కొలుపులో శ్రీనాథుఁడు చదివి మరలినవెనుక రెడ్లవారతని నిచ్చకాలమారియని
యాత్రేపించినట్లును దానికతఁ డాపద్యమున కన్యార్థము కల్పించినట్లును నొక
వ్రతీతి బ్రహ్మశ్రీ గురుబాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులవారి కవి జీవితములందుఁ గనఁ
బడుచున్నది. “దీనారటంకాల” యను పద్యముం జదివినవారును “సింగభూపా
లీయు” మనునామాంతరముగల రసార్ణవసుధాకరా ద్యున్మంథకర్తయు రసజ్ఞుఁడునునగు
సింగభూపాలునిమహిమ నెఱింగినవారు నీకథ నెంతయు సమ్మగు. సర్వజ్ఞ నామధే
యము అని శ్రీనాథుఁడు పొగడినదే నిజమును సలక్షణమును.

ఇంక శ్రీనాథునిఁ బోతనామాత్యునిఁ గూర్చి కొన్ని కథలు కలవు. అవి
యన్నియుఁ బోతనామాత్యుని పారలౌకిక ధర్మంబును శ్రీనాథుని యైహికభోగేచ్ఛను
దెల్పునవి.

ఇంతటి మహాకవి యయ్యును గొప్పవారియాశ్రయముగలిగియుండియు సనేక
గ్రంథముల రచించి యనేకుల కంకిత మిచ్చి లాభముఁ బొందియుండియు శ్రీనా
థుఁడు తనయందలి గొప్పలోప మగు స్త్రీతాల్యము వలనఁ గాఁబోలు నవసానదశ
యందు మిగుల దారిద్ర్యము ననుభవించినట్లు లీక్రిందిపద్యములు తెల్పుచున్నయవి.

సీ. కవిరాజకంఠంబుఁ ♦ గొఁగిలిం చెనుగదా, పురవీధి నెదురెండఁ ♦ బొగడదండ

సార్వభౌమునిభుజా ♦ స్తంభమెక్కినుగదా, నగరివాకిటినుండు ♦ నల్లగుండు

ఆంధ్రనైషధకర్తః యంశ్రీయుగ్మంబునఁ, దగిలియుండెనుగదా • నిగళయుగము
వీరభద్రారెడ్డి • విద్వాంసుముంజేతి, వియ్యమందెనుగదా • వెదురుగొడియ
కృష్ణ వేణువు కొనిపోయె • నింతఫలము, బిలబిలాలులుదినిపోయె • దిలలుఁ బెసలు
బొడ్డుపల్లెను గొడ్డేటి • మోసపోతి, నెట్లుచెల్లింతుఁ డంకంబు • లేడునూర్లు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ • గలిసెవీరారెడ్డి, రత్నాంబరంబు లే • రాయఁడిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁ బండె • మైలారు విభుఁడేగి, దినవెచ్చ మేరాజు • తీర్చగలఁడు
రంభఁ గూడెఁ దెనుంగు • రాయరాహుత్తుండు, కస్తురి కేరాజుఁ • బ్రస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యెవిఁసనమంత్రి మఱిహేమ, పాత్రాన్న మెవ్వనిఁపంక్తిఁగలదు
భాస్కరుండుమున్న దేవునిఁపాలికరిగెఁ, గలియుగంబుననికనుండఁ • గష్టమనుచు
నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ • డమరపురికి, దివిజకవివరుగుండియ • ల్లిగ్గురనఁగ.

విషయసూచిక.

—०००—

స్రథమా శ్వాసము.

విషయములు.

పొరటలు.

౧	ఇష్టదేవతా ప్రార్థనము	౧
౨	పురాతన కవీంద్రగుణోర్తనము	౨
౩	కుకవి నిరాకరణము	౩
౪	ఉపోద్ఘాతము.. .. .	,,
౫	వేమభూపాలుని పంశాపతారవర్ణనము	౫
౬	కృతినాయ పంశాపతారవర్ణనము.. .. .	౬
౭	పవ్యంతములు	౧౨
౮	దక్షరామపురవర్ణనము.. .. .	౧౩
౯	కథాప్రారంభము.. .. .	౨౦

ద్వితీయా శ్వాసము.

౧౦	సూర్యోదయవర్ణనము	౨౪
౧౧	చంద్రోదయవర్ణనము	౨౬
౧౨	సూర్యోదయవర్ణనము	౨౭
౧౩	వ్యాసమహర్షి యాత్రకు చెడలట	,,
౧౪	పీఠికాపుర వర్ణనము	౨౮
౧౫	కుమారరామ వర్ణనము	౩౦
౧౬	సర్పపుర వర్ణనము	,,
౧౭	అగస్త్యుడు వ్యాసమహర్షిఁ గాశిఁ బాసివచ్చుటకుఁ గారణం బడుగుట ..	౩౩
౧౮	వ్యాసులు తాను గాశిఁబాసినకారణంబుఁ జెప్పట	,,
౧౯	వ్యాసులు కాశిని శపింపఁబూనుట	౩౫
౨౦	విశ్వనాథుడు పార్వతితోడ వ్యాసాదు లుండిన వేదికకడకు విజయము చేయుట	౪౦
౨౧	శంభుడు వ్యాసుని శిష్యులతోడఁ గాశి చెడలిపొమ్మనుట	,,

తృతీయా శ్వాసము.

౨౨	కలశభవుఁడు సారాశర్యునకు దక్షరామమహిమంబు చెప్పట ..	౪౪
౨౩	వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీమమండలంబుఁ గనుఁగొనుట	౪౯
౨౪	వ్యాసాదులు దక్షరామంబుఁ బ్రవేశించుట	౫౧
౨౫	ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పట.. .. .	౫౫
౨౬	బ్రహ్మదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట	౫౮

విషయములు.

పొరటలు.

౨౭	అగస్త్యుడు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట	౬౧
౨౮	అగస్త్యుని వ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట	౬౩
౨౯	వ్యాసుడు భీమేశ్వరార్చనంబు నలుపుట	౬౫
౩౦	వ్యాసు లీశ్వరు నుతించుట	౬౬

చతుర్థాశ్వాసము.

౩౧	అగస్త్యుడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట	౭౫
౩౨	క్షీరసాగరమథనము ప్రారంభము	౭౭
౩౩	శివుడు హోలము మ్రింగుట	౭౯
౩౪	దేవతలీశ్వరుని స్తుతించుట	౮౦
౩౫	శివుని యాజ్ఞను సురాసురులు యేఁ ఘ్నేశునిఁబూజించి పాల్కడలి తరియించి చంద్రాదులఁ బడయుట	౮౨
౩౬	దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుడు దేవారుల వంచించుటయు	౮౩
౩౭	నారదోక్తిననురు లీశ్వరునిఁబూజించి వరంబులు పడసి లోకముల బాధించుట..	౮౪
౩౮	బ్రహ్మవిష్ణుదులు శివునికడకేగి మోక్షపెట్టుట	౮౪
౩౯	ఈశ్వరుడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట	౮౬
౪౦	కుల్యభాగ యుత్పత్తి క్రమము	౯౪
౪౧	శ్రీభీమనాథేశ్వరుడు దనకుఁ దాన ప్రతిష్ఠితుండగుట	౯౬

పంచమాశ్వాసము.

౪౨	సూర్యుడు కైలాసమున కరిగి శివుని దక్షారామమునకుఁ దోడితెచ్చుట..	౯౮
౪౩	మహాదేవుడు ప్రమథగణసమేతుడై దక్షారామమునకుఁబోవుట	౧౦౦
౪౪	శివుడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట	౧౦౨
౪౫	శ్రీకంఠుడు దక్షారామ భీమశుతో వైక్యతం బొరయుట	౧౦౪
౪౬	లక్ష్మ్యునియు శ్రీభీమేశుని స్తుతించుట	౧౦౫
౪౭	దివస్వతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట	౧౦౫
౪౮	భూదానమహిమ	౧౦౬
౪౯	దివస్వతి శ్రీభీమేశ్వరునకు భీమమండలంబు సమర్పించుట	౧౦౭
౫౦	వసంతర్తు వర్ణనము	౧౦౯
౫౧	సప్తముని స్తోత్రము	౧౧౪
౫౨	గౌరికి మహేశ్వరుండు భక్తి విజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట	౧౧౬

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామాయనము.

శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబానమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

ప్రథమాశ్వాసము.

స్తనగంధసార పరిః షేకసమంచిత సాయకప్రయో
గాస్తమహాపురత్రయం ఉహార్యధనుర్ధరుః ఉర్కకోటి దీ
ప్తిస్తవనీయవిగ్రహుండు భీమయదేవుండు దక్షవాటికా
వాస్తుండు ప్రాచురగావ్రత ధృవంబుగ దేవయయన్న ధీమణిన్. ౧

ఇష్టదేవతాప్రార్థనము.

ఉ. ఏనికమోముతా ల్పెలుకః నెక్కినరావుతురాజు సౌరసే
సానియనుంగుఁ బెద్దన విఃసాయకదేవుండు కర్ణతాళర్పుం
ర్ఘానిలతాడనంబున నిఃరంతరమున్ బ్రబలాంతరాయసం
తానమహాఘనాఘనకః పంబములన్ విదళించుఁ గావ్రతన్. ౨

ఉ. బాలికమోము మత్తవనః ప్పరికిశోరకలాస్యలీలఁ బై
వాలిచి పచ్చకప్పరపుః వాసనతోడి ముఖారవిందతాం
బూలపుమోవి మోవిపయి ధీమోపుచు రాధకు నిచ్చు ధూర్జగో
పాలుండు ప్రాచురగావ్రత మఃపారకృపామతి మంత్రియన్ననిన్. ౩

సీ. రాజీవభవని గాఃరావుఁబట్టపుదేవి, యంచబాబానెక్కు ధీనలరుఁబోణి
పసిండికి న్నెరవీణెఁ ధీబలికించు నెలనాఁగ, పదునాల్గువిద్యల ధీపట్టుఁగొమ్మ
యీరేడుభువనంబు ధీలేలుసంపదచేడె, మొలకచందురుఁదాల్చుఁముద్దరాలు
వెలిచాయకొదమరాఁచిలుక నెచ్చెలికత్తె, ప్రణవపీఠికుండు ధీపక్షగంధి

౧. శ్రీస్తన... త్రయండు = విష్ణువునే బాణముగాఁ బ్రయోగించి త్రిపురంబుల నాశనము చేసినవాడు; అహార్యము = పర్యతము, (ఇచట మేరువు.) ౨. అంతరాయసంతానము = విఘ్న పరంపర; ఘనాఘనము = మేఘము. ౩. బాలికః = కన్యక, ఇచట రాధ.

తే. మందరాచలకందరః మధ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలవారికోః స్పృతయైన
లలితసాహిత్యసాహిత్యః లక్ష్మీనాసఁగు, వరదయై మాకు వినతగీః ర్వాణి వాణి. ౪

—అథ పురాతనకవీంద్రగుణకీరనము. అథ—

శా. శ్లోకంబుల్ శతకోటిఁ గాండములుగాఁ జూపించి రామాయణం

బేకకాశుర మెల్లపాపముల మాఁయింపంగ నిర్మించి ను

శ్లోకుండైన పురాణసంయమివరుఁ డజాతు స్సనోపీధి వా

ల్లికేఁ బ్రహ్మపదావతీర్ణకవితాః లీలావతీవల్లభున్.

౫

మ. తలఁతుఁ భారతసంహితాధ్యయన విద్యానిర్మితిస్మక్రియా

నలినస్త్రోద్భవునిఁ గళిందతనయాంఁత కేవడిపుణ్యస్థలి

పులినాభోగ కృతావతారు నపరాంభోజాశునక్షిణ ని

ర్మలసాహిత్య కళాసమృద్ధికి పాఠాశర్యమానీశ్వరున్.

౬

సీ. ప్రణతింతు రసభావభాసనామహనీయ, కవితాసముల్లాసుఁ డగళిదాసు

గణుతింతు నిరవద్యఁగద్యపద్యనిబంధ, పరితోషితస్థాణుఁ డభట్టబాణు

భజియింతు సాహిత్యః పదవీమహారాజ్య, భద్రాసనాసీనుఁ డబ్రవరసేను

వర్ణింతు సంభోధి డవార్వీచిగంభీర, తాసారవాక్సముఁ తృప్తుహస్తు

తే. భాస శివభద్ర సౌమిల్ల డభల్లులకును, మాఘ భారవి బిల్వణ డమల్లణులకు

భట్టి చిత్తవకవి దండిపండితులకుఁ, గీలుకొలుపుడు నొనలిపైఁ డగేలుదోయి. ౭

కం. నెట్టుకొని కొలుతు నన్నయ, భట్టోపాధ్యాయసార్యభామునిఁ గవితా

పట్టాభిషిక్తు భారతః ఘట్టోల్లంఘనపటిష్ఠఁ గాధప్రతిభున్.

౮

ఉ. పంచమవేదమై పరఁగు డభారతసంహిత నాంధ్రభాషఁ గా

వింఁచె బడేను పర్వములు డవిశ్వజగద్ధితబుద్ధి నెవ్వఁ డ

క్మాంచనగర్భతుల్యున క డఖండిత భక్తి నమస్కరింతు ని

ర్వంచిత కీర్తివైభవ విరాజికి దిక్కున సోమయాజికిన్.

౯

మ. కనకత్కాధరధీరు వారిధితటిఁ కాల్పట్టనాధీశ్వరుఁ

ఘనునిఁ బద్మపురాణ సంగ్రహకళాకావ్యప్రబంధాధిపుఁ

వినమత్కాకతి సార్యభాముఁ గవితావిద్యాధరుం గొల్తు మా

యనుఁగుందాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనాభామాత్య మూడామణిన్.

౧౦

౪. బాబా=గుఱ్ఱము; ఈశేడు=పదునాలుగు; లలితసాహిత్యసాహిత్యలక్ష్మీ=మనోజ్ఞమైన సాహిత్యముయొక్క సంపూర్ణసంపద; వినతగీర్వాణి=మ్రొక్కుచున్న దేవతాస్త్రీలుగలది. ౫. ముగ్ధోకుండు=మంచీర్చిగలవాడు; అవతీర్ణ=దిగిన; కవితానీలావతీ=కవితయనియెడు స్త్రీ. ౬. కళిందతనయ=యమనానది. ౭. పరితోషితస్థాణు=శివుడు ఎవనిచే సంతోషింపజేయఁబడినవాడు; తృ-బవార్వీచి=నీటియలు. ౮. వినమజ్ఞాంతరసార్యభామ, అనిపాఠ. వినమత్=నమ్రుడైన.

మ. హరచూడాహరిణాంకవక్రత్రయుఁ గాఁలాంతస్ఫురచ్ఛండికా
పరుషోద్గాఢపయోధరస్ఫుటతటీవర్యంత కాఠిన్యమున్
సరసత్వంబును సంభవించె ననఁగా * సత్కావ్యముల్ దిక్కులం
జరకాలంబు నటించుచుండుఁ గవిరాజీగేహ రంగంబులన్.

౧౧

— శ్లోక కుకవి నిరాకరణము. శ్లోక —

చం. వెన ననుధాస్థలంబునఁ గ*వీంద్రులు గొందఱు శేముషీచుషీ
రసము మనఃకటాహ కుహారంబుల నించి కలంచి జిహ్వాకా
కిసలయతులికం గొని లిఖింతురు కబ్బము లెన్నఁగా మహా
న్యసనముతో నిజాననవియత్తలతాశపలాశరేఖలన్.

౧౨

తే. బోధమల్పంబు గర్వ మభ్యున్నతంబు, శాంతినిష్పచ్చరంబు మచ్చరము ఘనము
కూపమండూకములుఁబోలఁ గొంచెమెఱిగి, పండితంమన్యలైన వైతండితులకు

తే. నికటమున నుండి శ్రుతిపుటనిష్ఠురముగ, నడచికాకులు బిట్టు పెద్దఱచినప్ప
డుడిగిరాయంచ యారక యుంటలెన్న, సైశరాకున్న నెందేనిజనుటయొప్పు.

తే. ప్రాక్షిబరికింపసంస్కృతభాషయండ్రుపలుకునుడికారముననాంధ్రభాషయందు
రెవ్వ రేమన్న సంధ్రుగాఁ కేలకొఱత, నాకవిత్వంబు నిజము కర్ణాటభాష.

ప. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును బురాతనకవీంద్రగుణక్రీనంబును గుకవి నిరాకర
ణంబునం జేసి యాత్మగతంబున.

౧౬

తే. నవమగుత్తు చరిత్రంబు * నైషధంబు,
స్తవశతీ పండితాగాధ్యచరిత మనఁగఁ
గావ్యములు పెక్కుచెప్పియుఁ గాంక్షచనక
వెండియును గావ్యమొకటిఁగాఁ వింపఁదలఁచి.

౧౭

ప. ఉన్నంత.

౧౮

— శ్లోక ఉపోద్ఘాతము. శ్లోక —

సీ. ఏమంత్ర కులదైన * మిందు శేఖరుఁడు ద, యోగామభీమేశుఁ * డఖిలక్త
యేమంత్ర యేలిక * యియ్యోకుమాంధాత్మ, రామసన్నిభుడైన * నేమన్యవతి

౧౧. హర . . . . వక్రత = శివుని జటాజూటమందుండు చంద్రునివలె వక్రముగలట్టియును,
అనఁగాఁ గేవల ప్రాధికవిశ్వరాంగీకృతముయి సామాన్యకవిజాననవబోధమగు రహస్యములని యర్థము.
౧౨. మషీ=మసి, (సిరా.) తాశపలాశ = తాటియాకు. ౧౩. నిష్పచ్చరము = లేమిడి; పండితం
మన్యులు = పండితులుగాకుండినను దామ పండితులమని గర్వపడువారు; వైతండితులు = వితండా
వాదము చేయువారు. ౧౪. నుడికారము = మాటల చమత్కారము.

యేమంత్ర సితకీర్తి యేమవారాసుల, కడకొండ యవులచీకటికి గొంగ
 యేమంత్ర సాభాగ్య మిగులుగైదునజోడు, లాలిత్యలీలకు మేలుబంతి
 తే. యతఁడు కర్ణాట లాట బోటాంగ వంగ, కురు కురు కుంతలావంతిఃఘూర్జరాది
 నృపనభాస్థానబుధవర్ణ, నీయసుగుణ, మండనుఁడు బెండపూఁడన్న మంత్రవరుఁడు.
 వ. ఒక్కనాఁడు. ౨౦

సీ. భాట్టప్రభాకరప్రస్థాన సంవేద్యు, లుద్దండ పండితు లొక్కవంక
 ఫణివభాషితభాష్య ఫక్తికాభాషజ్ఞు, లుత్తను ప్రాగ్భ్యు లొక్కనంక
 గణభుజ్జతగ్రంథ గాఢార్థవిదులు బాహుశ్రుత్యసంపన్ను లొక్కవంక
 వేదాంతవాసనా విశ్రాంతహృదయజ్ఞు, లుపనివత్తత్త్వజ్ఞు లొక్కవంక
 తే. నుభయ భాషాకవీశ్వరు లొక్కవంక, వేశ్యలొకవంక నొకవంక వీరభటులు
 బలసికొలువంగఁగొలుపుండిపిలువఁబంపె, బెండపూఁడన్నమంత్రీశ్వరుండునన్ను.
 గీ. ఇట్లు పిల్పించి నవ్వాన మెనకమెనఁగ, సముచితాసనమున నుంచి చతురలీల
 నానతిచ్చెను రాయవేశ్యాభుజంగు, మంత్ర గంభీరధీరసంభాషణముల. ౨౧

సీ. వినిపించినాఁడవు వేమభూపాలున, కఖిలపురాణ విద్యాగమములు
 కల్పించి నాఁడవు గాఢపాకంబైన, హర్షనైషధకావ్య నూంధ్రభాష
 భాషించినాఁడవు బహుదేశబుధులతో, విద్యాపరీక్షణ వేశలందు
 వెదచల్లినాఁడవు విశదకీర్తిస్ఫూర్తి, కర్పూరములు దిశాంగణములందు
 తే. బాకనాటింటి వాఁడవు బాంధవుఁడవు, కమలనాభుని మనుమఁడవమలమతివి
 నాకుఁగృహసేయు మొకవ్రబంధంబు నీవు, కలితగుణగణ్య శ్రీనాథకవిసరేణ్యు.
 తే. సప్తసంతానములు నాకు సంభవించె, నొకవ్రబంధంబు వెలితిగా సుకృతగణము
 నావెలితిమాననాపేర సంకితముగ, శివపురాణంబు తెనుఁగుగాఁ జేయు మొకటి.
 వ. అదియును.

కం. బంధుర సచాదలత, గ్రంథంబై యైదుపదులు ఖండంబులతో
 సంధిల్లును స్కాందం బన, సింధువునకుఁ గాల్య లమరించినచందమునన్. ౨౨
 మ. అరవిందాస్త్ర కృత ప్రతిష్ఠాఁడగు దక్షా రామభీమేశ్వరే
 శ్వరు మాహాత్మ్యముతోడఁ గూడి భువన శ్లాఘాస్పదంబై యభం
 గురమై స్కాందపురాణసారమగు శ్రీగోదాపరీఖండమున్
 బరిపాటిక రచియింపు మంధ్రజగతీభాషావ్రబంధంబుగన్. ౨౩

వ. అని పలికి సబహుమానంబుగాఁ గర్పూరతాంబూలజాంబూనదాంబరాభర
 ణంబు లొసంగి వీడుకొలిపిన. ౨౪

సీ. ధారాసురత్రాణః ధాటీసమారంభ, గర్వసాధోరాశికలశజలకు
 సప్తమాడియరాజః ఝాడియత్నాపాల, వందితశ్రీపాదః వనరుహులకు
 సింహాద్రి పర్యంతః సీమాంధ్రమేదిసీ, మండలీ పాలనాః ఖండలులకు
 హరిదంతపంటదం • తావళీలిఖ్యమా, నానేకజయశాసః నాక్షురులకు

తే. వీరభద్రేశ వేమ సృఃభీష్మధవులకు ననుగుమంత్ర మహాప్రథా • నాగ్రగణ్య
 బెండపూఁడన్న జగనొబ్బ • గండబిరుద, సచివదేవేంద్రుఁగృతికధీశ్వరునిఁ జేసి.

వ. సగ్గ ప్రతిసగ్గ వంశ మన్వంతర వంశానుచరితంబు లనువంచలక్షణంబులతోడం
 గూడి నపాదలక్ష గ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబై పంచాశత్పంచమండితంబై బహు
 సంహితాసమాక్షిర్ణంబై యొప్పు శ్రీమహాస్తాంసంబును నాదిపురాణంబునందు గోదా
 వరీఖండంబు శ్రీసుద్ధతొరామభీమేశ్వరనూహాత్మ్యసంయుతంబగుటం జేసి భీమేశ్వర
 పురాణంబనంబరఁగు; నది యాంధ్రభాషాప్రబంధంబుగఁ జెప్పందొడంగితి; నమ్మ
 హాస్తారంభంబునకు మంగళాలంకారంబుగా నమ్మహామంత్రీశ్వరునేలిన వీరభద్రే
 శ్వర వేమభూపాలుర వంశావతారం బభివర్ణించెన.

30

❦ వేమభూపాలుని వంశావతారవర్ణనము. ❦

ఉ. కైటభచైత్యవైరి పదఃకంజమునం దునయంబు నొందె మి
 న్నేటికి భూతధాత్రికిని • నెంతయు నచ్చిన లోడఁబుట్టువై
 హాటకగర్భముఖ్యనిఃలామరహాళి మహామణిప్రభా
 పాలలనర్ణమైన యొకపావనవర్ణ ముదీర్ణసంపదన్.

31

వ. అష్టణ్యవంశంబు కంసాసురధ్వంసచరణపల్లవంబు దనకుఁ బుట్టి నిల్లుగావునఁ
 గారణ గుణసంక్రమంబునంబోలెఁ జామరతోమరచ్ఛత్రధనుఃఖడ్గాది చిహ్నోప
 శోభితంబై చన లేటిసీటివలని సోదరీయస్నేహాబ్ధంబులుంబోని పావనత్వ శుచిత్వ
 గాంభీర్య మాధుర్యంబులు చరితమనస్వభావనచనంబుల ధరియించి సైదోడుం
 బొదివి విశ్వవిశ్వంధరా క్రీడనంబు దనకువిదిర్చిన పగమయ్యెంతి యంతరంగంబున
 సంతరించి నిఖలప్రపంచంబునకు నాధారంబై నవ్రతిలై అందుఁ బద్మనాయకులన
 వెలమలనఁగమ్మలనరినవర్ణనవంటర్లన బహుప్రకారశాఖోపశాఖాభిన్నంబులైనమా
 ర్గంబులం ద్రిమార్గగంగాప్రవాహంబులుంబోలె గోత్రంబు లెన్నియెనియు జగత్ప
 విత్రంబులై ప్రవహించుచుండఁ గల్పంబు లతిక్రమించి మన్వంతరంబులు జరిగి
 యుగంబులుసరికడచి వత్సరంబులుచని కాలచక్రంబులతిక్రమించుచుండఁ జతుర్థ
 కులమాళిమండనంబై కీర్తివిహారఘంటాపథంబై నవంటమహాన్వయంబు బాకనాటి
 దేశంబున భద్రవీరంబునధివసించి సింహ విక్రమనగరదువ్వాచు గండవరాది పట్ట
 నంబులు నిజనివాసంబులుగా భూలతాదష్టాష్టాదశద్వీపాంతరాళులగు భూపాల

గ్రామణుల౯ ద్రిలింగభూమండలాఖండలులను బోలయవే మాన్మపో తాన్మ
 వేమకుమారగిరీశ్వరాదులం బూజ్యసామ్రాజ్యవీరస్థులంగాంచె. తత్సంబంధబాం
 ధవంబున నసుంధరాభారధారంధర్యంబునం గంధసింధురఘటాకూటకపటకిటి
 కచ్చపావతారనారాయణ భుజంగ భూధరంబులకుఁ దోడుజోడై రాయగురువర
 మేష్వర సాధుజనవిధేయ ఖోడరామ నకలకళాధామాదివిరునభాస్వరుండై భీమ
 యగురువరేణ్య పుణ్యకారుణ్య కటాక్షవీయైల్లభ సుస్థిరైశ్వర్యధుర్యుండై విజయ
 ధాటీనమాటీకనంబులదిశలల్లాడ నల్లాడభూవల్లభుండు రాజమహేంద్రంబు రాజ
 ధానిగాసింహాద్రిపర్యంతంబుత్కళ కలింగ యవనకర్ణాట లాటాంతర్దీపంబైన ప్రతా
 పంబున దిలీప నల నహుష నాభాగ భరత భగీరథ మాంధాతృ ధుంధుమార
 పూరుపురూరవఃప్రభావుండై విశ్వవిశ్వంధరాభువనమండలంబుఁ బరిపాలించె
 దదనంతరంబ.

3౨

గీ. రాజరఘురాములల్లాడ • రమణసుతులు, ధాత్రిఁబాలింతురాచంద్రతారకముగ
 వేమభూవల్లభుండును • వీరవిభుఁడు, నన్ననమ్ములు హరియునుహరుఁడుఁబోలె.

ఉ. తమ్ముని వీరభద్రవసుధాధిపు విక్రమవీరభద్రుని

నృస్తువలీల రాజ్యభరణసితిఁ బట్టముఁగట్టి బాహున
 ర్జమ్మున వేమభూవరుఁడు • న్రాసె జగద్విజయప్రశస్తివ
 ర్జమ్ములు దిగ్ధరంధరసు • రద్వివకుంభవిసాణమండలిన్.

3౪

సీ. పాతాళభవనాది • పతికిశేషాహికిఁ, బ్రియలతోమనకానఁ • బెనఁగఁగలిగె

దిక్సింధురములకు • దివ్యవాహినిలోనఁ, దేటి రాయిడి మానఁ • జేలనొడవె
 నుర్వీధరములకు • నుదధిలోఁ గాపున్న, కొలముసాములయిండ్లఁ • గుడువనబ్బెఁ
 గుహనాకిటికి లక్ష్మీకుచకుంభములమీఁది, కుంకుమంబున నుసుల్ • కొనఁగఁగూడె

తే. రాయవేశ్యాభుజంగవీరప్రతాప, భాసి యల్లాడవిభువీర • భద్రనృపతి

సర్వసర్వంసహాచక్రసర్వభరము, పృథుభుజావీరమున సంభరించుటయును. 3౫

కం. వీర ధరణిపు లల్లయ, వీరత్నావతికి పాటి • వితరణగరిమ౯

ధారాధరధారాధర, ధారాధరవాహదానధారానిధికిన్.

3౬

మహాస్రద్ధర. ఘరిరాజస్తంభరోమ • ప్రకటకమతరాటప్పరవత్త్రేణిదిగ్వా

రణధారంధర్యధారా • రభటిసమధికప్రాధబాహప్రతాప

ప్రణతప్రత్యర్థిపృథ్వీపతిమకుటమణిభాసమానాంఘ్రి వీరు౯

బ్రణుతింతు౯ వీరభద్రుం • బ్రతిభటధరణీపాలకాలాగ్నిరుద్రున్.

3౭

సీ. పండువాసురతాణి • పావడం బిచ్చిన, భద్రేభములు వీధి • బాలె ముండు

నొడ్డె ధాత్రీనాథుఁ • డువనపుత్రెంచిన, బింబారుణోష్ఠి సంబళవహించుఁ

గర్హాభూపతి • కానుక యనిచిన, ముక్తాతపత్రంబు • మ్రోలమెఱయు
యనవాధిపతి యుపాయసముగా నొసఁగిన, పాగాహాయంబులు • వాగెవచ్చు
తే. దూరమంతంతబాటహ • దొంతినున్నె, సప్తమాడియరాజన్య • సమితి మ్రొక్కు
రాయవేశ్యాభుజంగసంగ్రామపార్థ, గాయగోవాళవేమనఃత్వాధవునకు. 3౮

శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తివర్ధితధరి • శ్రీచక్రసామ్రాజ్యల
క్షీవాస్తోష్పతి సంస్తుతింపఁగఁదగు • శ్రీవేమపుష్పీశ్వరుఁ
లావణ్యాపరమత్స్యలాం ఛనుని నా • లంకాపురీశంకర
గ్రావాభ్యంతరకూలమువ్వహయశః • కల్లోలిసీవల్లభున్. 3౯

కం. కాంచీ శ్రీగిరి కాశీ, పంచారామాది దేవ • భవసంబుల వ్రా
యించెను వేమత్వాపతి, యంచితభూదానశాస • నాక్షరపంక్తుల్. ౪౦

సీ. ధరియింపనేర్చిరి • దర్భ నెత్తెడు వ్రేల్ల, లీలమాణిక్యాంగుళీయకములు
కల్పింపనేర్చిరి • గంగమట్టిను మీఁదఁ, గన్తూరికాపుంప్ర • కములునొసల
ససరింప నేర్చిరి • జన్నిదంబుల మ్రోలఁ, దారహారములు ము • త్యాలసరులు
చేర్పింగ నేర్చిరి • శిఖల నెన్నడుములఁ, గన్తునిన్తోత్త • చెం • గల్వవిరులు
తే. ధామముల నెండియును బైఁడి • దడఁబడంగ, బ్రాహ్మణోత్తములగ్రహ • రములలోన
వేమభూపాలుఁ డనుజన్తు • వీరభద్రు, ధాత్రి యేలింప గౌతమీ • తలమునందు. ౪౧
తే. ధర్మశాసనఘనశిలా • స్తంభమెత్త, శ్రీముకుందోద్భవస్వామి • శివునిమ్రోల
వీరభద్రేఠుఁడచంద్ర • తారకముగ, నగ్రహరాళి నఖలమా • న్యంబులొసఁగి. ౪౨

సీ. కమలాచలాగ్రమాంకంజేయశివశిర, శ్మశిచంద్రికాధాత • సాధవీధి
గోదావరీపుణ్యంకూలంకషాజు, స్ఫూరితశ్రీరుద్ర • పాదయుగళి
బలనదభ్యన్నత • ప్రాకారపరివేశ, గంఢూషితాజాండ • మండలంబు
గంధదంతావళ • ద్రవేయఘంటికా, తంకారముఖరఘం • తూపథంబు
తే. రాజబింబాననానూత్న • రత్నపేటి, వీరరాహుస్తసమభటకం • నీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాభి • వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజసు • హేంద్రవరము. ౪౩
తే. వీరభద్రేశవేమపు • ళ్భీధవులకు, మంత్రియగు బెండపూ • డన్న • మంత్రివరుని
విమలవంశావతారంబు • విస్తరింతు, నభ్యవయహేతువుగఁ బ్ర • బంధాదియందు.

— శృతినియక పంశావతారవర్ణనము. —

సీ. ఆకాశలక్ష్మీకి • నవతంసకంబైన, మునిమండలములోని • మొదలి చుక్క
యఱకాల బ్రహ్మాండ • మప్పళించిన యట్టి, చిన్నివేల్పులరాజు • గన్నతండ్రి

3౮. పండువాసురతాణి = పండువాదేశపురాజు; పాపదము = కానుక; ఉపద = కానుక; సం
బెళ = పక్కలాకులత్తి; ఉపాయనము = కానుక.

యాదికల్పంబునాఁ డిఖిలవ్రపంచంబు, సృజించు బ్రహ్మకుఁ డేయిదోడు
 పరశురామునిచేతఁ డబ్రాహ్మోధిమేఖిలా, భరము దానముఁగొన్న డబ్రాహ్మణుండు
 తే. వేగురక్షప్రజాపతి డపెండ్లికొడుకు,
 కశ్యపబ్రహ్మ నిజవంశేక్షర్తగాఁగ
 వెలసెనుభయాన్వయంబులు డవృద్ధిబొంద,
 వ్రాలుఁబ్రాలునుగలమంత్రిఁ పోలమంత్రి.

కం.నాటి చరలేటిసిటికి, హాటఁగర్భనివధూటి డకమరద్రువనీ
 వాటికి మధుకైటభరిపు, వీటికి శ్రీపోలమంత్రి డవిశదయశంబుల్. ౮౬

కం.ఆమంత్రికి నురయించిరి, శ్రీమంతులు కార్యఖిల్ల డజితవైరిమహా
 సామంతులు శ్రీయల్లా, డామాత్యగ్రామణియును డనన్నవిభుండున్. ౮౭

కం.లల్లాడవిభుండు రిపువృద్ధుల్లాడంబరుండు నాఁడు డభామలమనసుల్
 గొల్లాడఁగ మదనుండు దిత, లల్లాడఁగఁజేయుఁ దద్భుజాటోపంబుల్. ౮౮

నీ. కాకతిత్తొపాల డగంధదంతావళ, ధ్వజనీమహాధురం డధరుండనంగ
 నవలక్షకోదండ డనాథరాజ్యాంభోధి, సంపూర్ణ పూర్ణిమా డచంద్రుండనంగ
 సంప్రభానుండలా డధ్వజసింహాసన, సంప్రతిష్ఠాపనాచార్యుఁ డనంగ
 వీరరుద్రాశేష డవిశ్వంభరాధీశ, పృథులదక్షిణభుజావీర మనంగ

తే.యశనసంహరవిలయకాఁలాగ్నియనంగ, ధాటివిఘటితకుస్తుతోఁద్యానుండనంగ
 విశ్వలోకప్రశస్తుండై డవినుతీకెక్క, నశులబలసీరి పోలయ డయన్నశౌరి. ౮౯

చం.కొలనుఁ బ్రతాపరుద్రస్వపంకుంజరుచేత నరేంద్రనారణీ
 సలిలవివర్ధమానబహుఁసస్యసమాకుల మగ్రహారమై
 వెలయ విభాకరగ్రహణఁవేళఁ దగంగఁ బరిగ్రహించి బం
 ధుని భరియించె నన్నవిభుఁతో సరియెట్లు ప్రధానులెవ్వరున్. ౯౦

శా.అయ్యన్నయ్యకు యావదర్థ పదగఁద్వావర్తగంభీరవాక్
 శయ్యనైటభవైరిశయ్యకు ఘనుల్ డషాఘ్నావిద్యానిధుల్
 త్రయ్యంతజ్ఞులు దేవధీమణియునున్ డదల్ల ప్రభుండున్ సుతుల్
 వియ్యం బందుఁ దదీయకీర్తులు దిశాఁవేదండతుండాళితోన్. ౯౧

శా.లక్ష్మీదేవిఁ బయోరుహేక్షణునిఁ బోల్పిం బాత్తులై యొప్పు శ్రీ
 లక్ష్మీదేవికి నన్నమంత్రికి సుతుల్ డలావణ్యసంపన్నుధుల్

౮౬. మధుకైటభరిపుమీడు = విష్ణునివాసస్థానమగు శ్వేతద్వీపము. ౯౦. కైటభవైరిశయ్య = శే
 నుండు; త్రయ్యంతము = వేదాంతము.

లక్ష్మీనంతులు దేవసుంత్రియును దళిల్లప్పప్రధానుండు న
 ర్వత్కాధీశనభాంతరస్తుతనయః ప్రాగల్భ్యవాచస్తతుల్. ౫౨
 కం. పన్నీటగంధజలమున, నన్నయతల్లప్రధానుఁడభిషేకింపఁ
 గన్నవ పుక్కిటినీటరు, గన్న యహోచికము వాయుఁ గఱకంకునకున్. ౫౩
 నీ. ముక్కుంటిదరహాసమున కనుప్రాసంబు, మిన్నేటినీటికిఁ మిక్కుటంబు
 శారదజ్యోతాన్నిప్రసానంబునకు వీససి, నలువశుద్ధాంతంబున కనుభాష
 కల్పకారామరేఖకుఁబ్రతిచ్ఛంగంబు, త్రిదశేంద్రుకరటి కామ్రేడిశంబు
 పుండరీకారణ్యమునకు నధ్యాహార, మమృతాంబునిధి కభిధాంతరంబు
 తే. గంధసారతుషారపాణింధమంబు, దానవిద్యావిలాస విద్యాధనండు
 మంత్రియన్నయదేవమ్యః మహితయశము, నిఖుదిక్టమంతయుఁనిండియుండె.
 మహాస్థగర. వియదాశా భూతధాత్రీ విమృతకలన నిర్వ్యఘ్నసంభారనిఘ్నా
 న్యయక్తిరిస్సూర్తిముద్రాహానితశశికిరీటాప్టహాస స్వయంభూ
 దయితా మందార చంద్రాతప సురతటినీ తార నీహారుతో న
 న్నయదేవామాత్యుతోడఁ హరహర సరియే యన్యభూపాలమంత్రుల్. ౫౪
 ఉ. ధీరుండు దేవసుంత్రి నయః ధీగుణనిర్జిత దేవసుంత్రి శ్రీ
 వీరయదేవనల్ల్యధిపవిశ్వవిభుప్రియపుత్రి రామమాం
 బారమణిసుశీఘ్ర భువన పావనవర్తనఁ బెండ్లియాడె నం
 భోరుహనేత్రుఁ డంబునిధిఁపుత్రికఁ పెండిలియాడుకైనడిన్. ౫౫
 నీ. జగదేశసంస్తుత్య సాభాగ్యనంపవ, రతిదేవిఁబోలుని రాజవనన
 పరమపాత్రవ్రత్య భాగ్యగౌరవమున, భూపుత్రిఁబోలునీ పువ్వఁబోణి
 యక్షీణమహిమఁగల్యాణవైభవమునఁ, బార్వతిఁబోలునీ పక్షగంధి
 మృదుగభీరప్రాశ మితభాషణంబుల, భారతిఁబోలు నీపరమసాధ్వీ.
 తే. యనుచు బంధులు వినుతింప నవనిమించె, నధికశుభగాత్రివిశ్వసాచుకునిపుత్రి
 యన్నవిభుదేవసుంత్రి యథాంగలక్ష్మీరమ్యనద్గణనికుంబరామమాంబ. ౫౬
 తే. సింధుకరికాశ భల్లాణ సేనయాది, పరమమాహేశ్వరాచార పగులనరణి
 నన్నవిభుదేవయామాత్య నెన్నవచ్చుఁ, బార్వతీనల్లభనిమిఁది భక్తిగరిమ. ౫౭
 శా. ఆరామాంబకు దేవసుంత్రికిని ద తౌరామభీమేశ్వర
 స్సారాపారకృపాగుణోదయమునం జన్మించి రాత్తోన్మృత

౫౮. వీసన=పరంపరగా వ్యాపింప నిచ్చు; పాణింధమంబు=కాలిమిల్లితి; త్రిదశేంద్రుకరటి=
 విరావతము.

ధీరోదాత్తుఁడు లింగమంత్రి విభుఁడుఁ ♦ ధీశాలి తల్లన్నయుఁ
బారావారగభీరుఁ డన్నధరణీ ♦ పాలుండు లక్ష్మీనిధుల్.

౫౯

ఉ. సంగరనవ్యసాచికిఁ బ్రశస్తవిత్తీర్ణనధీచికి స్తహా
మంగళచారుమూర్తికి సమంచిత నిర్మలధర్మమూర్తికిఁ
లింగనమంత్రికిఁ విశదనీతిధురావిబుధేన్ద్రమంత్రి కు
స్తుంగతరప్రతాపగుణధూర్జటి కెవ్వరుసాటి ధారణిన్.

౬౦

సీ. ఖండశర్కర జున్ను ♦ కండచక్కెరలు దో, సెలువడల్పేవెసా ♦ సెములతోడఁ
గప్పుఁగాఁ గాచిన ♦ కటియాలనేతితోఁ, గమనీయపంచ భక్ష్యములతోడఁ
సంబారములతోడి ♦ శాకపాకముతోడఁ, బక్ష్వమైస పెసర ♦ పప్పుతోడఁ
దేనియధారతోఁ ♦ బానకంబులతోడ, శిఖరమాడబరస ♦ శ్రేణితోడ

తే. నచ్చలవగాదికముతోడ ♦ నమృతఖండ, పాండరంబైన దధితోడ ♦ బ్రాహ్మణులకు
భోజనమునెట్లు ద్వాదశీపుణ్యవేళ, లింగమంత్రి నవీన రుక్మాంగదుండు.

౬౧

కం. ప్రతిఘటియింపఁగవచ్చునె, ప్రతిభటులకు ననసునమర ♦ ఫల్గునతోడఁ
శతకోటిదృఢకఠార, క్షుతశాత్రవృతోడ లింగ ♦ నచివునితోడన్.

౬౨

సీ. ఝాడేశవనస్త ♦ మాడబారుహదాంతి, వంతునాదిక్షితిశ్వరుల గెలిచి
యొడ్డాదినుత్ప్యవంశోదయాద్భునుచేతఁ, బల్లవాధిపుచేతఁ ♦ బలచమంది
దండకారుణ్యచుధ్యపుళిందరాజరం, భాహివంశజలకు ♦ నభయ మొసఁగి
భానుమత్కులవీర ♦ భద్రాన్నదేవేన్ద్ర, గర్వసంరంభంబుఁ ♦ గట్టిపెట్టి

తే. యవనకర్ణాటకటకభూధవులతోడ, బలిమినాటించియేలించె ♦ దెలుఁగుభూమిఁ
దననిజస్వామి నల్లాడ ♦ ధరణినాథు, బళిరె యరియేటిలింగన ♦ ప్రభువరుండు.

౬౩

కం. దేవబ్రాహ్మణభూములు, భూవరునకుఁ జెప్పి ధారవోయించె భళి
దేవయలింగన ప్రియసం, భావననిరుపాధి సర్వ ♦ మాన్యంబులుగన్.

౬౪

చం. అవుర! ప్రతాపవేమ వసుధాధిపుచే నృపపట్టభద్రుచే
భువనమనోహరంబయిన ♦ బోడనకుర్తి మహాస్థలంబునఁ
దివిరి పరిగ్రహించె మన ♦ దేవయలింగనమంత్రియన్న చో
డవరమహాగ్రహరముఁ గండంకఁ గవిద్విజబంధురక్షై.

౬౫

సీ. వాహ్యళిభూమిచే నంతనైషధు లట్లు, హయరత్నముల నెక్కి ♦ యాడనేర్చుఁ
గవిబుధశ్రేణికిఁ ♦ జెవులుపండువులుగా, నాస్థానమున మాట ♦ లాడనేర్చు

౬౧. శిఖర=పండిన దానిప్రగింజల; మాడబ=మధుర మైన; రస=సారము. ౬౩. చలకము,

శప్పుము. ౬౬. వాహ్యళి=స్వారి.

- శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జతురుపాయంబుల, పాఠ్యుణ్యముల బుద్ధిఁ ♦ జరుపనేర్పుఁ
గైసేసివ్రత్యక్షఁ♦కందర్పమూర్తియై, నిర్వికారంబున ♦ నిలువనేర్పు
తే. నిష్ఠురాటోపవిస్ఫూర్తిఁ♦నృహరి కరణి, నతికఠోర కుతార ధా♦రాంచలమున
వైరినక్షస్థలము న్రచ్చి ♦ వైవనేర్పు. సంగరాష్ట్రముఁ డరియేటి ♦ లింగవిభుఁడు. ౬౬
- ఆ. లింగమంత్రిభాష ♦ గంగాంబికాదేవి, గనియె సుతుల నర్థి ♦ కల్పతరుల
భవ్యరూపపంచ♦బాణావతారుల, మంత్రిమంత్రి దేవ ♦ మంత్రివరుల. ౬౭
- తే. కశ్యపాస్వయపాథోధి ♦ కల్పశాఖ, సర్వగుణరత్నోహణఁ♦త్సాధరేంద్ర
మధ్యదయమందుమంత్రిలింగ♦గయ్యసుతుఁడు, మదనగోపాలసన్నిభఁ♦మంత్రిమూర్తి.
ఉ. చంచలలోచనాకుసుమ ♦ చాపుఁడు దానకళాదధిచి యా
శాంచలవారణేంద్రదళి ♦ నాంకురన్మిలకీర్తి వైభవా
భ్యంచిత సర్వలోకుఁ డన♦పాయరమావిభవప్రపంచరా
త్రించరశాత్రపుండు మన♦దేవయతల్లన మంత్రిమాత్రుఁడే. ౬౯
- కం. ఈవసుధామండలమున, నేవారును సరియె రూప♦హేలానుకృత
శ్రీవత్సలాంఘనునకును, దేవయతల్లనికి మంత్రి ♦ దేవేంద్రునకున్. ౭౦
- కం. నాళికభవవధూస్తన, పాళికహ్లాంధరమ్య ♦ పరిమళలహరీ
శాలీనతావిధాయిన, చోలీలలు తల్లినార్థి ♦ సురభికి సమరున్. ౭౧
- తే. తదనుసంభవుఁ డఖిల విద్యావిరించి, యర్థజనకామధుగ్ధేను ♦ వన్నమంత్రి
శ్రీడసల్పున వాని సత్కిర్తికాంత, స్తవలోకమహోత్సవఁ♦సాధవీధి. ౭౨
- మ. అరబీభాష తుగుష్కభాష గజకఁత్లాటాంధ్రగాంధార ఘూ
ర్జరభాషల్ మళయాళభాష శకభాషా సింధు సౌవీరబ
ర్బరభాషల్ కరిహటభాష మఱియుం ♦ భాషావిశేషంబు ౧)
చ్యైగువై వచ్చు నరేటియన్ననికి గో♦ష్ఠీసంప్రయోగంబులన్. ౭౩
- ఉ. అన్నయమంత్రి శేఖరుఁడ ♦ హస్తుదు సేనువదాన్యభూమిభృ
త్సన్నిధికి స్తదిన్నముచితంబుగ వేమ మహీసురేంద్రరా
జ్యోన్నతి సంతతాభ్యుదయ ♦ మొందఁగఁ బారసిభాష వ్రాసినం
గన్నులపండువై యమరుఁ ♦ గాకితమందలి వర్ణపద్ధతుల్. ౭౪
- సీ. రాజమహేంద్ర దుర్గమునఁ గావించె శ్రీ, వీరభద్రునకుఁ బ్రా ♦ కారరేఖ
నిలిపె మార్కండేయ ♦ నీలకంఠునిమ్రోల, రామేశుఁడమతల్లి ♦ నామకముగ
సంగమేశ్వరదివ్య ♦ శంభులింగమునకుఁ గల్పించె గళ్యాణ ♦ గర్భగృహము
దక్షవాటికయందుఁ ♦ దరుణేందుమాళికి, మొగలివాకిలధామ ♦ మునురచించె

తే. బ్రాహ్మశాస్త్రగోపుర ధ్రుంగణమున, సప్తమునిసింధుసోపానసరణికెలనఁ
దీర్చెభవనంబు భీమయః ధేవునగర, మంత్రి దేవయ యన్నయామాత్యవరుఁడు.

ఉ. భావనసంతస్థిగ వి భావనజాపుని విద్విషత్పరీ
భావనవీనశౌరి బ్రవి భావనుని న్నిఖిలక్షమాజనుల్
దీననలిచ్చి యెప్పుడు సుధీవనరాశి నుతింతు రుత్తముల్
దేవనమంత్రియన్న విభు దేవనదీవనసావనాన్వయున్. ౭౬

కం. సిరియేలికయగు సరకే, సరి యేమోకాని గర్వసంరంభముమై
సరి యేపొనరగ నితగులు, సరియే యరియేటియన్న సచివాగ్రణికిన్. ౭౭

భా. కాంచీకంకణతారహారకటక ధ్వజేయభూమావళుల్
లంచంబిస్తురు దూతికాశతికి లీలక బెండపూడిన్ననిక
బంచా స్తోపముఁ దారతార కవయక భ్రార్థించి లోలోపలక
బంచారామములందుఁ బల్లెల బురింబ్రాధేందుబింబానసల్. ౭౮

తే. తారగిరిమంరముల బృంధారకాది, తారకారాజవనసలు తాగుతార
తారసారా శ్రుతి స్వరోదారలీల, బాడుదురు బెండపూడిన్నభవ్యకీర్తి. ౭౯

సీ. కలకంఠములఛాయఁ గల కంఠకోణంబు, నాగకుండలముల నాగరికతఁ
జూడజూడగనొప్పు సురసరిత్పూరంబు, గాలగాలపిభాళ కటకముర
మేన మేనాత్తజామానినీరత్నంబు, కేలికురంగంబు కేలి వ్రేల
భస్తోపవాహంబు బాండుదేహంబున, గటినిబుట్టంబైన కరటిసోలు

తే. వికటశృంగారమున నొప్పు వేల్పు తేని, నాగమోపనిషత్సనో హరుని హరుని
కర్చనముసేయు సంధ్యాత్రయంబులందు, బెండపూడిన్నకన్నులపండువుగను.

సీ. అఖిదిగ్దంతిదంతార్గళంబుల వ్రాయు, నభవుదిగ్దయశాస నాక్షరముల
గునలయాక్షుల మించుగుబ్బచన్నులవ్రాయు, గుంకుమపత్రభంగాంకురముల
గర్వితారాతివక్షస్థలంబుల వ్రాయు, నయకార్యసరణికిణాంకములను
నర్థినందోహఘాణాంచలంబుల వ్రాయు, లక్ష్మీప్రసములైన లక్షణముల

తే. బసిడిగంటాన భూపాలుపార్వసీమ, వ్రాయు నయకార్యసరణికినలమకాదు
వేమధాత్రికళత్రు గాఢరాము మంత్రి, యతులగుణహరి బెండపూడిన్నశౌరి.

— ఖఖ పవ్యంతములు. ఖఖ —

కం. ఇట్టి మహిమంబు గల జగ, జెట్టికి నర్థాధిలోక చింతామణికా
రట్టహయధట్టసేనా, ఘట్టితరిపుపట్టనోప కంఠజీతికిన్. ౮౨

౭౬. దేవనది = గంగ; వనము = జలము. ౮౦. చూడక = శిరస్సనందు. ౮౧. నయకార్య
సరణికిణాంకములు = సీరికార్య మార్గరూపము లగు కాయల చిహ్నములు.

- కం.కంతీరవవిక్రమునక, కుంతప్రతిభునకు దాన • గుణసురభికి శ్రీ
కం.తాం.ఘ్రి కమలనయనో, త్కం.తా.వైకుంఠునకు నఖండితధృతికిన్. ౮౩
- కం.దుగ్ధపయోధిసుధారన, ముగ్ధేందుధరాట్టహాన • మురహరశయ్యా
దిగ్ధాద్ధర కరటిఘటా, స్నిగ్ధయశోదిగ్ధరోద • సీకుహరునకున్. ౮౪
- కం.చెంచుమలచూఱకారున, కంచితబాహుపరాక్ర • మాధారునకున్
పంచారామ నఘాటీ, పంచాస్త్ర విహార కేలి • పాంచాలునకున్. ౮౫
- కం.శ్రీవీరభద్రవేమ, త్తావరరాజ్యభివృద్ధి • కారణమునకున్
లావణ్య సూపనంపనఁ, బూవిలుకానికిని బెంప • పూడన్ననికిన్. ౮౬
- వ. అభ్యుగయపరంసరాభివృద్ధిగా నాయునర్పంబూనిన యిమ్ముహాప్రబంధంబునకుఁ
గథా నాయకుండైన భీమేశ్వర మహాదేవునకుఁ బ్రయథామంబైన దత్తరామపుర
చరం బెట్టిననిన. ౮౭

— ధర్మ దత్తరామపురవర్ణనము. ధర్మ —

- సీ పర్యంత మందార • పారిజాతకవనీ, రమమాణనిర్జరీ • సముదయంబు
సరసరసాసిద్ధ • వరనారి సంపూర్ణ, గంభీరతరవరి • ఖాసయోధి
ప్రబలచింతారత్న • పామాణసంఘాత, వస్త్రరేఖాచక్ర • నలయితంబుఁ
గామధేనుసహస్ర • కఠినరింఖాటంక, దశసదంతురితర • ధ్యాముఖంబు
తే. భద్రపాతాళభైరవ • పాలితంబు, గుహవినాయక రక్షణా • కుంతితంబు
సస్తమాతృకపరివార • సంకులంబు, ననుమతీనూపురము దక్షి • వాటిపురము. ౮౮
- సీ. కాంతినంపదనేల • కైవార మొనరింప, విధుబింబమున సుస్థ • వించిరనిన
మాధుర్యగుణమేల • మాటిమాటికిఁ జెప్ప, నమృతాబ్ధి నవతార • మందిరనినఁ
దేజోశీశేషంబు • తెఱఁగు పల్కఁగ నేల, విద్యుల్లఘ్నలలోన • వెడలి రనిన
మోహనాకృతియేల • మునుమాడి కొనియాడఁ, బుష్పచాపునివింటఁ • బుట్టిరనిన
తే. సంభవించిరి గంధర్వ • జాతిననినఁ, గలితనంబేల పెన్నాట • కంబు సేయ
ననఁగ భీమేశ్వరునిఁగొల్తు • రస్మరమున, సానులనుపేరి యపుర • శృంధ్రముఖులు.
వ. మొరయింపన్ నుర్చుఁ డిక్షుచాప మనిశం • బుం దక్షివాటిమహా
పురమధ్యంబున ముజ్జగంబు గెలువన్ • బుత్తెంచులీలం బురం
దరవిశ్రాంతిదేవతాభువనగం • ధర్వాపురోభామనీ
చరణాంభోరుహనూపురస్వనములన్ • జంకించు ఝంకారముల్. ౯౦
- శా. గంధర్వోపనిషద్రహస్యములు వ • క్కాణింతు రాలాసనం
బంధప్రస్ఫుటఝంటుఝంటుపర గుం • భస్మాపవర్ణావళీ

౮౮. కరటిఘటా = దిగ్ధజములన్నియుఁ దెలుపను ప్రయోగాంతరములు మృగ్యములు.

సంధానక్రమదివ్యమంత్రకములఁ ♦ సాయూహ్నకాలంబులఁ

గంధర్వాస్పరసల్ పురోహవనికా ♦ కల్పద్రుమచ్ఛాయలన్.

౯౦

సీ. చరణన్వయభూరి ♦ సౌభాగ్యసంపదఁ, బరిభవింతురు హేమ ♦ వస్త్రవనము

ఘనవితంబస్థలీ ♦ గౌరవాభ్యున్నతి, సంప్రతింతురు నదీ ♦ సైకతమాల

గంభీరతరనాభి ♦ గర్తవిభ్రమముల, వ్రక్కలింతురు జలా ♦ నర్తశోభ

గురువయోధరభార ♦ పరిణాహ విస్ఫూర్తి గుర్దలింతురు హేమ ♦ కుంభగరిమ

తే. గౌరవింతురు కంఠోప ♦ కంఠకాంతిఁ,

గంబుమణికాంతి బిభౌక ♦ డంబరంబు

మచ్చరింతుగుముఖచంద్ర ♦ మండలములఁ,

బూర్ణశశిమండలముతోడఁ ♦ బురముసతులు.

౯౧

శా. దయోరానువిలాసినీతతుల సౌం ♦ దర్శింబు వర్ణింపఁగాఁ

జతుశ్శ్రోత్రకులాధినాయకునకుఁ ♦ శక్యంబె? తచ్చారుఘ

లతేత్రంబును బోలలేక మునిఁగెం ♦ లజ్జాభరక్రాంతుఁడై

సః త్రేకుండు శంభుశేఖరసుధాం ♦ ధస్సింధుపూరంబులన్.

౯౨

సీ. అంబుధరశ్రేణి ♦ హరిణలాంఛనరేఖ, కన్ఠకార్ఘ్యకవల్లి ♦ కామతల్లి

జలచరద్వంద్వంబు ♦ చంపకప్రసవంబు, బింబంబు చాడిమ ♦ బీజరాజి

శమ్భులీయగళంబు ♦ చారుదర్పణములు, శంఖంబు బిసములు ♦ జలరుహములు

పసిడికుంభంబులు ♦ బయలంబువీచులు, పుష్కరావర్తంబు ♦ పులినతలము

తే. కదలికా హేమకాహళ ♦ కచ్చపములు, మణులబంతులు తారి కా ♦ మండలములు

సంఘటించి పురంబు వే ♦ శ్యలస్పృజించె, జాణదేనరశ్రీపంచ ♦ శరవిరించి.

౯౩

సీ. ముడువంగనేర్తురు ♦ మూలంగన్మనితావి, గలుగు క్రొవ్విరులు లోఁ ♦ గండకుండ

మురియంగనేర్తురు ♦ మోహనాస్పదమైన, మొగలివాకిటిచాయ ♦ నరగవీధి

వలపింపనేర్తురు ♦ నలరాజుగెలిచిన, పెద్దగాలమువేల్పు ♦ భీమనాథుఁ

బలుకంగనేర్తురు ♦ పాటలాధరముల, మొల్కలేనగవులు ♦ ముద్దుగురియఁ

తే. జండురునితోడఁ గల్పవృక్షములతోడఁ, దారతో లక్ష్మితో నన్మృతంబుతోడఁ

గౌన్తుభముతోడ మున్నీటఁ ♦ గలిగినారు, విబుధగంధర్వజాతుల వీర్వీరినతులు.

కం. పూజోజులకును విలులకు, వేఁబోకలఁదలగుసాంపు ♦ వీడ్కొలుపుఁ బురిఁ

వేఁబోకఁబోకతోటల, పూజాశలకన్మృతావి ♦ బాసలినగాడ్పుల్.

౯౪

ఉ. వీటికి నాల్గువంకలను ♦ వెన్నెల తేటలఁబోలు నీళ్ళతో

హాటకపద్మమండితము ♦ లైన కొలంకులు చూడనొప్పును

౯౫. వేఁబోకల = ఉదయకాలములందు; వేఁబోక = తిన్నవినడక; పూజాశ = పుష్పగుచ్ఛము.

జీటికిమాటికి హరుడు ♦ జృంభితలీల నటించ మాళిమి

న్నేటికృపీటనిర్ధరము ♦ లింతటనంతటఁ జించెనోయనన్.

౯౨

నీ. తిలకంబుబలుతేని ♦ యలఁబోకమోకల, పువ్వుఁజాళలతావిఁ ♦ బుక్కిలించి

కలమగోపికల చక్కని చన్నుగవలపై, వటపల్లవంబులు ♦ వాయఁదట్టి

నవ్వగోదావర ♦ జలతరంగారోహ, కేలీసుఖంబు లంఁగీకరించి

దేవగంధర్వ లీలావతిహాటక, ప్రాసాదవలభి గర్భములుఁదూఱి

తే. ప్రతిదినము దక్షవాటిపురంబునందు, మలయ వేలావనీ ♦ మందమారుతంబు

గంధసారలతాకుడుంఁగములమెలఁగు, చిలునలేనులు సేవింప ♦ వెలితిపడుచు.

తే. దక్షవాటికబల్చెను♦ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగఃసమ్యమగుచు

సేవకులపాలి సురశాఖ ♦ పూవుఁగొన్న, కోమలాధేందుధరుకొన్నుఁగోఁగులన్ము.

తే. దక్షపురమున సుత్తర♦ద్వారనుందు, నూర్జితంబుగ నుండుమహోజ్జ్వలాంగి

కామితార్ద్రైకసంకల్ప ♦ కల్పనల్లి, మహితసుగుణమత్తల్లి శ్రీమండతల్లి.

కం. సారమతి దక్షవాటిక, తూరుపుగవనిఁ బ్రసిద్ధితో వసియించున్

హేరాశక్రీడాసం, చారిణి నూకాంబ భక్త ♦ జనరక్షకునై.

౧౦౧

కం. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టనమున దక్షిణంబు ♦ పార్శ్వపుగవనిఁ

నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గోల్వఁ గలుగుఁ ♦ గామితఫలముల్.

తే. పృథివిఁ బదునెనిమిది యోగఁపీఠశక్తి, గణములం దెంచ సర్వశృంఁగారయగుచు

భీమనాథుని సన్నిధిఁ ♦ బ్రేమ వెలయు, మాణికాదేవి సకల కల్యాణమూర్తి.

ఉ. ఏదెనఁజూచినన్ విబుధు ♦ లేదెనఁజూచిన మానిమండలం

బేదెనఁజూచినన్ హరి దధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం

దేదెనఁజూచిన న్నవమహేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం

భోదరతండు భృంగిరిటి ♦ హూహుకహహులు దక్షవాటికన్.

౧౦౨

నీ. విరులదండలతోడి ♦ వేణికాభారంబు, పొంకంబు పిఱుఁదులఁ ♦ బొరలియాడ

మణితూలాకోటికో ♦ మలర్పుణత్కారంబు, రవలిమట్టైమ్రోత ♦ యవఘళింపఁ

గుదురుండినచిన్ని ♦ గుబ్బచన్నులమీఁద, ముత్యాలత్రిసరంబు ♦ మురువుఁజూప

వలమానతాటంక ♦ వజ్రంకురచ్ఛాయ, లేతవెన్నెలఁ బుక్కిలించియుమియ

తే. సాని యీశానియై మహోత్సవమునందుఁ, గేల నవచంద్రకాంతపు ♦ గిన్నెపూని

వీధిభిక్షాటనమొనర్చు ♦ వేళ జేయు, మరులస్థత్యంబు జగముల ♦ మరులుకొలుపు.

నీ. వేదండవదనశుంధాదండచుళికిత, ప్రోజ్ఞతాంభశ్చటాంఘ్రతనభంబు

దేవగంధర్వాపురోవధూతీస్తన, స్థానక శ్రీగంధ ♦ ధనశితంబుఁ

గనకసాగంధిక • గంధోత్తమాగంధ, సారనిష్పంస పుష్పంధయంబుఁ
జటులవీచీఘటా • ఘాటఁబోలానూథ, హంససంసన్న నాదాలసంబు

తే. భూరితిగావనీఘనీ • భూతనూత, జాతినకుళవనీసమాచ్ఛాన్యమాన
బహుళసింధు ధునీరస • బకమరాళి, నక్షపురియొద్ద స్తవగోదావరంబు. ౧౦౬

సీ. సరిసచ్చ ననవచ్చ • శతమయ్యవీటికి, వివిధదేవాగార • విభ్రమమునఁ
బ్రతినచ్చ ననవచ్చ • బాలమున్నీటికి, నక్షయం బగు జీవ • నాభివృద్ధి
నెనవచ్చ ననవచ్చ • నిందుబింబమునకు, సకలకళావిలాసప్రవృద్ధి
దొరనచ్చ ననవచ్చ • దోమజాతునిముఠ్ఠి, కభిరామఃప్రీతి సమగ్రనుహమఁ
తే. జెప్పకొప్పదె యప్పుఁ • స్త్రీనిసహస్ర, ధనశతతదీర్ఘవృత్తుట • ధాశధశ్య
సమృద్ధీమనాథ భూమాశశాంక, తులదీధితిపరిపాటి • నక్షవాటి. ౧౦౭

కం. రోధించు సభముఁ బటికపు, సాధంబులు నీట భీమ • శంకరహస్త్వో
త్యేధాటహసరేఖా, దీధితిమైత్రీప్రధావి • ధేయములగుచున్. ౧౦౮

చం. ప్రహరిచరితు రెప్పడును • భైరవు లర్ధనిశాగమంబులఁ
గమాకమానిష్ఠరాట్టహస • గర్వితకంఠకరోరహుంకృతుల్
బహులభుజామన్దమును • భాంకృతినానముమేళించి ది
క్కుహరములోర్పు హటకపుఁ • గోటలమొండట నక్షవాటికన్. ౧౦౯

వ. మఱియు నప్పురంబు దళితసమకరిసహస్రంబు లగు సుభటసహస్రంబులవలన
సింహసంహతియు, సమధికవితరణశౌఖ్యానిరాఘాటక్తిర్నిర్మాత్తులగు వదాన్యుల
వలనఁ బారిజాత్యోద్యాసంబును, ననేకశతసవసమజ్యోతిర్వారియగు సుమనో
వర్గంబువలన సుధర్మాస్థానంబును, నభిరామరామణీయక సౌభాగ్యరేఖావిలాస
పత్మోంతలత్తేవిరాజ మాసంబగు రాజకుమార లోకంబులవలన గంధర్వ లోకం
బును, మరకచ్చసముకుండ నిధిసనాథులగు వైశ్యులవలన వైశ్రవణానంబు
ననం దగి, సకలభువన ప్రశస్తంబై; భారతినర్జంబునకు ఫలసంపదయునుంబోలె
శౌఖానగరిసహస్రసంబాధ సరిసరంబై; సకలజగన్నిర్మాణమాత్మకయగు కృత
యగంబునకుం గారణంబనఁ గనకగిరివప్రదీప్రప్రాకారబహుప్రకారవప్ర
ప్రకరపరివేషవలయవలయితంబై; సలిలసంక్రాంత కనకావరణమండల స్రుతి
బింబంబగుటం జేసి కులిశవతసభయానగాహహటకక్షీతిధరింబగు నపరాంబు
గాళియుంబోనిపరిఖాచస్రంబుచేతను, గ్రీడాగజమనజలపంకిల ప్రాంగణంబులగు
భృంగిరిటినికుంభకుంభోదరిప్రధాన ప్రమథగణమణిభవన సాధంబులచేతను,
నానన్నదీర్ఘకావీచీపవవికీర్యమాణ వికస్వరజలజనిష్యంపముడు బిందువర్షాంబు

దూరీకృతశంభళికపోలకస్తూరికావత్ర భంగంబులగు నప్పరోంగనావాటంబుల
చేతను, గుట్టిముఖచితమణికిరణనిసరణజనితాకాండప్రసారితకదళీపలాశసంగతీసం
శోభితకయ్యోవిభాగంబులగు యక్షగంధర్వకిన్నరకింపురుష సిద్ధవిద్యాధరస్థానం
బుల చేతను, గారుత్తతరత్నాంశుపటలఘటితపటయామినీతారకాయమానస్థలఖచి
తస్థూలముక్తాఫలశలాకానికాయంబులగు భైరవాయతనంబులచేతను, బ్రహ్మసిద్ధ
శ్యామలశిశోత్కర్ణరమ్యోపనాహ్యాశాక్కరంబులగు శంకరాగారద్వారంబులచే
తను, దులసీరశశీతలామోదముపేతకిల్బిషంబులగు విష్వక్సేనధానుంబులచేతను,
నిరంతర సంపుల్లమల్లీవల్లికాతల్లజపుష్పనిష్యందమాన మధుమత్తపుష్పంధయవిరు
తిపునీతహరిదుషస్పంబులగు విఘ్నేశ్వరావాసలలితోద్వానంబులచేతను, బృథుల
వారిశీకరపటలపానదరవికటకరటిముఖవికలితనరాటకోశన్యాకోచహాటకకుశేశయం
బులగు సప్తగోదావరప్రవాహానలిలంబులచేతను, గోమలకింజల్కాగ్రగ్రసనజాగ్ర
చ్ఛక్రవాక చరణనఖశిఖరసముల్లిఖితకమలకుసలయకుమునపండంబులగు తీర్థకుం
డంబులచేతను, గోదావరీతుల్యభాగాకాంతేయూకణ్యాపగానదీమాతృకాయమా
నంబై యిరుగునుబంటపానంగుసంటపలంతి కేదారక్షేత్రంబులచేతను, నఖంజి
తాంభస్సమృద్ధి విజృంభించి విశ్వంభరా భ్రూలతాకారిసేతురేఖాలంకారంబులై
తటతరుకుసుమాంతరక్షరవసుందమకరంద సందోహస్యందనకల్లోలంబులై నలిల
కేలీలోలకలహంసకాషిన్సోలాహలాను కృతజలదేవతాచరణమణిసూపురర్పుణ
ర్పుణత్కారంబులై కారంజవపక్షవిక్షేపపరిచరిత పంకజపరాగపాళీవిరచితాళిక
సంధ్యానుబంధచరితచక్రవాకమిథునంబులైపయోధిగన్నబిష్ణులుంబోని యొడ్డుచె
ఱువులచేతను, సరససహకారశాఖాశిఖాధిహాథకోకిలకుటుంబినీకంఠనాళ కోమల
కుహూ కారకోలాహలకలిత నిరహిణీహృదయహాలాహలక్షేపంబులును మధుక
రనికరగుంజాయమానమాధవీనికుంజకుంజన్నిహిత కిరణపుంజంబులును సము
ద్భిన్నపున్నాగకుసుమపరిమళోద్ధార నీహారంబులును సముల్లిసితచంపకశళికాకలాప
కల్పితకందర్పవాపకాస్త్రవరిత్రస్తవధికలోకంబులును, బాకపరిస్ఫుటితపుంజ్రీక్షు
పగ్వముఖోద్గ్రీష్టముక్తామణినర్మితాకారరాకానిశాకరప్రకాశంబులును గోరకప్రకర
తారతారకితకురువకానోకహంబులును వనితావదనాసవననాథవకుళవనంబులును
మహోరుకుచకలశకాంతిచోరఫలకలితలికుచనిచయంబులునుమాతృలుంగామో
డహృదయంగమంబులును నవనాగరంగసంగసుఖశనారంగమంగళగానసరససం
గీతప్రసంగంబులును భుజంగలతాపరిష్కృతగధనృతరుణపూగద్రుమంబులును, లలి
తలవలీలతాలింగితలవంగంబులును నగు శృంగారారానుంబులచేతను, నభిరా
మంబై; కలితచాతుర్వర్ణస్థితియగుటం దైలోక్యతిలకంబును, సముద్భాసితాసం

ఖ్యదేవాలయంబగుట శతమఖనగరంబును, నక్షయజీవనధృతియగుట ధర్మచాల
మండలంబును, ననధిగతకంటకరుచిరంబగుటం బ్రహ్మభాగ్యఘంటాపథంబును,
బ్రచురసన్నఱివాసంబగుట వసుంధరాధిపస్థానంబునునై, గుహ్యకనగరంబునుం
బోలె వివిధమనుష్యధర్మ చరితపవిత్రంబును లంకానగరంబునుంబోలె బుణ్యజ
నాధ్యుపిత సన్నివేశంబును గార్తవీర్యాష్టనమూర్తియునుంబోలె నవరశకరభూషి
తంబును నృసింహలీలాడంబరంబునుంబోలె బ్రధితహిరణ్యకశిపుష్యయంబును
శరణ్యులంబునుంబోలె విలసత్ప్రకాశంబును బ్రాహ్మణజాతిధర్మంబునుంబోలె నిగ
మశాలియునునై; మహాభూషాన్వితంబయ్యును నిరాశ్రయంబును బ్రకటభుజంగ
ప్రచారంబయ్యును సదాహితాభయంబును బలిరాజనిలయ భూతంబయ్యును
గంధర్వభూమియునై; వర్ణసాంకర్యంబు వాసవకోదండంబునంద, యహిభయంబు
నల్లికంబులయంద, జీవనసంశయంబు వారిదంబులయంద, వృషాత్తిక్రమంబు
గృహంబులయంద, పరదర్శనంబు యతులయంద, దోషోల్లాసంబు కువలయంబు
లయంద, కౌరవపదానుసరణంబు కిరాతులయంద, తరళత్వంబు కరికరసంతానం
బులయంద, విపక్షక్షోభంబుకొలంకులయంద, యాత్రగంధత్వంబు చందనంబుల
యంద, కానితనయందుఁ బొందనీక విభవంబునకుఁ బ్రభవంబును విలాసంబు
నకు నివాపంబును నపర్గంబునకు సర్గంబును ధర్మంబునకు మర్గంబును దానంబునకు
నిధానంబును నానందంబునకు మూలకందంబును విద్యకు నిషద్యయు విశ్రామం
బునకు ధామంబునునై యొప్పు నప్పట్టనంబున కధిశ్వరుండు. ౧౧౦

సీ. హాలాహలంబును ♦ నల్లొనేరెడుపండు, మిసిమింతుండునుగాక ♦ మ్రింగినాడు
పెనువ్రేలికొనగోర ♦ బిసరుహాసనుమోముఁ, గెందమ్మివిరివోలె ♦ గిల్లినాడు
పంచపన్నియతోడఁ ♦ బ్రవననారాచుని, నెట్టిచిచ్చుఱకంట ♦ జుట్టినాడు
మెఱుఁగుఁగోఱుడుల్ల ♦ మృత్యుదేవతనోరు, ధట్టించియఱకాలఁ ♦ దన్నినాడు
తే. త్రిపుర దైతావరోధనాశీవిలాస, దంతతాటంకములకెగ్గు ♦ దలఁచినాడు
దక్షపురిసానికూఱులఁ ♦ దవలినాడు, విశ్వలోకకుటుంబి భీ ♦ మేశ్వరుండు. ౧౧౧

మ. ఎనయంగిల్లినకూర్చి భృంగిరిటిఁగానీ తండుఁగానీ నికుం
భునిఁగానీ కయిదండపట్టుకొని సంభోగేచ్ఛ నంతఃపురాం
గనలం గన్ను మొఱంగి యప్పురమునం ♦ గన్నేఱుకాఁదారి ప్రా
ద్దన భీమేశుండు సానివాడ కరుగున్ ♦ ధూర్తప్రకారంబునన్. ౧౧౨

కం. పదునాల్గు మహాయుగముల, ముదుకగు భీమేశ్వరునకు ♦ మొగచ్చాఱెయుం
డదు సానిపెండ్లి యెప్పుడు, నది దయోరామమహిను ♦ మగునో కాదో? ౧౧౩

సీ. నేదిష్ఠముననప్తఁగోదావరంబున, నఘమర్ణణస్నాన ధ మాచరించి

త్రాఽయితమంత్రాక్ష ధ తాభిమంత్రితమైన, విమలభూతి త్రిపుంధ్రముధరించి
మొగలివాకిలిఁ దూఱి ధ దిగునశాశ్వరరాజు, నగరిపై వెన్నుని ధ ననువుజూచి
మణిశిలాసోపాన ధ మధ్యమార్గంబుగా, నభ్రంకషంబైన ధ హర్షమెక్కి.

తే. సప్తపాతాళభువన విష్కంభములను, దెఱచివెడలినజ్యోతిః ప్రదీప్తమూర్తి
శంభుభీమేశ్వరేశ్వర ధ స్వామిఁగొలుచు, పరమమాహేశ్వరున కేమి ధ బ్రాఽతిముక్తి.
కం. పరమాశించును భీమేశ్వరు ననుమతిఁజేసి చోడఁనంశా భరణం

డరికాలుఁడు కరికాలుఁడు, ధరణీధరపత్ని మనసు ధ దైవ్యము ముంచెన్. ౧౧గ

సీ. గజచర్మ మెన్నఁడో ధ కాని నిచ్చలుగట్టు, పసిండికమ్ములవట్టు ధ పచ్చడంబుఁ
భసితమెన్నఁడోకాని ధ ప్రతిదినంబునలందు, మలయజంబుకురంగ ధ మరముగూర్చి
నిడునపాములరాజు ధ తొడవులెన్నఁడోకాని, తారహారములు నిత్యము ధరించు
నృకరంకరుండమాఁలిక లెన్నఁడోకాని, ధరియించు కష్టంఁగ ధ దామమెపుడు

తే. కాటనడుచక్కినెన్నఁడో ధ కానియుండు, దక్షవాటినువర్ణ సాధములమీఁద
నెన్నఁడోపిశాచులనుగాని ధ యిందుముఖుల, నెల్లకాలంబుఁదలఁచు భీమేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ధ యువనాశ్వుఁడిచ్చిన, కట్టాణిముత్యాల ధ కంఠమాల
మాంధాత్మఁడిచ్చిన ధ మాణిక్యఖచితకేయూరంబు ధరియించు ధ నొక్కవేళ
నిత్యోకుఁడిచ్చిన ధ హీరాంకురంబుల, యంగరంబు ధరించు ధ నొక్కవేళ
ఘనచక్రన్తరి యిచ్చిన ప్రవాళంబుల, యొడ్డాణము ధరించు ధ నొక్కవేళ

తే. వేడ్కధరియించు నొక్కొక్కఁడవేళయందు, భరతమద్యంతరంతినాభాగనహుష
నలభగీరథనృగమహి ధ నాధదత్త, హేనుమణిభూషణములు భీమేశ్వరుండు.

వ. వెండియు భీమేశ్వరుండు పండువుపండువు నఖండవిభవంబున నాఖండలాదివిభుధ
మండలంబు పరివేష్టించ చలిగొండరాచూలియందానును మార్తాండచంద్ర
మండలంబువలనను బౌలసముద్రంబువలనను మధుకైటభారియూరుకాండంబు
వలనను గృవీట భవజ్వాలాజాలంబువలనను గంధర్వసార్వభౌమువలనను బ్రభ
వించి కంఠకుంతంబులనఁ గాముతోమరంబులన మదనుముద్గరంబులన శంబరారి
కతారంబులన నంగభవుకొంగవాలులన సిరిపట్టిసెలకట్టియలనవలరాజుభిండివా
లంబులనఁ, దళతళంబోలయు తొలకరిమెఱుంగుమొలకలఁ గలకలనగు కలికితెలి
గన్నుఁగవయును, జక్కవకవలఁ దక్కునవఱచుచుఁ గ్రిక్కిరిసినమెఱుంగు నిబ్బ
రంబుగుబ్బచన్నులును, మిలమిలని జిలుఁగునలిపెంపువలువల తెరలయెడలవెలువడి

కేలిగడలుకొను పసిమిగలవసిండితగటునుం దెగడు నునుదొడలజిగియును, బగ
డంపుఁ జిగురుటధరములతుదల నిగురుచుఁ జిఱుతనగవులువిగియనగిసం దెగిపడి
యెడుననువడువున నడుగడుగునకు వడవడనడంకుచుం బిడికిటనడంగు నడుముల
బెడంగునుంగలిగి, భుగభుగం గురంగనాభిసౌరభసారంబులతోడంగూడి సంకు
మదపంకవరిచుళంబుల ఝంకించుకహూరవాసనాసముల్లాసంబును, గహూరవాస
నాసముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు కాలాగురుకర్దమామోదంబుననుంబునుంగువ
సం బిసాళించు గొజ్జంగిసీసేత్రావియును, గొజ్జంగిసీసేత్రావి బిత్తరించు గంధ
పొడిపాలుపును, గంధపొడి పాలుపునుంగుమ్మరించు ధమ్మిల్లమల్లికాహల్లక వకుళ
వాసంతికాఙాతికేతకీకుందకుసుమగంధంబులును నిఖిలదిక్సంధిబంధంబుతో బాం
ధవం బనుసంధింప, నిలింపగంధర్వాస్పరోఽతులగు సానికూఁతులుగొలువ, జగ
నొబ్బగండ జగదగోపాల పల్లవాదిత్య పల్లవత్రినేత్ర కేళాదిరాయ రాయవేశ్యా
భుజంగ బిరుదాభిరామాలలయ వేమభూపాల రాజ్యభారధురంధరుండై, బెండ
పూఁ డన్నయామాత్యుఁడు గట్టించినమొగసాలవాకిటి మహోత్సవమండపంబు
నందుఁ, బేరోలగంబుండి, కుండలీ దండలాసకప్రేరణీ ప్రేంఖణసింధుకందుకధ
మాళిచేలమత్తలీహల్లీనకాదిన్యత్యంబులనలోకించుచుఁ, బంతంబులవధరించుచు,
మేలంబు లాలకించుచుఁ, జంపూచాటునాటకోదాహరణ జయఘోషచక్రవాళ
చతుర్భుజచతురాతిప్రబంధంబు లాకర్ణించుచు, వేణువీణామృదంగ కాంస్యకా
హళ పటహాథక్కా హుడుక్కానక ఝల్లరీహృద్యవాద్యానుషంగంబు లాదరిం
చుచు, సంగీతభంగీతరంగంబు లంగీకరించుచు, నిగమంబులుగ్రహించుచుఁ
బురాణంబులు వినుచు, నితిహాసంబు లిచ్చగించుచుఁ, దర్కంబులు వితర్కించుచు,
నాగమంబులు పఠియించుచు, నిఖిలలోకరక్షణార్థంబుగా వివిధవిద్యాకలాపంబుల
వినోదించుచుండు.

౧౧౮

కం. ఏతాదృశవ్రభావో, వేతుండగుదక్షవాటి † భీమేశ్వరువి

ఖ్యాతకథ చెప్పెదను శుక, తాతకృతపురాణసరణి † తప్పకయుండన్.

౧౧౯

❧ కథాప్రారంభము. ❧

వ. ఇమృహాపురాణంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనినః—నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రం
బున ద్వాదశవాదికంబైన దీర్ఘవ్రతంబు ప్రవర్తిల్లుచుండఁ గులపతిశౌనకుండను
పరమబుష్ఠి మొదలుగాఁగలసంయమిశ్వరులు యదృచ్ఛాసమాగతుడైన రోమ
హర్షణపుత్రుఁ బాదరాయణప్రియశిష్యుఁ బౌరాణికు సూత్యాహసంభవు సూతు
నర్చించి యతనివలనను బంచాశత్యంధమండితంబును, బహుసంహితాసమాకీర్ణం

బును, సపాదలక్ష్యగ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబును, నైనస్కాందపురాణంబు విను
వారును సందుఁ బూర్వఖండంబునం బౌరాశర్యుండు నిజాపరాధంబు గారణంబు
గా విశ్వనాథుచేత నధిక్షేపింపబడి పారణాశివెల్వడియె ననివిన్నవారగుటంజేసి
యటమీఁదివృత్తాంతంబు వినువేడుక నమ్మునీంద్రు నభినందించి యిట్లనిరి. ౧౨౦
తే. కాశివెలువడివచ్చి పఠరాశరాత్త, జండు ఖేదంబు నొంది శిఃష్యులును దాను
నచట వసియించె నెచ్చోట * నేమిచేసె, ననఘ యేతీర్థమాడె మా * కానతిమ్ము.

వ. అని యడిగిన.

౧౨౦

మ. సరసీజాననవంశమౌక్తిక కళాసర్వజ్ఞ విజ్ఞానశం

కరినాథాంఘ్రినరోజపట్నద సమిధ్దాండివకోదండ భూ

భరణప్రౌఢభుజాభుజంగ మహిళా * పాంచాల వేమక్షమా

వరసామ్రాజ్యరమాధురంధర జగదావ్యస్తప్రతాపదయా.

౧౨౩

కం. శ్రీవీరభద్రభూపతి, సేనాహేలాకటాక్ష * సిద్ధసమృద్ధ

శ్రీవిభవపాకశాసన, భావభవారాతిభక్తి * పరతంత్రనిధి.

౧౨౪

మాలిని. అకుటిలనయమార్గా * యాశ్రితార్థి ప్రసర్గా

సుకృతినరణిపాంథా * శుద్ధకీర్తిప్రబంధా

సకలజనవిధేయా * శారదాభాగధేయా

ప్రకటసుగుణసంగా * రాయవేశ్యాభుజంగా.

౧౨౫

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాథపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథ
నామధేయప్రణీతంబైన శ్రీ భీమేశ్వరపురాణంబును మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథ
మాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామాయనము.

శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబానమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఖండ ఘనస్మణ మకరీ

రేఖాలంకార సుందరీస్తనయుగ పా

లీ ఖచిత భుజాంతర విభ

వాఖండల! బెండపూడి యన్నా మాత్యా!

౧

వ. అక్కభకుండు శౌనకాది మహామునులకుం జెప్పం దొడంగె.

౨

తే. మృదునిచే నిల్లుకోపానఁ బడి కలంగి, గంగ దరినుండి నిజశిష్యగణము తోడ
మధురస్వామి సకలధర్మజ్ఞుఁ డవుడు, పృథివి గలతీర్థముల లెక్కవెట్టిచూచి.

వ. ఇ ట్లనియె.

౪

తే. అంబపార్వతి నాతోడ నానతిచ్చె, గాళి యెక్కుడు తేత్రసంఘములలోనఁ
గాళికన్నను నెక్కుడు గౌరవమున, మోక్షభోగ నివాసంబు దక్షవాటి.

వ. తొల్లి దక్షప్రజాపతి భూచరభేదరులగు నఖలగీర్వాణుల రప్పించి హాటకగర్భ
తైటభారులఁ బురస్కరించికొని మహాధ్వరంబు సేయం బ్రారంభించి.

౬

గీ. అర్థితో నోషధీశ్వరుఁ డాదియైన, పెండ్లికొడుకుల నెల్లను బిలువ నంపె
గబ్బితనమున జగదీశుఁ గాలకంఠుఁ బిలువఁబంపకమానె న బ్బిగుదులొడు.

కం. అజ్ఞానంబున హరున క, వజ్రదలచి యతని నొసలి వ్రాతఫలమునక
యజ్ఞము సేసెను సురలయ, నుజ్జఁ బరోవృద్ధి కప్పనులు సమకొనుచే.

౮

ఉ. అల్పపుబ్ధి నీక్రియను హాక్రతుతంత్రముఁబన్నగాధిపా
కల్పుని బాయఁబెట్టి కను గానక దక్షుఁడు చేయఁజొచ్చి యా
వేల్పులు దానుదుర్దశల వేగె మహాప్రళయాగ్ని రుద్రుని
బోల్పగ వచ్చునట్టి పటు భూవిభుండగు వీరభద్రుచేన్.

౯

తే. పువ్వుముడిచిన పురవీధి భూమియందుఁ గట్టె మోవంగవలసిన భారణమున
 వీరభద్రునిచే దైన్య భృత్తినొందె, దక్షుడట్టి మహాధ్వర స్థానమునను. ౧౦
 కం. తుదిఁజూయి యమ్మహేశ్వరు, సవనములూ శ్రయించి బ్రతికెం దానుం
 ద్రిదశులు బెద్దలునయ్యె, యవనునఁజూపుదురునిగ్ర హానుగ్రహముల్. ౧౧
 సీ. దక్షప్రజాపతి తప్పలోఁగొని యాత్మ, గృహపుట్టి మిగుల రి శ్రించెఁగాన
 హరివిరించిపురంద రాది దైవతకోటి, మించి క్రస్తుఁ డగార వించెఁగాన
 నరిగియంతర్ధాన మందినతన దేవి, నెడమమేనఁ బరిగ్రహించెఁగానఁ
 గోపాగ్నిఁ గడుఁబరి తాపంబు నొందెడు, రిసులకు నభయంబులొనఁగెఁగాన
 తే. నట్లు దెగనేసి జన్నపు టిట్టి శిరము, గరిమచెడకుండ దివివైలఁ గట్టెఁగాన
 నయముగల నేల్పుశ్రీభీమ నాయకుండు, దక్షవాటంబు తీర్థంబుధరణియందు.
 తే. కాలకూటోపసంహార కారితాతఁడు, త్రిపురదైత్యాధిపతుల మర్దించెనతఁడు
 నిగ్రహానుగ్రహ ప్రాశ్నిపుణుడతఁడు, సంతతము దేవేశ్వభుజంగుడతఁడు.
 తే. ఏమిచిత్రంబు భీమేశ్వరేశ్వరుండు, నిగ్రహానుగ్రహక్రియా నిపుణుడగుట
 యతని నిశ్వాసముల మాత్ర నొనాకాదొ, వేదములును జరాచరవిశ్వజగము.
 వ. బ్రహ్మాది సంస్తుతుండై నిజార్థదేహంబుననున్నమాయారూపిణి, మహాదేవిభవన
 మోహిని, దేవకార్యప్రయోజనంబును, మేనకాదేవిభాగధేయంబును, హిమ
 వంతుని తపోవిశేషంబును, గారణంబుగాఁ దద్దేహంబున జన్మింప నియోగించిన
 భువనేశ్వరి మహేశ్వరుని దేహంబువలన నిర్మితయ్యెంగావున దయోరామంబు
 ముక్తిక్షేత్రంబు నాఁబరఁగె వెండియు. ౧౫
 కం. దక్షుని సవనాగారము, దయోరామంబు శివుఁడు దన్తధ్వమునం
 సాక్షాత్కరించియుండుట, మోక్షము భోగంబు బ్రాంతె ముజ్జగములకున్. ౧౬
 తే. ధాత్రివలయంబులో భోగ దములుగొన్ని, మోక్షనంబులుగొన్నిపరీక్ష సేయ
 భోగమోక్షములకు జన్మ భూమియైన, దక్షవాటంబుతావు షేత్రములకెల్ల. ౧౭
 తే. భీమనాథేశ్వరునికన్న పెద్దవేల్పు, దక్షవాటంబుకంటె నుత్తమపదంబు
 సప్తగోదావరము కంటె సకలతీర్థ, సారమగుతీర్థరాజంబు జగతిలేదు. ౧౮
 కం. అచ్చమగు భోగమోక్షము, లచ్చోటం దొరకుఁ గరతలామలకముగఁ
 విచ్చలవిడి బ్రతికిననుం, జచ్చినఁగడులెస్స భీమ శంకరు నగరన్. ౧౯
 కం. దక్షిణావారాణశికిని, మోక్షశ్రీభోగవిభవ మూలంబునకుఁ
 దయోరామంబునకు సదృశంబగునట్టి పుణ్యక్షేత్రము గలదే. ౨౦
 సీ. కాలకూటవిమాన్ని కలశ హేలాగ్రాన, కల్తాపితాసిత కంఠచేతఁ
 గుంభినీధరసుతా కుచకుంభపరిరంభ, సంభావనాకేలి శాలిచేత

గగనకల్లోలినీ కల్లోలమాలికా, స్ఫూలితబాలేందు ధూళిచేత
గుటిలకుండలిరాజ కుండలాలంకార, విలసితగంధమండలునిచేత
తే. ద్రుహిణపంచమస్తక ధ్రోహిచేత, భీమనాథునిచే జగత్స్వామిచేత
హరునిచేత సనాథయై యతిశ యిల్లు, మోక్షభోగనిదానంబు దక్షవాటి. ౨౧
వ. అని దక్షరామమాహాత్మ్యం బభివర్ణించును. ౨౨

మ. కినుకంబుట్టినయట్టి మానిహృదయక్షైశంబు శాంతంబుగా
మునిశిష్య ప్రకరంబుతోడ గనుసాన్త్యఖ్యంబునక ముచ్చటల్
తనియం జెప్పుచు వేల్పుటేటి నికటస్థానంబునం దుండగా
వనజాతాపుని మండలంబు దిగియె న్నారాశి దిక్కిమకున్. ౨౩

—ఇతి సూర్యాస్తమయవర్ణనము. —

తే. అల్లనల్లన గగన మధ్యముననుండి,
వ్రాలెనస్తాద్రి కరుణాఠరథిరథంబు
వచ్చిమాంభోధిమారుతాస్ఫాటనమునఁ,
గేతనముమీదిపసిడికింకిణులుమొరయ. ౨౪

కం. తారాపథాంచలము డిగి, వారిజహితమండలంబు వ్రాలె నపరది
క్వారావారింబున కై, పారావతవతగపాద పాటల మగుచున్. ౨౫

తే. కూడియొప్పారె నస్తాద్రికూటకోటి, భానుబింబంబు కన్నుల పండువుగను
విశ్వనాథుని గుడిమీది విమలకాంతి, భాసురంబైన హేమకుంభంబువోలె.

కం. చరమాచలశిఖరంబునఁ, దిరమైయొక్కింత తడవు దినకరుడొప్పెన్
వరుణుని శుద్ధాంతంబున, నరవిందాక్షులకు మింనుటద్దంబగుచున్. ౨౬

సీ. సిద్ధవాహిని నీటఁ జూబంతి పసుపాడి, శ్రీవిశాలాక్షి నై సేయదొడఁగె
మొరసె నంతగైహమున విశ్వనాయక, తాండవారంభ సుద్ధలరవంబు
మందారతరువున్న సుధుపానగోష్ఠికిఁ, బ్రారంభ మొనరించె భైరవుండు
కొక్కొక్కో యని కొమరసామి రథంబు, కంఠంబుసాచిక్రేంకారమిచ్చె

తే. మొగుడఁబాటిన యరవిందములనుబాసి,
గములుగములుగ సుతృభృంగములుగూడి
డుంతివిఘ్నేశు చెక్కులుత్కంఠజేరె,
నభినవంబైన యపరిసంధ్యాగమమున. ౨౭

చం. ప్రమదమదాతిరేకమునఁ బాశివిలాసవతీకదంబకం
బుమిసిన తమ్మలంపుఁగఱి యోయన నింగిలికంబు ఛాయచే

గమిసిన దాసనంపుఁబుపు ♦ కాంతికి డాసిన కూర్చిచుట్టమా
కొమరున సంజయంబరము ♦ కొంగున నూన్పెఁ గుసుంభరాగమున్. ౨౯

తే. సంజకేంపును దిమిరపుం ♦ జంపునలుపు,

గమిచి బ్రహ్మాండభాండంబు ♦ గరముమెఱసె

వరసుపరిపాకదశవృంత♦బంధమెడలి,

వతనసుగుతాటిపంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి. ౩౦

తే. కామినీవిప్రయోగ దుఃఖమునఁగుండెఁ,

జక్రవాకంబు సురనదీ♦సైకతమునఁ

గాళికా పిప్రయోగ దుఃఖమునఁగుందు,

బాదరాయణమునిసార్వభౌముకరణి. ౩౧

శా. ఆకాశాంచలవీధుల న్నిగిడె సంభారాగరేఖావళుల్

పాకోన్ముద్రిత పారిభక్తకళికా ♦ పాండిత్య వైతండికో

తేనెకన్నూర్జిత చండతాండవరయో ♦ ప్రేకారభటునృగుట

శ్రీకంఠస్థిరదీప్తపాటలజటా ♦ శ్రేణిక విడంబించుచున్. ౩౨

వ. అప్పుడు బాదరాయణుండు సంభాషణమయంబు నిరూపించి యనురసింధు ప్రవా
హంబునం గాలోచితక్రియాకలాపంబులు నిర్వర్తించి యొక్క నిర్మలసైకత ప్రదే
శంబునం గూర్చుండి పార్వతీనల్లభుండు తనకుఁజేసిన యవమానంబునకు నుల్లం
బునం దురపిల్లుచుండె నయ్యవసరంబున. ౩౩

కం. వెల్లిగొనె నఖిలదిక్కుల, నల్లనిచీకటి నవాంజ ♦ నప్రతిభటుమై

భల్లూకనటావల్లిసు, తల్లి విభ్రమదమై యగ్రస్ఫురణన్. ౩౪

సీ. గిరినికుంజములఁ గుంజరపుంజ మనుశంకఁ, గంధీరవంబు లుత్కంఠ నెగయఁ

బల్బలంబులఁ గిరి ♦ ప్రకరంబు లనుశంక, నెఱుకురాజులు విండు ♦ లెక్కునెట్టఁ

గడలి మధ్యంబునఁ ♦ గాకోల మనుశంక, జలదేవతలు భీతి ♦ సంభ్రమింప

నడములఁ గువలతా ♦ ననవాటి యనుశంక, నిందిందిరశ్రేణి ♦ యదుగు కొనఁగ

తే. రజతగిరియందుఁ దాండవాఁరంభరభస, భంగిపతితపరశ్వధ ♦ పాణి వికట

కంధరానృగజక్రత్తి ♦ కంధశంక, ప్రమథులకుఁ దోచ నంధకారంబుప్రబలె.

తే. ప్రబలమై యంధకారంబుఁబలిసిముండఁ, దారకంబులు కాంతిసంతయును బెరసె

నీలి పుట్టంబుఁబఱచి పైఁనిలిపినట్టి, వలుండ ముక్తాఫలముఁబాతాఁవళము లట్ల. ౩౬

శా. శ్రీవారాణశివిశ్వనాయక గళ ♦ త్వేణానుకారక్రియా

హేవాకోద్ధతిఁ జీకువాల్చుబలఁగా ♦ హేలావతీ కోటిపైఁ

46

బూవుండూపులజోదుపుచ్చుకొనియెన్ ♦ భూపాల లీలావతీ
భ్రువల్లి నిభశృంగకంబగు లసత్పుండ్రేక్షు కోదండమున్.

32

వ. అంత.

3౮

చంద్రోదయవర్జనము.

ఉ. ఆతతలీలఁ గోమల ♦ నవాంశుకపాళి మహాంధకార సం

ఘాతము మీఁపె నదృతము ♦ గా శశలాంధనుఁ డభ్రవీధికిన్
శ్వేతవిరాహమూర్తి యగు ♦ వెన్నుఁడు ప్రన్ననియెంటికోట ధా
త్రీతలమెంత యంతయు ధరించిన యట్టి విజృంభణంబునన్.

3౯

తే. అర్ధమండలముదలించునమృతభానుఁ,

దుదయరాగంబుతోఁగూడనొప్పమిగిలెఁ

బ్రకటతాంబూల రాగసంరక్తమైన,

ప్రాగ్విశాకాంతబింబాధరంబువోలె.

౪౦

కం. సంతతితోదయరక్తి శ, శాంకుఁడు శోభిల్లె గైరి ♦ కావనిధరవ

ప్రాంకశ్రీడాపాలల, సంకరభృతకాలకూట ♦ సంకాశుండై.

౪౧

సీ. కాదు కా దుదయాద్రి ♦ కనకకూటంబిది, డంబైనపాన వట్టంబుగాని

కాదు కా దిదిసుధా ♦ కరపూర్ణబింబంబు, కాశీర శంభులింగంబుగాని

కాదు కా దుదయరాగప్రకాశంబిది, నవకుంకుమా లేప ♦ నంబుగాని

కాదు కా దిది కళం ♦ కచ్చటారింఘోళి, పూజచేసిన కల్వశుభ్రవృక్షగాని

తే. యనఁగ నస్తార్ణవములు మిఁన్నందికొనఁగఁ, జంద్రకాంతోపలంబులుఁజాలువాఱి

నసమశరసార్వభౌము ముఁత్యాలగొడుగు, విధుఁడు విశ్వంబు వెన్నెలఁవెల్లిఁదేల్చె.

తే. ఉదయ రాగము నింఁచించు కుజ్జగించి, నిండుచంద్రుండు కన్నుల ♦ పండువయ్యె

దానరాగాంతర సిద్ధిఁదాక్షిణ్య, రాజశుద్ధాంతదంత వజ్రములకాంతి. ౪3

సీ. అభిషేక మొనరించు ♦ నమృత ధారావృష్టి, మదనాంతకునిముక్తి ♦ మంటపికకు

నలవోకగా విశాఁలాక్షీమహాదేవి, నిద్దంపుఁజెక్కుల ♦ నీడఁజూచు

నెరియించు మిన్నేటి ♦ యిసుక తిన్నెలమీఁదఁ, జక్రవాకాంగనానముదయంబు

డుంతి విఘ్నేశునిఁవృరకంఠవేదిపైఁ, గొదమ చుక్కలరాజుఁ ♦ గుస్తరించుఁ

తే. గాయవెన్నెల యానంద ♦ కాననమునఁ, గాలభైరవు నంప్రకు ♦ డాలుకొలుపు

విధుఁడు వారాణశీసోమ ♦ వీధిచక్కి, నభ్రఘంటాపథంబున ♦ నరుగునపుడు. ౪౪

సీ. రోహిణీగాఢోప ♦ గూహనంబునఁ గన్న, కస్తూరికాస్థాన ♦ కంబనంగ

రాహుదంష్ట్రాఘాత ♦ రంధ్రనూర్ణంబున, లలిదోచు నాకాశంబవమనంగ

స్తే ర్నల్యమునఁజేసి ♦ నడుమఁ గానఁగవచ్చు, కమిచిమ్రొంగిన యంధఃకారమనఁగ
జన్మచేళను సుంధ ♦ శైలాభిఘట్టన, సంభవించిన కిణ ♦ స్థానమనఁగ
తే. విరహపరితాపవేదన ♦ వేఁగుచున్న, చక్రవాకాంగనల కటా ♦ త్తములయగ్గి
నావహిల్లినకటదూప ♦ మనఁగనొప్పు, నుడుగణాధీశబింబంబు ♦ నడిమిమచ్చ. ౪౫
సీ. కాలభైరవుఁడుధ♦క్రాడిండిమమ్మ మ్రోయ, బహుభూతములుఁదానుఁ ♦ బ్రహరిదిరు
జంద్రికామధు వాని ♦ చాళోరముల్నిక్కి, దేవతాసాధవీధికల సొగయ [గఁ
నానంగకాననా ♦ భ్యంతరంబులయందు, సిందువారమునఁ బూ ♦ శిథిలపడఁగఁ
గడునివాతములైన ♦ కలుమశంబులయందు, యతులుప్రక్రాయాను ♦ మభ్యసింప
తే. దొడ్డనయసున శీతాంశుఁ ♦ డొడ్డగిల్లె, నటపిచంద్రాతపమునేల ♦ చఱచికాయ
వంతమరపిల్లి వెన్నెల ♦ నగచినగచి, గంధవతిపట్టి యొకభంగిఁ గన్నుమోడ్చె. ౪౬
వ. అంత.

౪౭

❖❖ సూర్యోదయవర్ణనము. ❖❖

చం. వెలవెలఁబాటెఁ జంద్రుఁడును ♦ విన్ననఁ దారకచక్రవాళముల్
పలపలనయ్యె దీర్ఘకలఁ ♦ బద్ధవనంబుల వట్టుదాంగనా
కలకలముల్ చెలంగె వెడ ♦ కన్ను మొగిడ్చె లలిం గుముద్వతుల్
తెలతెలవాటె జంభరిపు ♦ దిక్కునఁ దోచె నసూరురాగముల్. ౪౮
సీ. ప్రథమసంధ్యాంగనా ♦ ఫాలభాగంబునఁ, శెలువారు సిందూర ♦ తిలక మనఁగఁ
గైసేసి పురుహూతు ♦ గారాపుటిల్లాలు, పట్టిన రత్నద ♦ ర్పణ మనంగ
నుదయాచలేంద్రంబు ♦ తుదఁ బల్లవించిన, మంజుకంకేలిని ♦ కుంజ మనఁగ
శతమన్యశుద్ధాంత ♦ సాధకూటముమీఁదఁ, గనుపట్టు కాంచన ♦ కలశ మనఁగఁ
తే. గాలమనియెడు సిద్ధండు♦గమిచి మ్రొంగి,
కుతుకమొప్పంగ సుమిసినఃస్ఫుటికయనఁగ
గగనమందిరదీపికా ♦ కళిక యనఁగ,
భానుఁ డుదయించె దేదీప్య ♦ మానుఁ డగుచు.

౪౯

❖❖ వ్యాసమహర్షి యాత్రకు వెడలుట. ❖❖

వ. ఇట్లు సూర్యోదయంబగుటయు బాదరాయణుండు కాళోచితకృత్యంబులు నిర్వ
ర్తించి గమనోన్ముఖుండై కాశీవియోగజనితవేదనాభరంబు దుస్సహంతై యంత
రంగంబుఁ గుందింప నెట్టకేలకు నేటికెదురీదువిధంబున శిష్యులుం దానును గన
ద్దనకనక మణిమయసాఘాట్టవిలాసంతైన యప్పట్టనంబునకుఁ ద్రదక్షిణక్రమం
బునఁ జనువాఁడై లోలార్కకేశవులకు నభివాదనంబును భాగీరథికి నంజలిబం

ధంబును విశ్వనాథునకు వినుతియు విశాలాక్షికిఁ బ్రార్థనంబును మోక్షచుంట
పంబునకు జయకారంబును సంతర్గేహంబున కామంత్రణంబును గాలభైరవునకు
జోహారును డుంఠివినాయకునకు శరణార్థము నండపానికి దండప్రణామంబును
గుక్కుటచతుష్టయంబునకు మ్రొక్కును సకలదేవతాకోటికి నేటికోళ్ళును జేసి
చనునప్పుడు కతివయదినప్రయాణంబున.

౫౦

సీ. గంగానదీప్రవాః • కణము మాధవదేవు, దోరంతరంబుశ్రీ • తులసిచిగురుఁ
బుగుస్తొత్తుచుమునందుఁ • బుండరీకాక్షుని, దివ్యపాదాంభోజ • జేత్రజలము
శ్రీకూర్తమునయందు • శేషాహిపర్యంకు, కంఠంబుక్రొత్తచెంఁగల్వదండ
సింహాద్రియందు లఁక్ష్మీనృకంఠీరన, సార్వభౌము ప్రసాద • చందనంబుఁ
తే. గాశికావిప్రయోగోరు • గాఢతాప, శాంతిగొనవెను శిశిరోపఁచార మగుచుఁ
జాయతెనువున శ్రీ బాదఁరాయణునకు, హరిహరధ్యానపూజాపఁరాయణునకు.

— శ్రీ విశాఖపురవర్ణనము. —

సీ. ఏపట్టనముమ్రోల • నేలేఱుప్రసహించుఁ, బృథివికి ముత్యాలు • వేగువోలె
మున్నూటయలువది • మూర్తిభేదములతో, విహరించు నేవీట • వేల్పుపిండు
వీరాంబచలి యోగ • వీరిహుంకృతిదుగ్గ, సనిచికాపుండు నేనగరికెలనఁ
గుంతీమహాదేవి • కూర్మిమేనల్లుడు, మాధవుం డేవీట • మరగినాడు

తే. పెద్దగనకుల నేపుట • భేదనమున, నెలమినిలుచుండు ప్రీడావిహినజఘనుఁ
డట్టి వీరాపురముఁ జేర • నరుగుదెంచె, బరమశైవుండు శ్రీసరాశరనుతుండు.

తే. నారికేళంపుబుట్ట నెఁన్నడిమిచాయ, దళములందును బోలె సంతతముఁ బాఱు
వేణికాసారణులయందు • విస్తయముగ, జగతి నెక్కడి వేలేటి • సాటినదులు. ౫౩

సీ. ఏఁటేట విరినీట • నిరుగారునం బండుఁ, బ్రాసంగునరి చేలఁ • బసిండిచాయఁ
బరిపాకమున వేగుపనసపండులతావి, యిందిందిరములకు • విందు సేయు
వేఁబోకఁబోలుపారు • వింధ్యాద్రి పననంబు, పోకపువ్వుల తావిఁబుక్కిలించు
వేశ్యవాటికలందు • విహరించు వలరాజు, ననయంబుఁ జెఱకువిల్లును ధరించు

తే. నారదంబుల వలపు పొన్నలఁ బెనంగి, విచికిలామోదములతోడ • వియ్యమందుఁ
బాటలీపుష్పకేతకీ • పరిమళములు, పొదల విలసిల్లుఁ బీఠికా • పురమునందు. ౫౪

ప. వెండియు ననఖండమండలంబగు మహీమండలంబునకు మకరకుండలాలంకా
రంబునుం బోలె భీమేశ్వరమండలంబు పొరువునఁ ద్రిలింగోత్కలతలంబులనంది
వింధ్యాచలపాదంబునఁ గేదారకుంభకోణార్కస్థానంబులకుపమానంబనఁజాలి
యేలేటిమేటికాలువలవలననదీమాతృకంబులగు పంటవలంతి సలిలధాతకలధాత

శలాకాశకలసంకోచంకరణంబులై యంకురించినవియును, గొదమపసరుత్కల
పక్కిడాలు పుక్కిలించి యుమినుంజాలు చాయలేర్పడం బసరుపాటు నవియును,
దఱొరామ రామాజనంబుల చీటుపిక్కులచక్కదనంబు నేకసక్తంబాడు బిగువు
పొట్టలం గనుపట్టునవియును, బధికనాసాపుటికుటిరంబులకుఁ గుటుంబకములగు
కమ్మదనంబులీని పాలుకుడిచి సుందరీ ప్రాయంబున నామువలచునవియును, బది
యాటుచన్నై కుండనంపుదగఁగఁ దెగడుచుఁ బండి యుద్ధంప కేదారవలయుకు
ముదమంపంబు లాఘ్రాణింపనుం బోలెఁ గైవ్రాలునవియు నై కలనుజాలిశారదా
ముఖాదిప్రీహినస్యంబులవలనను, నిరంతరనారి కేశచ్చనచ్చాయాచ్చన్న హరి
దంతరంబుల భుజంగవల్లిమతల్లికాలింగిత క్రముకకఁకోపకంఠంబులఁ గ్రీడించు
క్రోడనశనష్ట స్వాదిష్ఠపనసఫలరససారణీ పరంపరా సంపూర్ణచంపకద్రు మాలా
వాలవల మంబులు, వన దేవతావిలాసతాళ వృంతాయమాన రంభాపలాశసంభా
రంబులు, దిలకతిలకితంబులు, విదేశవిచికిలంబులు, గోరకేశకురునకంబులు, నివిక
రస కేసరంబులు, నఖిలభువనాభి రామంబులు నైనయా రామంబులవలనను గన్నుల
పండువై కుంతీమాధనదేవునకు విశ్రాంతిప్రదేశంబును, హుంకారికి మహాదేవికి
విహారసంకేతభవనంబును, బీఠాంబికాలక్ష్మీ కాటకూటంబును, హేలాసానికి
హేలాసానగోష్ఠీమంటపంబును, ననందగి భూతబేతాళడాకినీ ప్రేతరంక భైరవ
ప్రాశ్నిరిత ప్రాకారనప్రహట్టకుట్టిమంబగు పీఠావట్టనంబుఁ బ్రవేశించిరంత. ౫౧
నీ. త్రపునపుష్పలతామః ♦ తల్లివటోలికా, కారవేల్గుడుంగ ♦ కములతోడఁ
గూడ్మాండవృంతాక ♦ కోలకచించికా, కాయమానకదంబ ♦ కములతోడఁ
శాకినీమూలకచ్చత్రాక ♦ నారణీ, ధాన్యాక మేఘనా ♦ కములతోడఁ
విష్ణుల్యపోవకీ ♦ వీతివలాండుక, వాస్తుశాఖా కోటి ♦ వాటితోడఁ
తే. రాజనలతోడ శృంగ బేరిములతోడఁ, జిలుగడఁపుఁ బెండలముతోడఁ ♦ జేమతోడ
నొప్పునాలుగు పొలములం ♦ దుపవనముఁ, భువనసారము వీతికా ♦ పురవరమున,
ఉ. హాటకపానవాత్రయును ♦ నారంగఁబండినమాతులుంగముఁ
ఫేటము లోహదండము నొగింధరియించి పురోవకంఠశృం
గాటకభూమి భాగమునఁ ♦ గాపురముండెడు వీతికాంబకుం
గైబభద్రైత్యవైరి ప్రియ ♦ కాంతకు మ్రొక్క నతంబు భక్తితోన్. ౫౨
శా. అంతర్వాణి భజించెఁ గుక్కుటపతిఁ ♦ హేలాహలగ్రీవునిఁ
శాంతస్వాంతుఁడు గొల్పె దానవచమూ ♦ సంహారిణి హుంకృతిఁ
జింతించె మునిసార్వభౌముఁడు పుర ♦ షేత్రాధిదైవంబులం
కుంతీమాధవుఁ బూజచేసె ఋషివాక్కుబోవ హరంబులన్. ౫౩

తే. హేల నేలాతరంగిణీ ♦ కూలనిలయ, బాల బాలారుణాశోక ♦ పల్లవోష్ఠి
వేల వేలావనోద్దేశ ♦ విహృతిలోల, నేల నేలాయనకపాడె ♦ ఋషివరుండు. ౫౯
వ. అనంతరంబ యొక్కింత మార్గాంతరం బతిక్రమించి. ౬౦

— ❧ కుమారారామవర్ణనము. ❧ —

శా. ఆలోకించె మహామునీంద్రుఁడు గుమా ♦ రా రామమున్ వింధ్యకు
త్కిలోపాంతధరాలలామము బహు ♦ క్రీడావనశ్యామమున్
బ్రా లేయాచలకన్యకాధవజటా ♦ భారాసనార్ధేందురే
ఖాలానాయితహేమకూటకలఘా ♦ తాట్టాలకగ్రామమున్. ౬౧
సీ. కొమరేటి కల్యాణ ♦ కమలపండంబుల, సౌరభ్యభారంబు ♦ సంతరించి
నారికేళాటవీ ♦ ననపుష్పకుహళికా, వితతికన్నెటికంబు ♦ వీడుకాలిపి
యపురఃకాంతావి ♦ హరహాటకహర్ష్య, శశికాంతమణిగవా ♦ తుమలఁదూఱి
భీమనాయక దేవు ♦ పేరురంబునఁగ్రాలు, భుజగహారములకు ♦ భుక్తివెట్టి
తే. రాజనారాయణస్వామి ♦ రమ్యభవన, తార్క్ష్యకేతనపతికి న ♦ ర్తనముగఁజి
పాలసెనధ్వపరిశ్రాంతి ♦ పాడవడంగ, మానివర్మపైఁ గుమారవ ♦ నానిలములు.
తే. బాదరాయణుఁ డత్యంత ♦ భక్తినియతి, దిన్యవాహినిఁ గొమరేటఁ ♦ దీర్ఘమాడి
శిష్యవర్గంబుఁదాను దర్శించి మ్రొక్కి, శాశ్వతునకుఁజాళుకృత భీ ♦ మేశ్వరునకు.
వ. వెండియుఁ గొంత దవ్వచని. ౬౨

— ❧ సర్పపురవర్ణనము ❧ —

శా. కాంచెన్ సర్పపురాభి ధానముఁ ద్రిలింగక్షోణి నైకుంఠమున్
ముంచెన్ నారదకుండికాజలముల ♦ న్నోదంబుతో దేహమున్
జించెన్ గాశివియోగదుఃఖము మహా ♦ తేత్రంబు వీక్షించి న
ర్భించెన్ సన్నని లోచనోత్సవముగా ♦ శ్రీభావనారాయణున్. ౬౩
సీ. శ్రీసుదర్శన శంఖ ♦ చిహ్నంకితముగాక, యెపుడు మిన్నకయున్న ♦ యిల్లులేదు
బహులోర్ధ్వపుండ్రసంపదలేక పృథయైన, ఫాలరేఖలతోడి ♦ ప్రజయులేదు
వైష్ణవోత్తమ భాగవతసాత్త్వికులగోష్ఠి, వెలియైనవాటికా ♦ వేదిలేదు
నలినేతఁజుడు భావ ♦ నారాయణస్వామి, దప్పించి పరదైవతంబు లేదు
తే. పరమగీర్వాణయాగవై ♦ భవము నెలపు నిఖల కల్యాణగుణకేలి ♦ నిలయ మనఘ
దివ్యములు నూటయెనిమిది ♦ తిరువతులకు, బరమపదమైన శ్రీసర్పపురమునందు.
మ. శనివాలోత్సవ మాచరించె మునిశిష్యవ్రాతముందానుఁ గ
న్తునిపగ్యారముతోడ బూరెగమితో ♦ మండెంగ దండంబుతో

ననుగుం బాసెముతోడఁ బొండుకలమాఁహారంబుతో నేతితో

ఘనరంభాఫలఖండశర్కరలతోఁ • గారుణ్యసాధోధికిన్.

౬౭

తే. ద్వాదశాక్షరదివ్యమంత్రమునఁ బూన్పె, జెంగలువ పువ్వునండ లఁక్షీధపునకు
శ్రీమదస్తాక్షరమున నఁర్పించె దపసి, భావనారాయణస్వామిఁ • బసిఁడివిరుల.

వ. అనంతరంబ కతివహప్రయాణంబులఁ దుల్యభాగాతీరంబున.

౬౯

శా. చేతో మోదమెలర్పఁ గట్టెదురఁ గాంచె భారతామ్నాయ వి

ద్యాతంత్రగ్రథనాజ్ఞసంభవుఁడు వేదవ్యాసుఁ డభర్తృత్వ

జ్యోతిర్లింగమయస్వరూపుల జటా • జూటావనార్ద్రేందులన్

వాతాపీల్వలవై శాతమనదీ•వాస్సంగమేశానులన్.

౭౦

తే. వేదశాఖావిభాగసం • వేదియతఁడు లలితబిల్వప్రి శాఖాసంలాశనమితి

సంగమేశఘటోద్భవ • శంకరులకు, నర్చనమునేయుఁ బ్రణవసంఁచాక్షరముల. ౭౧

వ. మఱియుఁ దుల్యభాగాతీరంబున సాంపరాయణగ్రామంబుచేరువ బిల్వాటపీ వాటిఁ

గపట భిల్లుండైన చలిగొండ తేని యల్లుని ముక్తిశ్వస దర్శించి.

౭౨

ఉ. వేదవిభాగముం బరిధి•వించిన పుణ్యఁడు వేడ్కఁ బూన్పె బి

ల్వీదశపూజనంబు గడు • లెస్సఁగఁ గూరిమి శిష్యవంశీతో

నాదిమట్టిల్లు నిత్యకరుణామృతపూరముఁ జల్లు పుండరీ

కోదరభల్లు నృత్తకరి • యూధపుమల్లునిఁ గొండయల్లునిన్.

౭౩

తే. పదియునార్వన్వ బంగారుఁ • బరిహసించు, నవనవార్గవప్రసూనములు గోసి

సాంపరాయమహాగ్రామ • నవిధనిలయు, నభవుఁ బూజించెఁ బుండరీకాక్షమూర్తి.

కం. పంచబ్రహ్మంబుననున్, బంచాక్షరమంత్రమునను • బంచాననునిం

బంచమవేదంబభి నిర్మించినముని పూన్పెఁ బుండరీకకళికలన్.

౭౪

వ. ఇవిధంబునఁ గాలకంఠునకుఁ బ్రభాతకాలపూజ నిర్వర్తించి సాత్యవతేయుండు

గమనోన్ముఖుండై యున్న సమయంబున.

౭౬

సీ. ఎవ్వాఁడు వింధ్యాద్రి • నిట్టింకులింకించె, గంభీరహుంకార • గర్జనమునఁ

ప్రణవసంచాక్షరో • పనిపత్త్రపంచంబు, లెవ్వాఁడు శివునిచే • నెఱిగిగొనియె,

గడసిల్లుధరయొడ్ల • గెడవైన నెవ్వాఁడు, త్రాసుపైఁ గట్టెంబ • దమునవంచె

సంభోధు లేడింటి • నాపొశనంబైతి, కలిగించె నెవ్వాఁడు • క్రమ్మఱంగ

తే. భీమనాథేశ్వరుండు గౌరిఁ • బెండ్లియాడి, దక్షిణాముఖకల్యాణ • దర్శనమున

వత్సరము వత్సరంబు నె•వ్వనిఁజూచు, నతఁడు గగనాగ్రమాణిక్యమరుగుదెంచె.

తే. మలయదుర్ధరగిరిగుహ • మందిరుండ,

తామ్రసర్వీకలస్నాన • ధౌతములుఁడు

కలుషితాంభఃప్రసాదైకః కతకఫలము,

కోసులియుఁ దాను నేతెంచెఁగుంభభవుఁడు.

2౮

శా. ద్విపాంతోన్భవుఁడైన సంఘమికులాధీశుండు కాలోచిత

వాపారంబులు దీర్చి రేపకడ నఁకౌరామయాత్రోద్యమం

బాపాదించుచు నోంక్రియానగరపరివారార్థమార్గంబునన్

లోపాముద్రయుఁ దాను వచ్చు ముని నాలోకించె నాదవ్వలన్.

2౯

తే. ద్వాదశక్షేత్రయాత్రావిఁ ధాననియతి, భీమమండలిఁ జరియింపఁ బృథులభక్తిఁ

గుక్కుటేశ్వరు దిర్ఘింపఁ గోర్కెపుట్టి, యట్టి వీరాపురంబునఁ కరుగువాని.

౩౦

ఉ. తేపులు భీమలింగము గుఁతించి జపం బొనరించి నిచ్చలున్

మాపటివాఁడఁ దీర్ఘములఁ మజ్జనమాడుచు నుండు వానిఁ బీ

తాపురికుక్కుటేశ్వరునిఁ డాయఁగఁ బోయెడువానిఁ దుల్యభా

గాపగ చెంత శంకరగృహంఁగఁగ బిల్వననాంతరంబునన్.

౩౧

వ. అప్పురమమాహేశ్వరుం గనుంగొని సాత్యవతేయుండు ప్రత్యుత్థానంబుచేసి యెదు

ర్కొనియె నతండును.

౩౨

నీ. భస్మత్రిపుండ్రంకఁ ఫాలప్రదేశుని, రుద్రాక్షమాలికాఁరూఢవక్షు

నుపవీతకృష్ణాజఁ నోత్తరాంగునిఁ బల్ల, వారు ణాంచితజటాఁపటలధారుఁ

దానుపాత్రాంగుళీఁ దర్భమూలపవిత్రుఁ, నరుణకింశుకలతాఁ నండధారుఁ

బ్రాహ్మపేణ్యవినీలఁ పాథోధరశ్యాము, సాలస్పక్షిప్రాంశుఁ జాగుదేహుఁ

తే. బరచుభాగవతోత్తమఁ ప్రథమగణ్యు, విమలమాహేశ్వరాచారఁ వీధిపథకు

నఖలనీవారముష్టింపఁ చాగ్రనరునిఁ, బులిసనంభవుఁ బోడగాంచెఁగలశేజుండు.

ఉ. యోజనగంధీసందనుఁడుఁ నూర్వశిపట్టియు నిర్ధిరోధని

ర్వాప్యజనిరంకుశే ప్రణయఁ వైభవసంపద సాంపు మానసాం

భోజములం దలిర్ప మునిఁ పుంగవు లొండ్డుఁగోఁగిలించి వి

భ్రాజితీలఁ జల్పిరి పరిస్పరముం గుశలప్రసంగముల్.

౩౪

కం. వినయము భక్తియు సంభ్రమ, మును సౌహార్దంబు హృదయముల మొలతేరన్

విమతి యొనర్చి రగస్త్రుస, కును వైశంపాయనాదికులు మునిశిష్యుల్.

౩౫

వ. అనంతరం బాతుల్యభాగాతీరిబిల్వతరువనాంతరంబున శశికాంతశీతలశిలాతలప్రదే

శంబున నాసీనులై యిల్వలాసురదమనుండును బరాశరసందనుండును గొంతతడ

విప్లకథా వినోదంబులఁ బ్రొద్దువుచ్చి రహ్మకగస్త్రుండు సాత్యవతేయున కిట్టు

లనియె.

❀❀❀ { అగస్త్యుడు వ్యాసమహర్షిఁ గాశీఁ బాసి } ❀❀❀
వచ్చుటకుఁ గారణం బడుగుట.

తే. ఆననమునందు వైవర్ణ్యఁ మగ్గలించెఁ, గన్నఁగవయందు దైన్యంబు • గానఁబడియె
నార్తి నేదేనియొకటి నీయంతరంగఁ, మూనియున్నది యదియెట్లు • లోకొక్కయనఘ.

సీ. లోలార్కునకు నీకు • లోలోన నేమేనిఁ, బోటిపుట్టదు గదా • మాటమాట
వెనకయ్యశ్రీడుంతి • విఘ్నేశ్వరస్వామి, ఛిక్కరింపఁడు గదా • తెగున నిన్ను
నాఁకొన్న నిన్ను మఁధ్యాహ్న కాలంబున, నరయకుండదు గదా • యన్నపూర్ణ
నెవమేమియును లేక • నీయెడఱుమునఁ, బాటించువఁడు గదా • భైరవుండు

తే. ఎట్టు పాసితి మిన్నేటి • యిసుకతిప్ప, లెట్టు పాసితి వాస్థలం • బేరుకోసు
లెట్టు పాసితి నవిముక్త • పాట్టభూమి, యెట్టు పాసితి విశ్వేశు • నిందుఘని. ౮౮

కం. కాళీనందన కంఠే, కాలర శిరములకు విరులు • కల్పించునొకో
లీలావనాంతరమునను, మాలోపాముగ్రయడిన • మల్లినెల్లల్. ౮౯

శా. ఆచుందాకిని యాత్రి వేణి వలనం • బాబాహ్యకఁజ్యోస్థలం
బామధ్యాంతరకక్ష్య లావిమలది • శ్యజ్యోతిరుజ్జ్వంభణ
శ్రీమద్విశ్వసతీశలింగము మదిం • జింతింపఁ గాశీమహా
గ్రుంపింబిప్పుడు నాకనుంగవకు సా • జ్యోత్కారముం దైకొనున్. ౯౦

శా. ఆనందంబున నర్థ రాత్రములఁజం • ద్రాలోకముల్ కాయఁగా
నానాసైకతవేదికాస్థలములఁ • నల్లిక్కులఁ శంభుఁ గా
శీనాథుఁ దరుణేందుశేఖరు శివుఁ • శ్రీకంఠునిఁ బాడుదు
నేనెల్లంబులకాంకురప్రకరముల్ • నించార మిన్నేటితోన్. ౯౧

కం. గంగాయమునాతీతో, త్సంగమునఁ బ్రయాగను సు • శాశిపు విశ్వే
శుం గూర్చి తపము చేసితి, నంగుష్ఠము ధరణి మోపి • యతిఘోరముగన్. ౯౨

తే. విస్తయము నాకు మదిలోన • విస్తరిలైఁ, బరమధర్మజ్ఞ కాశికాపట్టనమున
నుండు మూఢాత్ముడైనను • నొండుకడకుఁ, బోవఁ దలంపఁడు నీ కెట్లు • బుద్ధిపుట్టె?
వ. అనినఁ బారాశర్యుండు వాతాపిదమనున కిట్లనియె. ౯౪

❀❀❀ వ్యాసులు తాను గాశీఁ బాసిన కారణంబుఁ జెప్పుట. ❀❀❀

పం. సమధికసత్కవీశ్వరులు • జైమినిపైలసుమంతు లాదిగా
శిష్యుడమనద్గుణాన్వితులు • సాధులు శిష్యులు తోడఁ గూడిరాఁ
గ్రమమునఁ జేత్రయాత్రకు ధ • రాతలమం దఖలంబుద్రొక్కి భా
వము భవభక్తియుక్తముగ • వెచ్చితఁ గాశికే బుణ్యరాశికిన్. ౯౫

కం. ఏమిశకునమునఁ జొచ్చితి, మో మన్మథదమనువీ డఃహోరాత్రంబుల్

మేమేడునాళ్లదనుకనుకను, స్వామీ! యుపవాసముండి • జడిసితిమి మదిన్. ౯౬
కం. గేహముల కేగి భిక్షాం, దేహీయన నీవు నొక పతివ్రత యైనన్

సాహార్దంబునఁ దెడ్డెం, డాహారము పెట్టదయ్యె • నా దినములలోన్. ౯౭

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరదేవదేవుని కృపా • శ్రీచే దివోదాసు బా

హవిశ్రాంతబలంబుచేత ధవళ • న్యాయప్రహృద్ధిని

ప్రేమ విశ్రామముగల్గి సుస్థిరతిరంభై యుండి భాసిల్లెగా

నీ వారాణశిలోన భిక్ష కటనయ్యెం జూడుమీ కుంభజా. ౯౮

శా. వైశంపాయనుఁ డెంతయున్ సుడివడఁ న్వాడె న్నుమంతం డతి

క్లేశం బందిరి పైల్లజెమినులు దుఃఖించెన్ మదిన్ దేవలుం

డాశాంతంబులు చూచె దాల్చున్ దుదరో • దగ్గఱుధాత్మోభచే

గాశీపట్టనవిప్రవాటికల భిక్షులబ్ధి లేకుండుటన్. ౯౯

తే. అక్కటా యేమి చెప్ప విం • ధ్యాద్రిదమన, కాశిలో నేడు నాళ్లు నిఁహ్మగణంబు
శిష్యులును నేను నిత్రువాఁసెంబు వడితి, మమర గంగానదీ సైకతములయందు.

వ. అప్రమదివసంబునం దరుణోదయకాలంబున గంగాపులి నోత్పంగంబులం గుళ
శయనంబున మేలుకాంచి యభ్యుదితంబైన మార్తాండమండలం బాఖండలదిశా
వేదండకంఠ గ్రైవేయకనకఘంటికాశంకారంబునుం బోలె నుదయగిరిశిఖరతటన
విధంబునఁ గుంకుమరజస్రసరేణువిసరంబునుం బోని నిగనిగనునుజిగిలుకొని
కోమల జలుఁగుజిగిసొనలు గగనతల మలమిగొనుకొలది మణికర్ణికాంభఃప్రవా
హంబున నఘమర్షణస్నానంబొచరించి యత్రీరవాసిజనవిరచితవాలుకాలింగంబు
లకుఁ బీతార్చనాశంభులింగంబులకును మంత్రాక్షతపుష్పకపూర్వకంబుగా నభి
వాదనంబుఁజేసి పంచబ్రహ్మసంచాక్షరీమంత్రప్రధానంబులు జపించి సిద్ధముని
పరంపరాసంకులంబైన ఘంటాపథంబునం గంగాబహిర్గేహదేహశీవిభాగంబును
నంతర్గేహసాధవీధి కాట్టకుట్టిమప్రఘణంబులును గడిచి లోలార్కకాలభైరవడుం
ధినివాయకవిశాలాక్షీ ప్రముఖపరివారదేవతాకోటికి నేటికోర్లు సమర్పించి విశ్వే
శ్వరు విరూపాక్షు నక్షీణమోక్ష లక్ష్మీసామ్రాజ్యసింహాసనానూఘం దారకోప
దేశదేశికు దాక్షిణ్యపుణ్యకరుణాకటాక్షవీక్షాపేక్షునిఁ బ్రనక్షీణక్రమదండప్రణా
మపురస్కరంబుగా నేవించి ముక్తిమంటపంబునఁ గొంతతడవుండి మధ్యాహ్నకాలం
బగుట నిరూపించి భిక్షాపాత్రంబులఁ గేలఁబూని యతికఠోరజఠరక్షుధాగ్నితా
పంబునకుఁ దోడగు తపనమయ ప్రచండకిరణకాండ ప్రకాండంబులు నైత్రి మం
డింప లేదు నడువండు పొండుకూడ దను నిషేధవాక్యంబులు చెవులునిండికొన

విప్రవాటంబులఁ బ్రతిగేహంబును బరిభ్రమించి విసికి విసిమాలి నేసరి యలసి
యారటఁబొంది సొలసి జూకించి తూలి దూఁపటిలి యుల్లంబునఁ గ్రోధం బుడ్చు
వించిన.

౧౦౧

శా. కుక్షీప్రోద్ధవనిఘరఘ్నిధితదుఃస్రోధాంధ కారంబునం

జక్షుల్ రెండును జిన్నచీకటులుగా • సంరింభ శుంభదగతిం

ప్రేక్షచ్చాస్త్రులు భీతిఁబొందఁ గడునుఁ ద్రేకించి మాట్టంబునఁ

భిత్పాత్రము రాతిమీఁద శతధాభిన్నంబుగా వైచితిన్.

౧౦౨

కం. అటు పౌరవేధివక్కుటిఁ, బటుకునఁ బడవైచి క్రోధ • పరిపాటిమెయిం

గటములదరంగ భ్రూకుటి, నిటలములను జెమటనీటునిండ ఘటిల్లన్.

౧౦౩

కం. ఏమి యని చెప్పుదును లో, పాముద్రా ప్రాణనాథ • ప్రజ్ఞావిభవం

బేమోయయి చెడిపోనఁగ, నానుది నెన్నండు లేని • నైచ్యము పొడమెన్! ౧౦౪

నీ. ఏలా విచారింప • నిందు రేఖామాళి, వివిధమాక్షికధాతు • విశ్వనాథు

నేలా వితర్కింప • హిమవైల శేఖరో, స్త్రీషకౌశేయంబు • సిద్ధ తటిని

నేలా పరీక్షింప • నిభరాజ వదనుని, దుంతి విఘ్నేశు మం • దూకజతరు

నేలా విలోకింప • వ్రీళాకళాహస్య, కటిఁ గాలభైరవు • వటుకనాథు

తే. నిఖిలకైవల్యకల్యాణ • నిలయమైన, కాశిపైఁ గూడు లేకుండు • కారణమున

నలిగి శపియింపఁగాఁ బూని • యందుకొంటి, ధృతకమండలు భాగీర • ధీజలంబు.

ఉ. కోపము సంహరింపు మునిఁగుంజరయంచు లలాటదేశసం

స్థాపితపాణిపన్థయుగ • సంఘటితాంజలిబంధులై నుహా

తాపనశిష్యబృందములు • ధర్మగుంబును దెల్పి చెప్పఁగా

శాపజలంబు పూనితిఁ బ్ర • శాంతివిహీనత నేమి చెప్పుదున్.

౧౦౬

వ. ఇవ్విధంబున సప్తవాసరోపవాసాయాససంభూతప్రభూతరోషావేశంబున సంగుళీ

సవిత్రసనాథంబైన హస్తంబున మణికర్ణికాజలంబులు ధరియించి యిట్లని శపి

యింప నుద్యోగించితి.

౧౦౭

~~~~~ న్యాసులు కాశిని శపింపఁబూనుట. ~~~~~

శ్లో. మాభూ త్రైపురుషీ విద్యా, మాభూ త్రైపురుషం ధనమ్

మాభూ త్రైపురుషీ భక్తిః, కాశ్యాం నివసతాం నదా.

౧౦౮

తే. అని శపింపఁగఁ బూను న • య్యవసరమున

నేమి చెప్పుదు నోసం • మీంద్రవంద్య

యుదిలగొని కంపమందుచు • నుండఁ గాని

శాపజలమందుకోఁ గేలు • నాఁగదయ్యె.

౧౦౯

వ. ఆనమయంబునఁ గాశికానగరసోమవీధికాభవనవాటికామధ్యంబున నొక్కయింటి మచ్చకంటి పంచాశద్వర్షదేశీయపలితసారంబైన వేణికాభారంబు గైవడ ముదుసలి చక్రవాకంబులతో నెకనక్కెంబాడు వీఁగుచున్నుల ప్రేంగుచనంబునఁ దనతనూ వల్లి జలదరింపఁ గంఠార్థుణార్థుణత్కారంబు దోరంబుగాఁ గ్రక్కున గోపుర ద్వారంబు బోరుతలుపు నాయుంపట్టి యందియలరవళిఁగోడం గూడి మట్టియల మ్రోత త్రిభువనంబులు నురుజగొనం దేగుగడుపయోలం జరణపల్లవంబుఁ జాచి యనంగధ్వజపటకతోరసాగి నచ్చాయాదాయాపింబులైన వెణదకన్నులు తలచుట్టునుంబలిసి పోలయ కలమధుర వీణాకావ్యణపాణింధమంబైన యెలుంగు నెత్తి యో బ్రాహ్మణోత్తమా! శాపము సంహరించి యిటు రఘుని నన్నుఁ జేరం బిలిచిన.

౧౧౦

ఉ. సంతసమంది యే సపుషుఁ శాపజలంబులు పాఱఁజల్లి వే దాంతనచోమహోపనిషుఁ దర్థమయిన్ శుభహాప వృద్ధసీ మంతినిఁ గాశికానగరఁ మధ్యనివాసిని విశ్వనాథును ధాంతము డాయఁబోయితిఁ బ్రియంబును భక్తియునుం దల్పింబగన్.

౧౧౧

ఆ. డాయఁబోయి యప్పుడాయన్తు యెవ్వరో, యేకులంబునదియెఁ యెఱుంగకయును నే బోహానుడితిఁ (హృదయంబు నేగుచు, నెదురు ప్రాభవంబుఁ నేర్పరింపఁ)

వ. అంత నన్నుఁ జేరఁబిలిచి యక్కాంత యిట్లనియె.

౬౫

౧౧౩

తే. భీషు లేదని యింత కోపింతురయ్య? కాశికాపట్టనముమీఁదఁ గానినేను నీమనశ్శుద్ధిఁ దెలియంగఁ నీలకంఠుఁ, డింత చేసెను గాక కూడఁజేమి బ్రాతి. గాద తే. శ్రీవిశాలాక్షి బంగారుఁత్రెడ్డునందు, సమృతవాయస మొసఁగు నభ్యాగమిలకుఁ గాశికాపురి మధ్యాహ్నం కాలమనగ, వినియు నెఱుంగఁజే యాతిధ్యఁవేళలందు.

ఉ. ఏడు దినంబు లన్నమునఁ కెడ్డము పుట్టిన యంతమాత్రలో నేడుచుచున్నవాడవు మునీశ్వర నేడును నీదు ధీరతల్ పాడటపోయెనే శివునిభార్యకుఁ గాశికే బుణ్యరాశికిం గాడు నొనర్పఁ జూచెదవుఁ కంఠపుఁ గ్రోధము పెచ్చులెచ్చగన్.

౧౧౬

ఉ. త్రొన్నెలపువ్వుదాల్చునకుఁ గూరిమిభోగపురంధ్ర కక్కటా యిన్నగరీలలామమునఁ కీపరిపాటికి నిట్టికోప మే లన్న! ఘటించె దో మునికులగ్రాణి నిక్కమువో బుభుక్షితః కిన్నకగోతిపాపమునుఁ కేవలనీతిఁ దలంచిచూడగన్.

౧౧౭

తే. కాశిపైఁ గోపగింపఁగఁ గాడు నీకు, నెంతకోపించునో యింతఁ కిందుమాళి విప్రుడవు గాన నేరముఁవెదకఁ దగదు, భీషుఁ గొనరమ్ము మాటలుఁపెక్కులేల.

వ. అనిన నన్వాలుగంటికి నిట్లంటి.

౧౧౯

శా.తల్లీ! యిన్ని దినాల కేనియు సుధాః ధారాసస్యంద్రియై
యుల్లంబుక సుఖయింపజేయు పలు కెట్లొవింటి నిన్వీటిలో
బెల్లాఁకొన్నతవాన నే నొకఁడనే భయోనకుఁ వత్తునో
యెల్లక శిష్యులఁ గొంచు నత్తునొ నిజంఁ బేర్పాటుగాఁ జెప్పునూ.

౧౨౦

తే. ఈవు పెట్టిన భిక్ష మేమింపజమును
బంచుకొని చేయువారము ఁ ప్రాణరక్ష
నాతియందఱవియును బ్రాణములుకావె?
నాయదియె ప్రాణమనివత్తుఁనా! భుజింప.

౧౨౧

వ. అనిన మంనస్థితవదనారవిందయై యయ్యిందుబింబౌనన యిట్లనియె.

౧౨౨

శా.అంతేవాసులు నీవుఁ గూడుకొని మఁధ్యాహ్నభిక్షేక్రియల్

శాంత స్వాంతత బాహ్మవిం జలిపి పెల్లక రిండు నే నింతలో
సంతగ్దేహమునక సమగ్రముగ మీఁకాహరిము త్వగఁ గ

ల్పింతుక భోజనమిష్ట మిందఱకుఁ నృఁప్రిక బొందఁగాఁ బెట్టెనన్.

౧౨౩

కం.ఆకొంటి రిన్ని దినములు, పోకంతయు భిక్ష నీటఁక బుట్టక యునికిక

ఆకట దూకట నలిగితి, రేకట వాయంగ భిక్షలిడియెద రండీ.

౧౨౪

వ. అనిన నేమును విచుల్లోకల్లోలినికిం జని యాస్థననం బాచరించి యుభయపవి
త్రంబులు ధరియించి వేదంబులు పఠింపఁచును వచ్చి యస్తుచ్చకంటి యింటి
మొగసాలఁ గూర్చుంటివి.

౧౨౫

కం.మున్నూలు శిష్యులను నే, నన్నెఱతుకతోడ మాటలాడిన యయ్య

భృన్నతసౌధముమీఁదను, సున్నమునిగిడించినట్టి జోడరంగులపై.

౧౨౬

వ. ఉండి యాసారప్రసారంబులు చేయు శంభభీజనంబులచేతను మారాకయెఱింగిం
చిన నబ్బొటి హాటకమయందైన గొడుగుపావలుగిలుకలు గులుకరింపఁ గుసుమ
కోదండన మ్రోహనకాండంబునుఁ బోని యొక్క రెండవనయనుతాంబూలకరండ
వాహినిం గైదండపట్టుకొని యేతెంచి రండు విచ్చేయుండని సబహుమానంబుగాఁ
దొడ్కొనిపోయి చంద్రికాసంకాశకౌశేయశతసహస్రసందానితవితానోపకోభితం
బును, గాలాగురుధూపధూమవాసనాసనాథంబును, గర్భూరరచితరంగవల్లివేల్లితం
బును, గస్తూరికాలేపనసురభిశశికాంతమణిశిలాకుట్టిమంబును సగు చతుశ్శాలా
భోజనమందిరంబున వృద్ధానుపూర్వకంబుగ నుచితాననంబులం గూర్చుండ నియ
మించిన.

౧౨౭

కం. మొగి విరిసి కఱకుగూడక, పగులక వెడలుపును నిడుపుఁ బసిమియుఁ గలలేఁ
జిగురరఁటాకులు పెట్టిరి, దిగదిగ నద్దేవియాజ్ఞఁ దివ్యపురంధ్రుల్. ౧౨౮

మ. అనంతరంబ.

౧౨౯

తే. అర్చనలు చేసి గంధపుష్పాక్షతముల, ధూపమిచ్చెఁ గాలాగురుఁ ధూమరేఖఁ
గప్పురంబు నివాళించెఁ ధమలనేత్ర, పంక్తిపంక్తికి నేతెంచిఁ బ్రాహ్మణులకు. ౧౩౦

ఉ. ఇందఱుఁ గూడి శాంతి పరిఁయిగవుఁడు మజ్జనమాచరింపుఁ డ

ధేందుకళా కిరీటునకుఁ నీ యమృతాన్నము లీ సదార్థముల్

మందగతిం భుజింపుఁడు సఁచుస్తజగత్పతి కాశికాపురీ

మందిర విశ్వనాయకుఁ డుమాపతి ప్రీతి నహించుఁ గావుతన్. ౧౩౧

మ. అని పంక్తిపంక్తి నడుమ నిలుచుచుఁ నయ్యింతి భక్తిశ్రద్ధా తాత్పర్య విశ్వాస పూర్వ
కంబుగా నుర్వీగీర్వాణనర్గంబులఁ బ్రార్థించుచు నాపోశనంబులు వోయింపనుండె
నప్పు డేను బైలనుమంతుజైమినివైశంపాయనాదిశిష్యప్రకరంబు నెప్పునంబుల
నిట్లని వితర్కించుచుంటిమి. ౧౩౨

ఉ. వండినచొప్పునం బొగవుఁవాసనయుం బొగపాఱు చందమున్

భాండనమృద్ధి సంపదయుఁ బానవిభూతియు నర్వమంగళం

బండజయాన రిత్తప్రియమాడెడు నేడును భోజనంబు లే

కుండుట గాననయ్యె నసిఁతోత్పలగంధయు నేమిమాయయో. ౧౩౩

ఉ. చల్లని సౌమ్యదృష్టియుఁ బ్రసాదము మాధురియు న్నివేకము

న్వెల్లఁదనంబు మాధ్యముచుఁ నిల్లినత్యముఁ జూడనచ్చినం

గల్గ యొకింతయేని బొడఁగానఁగరా దరఁటాకుఁజూచినన్

ర్పుల్లనె గుండె యోగిరముఁ శాకములుం బొడగానరాముక్తిన్. ౧౩౪

తే. పాత్రసంశుద్ధి కాద్యంబుఁ పసరించి, యూరకుండిరి యిదియేమిఁ యొక్కొవీరు
కానరావిపు శాకపాకములు నెదుర, మనకు నిజమయ్యె నలచందఁమామఘటిక.

మ. అపుగాకేమి నిజంబు తేటపడఁగానర్పించె గంధాక్షతా

దివిశేషంబుల శాంతిపాఠమును సంఘిపించె విశ్వేశ్వరున్

శివు నుద్దేశము చేసి మ్రొక్కి వివిధాఁ శీర్వాదముల్ నైకొనెం

ధవళాంభోరుహనేత్ర యింతయును మిథ్యాదృష్టి గానేర్చునే. ౧౩౫

కం. కానీ యాదివనంబును, నే నిన్నటి యట్లకాకఁ యేమనఁగ నపో

సానంబులు వడ్డించిరి, మానవతీజనులు లీలఁ మహిదివిజలకున్. ౧౩౬

తే. పోసి రాయెల్లవారి శాపోశనములు, నారగింపుఁడు లెండు మీఁకమృతమస్తు

ప్రాద్దుపోయెనుజండనిఁబుజ్జగించి, మ్రొక్కి యంజలియెత్తె నమ్ముడుకపణతి.

- శా. ఆము తైదువ యాజ్ఞవిప్రనికరం ♦ బాపోశనం బెత్తినన్
సామర్థ్యం బది యెట్టిదో నిఖలమున్ ♦ సంపూర్ణమై పత్రపా
త్రీమధ్యంబునఁ బిండివంటకములుం ♦ నివ్యాన్నముల్ పత్రసీ
సామగ్రి సుచిమత్సగార్థచయము ♦ ల్సంధిలై నొక్కుమ్మడిన్. ౧౩౯
- ఉ. పప్పును బిండివంటలును ♦ బాయసముల్ ఘృతముల్ గుఱవంబులుం
గుప్పలుగాఁగఁ జుట్టునను ♦ గూర్పఁగఁ గూడిన యేరుఁబ్రాలతే
ల్లప్పురభోగివంటకము ♦ గన్నుని తాలిపు సాజ్జెపిండితో
నొప్పులుగా భుజించిరి బుఁభోత్తములారకటిచిచ్చుపెచ్చునన్. ౧౪౦
- కం. తరుణి యిది యన్నపూర్ణా, పరమేశ్వరి గాని యితరభామిని గావం
చరవాయి గొనక మెనఁగిరి, పరమమునీశ్వరులు పంచభయోన్నంబుల్. ౧౪౧
- శా. ద్రాక్షాపానకఖండశర్కరలతో ♦ రంభాఫలశ్రేణితో
గోక్షీరంబులతోడ మండఁగలతోఁ ♦ గ్రోన్నేతితోఁ బన్నతోఁ
నక్షయ్యంబగు నేరుఁబ్రాలకలనూ ♦ హారంబు నిశ్చంతం
గుఱుల్ నిండఁగ నారగించితిమి యఁతుప్రతుధాశాంతికిన్. ౧౪౨
- ఆ. ఎవ్వఁ డే పదార్థ ♦ మెంతేనిఁ జింతించు, నతని కా పదార్థ ♦ మంత గలిగి
యరఁటియాకు మీఁద ♦ ననతారమై యుండు, నిట్టినుహిమ చూడఁమెన్నఁడేని.
- ఉ. వేలుపుగిడ్డియుం బరున ♦ వేదియుఁ గల్పకుజంబుఁ దోడ రా
లాలితపాదనూపురర్పుఁశంఝశనాదము లుల్లసిల్లఁ బైఁ
జేలచెఱంగు దూలఁగ విశృంఖలవృత్తిఁ జరించుచుండె నీ
లాలక యన్నపూర్ణ యమృతాన్నముఁ బెట్టుచు నన్నిపంక్తులన్. ౧౪౩
- వ. ఇవిధంబున నాజ్యధారాప్రవాహంబును, శర్కరాక్షోదసికతాంచితంబును, బాయ
సాపూపసంపన్నంబగు కలనూన్నపూర్ణంబును, ద్రాక్షాగోక్షీరక్షౌద్రపుంప్రేక్షు
ఖండ మండితంబును, రంభానారికేళఫలపాకశాక సాకల్యకల్యంబును, మాడబర
సావళీపానక ప్రచురంబును, శరచ్చంద్రచంద్రికాధనశదధిసమృద్ధంబునైన
భోజనోత్సవంబునైతంపాయనమనః ప్రమోదసంపత్సంపాదనలంపటంబును,
సుమంతుసంతోషకారణంబును, బైలరసనాతపఃఫలంబును, జైమినికామనాకామ
ధేనువును, దేవలముదావహంబును, రోమహర్షణహర్షోత్కర్షావహంబును, సూత
కౌతూహల హేతుభూతంబును, నస్తన్ననోరథవిహారఘంటాపథంబునునై ప్రవర్తిల్లెఁ
దదనంతరంబ. ౧౪౪
- ఆ. హస్తములను గడిగి ♦ యాచమనక్రియా, వ్యాప్తిదీర్చి దేవి ♦ యాజ్ఞ మేము
విమలసౌధమధ్య ♦ వేదికాస్థలమున, విశ్రమించియున్న ♦ వేశయందు. ౧౪౫
- వ. అధ్యంతర భవనంబునందుంకి. ౧౪౬

❖❖❖ { విశ్వనాథుఁడు పార్వతీతోడ వ్యాసాదులుండిన } ❖❖❖
వేదికకడకు విజయముచేయుట.

నీ. చంద్రబింబానన ♦ చంద్రరేఖామాళి, నీలకుంతలభార ♦ నీలగళుఁడు
ధవళాయతేక్షణ ♦ ధవళాభిలాంగుండు, మననస్తంజీవని ♦ మననహరుఁడు
నాగేంద్రనిభయాన ♦ నాగకుండలధారి, భవనమోహనగాత్ర ♦ భవనకర్త
గిరిరాజకన్యక ♦ గిరిరాజనిలయుండు, సర్వాంగసుందరి ♦ సర్వగురుఁడు
తే. గౌరి శ్రీవిశ్వనాథుండు ♦ కనకరత్నపాదుకలు మెట్టి చట్టలు ♦ పట్టికొనుచు
నేగుడెంచిరి యొయ్యార ♦ మెసకమెసగ, విహరణక్రీడ మాయన్న ♦ వేదికపుడు.

తే. జయయు విజయయు నొకవంక ♦ నరన రాగు

నందికేసుండు ముందర ♦ నడచి రాఁడు

ప్రథమవంపతు లేమి సంభ్రమములేక

యరుగుదెంచుట యద్భుతమయ్యెమాకు.

౧౮౯

శా. గౌరిం జూచినయప్పు ♦ డించితమహా కారుణ్యసంపత్తియుం

దారానాయకమాళి ♦ జూచినపుడు ♦ దృష్టోధసంరంధముం

దోరంబైయపు డంతరంగముల సంతోషంబు సంత్రాసముం

బూరిం చెన్విసు మేమి చెప్పదు మహాపుణ్యాత్మ కుంభోద్భవా.

౧౯౦

తే. కాశి శివునకు శుద్ధాంత ♦ కాంతగాన

దానిపై నల్లి కోపపాత్రంబ నైతి

గాశి గౌరికి నపశియా ♦ గాన నేను

దానిపై నల్లి ప్రేమపాత్రంబ నైతి.

౧౯౧

వ. అనంతరంబ యేము ప్రత్యుత్థానంబు చేసి యా పురాణదంపతులకుఁ బ్రణామం

బులాచరించి మడిసందులం జేసులిడి యొక్కకెలన నిలిచి యుండితిమి. పార్వతీ

పరమేశ్వరులు వేదికాస్థలంబున విజయంచేసి కూర్చుండి రప్పుడు శంభుండు కోప

సంరంధంబున నాదిక్కు చూచి ధిక్కరించి యిట్లనియె.

౧౯౨

❖❖❖ శంభుండు వ్యాసునిశిష్యులతోడఁ గాశి వెళివిహ్నునుట. ❖❖❖

నీ. ఓరి దుగాత్త! నీవారముష్టింపచా, భాన! యోజనగంధ ♦ ప్రథమపుత్ర!

దేవరన్యాయదుర్భాసనాపరతంత్ర! బహుసంహితావృథా ♦ పాశపతన!

భారతగ్రంథగుంధనచండితంతునన్య! నీవా మదీయపత్నికి నశేష

కైలస్యకల్యాణ ♦ ఘంటాపథమునకుఁ గాశికాపురికి నిష్కారణంబ

తే. శాపమిచ్చెన నని యనాచారసరణి

నడుగువెట్టినవాడ వహంకరించి

పొమ్ము నిర్భాగ్య మాయూరిఃపాలమువెడలి

యెచటికే శిష్యులును నీవు ధీక్షణంబ.

౧౫౩

కం. పోక నడగొట్టి తేనియు, రాకింతుఁ జూచి మొగంబు ధావట్టువయ్యం

శ్రీ కాళిక నిందించిన, నీకింతట నేలపోవు ధీచచరిత్రా.

౧౫౪

కం. వడి విడువక యివ్వడువున, నుడువతిమకుటుండు చెవుల ధీనారని నుడుగుల్

నొడివిన నే నయ్యగువుర, యడుగులఁ బడి కాళివెడలి ధీయరిగడు వేళన్. ౧౫౫

చం. వెఱవకుమో కుమార! పదివేలవిధంబులనైన నిన్ను నే

మఱవ మఱేడకుం జనుటధీమాని నుఖంబున దక్షవాటికన్

దుఃఖిని గొన్న సన్నరముధీమా గమనింపుము భీమనాయకుం

డఱగొఱలేనివేల్పు నిఘంటూర్వనయంబులు నీకు నయ్యెడన్.

౧౫౬

ప. అనిన నంబవచనంబులు నిని విశ్వేశ్వరదేవ రచితఃకృతనిహాపవనసంభూత

వేదనాదూయమాన మానసుండనయ్యును భవానీపృథాంగవీతౌవిక్షేపదా

క్షీణ్యంబున నొక్కింత యంకిలిదెలిసి శిష్యసహితుంబనై యెన్నఁడెన్నఁడు భీమ

శ్వరుఁ దర్కింతునో యని యువ్విఘ్నూరి యేతెంచుచున్నవాఁడఁ బరమమాహేశ్వ

రుండ వైన నిన్నుం గనుంగొంటినింక నానునోరథం బవ్యాహతగతిం బ్రవర్తింపఁ

గలయది.

౧౫౭

తే. అనవధానత నావగింజంతసూత్ర, పర్వతంబంత యచరాధ ధీరముకొలిపి

కాళి వెడలంగ మొత్తినఁ గాసిబొంది, తిరుగుచున్నాఁడ నిదయేనుఁదిక్కుమాలి.

తే. కడుదయాళురు దేవతాధీమాములెల్లఁ, గాల్పభైరవు చిత్తంబు ధీకతనపాక

మీరసము పెద్ద డుంతివిఁ ఘ్నేశ్వరునకుఁ, గాళిమనబోంట్లకెల్లను ధీగానిబ్రతుకు.

కం. అని కుంభసంభవునకును, దన వృత్తాంతంబు చెప్పి ధీవైషమునొండెన్

గనుఁగవ నశ్రులుదొరుగఁగ, ననఘుండు సత్యవతిసూనుఁడని చెప్పటయన్.

౧౫౮

ప. అటమీఁది వృత్తాంతం బెయ్యది యని యడిగిన.

మ. స్తర జిహ్వాధరదిక్కురిద్రుహిణయో ధీపాచంద్రికాభ్రాపగా

శరదభ్రాభ్రమునల్లభ ప్రతిభటధీమానుస్ఫురిత్యైర్ని

ర్భరగర్భోపయభూకృపస్పృహలు ధీబ్రహ్మాండభాండోదరా!

యరివేదండఘటావిఘ్ననకతోరాటోపకంఠీరవా!

౧౫౯

కం. అనమసమవిషమసమర, ప్రస్థమరరిపు నుభటనిటల ♦ వట్టవిఘట్ట
వ్యసనదృఢదోఃకతారా, కుసుమశరాసనసమాన ♦ కోమలమూర్తీ.

౧౬౩

ప్రగ్విణీ. రామమాంబాసుతా ♦ రాజవిద్యాధరా

కామితార్థైకసంకల్పకల్పదుమా

వేమనత్తోణిభృద్వీరభద్రేశ్వరా

స్వామికార్యాభిరతౌక్రియాదక్షిణా.

౧౬౪

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథనా
మధేయ ప్రణీతంబైన భీమేశ్వరపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీ
యాశ్వాసము.

సమాప్తము.

శ్రీరస్తు.
 శ్రీరామాయనమః.
 శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.
 శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

తృతీయాశ్వాసము.

భీమేశ్వరకరుణా

లాభసముజ్జ్వలంభమాణః లక్ష్మీవిభవా

ప్రాభవకశ్యపమునివం

శాభరణా! బెండపూడియ న్నామాత్యా.

౧

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పందొడంగె.

౨

గీ. అవ్వధంబున బొప్పఱాఁగాకులాక్షుఁ

డగుచు సత్యవతీసూనుఁ డడలుటయును

నెలఁతయును దాను గన్నులఁనీరునించె

గరుణ చిత్తంబులో నుబ్బఁగలశభవుఁడు.

౩

వ. అనంతరంబు యంతరంగంబున సంతాపంబు డిందుపఱచుకొని సత్యవతీసంద
 నుండు కమండలుజలంబులు కన్నులఁ దడుపుకొని నిట్టూర్పు నిగిడించి కాళికా
 వియోగ క్లేశంబున సమానవ్యసనమండైన కుంభసంభవున కిట్లనియె.

౪

డి. ఈవును నేనబోలెను ముఁనీశ్వర భాగ్యము లేమిఁజేసి కా

శీవరహస్మితాపమునఁ డేప్పడినాఁడవు చెప్పవయ్య నా

త్రోవ మహాత్మ దక్షపురి డూర్జటి శంభుఁడు భీమనాథుఁ డా

ర్యావిభుఁ డాశ్రయాన్తుఁడగునా? నను నేలికొనం దలంచునా?

౫

వ. జగతీమాళివతంసభూషణము విశ్వభ్రాతముం గాళికా

నగరంబు నృపఁబాసి నీకును జగన్మాన్యైకచారిత్ర యీ

చిగురుంబోడికి నాకునుం గటకటా డచేట్టులు వాటిల్లె నీ

ముగురం గూర్చిన ముండవైవమునకుఁ డ మోమోట లేదో సుమీ?

౬

సీ నిండి పాటును నుండునీ నిదాఘములందుఁ, దళుకొత్తు సప్తగోదావరంబు?
పట్కాలశంభుపూజావిధానములకుఁ, బల్లవప్రసవదర్శలును గలవె?
కాంతాజనంబులు నమయూర నిడుదురే, పురములోఁ దత్కాలపుణ్యభిక్షు?
ఘనతపంబునకు విఘ్నంబు సేయరుగనా, యమరేంద్రుఁ డొసఁగినయపురసలు?

తే. కాలభైరవనిఘ్నేశ శక్తికేసు, వీరభద్రాదివరివార శ్రీవరగణము
స్వాగతము సేయునే కార్యసాధకులకు, దక్షవాటికయందు వాఁకాపివమున? ౭
ఉ ముక్కుమొగంబుచూడ కొక మోసపుమాటకు విశ్వనాయకుం
డక్కడికైన బొమ్మనుచు నెట్టినిచూపులఁ జూచె నల్మత్తో
ధిక్కరణంబు సేయఁ జరుఁదెంచితిఁ గాశినినుండి నాకుఁ దా
దిక్కయి భీనునాయకుఁడు దీర్ఘనాకో యవమానదుఃఖముల్. ౮

తే. సన్నుఁ గన్నతల్లి యన్నపూర్ణామహా, దేవి విశ్వనాథ దేవు తమణి
గుఱుకుచెప్పి తన్నుఁ గొలువంగఁ బుత్తేరి, వచ్చినాడె నేలనలదె తనకు? ౯

సీ. భీమేశ్వరేశ్వర శ్రీమహాదేవుండు, కరుణించునే నన్నుఁ బరమశైవ?
సప్తగోదావరోత్పంగధాముఁడు నన్ను, నారించునె యిల్వలాలాసురారి?
సప్తసాతాశవిష్కంభమూలస్తంభ, మూరిడించునె నన్ను నుపరితాత్త?
దక్షిణాంభోరాశి శటమేదిసీభర్త, రక్షించునే నన్ను బ్రహ్మవాది?

తే. స్వాగతము సేయునే నాకుఁ జంద్రమాళి, కాంతీతంబిచ్చునె నాకుఁ గాళగళుఁడు?
కాశిలోఁ బడ్డ మానభంగంబువాయు, గుప్తరించునె నను శూలి కుంభజన్మ?
ఉ. దోసము పెద్దలేదనక ధూర్జటి నిఘ్నరకంఠహుంక్రియా
భ్యాసముమై నదల్చి యదయస్థితిఁ గాశివెలార్చె నింకనే
నా సరిసంయమిందుల సనాథత నేమెయి జూకు దక్షవా
టీసననుండు ప్రేమ ఘటియింపక తాను నుపేక్ష చేసినన్. ౧౧

— శివ కలశభవుండు పారాశర్యునకు దక్షారామమహిమంబు చెప్పట. —

వ. అనినఁ బారాశర్యునకు సత్తపోధనవద్యం డిట్లనియె. ౧౨

మ. విశతాస్త్రాదశసంహితాగమకథా వీధీసహస్రంబు భా
రతతంత్రంబఖిలంబు నీయది యపారంభైవయామ్నాయసం
తతి నీచే వివరింపఁగాఁబడియె విద్యావర్ధనా నీవు నీ
క్షీతిలోఁ గానని ష్టేత్రముల్ గలవె? యీ చింతాభరం బేటికిన్. ౧౩

వ. భీనులింగంబు మాహాత్మ్యంబు నీ వెఱుంగనియదియనుంగలదె? దక్షారామపుణ్య
క్షేత్రం బఖిలపురాణప్రసిద్ధంబు కాదే? నీనుకోవిషాదంబునంతేసి యెఱుంగని
వాఁడవుంబలె నడిగెదవుగాక, యైన నడిగిన యర్థంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము.

ఉ. మోక్షస్థానము భోగభూమియును నై * మున్నూఁజుత్తేత్రంబులన్
నాటొదృప్తహృదయనంగ నవర*స్వర్గంబునా నొప్పగున్
దయోరామము భీమనాయకమహా*ధామంబు లోకత్రయూ

చక్షుః ప్రాహుణకాయమానసుషమా * సంపత్నముద్దామమై.

౧౫

తే. రాజవంశజుడగు భగీ*రథునివెనుకఁ, బాటుతెంచిన చదలేటు * పాణియగునె
సప్తమునిరాట్ట తాప సం*ప్రాప్తమైన, సప్తగోదావరంబుతో * సారమహిమ. ౧౬

సీ. దక్షప్రజాధినా*థమహాధ్వర క్రియా, దీక్షాధిగమపుణ్య * దేశమునకు
బ్రహ్మవిష్ణుపురందరిప్రధానసుపర్వి, పరమసంయమినభా * భవనమునకు
దాక్షాయణీయోగ * చహనార్చితున్నేష, సామిధేనీమంత్ర * జాతమునకు
వీరభద్రభూవి*హరహేలానమా, రంభనాటక నాట్య * రంగమునకు

తే. సమృతసుయదివ్య తేజస్వ్య*యంభులింగ, శాంతభీమశ్వరేశ్వర * స్థానమునకు
నక్షవాటంబునకు మోక్ష*ధామమునకు, భోగజన్మస్థలమున కే*పురము సరియె?

వ. వెండియుఁ జండభానుకృతప్రతిష్ఠుండును, నాఖంజలముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖ శిఖామణి
మయూఖికిఁజ్ఞాపితచరణారవిందుండును, సప్తపాతాళభువనవిష్కంభనిర్భేర సమా
సాదితావిర్భావుండును, దివ్యామృతస్వరంభూరజ్జ్యోతిర్లింగమయ మూర్తిధరుం
డునైన, భీమేశ్వరుండు భోగమోక్షప్రధాన దీక్షాధురంధరుండై యందు వసించి
యుండు సమహాదేవుచేత నప్పూర్ణతేత్రంబు భీమమండలంబనఁ బండ్రెండు యో
జనంబులమేర కైవల్యకల్యాణ మండపంబును భోగలక్ష్మీవిలాస భవనపుండరీకం
బుచునై కుండలాముఖ సంవేద్యశాస్త్రాలక్షేత్రంబులు మొరూగఁ గల శాఖోప
శాఖాక్షేత్రంబులం గలిగి నక్షీణజలధివేలాననోపకరంబున వేరంజవనశుండా
కాండచుళికి వోడ్చు సప్తగోదావరసలిలధాగాఢుణత్కారబృంహిత బ్రహ్మాంశ
గోళంబును, ద్యుభాగాస్త్రవాహ లహరికాఘోషముమఘనాయమానదిగ్వి
భాగంబును, నేలానదీ మాతృకాయమాన కేదారక్షేత్రసంవర్ధితానేక ప్రీహితేన
సంపత్నంసన్నంబును, ఫలభరితనారికేశమండమండిత ప్రౌఢవీరాపురోపకంఠసీమా
బహిగ్భాగంబును, మాతృకాయమాన గోదావరీక్షేత్ర పుణ్యాగ్రహార పరంపరా
భూనిలింప సంపత్నంపాదితా ధ్వరక్రియాసమాహూతాదిదేవతాకదంబ సంబాధ
సంచరితంబును, గౌంతేయవాహినీప్రాంశసంతప్యమాన మునిమండలంబును సహ
కారకాంతారఫలరసా స్వాదమోదమానపుంస్కీల కుటుంబకంఠనాళకోమల
కుశూలాకారకోలాహల ప్రపంచితపంచసుంబును, హరివంశంబునుంబోలె బల
భద్రవ్రద్యున్నానిరుద్ధపురుషోత్తమాధిష్ఠితంబున్ననై, మహాక్షేత్రంబన, మహా
లింగస్థానంబన, దక్షిణకాశీయనఁ, గళ్యాణనిలయంబనఁ, గైలాసప్రతిబింబంబన,

ననశ్వరమహైశ్వర్యంబును, నప్రతిమవైభవంబును, నవాఙ్మానన గోచరంబును, ననంఖ్యాతప్రసుభగణసమా క్షీర్ణంబునునై, యశేషకల్యాణనిలయం బై యొప్పు నస్తుహాస్థానంబునందు. ౧౮

సీ. పాలంబగుజటా • జూటంబునడునట్టు, పూపమక్కలరాజు • పొడవుచూపు వెడఁద యైన లలాట • వీధీవిటంకంబు, కట్టెట్టకొవ్వేడి • కన్నుఁగూర్పుఁ గంబునన్నిభ మైనకంఠప్రదేశంబు, గరళకూటముఛాయఁగ్రాచి యుమియుఁ గడు మనోజ్ఞము లైన • కర్ణపార్శ్వంబులఁ, బెనుపాచపాఁగులు • బిత్తరించు తే. భీమమండలికాపుణ్య • భూమియందు, వివిధవైలయకళ్యాణ • వేది ననఁగఁ గీటపక్షిసరీసృప • క్రిమిచరాది, జంతుకోటికిఁ బ్రాణావ • సానవేళ. ౧౯

సీ. ఒకచోటఁ గోటివల్లుడురాజకోటీర, విభ్రాజితోత్సంగ • వృద్ధగంగ యొకచోటఁ బీఠాంబి • కోన్నతస్తనభరా, స్థూలజర్జరితకల్లోల యేల యొకచోటఁ జటులనఁక్రకుళీరపానీన, శోయగర్భాభోగ • తుల్యభాగ యొకచోటనప్పరో • నికరసంసేవితాంతురము శ్రీస్తగోదానరంబు తే. నమరు నాగరఖండసింధాంతజాతి, నాగవల్లిసమాక్రాంత • పూగఖండ మండితోద్యానవాటికా • ఖండవిభవ, పాత్రమగుభీమమండలి • తే.త్రమునకు. సీ. త్ర్యంబకాచలశిఖాగ్రమునందునునయించి, పొడలి యార్యావర్త • భూమిఁదఱిసి నులఁగిదండకవనీ • మధ్యభాగముననా, ప్రస్తనకాచల • ప్రస్థమొఱిసి పట్టినశ్రీవీర • భద్రేశు సేవించి, తే.త్రసోమేశుమంధిరము డాసి యేచియనంతభో • శేశ్వరస్థానంబు, రుద్రపాదములపైఁ • ద్రోవగాఁగఁ తే. గోటిపల్లిశు కోమలాంఘ్రులకుఁమ్రొక్కి, కుండలాముఖతే.త్రంబుఁ • గుస్తరించి భీమమండలి డావలఁ • బెట్టుకొనుచు, శాతమీగంగ లవణాబ్ధిఁ • గాఁగిలించె.

తే. నీరుకడఁ గోల్లఁగూడిమున్నీటిఁగవయు మొగులుబడి వాహినులకెట్లు • మొరయవచ్చు వాధులేడింటికివలపు • వనిశయైన మంగళోత్సంగశాతమీ • గంగయెదుర. ౨౨

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం సరసి • యెక్కడఁ జూచిన దేవమందిరం బెక్కడఁ జూచినం దఱిని • యెక్కడఁ జూచినఁ బుష్పవాటికల్ ఎక్కడఁ జూచిన న్నది మహీవలయంబున భీమమండలం బెక్కడ యన్యమండలము • లెక్కడ భానన చేసి చూచినన్. ౨౩

తే. బ్రహ్మహత్యాదులగు మహాపాతకములు ధాత్రిజనులకునిమిష మాత్రమునఁబాయు

భీమనాథమహాదేవు ధీమన్తినాటి

దక్షిణాముఖమండప ధీమన్తినమున.

౨౪

తే. కార్తీకీవేళ భీమశంకరునినగరం

దూఱు నెవ్వఁడు చిచ్చుట ధీమన్తినంబు

నతఁడు దూఱఁడు ప్రాణనిర్వాణవేళ

ఘోరయమపట్టనద్వార ధీమన్తినంబు.

౨౫

తే. ద్వాదశక్షేత్రపుణ్యక్షేత్రములతోడ, రమ్యమగు సప్తగోదానరంబుతోడ

వరదభీమేశ్వరేశ్వరా ధీమన్తిన, దక్షిణాంబుకళ్యాణ ధీమన్తినము.

౨౬

తే. అష్టరంబుప్రభావంబుఁ జెప్పనేల, తిరిగిపాటంగయోజన ధీమన్తినభూమి

వాఙ్కాకూపగర్తపల్వలతటాక, క్షేత్రజలములుభాగీరథీజలములు.

౨౭

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ధీమన్తినంబులు, జపించు శారీకా ధీమన్తినములు

నీలకంఠస్తోత్ర ధీమన్తినంబులు, జూపు నున్నత్రపుంస్కంకిలములు

శతదుద్రసచ్చుతి ధీమన్తినంబులు, బరిధవించు గిళోర ధీమన్తినములు

ప్రణవాక్షరాభ్యాస ధీమన్తినంబులు, బాటించు, నానావిధంబుల ధీమన్తినంబులు

తే. సప్తగోదానరంబు నిరర్థసహస్ర, సారణీసేకసాంతత్య ధీమన్తినంబు

వివిధతరుగులవల్లికా ధీమన్తిన, తత్పురోద్వానపవిత్రకాంతంబునందు.

౨౮

సీ. నిఖిలపుణ్యక్షేత్ర ధీమన్తినంబునందును, నత్యంతమాశ్రయంబునగ నెగడి

యొంద్రసంపదకెల్ల ధీమన్తినంబులు, దక్షిణియజ్ఞంబు ధీమన్తినంబులు

ద్వాదశపుణ్యక్షేత్రములతో సంధిల్లి, భోగమోక్షపహార ధీమన్తినంబులు

నియమయాత్రామాత్ర ధీమన్తినంబులు, హరిణం బోసర్ప సమర్థమగుచు

తే. సిద్ధనిర్మలనిరవధి ధీమన్తినంబు, ధన్యభీమేశ్వరేశ్వర ధీమన్తినంబు

దైవతస్థితినంబు ధీమన్తినంబు, దక్షిణాంబు నర్జింపఁ దరమె మనకు.

౨౯

కం. దక్షిణకాశీనగరము, దక్షిణాంబు భీమధీమన్తినంబు ధన్య

త్కుక్షిక్షేత్రమండల, రక్షామణి దానిఁ బొగడఁ బ్రహ్లాదు వశమే.

౩౦

సీ. భీమేశ్వరేశ్వర ధీమన్తినంబు, హిమధామమాళి విశ్వేశ్వరుండు

సప్తగోదావర ధీమన్తినంబు, సాక్షాత్కరించిన ధీమన్తినంబు

తిరుచుట్టుమాలతోఁ దిరుమైనగణపతి, యేకాంతదుర్గ విశ్వేశ్వరుండు

దక్షిణాంబుననున్న ధీమన్తినంబు, దక్షిణాంబు దండపాణీశుఁ ధీమన్తినంబు

తే. భైరవస్వామి శ్రీకాల ధీమన్తినంబు, సంది సందీప్తరుం ధీమన్తినంబు

దక్షిణాంబు కాళికా ధీమన్తినంబు, తీవ్రకర తేజ సత్యవతీతనూజ.

౩౧

వ. మఱియు భీమేశ్వరమండలమునకు సీమాసంవిభాగంబు.

౩౨

తే. జంభరిపుదిక్కునకు సీను ♦ సలిలరాశి, పశ్చిమమునకు సీను త్ర్యంబకతనూజ
 ద్యున్నపతిదిక్కునకు సీను ♦ తుల్యభాగ, దక్షిణమునకు వృద్ధసౌతమియెసీను. ౩౩

తే భోగ మోక్షును హైశ్వర్య యోగ కాంక్ష, భీమసుండలిగాపుండఁ ♦ బ్రియముపుట్ట
 మర్త్యయోనిజనింపంగ ♦ నుదిదలంతు, వివిధగంధర్వకిన్నర ♦ విబుధవరులు. ౩౪

తే. భీమసుండలికాపుణ్య ♦ భూమియందుఁ, దేజరిల్లెడు పండ్రెండు ♦ షేత్రములకు
 జాతరలు సేయు సప్తసృతులతోడ, నాకముననుండి యేతెంచి ♦ నముచివైరి.

సీ. ఏడరసాతల ♦ క్రోడంబులును విని, శ్లేధించి వెడలిన ♦ పెద్దవేల్పు
 మార్తాండుచే నభోమణిచేత రవిచేఁ బ్రతిష్ఠఁ బొందిన మహాదివ్యమూర్తి
 సప్తస్థలగుదేర ♦ సప్తగోదావరం, బనగాహసము చేసి నట్టిప్రౌఢ
 తొలుమామయగుదత్తు ♦ నెలదోటనడుచక్కి, విహరణంబొనరించు ♦ వేడ్కకాండు

తే. విశ్వపతి భీమనాథేశ్వరేశ్వరుండు, కర్తయై యుండి భోగ మోక్షములనిచ్చు
 భక్తజనులకు నట్టి నైభవపరంబు, మండనము మేదినికి భీమ ♦ మండలంబు. ౩౬

సీ. ఎచ్చోటఁ దాఁ బాతె ♦ నిట్టిహావముఁ దాల్చి, యతిసాధ్యసంబుతో నధ్వరంబు
 పాటిల్లె నెచ్చోట ♦ భాషావధూటికి, నలిజగుప్పితమైన ♦ యంగవికృతి
 యెచ్చోట ముచ్చిచ్చు ♦ నేడేసినాల్కలు, కొండనాల్కలదాతఁ ♦ గోతవడియె
 నెచ్చోట నులివేడి ♦ యెండి బండులురాలి, పూషార్కుననంబుబోసినడియె

తే. దత్తుఁ డెచ్చోటఁబొట్టలితల ధరించె, జిందువందయ్యె నెచ్చోటనిందుండనుచుఁ
 జెప్పదును వీరభద్రుని ♦ జృంభణంబు, భీమసుండలి నుండు ప్రాంత బెద్దమునులు.

స. నీవు విశ్వేశ్వరదేవవిరిచితానమానమన శ్వల్యంబున డస్సి ఖిన్నుండవై యున్నవాఁ
 డవు; నిన్ను విడిచి పోవుట నాకు నుచితంబు గాదు; నీవు నేనుచుంగూడి ద్వారక
 పుణ్యక్షేత్రయాత్రాప్రసంగమునఁ గుక్కుశేశ్వరదేవు దర్శింపఁగలవార మీవేళ
 దక్షరామంబునకు మగిడి పోదము లెప్పుని యతండును దానును లోపాముద్ర
 యును శిష్యసుండలంబునుం గదలి యిష్టాలాపంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచుం జనిచని.

సీ. తుల్యభాగాతటి ♦ ద్రునుసుండలం బైన, సాంపరాయపురంబు ♦ సరణి బట్టి
 చూతాటవీవాటి ♦ శోభమానం బైన, పులుగురిసోమేళు ♦ వలపలించి
 యాంకారపురిఁ ద్రికూటోపరిస్థితులైన, హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
 శీలామహాగ్రామ ♦ సింహాసనస్థున, కురగహారున కెదురుండి మ్రొక్కి

తే. యగుగువారు మునుల్ సరాశరసుతునకు
 దక్షవాటిఁ బ్రవేశింపఁచగినయట్టి

శుభముహూర్తంబునకుఁ గాలశుద్ధిదెలియఁ

డలఁచికూర్చుండిరొకవివిక్తస్థలమున.

౩-

వ. అప్పుడు కాలశుద్ధి వినిర్మించి మైత్రాచరుణుండు పరాశరసుతున కిట్లనియె. రం
తే. గార్హస్థిధాంతమతముషః కాలకలన, శకున మూనుట యది బృహస్పతిమతంబు
విప్రజనవాక్య మరయంగ విష్ణుమతము, సర్వసిద్ధాంత మభిజిత్తు సన్తుత మగు.

తే. అనురపురములు సాధించె నంధకారి, యమరపాథోధి ముఖియించిరమరనరులు
దివ్యసింహాసనంబెక్కె దివిజభర్త, సిన్ధుధ్యాహ్న వేళాభి జిత్తునందు. ర౨

వ. ఇంక నొక్క విచారంబు.

౪౩

తే. నాభిమండలమిచ్చోట నడుముగాన, భీనుమండలికాపుణ్య భూమి నెల్ల
నిచ్చట నెయుండినీశీంతమే? మునీంద్ర, యాకసంబెక్కియోగవిద్యాబలమున.

కం. భద్రగతి నేను లోపా, ముద్రయు నిర్మితయోగ ముద్రాశక్తిం

రుద్రవిహారాలయము సముద్రముతోఁ గూడ జాతు మోమునివర్యా.

తే. ఇప్పుడు ఘటికావ్యయం బయ్యెనినుండు పొడిచిదవ్వు చాలదిచ్చోటికిఁ దక్షవాటి
కేవలము మంచినడకైనఁ గీసవెల్లి, రెండు జాములు నిట నూరకుండునేల. ర౬

వ. ఈ యాంకారపురపుణ్యక్షేత్రంబునం ద్రికూటదివ్యభవనవాటంబున మునిసం
ఘంబుండునది; మనము నభోమండలంబున కెగసి ముహూర్తమాత్రంబునఁ
గన్నులపండువులుగా భీనుమండలిపుణ్యక్షేత్రంబు గనుఁగొన మరులుయుఁ బాఠా
శయ్యంబు సబహుమానంబుగా సన్తుతించిన.

౪౪

❧ వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీనుమండలంబుఁ
గనుఁగొనుట. ❧

స. పరమద్వైత్తులతోఁపహర్షమున లోపాముద్రయుం దాసు సం
బరమధ్యంబున నావహం బను జగత్ప్రాణప్రవాహంబుపైఁ
బరిలంఘించిరి భుక్తిముక్తిరనుజే ప్రత్యగ్రలీలాస్వయం
వరసాధంబగు భీనుమండలము సర్వంబు విలోకింపఁగన్.

౪౫

వ. ఇవిధంబున నానహస్కంధగంధవాహప్రవాహమధ్యంబునఁ దపః ప్రభావావ
ప్తంభంబున నిలిచి కుంభసంభవుండు బాదరాయణున కిట్లనియె.

౪-

సీ. అంధభూభవనసంధ్యము పుండరీకంబు, నవ్వగోదావర జలము తేనె
బ్రహ్మనంవేద్యాది బహుత్థిములు రేకు, లకరులు చాచుగిన్యస్థులు
నాశంబు లవణాభి వేలావిభాగంబు, కళ్యాణభోగమోక్షములు తావి
దక్షవాటీమహాస్థానంబు కర్ణిక, హంసంబు భీనునాయకుండు శివుండు

తే. గౌతమీసింధుకాం తేయ • కణ్వనదులు, తుల్యభాగయు నేలేటు • దుష్టికౌనలు
భువనసంభావ్య మైన యీ • పుణ్యభూమి, యనఘ సంసారతాపశాంత్యైషధంబు.

సీ. సర్వసంహతుఁ గానె • సమకట్టుపుట్టంబు, గగనంబునకు నెల్లె • గలువనెడ
యవటంబు మేఘవాహనుగంధకరటికి, నభ్యవహరీ మా • రావ్విగ్నిశిఖకు
పంటిల్లు యామినీశ్వరకళామాలికిఁ, దరిచోటు నిఖిలబృం • దారకులకుఁ
గూటకచ్చననాయకునకు నిశాంతంబు, మరుజనకునికిని • మనికిపట్టు

తే. ఘనశోద్ధండపాతీన • కమతనక్ర, తిమితిమింగిలచక్రవి • క్రమవిహార
ఘుమఘమారంభ గంభీర • ఘోషఘటిత, లలిదిశా ప్రతిశబ్దోప • లభియబ్ధి. ౫౧

సీ. జనమేజయారబ్ధ • సర్వాధ్వరాహూత, చక్షుశ్చననసహ • స్రములఁ బోలి
బ్రహ్మాండమండల • ప్రాసాదసంభార, హరిమణిస్తంభసం • హతులనంగ
జంభారిదోస్తంభ • దంభోళిఖండితాం, జనశైలశిఖరపుం • జములఁ బనఁగి
సంహారసమయర్పుం • ర్భూమారుతోద్ధూత, కాలాంబువాహనం • ఘములఁ గెలిచి
తే. యాడుచున్నవి తీండ్రిల్లి • యంబరమునఁ, జేయుచున్నవి త్రిభువనా • శ్లేషకంబు
నబ్జనాభుని తూఁగుటు • య్యలలుగంటె, వేనవేలు పయోరాశి • వీచిఘటంబు. ౫౨

తా. కాశిం జచ్చిన యంతఁ గాని పడయం • గారాని కైవల్య మ
శ్లేశం జౌనటు వేద్యనాయకునిచే • లీలాగతిం జేరు రా
రో శీఘ్రంబున సుర్వ్యలార యను నా • హంబునకొ మ్రోయు నా
కాశాస్థాలనగౌతమీజలధిసం • గస్థానకల్లోలముల్. ౫౩

మ. అదె సంవేద్యము; కోటిపల్లి యదె; దఃఖౌరామసుకౌ పట్టనం
బదె; యద్రంకషసౌధకూటఘనహే • లావాస ముచ్చాయనం
పద సాంపారెడు భీమలింగము సుహ • ప్రాసాదభూమిధరం
బిదె; సప్తర్షనదీప్రవాహ మిదె; సంవీక్షింపు మేకాగ్రతన్. ౫౪

సీ. అదె పట్టిసస్థాన • నుండుండు వీరభ, ద్రేశ్వరస్వామి య • ధ్ధేందుమాళి
యదె పుంశరీకాద్రి • యచట మార్కండేయు, నిలువేల్పు ముక్కంటి • వెలసెఁ దొల్లి
యదె కుమారారామ • మాహర్ష్యరేఖయ, చాళుక్యభీమేశు • సదనవాటి
యదె కుక్కుటేశ్వరం • బయ్యపాంతము మేడ, హంకారిణీదేవి • యోలగంబు

తే. వాఁడె మాయంటివేల్పు ప • ల్వలపురమున
నుండులింగంబు ఘణిరాజ • కుండలుండు
సప్తమునిసింధుసంగ మే • శ్వేయఁడు వాఁడె
కుండలాముఖ మదె మోని • కులనరేణ్య.

కం. అని చూపి చెప్పి కుంభజుఁ, డినుఁ గనుఁగొని శుభముహూర్తమిదె యేతెంచెన్
 మనము దిగనలయు ననుచును, మునినుండలి మ్రోల దిగిరి * ముగురుం ధరకున్.
 వ. అనంతరంబ కుంభపులినసంభవులు సంబవులు దొడిగికొని కడలి, కడలికా రామం
 బుల రామణీయకంబును, నుల్లసిత బిల్వచిరిబిల్వవిటపంబుల పొల్పును, ద్రాక్షుడు
 ద్రాక్షఖడ్గర కేసరసరళపున్నాగనారంగంబులరంగంబును, లవంగలుంగలవలీమ
 ల్లీవల్లీనుతల్లివేల్లనంబులయుల్లాసంబును, ఘోంటాకురంటక ఝంటికాకంటక
 ఫలకపితృ లోధ్రజంబూజంబీరపారిభద్రభద్రదారుశాల్మలీగ్నుల్ల లీలాహేవాకంబు
 సుద్రేకంబును, గోమలతరతమాలమాలాకారశాకోట విటపిషండుంబులమెండును,
 జఱకుముఱకంబును, బ్రాసంగుమిసిమియుఁ, జెంగల్యతావిశేషయుఁ, గుసుమ
 వాటియెసకంబును, నుభయపార్శ్వంబులం గల ఘంటామార్గంబునుగా నెడ నెడగ
 గుసుమభారారంభ సంభారకుసుమగుచ్ఛచ్ఛామూవిభాసితసంధ్యారాగసరభసం
 బును, గండియంబును, బెసరసిరియును, మినుమునలువును, గోధూను శ్యామా
 కవరగయును, మాషతోరసమున్నేపంబును, నేసియేపును, ననంతినన కేతసంబును,
 సువ్రసమ్మంబును, గుళుతగుళుధార్థమానవృద్ధియుఁ, బ్రతీసంపత్తియు, బొబ్బర
 యుబ్బరంబును, నందసంవర్ధంబును, యవయావనాళ ప్రియంగుగుళుజతిలవరి
 స్ఫూర్తియు, దవ్వినదలనందడియు, గంటెకొఱ్ఱతఱచును, గనగనలియును,
 జెంగలించు జాంగలితేత్రంబున నేత్రంబులకు నింపుసొంపుసంపాదింప ననం
 తాంతరాంతరంబులు, తరతరంబు తరళ తరతరంగరించోళికాంచలంబులం జెం
 గులం దువాళించుచు సతిశిశిరనలిశీరనికర నిరతకరణపరిణతింగొల్పిపోఁకమోఁ
 కల పూవుఁబొలల నెత్తావికిం దావలంబులై కేవలంబుపాలయు సప్తగోదావర
 సవీరణంబులు నాసికా పుటకుటీరంబులకుఁ గుటుంబకంబుగా మందమందగ
 మనంబున నహిమకరబింబం బంబరవీణీసాధకూటంబున హాటకకలశభంగిసంగీ
 కరించుకొలది నభిజిద్యేళ వేలావనోపకంతకంతాలంకారహారధామంబైన దత్తా
 రామంబుఁ బ్రవేశించి రంత.

౫౨

అథ వ్యాసాదులు దత్తారామంబుఁ బ్రవేశించుట. అథ-

కం. ఇటు కృష్ణద్వైపాయన, ఘటజన్తులు భీమనాయకసామిమహా
 కటకము ముక్తివధూటీ, కటకాధరణంబు జొచ్చి * కడు వేసుకొనెన్.
 తే. కర్ణికారాంబికామహాకాళిగుడికి, సంకముగ నూలుపట్టిన * యట్టిచాయ
 సూర్యవీధికిఁ జనిరిసం * శుద్ధమతులఁ, బశ్చిమద్వారమునకునై * సరమమునులు.
 వ. అప్పుడు ఘటోద్భవుం డన్ముహూర్తానంబు సత్యవతీసూనునకుఁ జూపి నెండియు
 నిట్లనియె.

౬౦

సీ. లీలావిలాసలాఁలితలోకహర్షంబు, గోమేధికాన్యప్రసాదగోపురంబు
 గోపురస్థితశాతఁ కుంభకుంభశతంబు, దివ్యరత్నవిబద్ధఁదేవగృహము
 దేవగోపాకీర్ణఁదివిజాస్పరశ్రేణి, యఖిలవస్తుప్రపూర్ణావణంబు
 వివిధావణస్వర్ణఁవేదికాధ్యాసిత, యక్షగంధర్వనిద్యాధరంబు
 తే. శంఖభేరిమ్మదంగనిస్సాణపటహ, ఝల్లరీవేణువీణాదిశబ్దనినహ
 కలకలోద్వేజితాశేషకల్పపంబు, నయనభాగ్యంబు దక్షిణానందననము. ౬౧

సీ. ఘల్లుఘల్లునిరత్నకంకణంబులు మ్రోయ, గంధవాహునియూలు కనవునూడ్చు
 లక్ష్మీకెంకేలిలీలారవిందమునఁ, గలయంపిచిలికించుఁ గర్కుదేసె
 దాన్రుసర్జియుఁ దాను తారకావధగంగ, నలిముత్యములరంగవల్లెదీర్చు
 నధివాసమును జేయఁయమునిశుద్ధాంతంబు, ధూపార్తిమహినాక్షి ధూనుఘటిక
 తే. స్తవపాతాళనాగేంద్రచంద్రముఖులు, ఫణునిజ్యోత్స్నదివియగంబములగుదురు
 సోమసుకుటుని గారాబుజోటియైన, దక్షవాటికిఁ బ్రతిసుహోత్సవమునందు.

మ. ధనకోటినిబద్ధకేతనశతద్రాఘిష్ఠవైశ్యామం
 బనువేలధ్వనితార్థదానవిధిఘంటారానవేశ్యాగృహం
 బనిమేపాక్షినిరీక్షితేశ్వరసహేంద్యక్షోణిబృందారకం
 బనుసంధ్యాగతలోకపాలకముదఁతారాసుసుభ్యున్నతీన్. ౬౨

తే. మొగులుముట్టిన సురనర్కమూర్ధవీధిఁ, గోటివడగలఁ బాలుపారుఁ గూటకోటి
 పట్టనమ్మ నిజంగుళిపల్లనముల, నెట్టుకొని పాపములఁ బాయఁ దట్టుకరణి. ౬౩

సీ. ఎచ్చటక్షేత్రంబు లేకాకుజనుల కిచ్చామాత్రభోగమోక్షప్రదములు
 క్షీరింతురెద్దాని క్షీరి గంధర్వులు, గాంధర్వమున యక్షగానసరణి
 జంకించు నెద్దాని శబలసౌధోపరి, ధ్వజపటంబులు దేవతాగృహముల
 వసియింతురెద్దాన చాలఖల్యాదులు, తపసులప్రాశీతి దశశతములు

తే. నెద్దియనుచేంద్రపురలక్ష్మీకింతపెద్ద, యట్టిశ్రీదక్షవాటినుహపురంబు
 నద్భుతంబందిచూచితి యాదిమునులు, నత్యవతినండనుడు గుంభసంభవుండు. 6

సీ. దక్షాధ్వరానలత్రయతీర్థమొక్కటి, యోగాగ్నినెండేని నురిసెగారి
 యఖిలేష్టసంసిద్ధియందు రెండవతీర్థ, మెండేని నును గాంచె నిష్టసిద్ధి
 సోమేశ్వరం బండ్రుసారిది మూడవతీర్థ, మెండేని నఘము లిట్టింకులింకు
 హైమవతం బందు రదిపాలుగవతీర్థ, మెండేని హిమవంతుఁ డొండెవరము

తే. నవగోదావరంబు పంచమసుతీర్థ, మఖిల శుభములు నెండేని నావహిల్లుఁ
 బంచతీర్థంబులివియాడిపంచజనుడు, పాయుఁబంచేంద్రియోద్భవపాతకములు. 6

- గీ. శిష్టమునిలోక విబుధాభిసేవ్యమైన, యిన్దుహితీర్థము శక్తిఁ జేమి చెప్ప
వానిపైఁబాటివెడలెడు • నాయువేనిఁ, జీమత్తనను కైనల్య • నీమనొసఁగు. ౬౭
- వ. అని దక్షోరామ మాహాత్మ్యంబు నర్జించుచుఁ బ్రగట్టిణాన్రంబున భీషేశ్వరుదివ్య
మందిరంబు వలసలించి సప్తగోదావరంబునకు డిగ్గి కృతస్నానై రష్ట్రుడు సాత్య
వతేయుండు కుంభసంభవున కిట్లనియె. ౬౮
- తే. ద్వాదశక్షేత్ర శ్రీనింగం వర్చనంబు, మొదలఁ జేయంగవలయుట • ముఖ్యపక్ష
మానతీదగు నాకు నీ • వామపూర్వ. శంబులింగంబు లవియెవ్వి • కుంభజన్మ. ౬౯
- కం. ఇటమున్నదక్షవాటి, కటకంబుననుండుఁ బెద్ద • కాలంబుననిం
చుటఁ దీర్థంబులు నీకున్, ఘటసంభవ యాడినవియె • కాశే తలంపన్. ౭౦
- వ. అనిన విని యగస్యుండు సాత్యవతేయున కిట్లనియె. ౭౧
- తే. పూర్వజన్మశంభైన • పుణ్యరాశి, పాకదశఁ బొందు నెప్పుఁ • ప్పాటఁగాని
నకలసంసారదురితని • స్తారమైన, శివకథాగోష్ఠి చెప్పులకుఁ • జేబువుగాదు. ౭౨
- వ. అని సలికి సత్యవతీనూనునకుఁ గుచూరవస్త్రంబునఁ దాను విన్నవ్రకారంబున
మైత్రావగుండు ద్వాదశతీర్థమాహాత్మ్యంబు నిట్లని చెప్పందొడంగె. ౭౩
- నీ. ఇంద్రేశతీర్థంబు • ఋషిసమాకీర్ణంబు, సిద్ధేశ్వరము సర్వ • సిద్ధిసరము
యోగీశతీర్థంబు • యోగలక్ష్మీదాయి, కాలేశ్వరము భక్త • కల్పతగువు
శివునేశతీర్థంబు • శాంతిదాంతివిధాయి, వీరభద్రేశ్వరంబు • విశ్వసుతము
బ్రహ్మేశతీర్థంబు • బ్రహ్మ సేవ్యమ, స్త్రీశ్వర్యము కచా • లేశ్వరంబు
- తే. కుక్కుటేశంబు కాశికఁ • గొంతవెలితి, సోమనాథేశ్వరము ముక్తి • సూచకంబు
శ్రీసుహేశ్వరతీర్థంబు • శివునిమెచ్చు, ప్రభువనాభ్యర్చితము రామ • తీర్థమనఘ. ౭౪
- కం. గూఢములు నిగూఢంబులు, గూఢాగూఢములు నగుచుఁ • గోటుల సంఖ్యల్
గాఢసుహేశ్వరభక్తిని, గూఢిం దీర్థములు గలవు • గుడునివాటిన్. ౭౫
- తే. గరుడగంధర్వముఁజేసి • న్నగులచేత, దివిజభేదగదైత్యదా • నవులచేత
ద్వాదశక్షేత్ర తీర్థను • ధ్యంబునందు, భక్తి శివలింగకోటి ని • బ్బంగఁబడియె. ౭౬
- కం. ద్వాదశతీర్థకపరివే, హృదయంబున భీమనాథుఁ • డుజ్జ్వల తేజః
ప్రాదుర్భావుం డొప్పుగు, నాదిత్యుండు పరిధిసమం • సమరెడుభంగిన్. ౭౭
- తే. ద్వాదశక్షేత్రవికచపత్రములతోడి, దక్షవాటిక యనెడి కెం • దమ్మిరికి
సప్తగోదావరంబునిర్ధరము తేనె, నడుమ రాయంచ శ్రీభీమనాయకుండు. ౭౮
- తే. బైదుమిశానింగం బఁచారతేజ, మక్షయం బప్రధృష్ట్యం బ • నాదినిధన
మన్దుహితీర్థతీర్థదీ • పాంకురంబు, కనకగర్భాంజభవనవిష్కంభమునకు. ౭౯

చం. అమృతపయోనిధానమున • యందునయించెఁ గళాసమృద్ధిఁ ద
 న్నసుర సుధాకరుండు నిజఃపూరఁగఁ జూచిన దక్షవాటికా
 రమణుండు భీమనాయకుండు • రాజశిఖాభరణుండు గానినాఁ
 డనురమునీంప్రసంఘముక • రాంబుజముల్ మొగుడంగ నేర్చునే. ౮౦

తే. విసులపాథోధిఁ బుట్టినఁనుమృతమూర్తి, భీమనాథుండుమా స్వామిఁకేమిచోద్య
 మహరహంబును బాదనే • వానుర్త, భక్షజనలోకభవరోగభంజనంబు. ౮౧

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన • స్వామినాథుఁ, బార్వతీనాథు శత్యత్కృపాసనాథు
 దక్షవాటాధినాథు వేదవ్రతయోగ, నాథునానాథుఁగొలుతుశ్రీనాథునాథు. ౮౨

సీ. భవు భవానీభర్త • భావసంభవవైరి, భవరోగభంజను • భాలనయను
 భోగప్రదని భోగి • భోగిరాజవిభూషు, భూనభోభివ్యాప్తు • భువనవంద్య
 భగవంతు భగ్గునిభవితాంగరాగుని, భానుకోటిప్రభా • భాసమాను
 భాగీరథీపహళి • భగవృద్ధిపాటను, భూరభాంగుని భద్ర • భూతిధగుని
 తే. భామనీసువిలాసార్థ • వామభాగు, భక్తితోడభజంపరో • భవ్యునుతులు
 భావనాభాజుల కతండు • ఫలములొసఁగు, భాగ్యసాభాగ్యవైభవప్రభవములు.

కం. తేజతవిష్ణుశిలీముఖుఁ, దేజఃప్రదు దక్షవాటి పీఠైకమహా

రాజాధిరాజరాజును, రాజకళాధరు భజంప • రావోవిబుధుల్. ౮౪

కం. రావో ప్రియశుద్ధాంతవ, రావోహాసహులు విబుధులంబుజహంప
 క్షీరామలదేహుని న, తూరామపురీనివాసు • నభవునిఁ గొలువన్. ౮౫

ఉ. నందినినాయకాదిగణనాథులు గూడి ధృతాన్త్రశస్త్రులై
 యెంపలు పాలెముందురు నుహాధరకన్యకు సావధాన్తులై
 నందినినాయకాది గణనాథులు గూడి ధృతాన్త్రశస్త్రులై
 యెంపలు పాలెముందురు నుహాన్త్రభువీటికి దక్షవాటికిన్. ౮౬

సీ. భానుమండలములు • పండ్రెండునుదయించి, కరపాలివిఱ్ఱంప • గాయకుండ
 సంగంభముననేడు • ఝంఝూనిలంబులు, వెగ్గలం బగు మ్రోత • వినరకుండ
 బుష్కలావర్తకంబులు లోనుగాఁగల, క్రొమ్మేఘములు వృష్టి • గురియకుండ
 బరపి లంఘించి న • వ్రమహర్ణనంబులు, విన్నందిపెనువెల్లి • విరియకుండ

తే. నాజ్ఞవెట్టించుఁ బ్రమథనాథుకులచేత, విశ్వపతి యైన భీమేశ్వరేశ్వరుండు
 దక్షవాటికి నాత్మశుద్ధాంతమునకు, నవహితస్వాంతుఁ డగుచుఁ గాంలాంత వేళ. ౮౭

తే. భైరవుం డర్చరాత్రంబుప్రహరిఁ దిరుగుఁ
 బాయకుండును నడురేయిప్రమథగణము

గవనికాపులవారుదిశ్చాలవరులు

దక్షవాటికి భీమేశుధామమునకు.

౮౮

వ. అని ప్రసంగించి శివలింగార్చనాపరామణుండైన మైత్రాచరుణుండు త్రిలింగవిషయ మంగళాలంకారంబగు భీమేశ్వరమండలంబునఁ బండ్రెండుశివలింగస్థానంబులు వివరించువాడై యిట్లనియె.

౮౯

తే. ఉత్సవం బుత్సవము నప్పకుండుసురలు, వత్తు రాత్సుక్యమున దక్షవాటమునకు
శాంభవీశక్తి సుర్యవేషంబు దాల్చి, భీమలింగంబుఁ ద్రిభువనస్వాయిఁ గొలువ.

కం. తాండవమాడుఁ గుమారశిఖండి మహోత్సవమువేళ శివభీరములై

డిండిమిస్థింపంబులు, పండువుసండువున నులుము శివభంగి వహింపన్.

౯౦

తే. సుర్యభామలు విబుధభామలును గలసి
యజ్ఞవములందు వర్తించుచున్నయపుడు
దక్షవాటంబు వీట శేషంబు బలియు
దృజ్ఞి మేషానిమేషప్రదీప్తివలన.

౯౧

శా. అర్కేందూపలరత్ననిర్మితమహాహర్షార్థాగ్రభాగంబులం
దార్మిక్ తారక మండలంబుగని ముగ్ధస్త్రీలురేలప్పురిం
గర్కంధూఫలనన్నిభంబయిన ముక్తాజాలమ౯ చింతచే
దర్శింపం దిలకించి నవ్వుదురు గంధర్వాంగనాపల్లవుల్.

౯౨

తే. దక్షమునిరాజు నంతరు శివనవనము, దక్షవాటంబు శివుని యుత్తమపురంబు
బహుశక్తవల్మీకిఫలధర్మపాదసంబు, దీనిఁ గాతురు చుట్టును దిరిగి సురలు.

౯౩

తే. గారి యొక్కతె యాకాశశివంగయొకతె

కాశి యొక్కతె దక్షిణకాశి యొకతె

నలుగులను శంభునకు లోకనాయకునకు

రాణివాసంబు లనురాగ రసము చేరి.

౯౪

వ. ఒక్క సమయమున నక్షరామమున కేతెంచి భీమమండలంబునందు.

౯౫

కం. శోభనముహూర్తమున భుజి, గాభరణుఁ బ్రతిష్ఠచేసి యర్పించి మహా
వైభవమొనర్చి పొందెను, నోభిరుతము విబుధనాథుఁ డధికస్ఫురణన్.

౯౬

తే. దేవతాభర శంభుప్రతిష్ఠ చేసి, సురగణంబుల లోకపాలురను జూచి
యనియె మీరును భీమనాయకుని వీట, సిద్ధశివలింగములఁ బ్రతిష్ఠింపవలయు.

❖ ఇంద్రుడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పట.

సీ. శ్రీకంధనుని బ్రతిష్ఠించు నెవ్వఁడు వాడు; పాపియైనను శంభుపదముఁ గాంచు
శివలింగపదయాత్ర శివలింగసంపీడు, శివలింగసంస్పృష్టి శివసమర్ప

నాకలోకాధి రాశ్చైవ్యకారణములౌ, నయమార సాధారణస్థలములఁ
గళ్యాణభోగమోక్షనివాసమైనయీ, దక్షవాతీపురః స్థానభూమిఁ
తే. జెప్పనేటికి సకలసంస్థిగి గోరి, దక్షిణాంభోనిధానంబు * తటమునందు
సంప్రతిష్ఠింపుఁ డీశానుఁ * జంర్రమాళి, విశ్వలోకాధినాథు నోవిబుధులార. ౯౯
కం. సిద్ధించు మీ కభీష్టము, సిద్ధ మిది యనున్తులార * శీఘ్రమున జటా
గుద్ధశశి మహోపనిష, స్పృధాంతరహస్యమును బ్రతిష్ఠింపుఁ డిశాన్. ౧౦౦
తే. దర్శనముకంటె మేలు సంస్పృశనంబు, సంస్పృశించుటకంటెనర్చనములెన్న
యర్చనముసేయుకంటెన * సంతఫలద, మసితగళుని బ్రతిష్ఠించుటచురులార. 101
నీ సకలలోకప్రపంచమును లింగమనుంబు, త్రిజగంబు లింగప్రతిష్ఠితంబు
సంభవస్థితియస్థానంబు లింగంబు, లీనార్థగమకంబు * లింగ మనఁగ
లింగప్రసాదంబు * లేక సిద్ధింపవు, భోగమోక్షంబు లేయోగములను
లింగాజ్ఞానలింగా * లేశమాత్రంబును, సంచలంపదుపో త్యశాంచలంబు
తే. చుంటినైనను లింగంబుమలిచి కొలుఁడు, ఇసుకనైనను లింగంబు * నేర్చి కొలుఁడు
వేఁడైనను లింగంబు * బెట్టికొలుఁడు, నీటనైనను లింగంబునిలిపి కొలుఁడు. 102
వ. అని యుపన్యసించి యింద్రుండు తానును లోకపాలకులును దివిజులునుం దమ
తమపేర శివలింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించిరి. ౧౦౩
మ. హిమధామార్థజటాకిరీటుఁ డభవుండుం ద్రేశ్వరుం డింద్రుచే
నమరవ్రాతముతోడఁ గూడఁగఁ బ్రతిష్ఠాంతంబునం భక్తిసం
భ్రమతాత్పర్యసనుగుచేఁ గయికొనె * బాఘోధిసద్భావసగా
విమలస్వర్ణసరోజపూజ హృదయావిశ్చితసంతుష్టుడై. ౧౦౪
ఉ. ఆగమమంత్రతంత్రములు * సాంగములై నడునంగ సర్వవి
ద్యాగురుండైన ప్రెగ్గన బృహస్పతితోడగ వీటిహోత్రది
గ్భాగమునం బురిందనుడు * భక్తిఘటించిన నాసవేశ్వరుఁ
భోగివిభూషణం గొలుచు * పుణ్యుల కబ్బును భోగమోక్షముల్. ౧౦౫
తే. ఇంద్రుడైఁటేల జాతర * కేగుదెంచి, స్తవగోదావరమున సున్నాతుఁ డగుచు
భుజగభూషణ నింద్రేశుఁబూజసేయు, ధనశమందారతరుపుష్పదామములను.
కం. ఇంద్రప్రతిష్ఠితుం డగు, నింద్రేశ్వరుఁ గొలువ నెవ్వఁ * డేకాగ్రతమై
గుంర్రమతిస్తపసిధువునం ద్రివవణమాడునతఁడు * నాకం బెక్కున్. ౧౦౬
కం సకృదాలోకనమున చుటి, సకృదర్చన సకృదుపాస * సకృదానతులన్
సకృదాలయప్రదక్షిణ, సకృజ్ఞసంబుల మహేంద్రశంభుడుమెచ్చున్. ౧౦౭

తే. వింధ్రపరభోగ మెవ్వఁజేసభిలషించు, నాతఁ డిం ద్రేశ్వరేశ్వరులనాలయమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరీమంత్రః పాఠనియతి, నమ్మహాఫల మొందుఁ దఃత్వాన్తర్గ మిదియు. 10

తే. స్నానదానాగ్నిహోత్రదీఁ ట్టవిధాన, మంత్రవాదములైనఁ ర్థంబులొకటి
కోటిఁగిగుతంబు శ్రీనక్షత్రవాటియందు, స్తనగోదానరేంద్రేశఁ సవిధభూమి. ౧౧౦

వ. అటమీఁద సిద్ధేశ్వరస్థానంబు సిద్ధలింగాధిష్ఠితంబు ధర్మార్థకామమోక్షపురుషార్థ
సంసిద్ధికై యాసిద్ధలింగంబు సిద్ధులచేతఁ బ్రతిష్ఠింపంబడి సిద్ధపాద్యగంధర్వ
గీర్వాణ విద్యాధరాధాన్యం బై యుండు నా స్థానంబు దక్షయజ్ఞప్రాప్త్యంశక్షే
త్రంబు. ౧౧౧

కం. జపహోమదానయజ్ఞము, లుపవాసాదివ్రతంబుఁ లొక్కొక్కటి కో
టిపరిమితంబులు సిద్ధే, శవసంబున సాధకులకుఁ సత్సంగం బరయన్. ౧౧౨

వ. మఱి యోగీశ్వరింబును స్థానంబునందు యోగీశ్వరేశ్వరుండు సనకసనంకనాది
యోగీశ్వరులచేతఁ బ్రతిష్ఠితుండని చెప్పంబడును. ౧౧౩

గీ. అది భవాబ్ధితరణిఁ యదిసాధకవ్రాత, కల్పవృక్ష. మది జగత్ప్రసిద్ధ
మది యుపాసకులకుఁ నణిచూదికైశ్వర్య, లాభమునకుఁ గరతఁలంబుపసేడి. ౧౧౪

సీ. మంకణం దను మహాఁ మూనియోగీశ్వర, శ్రీమహాదేవునిఁ శివు భజించి
బ్రహ్మసాక్షాత్కారఁ పర్యంతమైనవ్ర, బోధసంపదముకైఁ పాలముగాంచె
నాకమాటు స్తవసింధూనకంబులఁ గ్రుంకి, నగుండు యోగీశ్వరేశ్వరునిగాంచ
నణిచూదికాష్టవిఁధైశ్వర్యసంసిద్ధిఁ బొందు యోగీశుఁధేందుధనుని

తే. స్తనగోదావరమునీటఁ జలకమార్చి, పుష్పగంధాక్షతంబులఁ బూజచేసి
కలిభనంబైన కలుషంబుఁ గ్రాచిపుచ్చి, సుత్తులఁబొందును వేగం బఁచుర్వపరవి. 115

స. మఱియు యమేశ్వరింగంబు యమప్రతిష్ఠితంబు సకృద్దర్శనమాత్రంబున చుర్వ్యం
డు యమభయంబునం బొయు వెండియు. ౧౧౬

సీ. యజ్ఞతటాకంబునందుఁ గ్రుంకులు వెట్టి, బ్రహ్మర్షిత్వశృంగైఁ బ్రస్తరించి
యమలింగసన్నిధిఁ నప్రోత్తరసహస్ర, సంఖ్య మృత్యుంజయుఁ జపముఁ జేసి
జపవిధానమునందుఁ సరవిమృత్యుంజయు, నపమృత్యుభయశాంతిఁ నర్థి నడుగ
నపమృత్యుదేవతాఁ హంకారభవమైన, సంత్రాస మొందఁడుఁ సాధకుండు

తే. శ్రాన్ధపిండోదకాదివిఁశ్రాణనముల, శ్రీమమేశ్వరతీర్థానఁజేసి మనుజుఁ
డధ్ధరించును నరకకూఁబోవరముల, బెగ్గడిలు నేడుశరీములఁ పితృగణముల. ౧౧౭

కం శ్రీకాళేశ్వరసన్నిధి, నేకాంతము జపమువ్రేల్చిఁ గూగియు శ్రాన్ధం
బేక్షకము కోటిగుణం, బై కలిగించును సమగ్రఁ మైవఫలంబుల్. ౧౧౮ ✓

తే. వీరభద్రాదిదేవతాః • వీరగణము, శంభులింగంబు నిలిపెఁ బ్రశస్తవేశ
 దక్షనాటిఁదదాఖ్యసంస్థానమున, వీరభద్రేశ్వరయ్యన • వేద్యుఁడతేఁడు. ౧౧౯
 కం. శ్రీవీరభద్రలింగము, సేవించిన మానవుండు • చిరకాలమునం

గేవలగాణాపత్యమ, హావిభవము నొందు శివుని • యాస్థానమునన్. ౧౨౦

తే. వీరభద్రేశ్వరదేవతాః • విభునియాజ్ఞఁ, గలుగుధర్మార్థకామమోక్షములుజనుల
 కక్షయంబైన దక్షవాటిఁబాభిధాన, భోగమోక్షరమాజన్త • భూమియందు. ౧౨౧

తే. అగ్నిహోత్రంబు దాన మధ్యయనజవము, లాదియగునిత్యనైమిత్తికాదివిధులు
 బహుఫలంబుల నొసఁగు సప్తకీర్తియ్యి, దక్షవాటిఁకవీరభద్రస్థలమున. ౧౨౨
 ఉ. యాగతపాకతిర్థమునయందును సంబుధిసార్వభౌమది

గ్భాగవిభూషణం బయిన • పద్మినియందును దీర్ఘమాడి ని

ష్ఠాగరిమంబునం ద్రిపురశాసను దక్షపురోవకంఠధా

త్రిగృహమేధిఁ గొల్వఁడు ప్రతిష్ఠితభగ్గుని వీరభద్రునిన్. ౧౨౩

వ. తొల్లి బ్రహ్మదులగుదేవతలు నురేంద్రవిహితవిభవుండైన భీమనాథేశ్వరు దర్శించు
 వేడుకండేసి బ్రహ్మలోకంబుననుండి భోగమోక్షక్షేత్రంబైన దక్షరామంబునకు
 వచ్చి సప్తగోదావరంబునఁ బంచతీర్థంబులాడి పండ్రెండు దివ్యలింగస్థానంబులు
 దర్శించి యమృతమయస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి నిఖిలదేవతాచక్రవర్తి యగు
 భీమశ్వరేశ్వరు దర్శించి పరమానందకందళితన్వాంతు లై యిట్లనిరి. ౧౨౪

— బ్రహ్మదులు భీమశ్వరు వర్ణించుట. —

శా. ఆహా! యంతమనోహరంబగునె దక్షరామ మివ్వీటిలో

నీహారంశుకశాకిరీటుండు భవానీభర్త దిన్యాస్సరో

వ్యాహంబుల్ ప్రతిసంధ్యముం గొలువఁగా • నున్నాఁడు గోదావరీ

వాహిన్యభిసమీరపానకలనా • వర్ధిష్ఠ కేయూరుడై. ౧౨౫

కం. ముంగిలును సప్తసింధువు, చెంగటఁ గ్రతుసరసి నడుమ • శ్రీభీమమహా

లింగము దక్షరామము, సంగతి నెన్నంగఁ బురుషు • జగతిం గలదే. ౧౨౬

తే. శివశివా యెంత భాగ్యంబు • చేసినారొ, దక్షవాటిఁపురిమహాస్థానజనులు

కన్నులారంగ వీక్షించుచున్న వాగు, భీమనాథేశ్వరేశ్వర • స్వామిమూర్తి. ౧౨౭

చం. అహహా! దమారనానుగతమైన మనంబున దక్షవాటికా

గృహవతి భీమనాయకుండు • కీటవతంగసరీస్రపాళికిఁ

సహజగళత్పమీరమగు • సంకటకాలము వీచులం దను

గ్రహమౌనరించునట్టై మధుఁరంబగు తారకమంత్రరాజమున్. ౧౨౮

- సీ. భీమనాథేశ్వర • శ్రీసుప్తహాలింగ, భాస్వత్పరబ్రహ్మభవనమునకుఁ
గల్పాంతసమయభీకరసాగరాధ్యత్య, భీతమ్రలోకమహాతరికిని
ద్వాదశక్షేత్రతీర్థసలాశమండల, వ్యాకోచనవపుండారికమునకు
జంబూతరుద్దీప • సర్వస్వంసహా, పాటీరలేపనై • పథ్యమునకు
గీ. శివశత్రమునకు శివక్షేత్రమునకు, శివునిమూర్తికి శ్రీనదాశివునికీర్తి
కితరతీర్థంబు సరిదోల్పు • నెట్లునచ్చు, నక్షవాటంబునకు మహాస్థానమునకు. ౧౨౯
కం.మంకణమహామునీశ్వర, సంకల్పవిత్తీర్ణకల్పశాఖకి భువనా
లంకృతికి నక్షవాటికి, శంకరనటనటననాట్యశాలకు జేజే. ౧౩౦
కం.కాశీప్రతిబింబమునకు, గాశీప్రతినిధికి గాశికాప్రకృతికిని
గాశీప్రతిమకు దక్షిణ, కాశికి శ్రీదక్షవాటి • కటకంబునకున్. ౧౩౧
కం.మోక్షస్థానంబునకు, దక్షరామమున కమృత • ధామంబునకున్
దక్షాధ్వక్రియోచిత, దీక్షాక్షేత్రమున కభవు • దేవికి జేజే. ౧౩౨
వ. అని నమస్కరించి శతానందుండ. ౧౩౩
మ. శివలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి కణకణ • శ్రీస్తవగోదావరాం
బువులం జేసెను సుంద్రపూర్వకముగాఁ • బుణ్యాభిషేకంబు నై
భవముల్ పెక్కువిధంబులం జరపె శ్రీబ్రహ్మేశ్వరుం డంబుజో
ద్భవనంద్యుం డది యాదిగాఁ గరుణమై • బాలించు భక్తావళిన్. ౧౩౪
వ. అంతదేవసింహసాధ్యవిధ్యాధరగంధర్వగౌరమును దమతమ నామధేయంబుల
లింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించి తననంజరింబ. ౧౩౫
సీ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠాసు • బాలేందుశేఖరు, బురుహూతుఁ డతిభక్తఁ • బూజచేసె
నలువయర్చించె నానాప్రకారంబుల, హరిహయస్థాపితం • డగుమహేశు
నక్షవాటికజూచి • నక్షప్రజావతి, బొగడె నల్పార్థ సంభోజభవుఁడు
ప్రణమిల్లె నక్షుండు • భారతీభర్తకు, నాత్మప్రశంసకు • నణఁగి మదిని
తే. వేల్పులందలుదాను • నిల్పినట్టి, శంభులింగంబులకు మ్రొక్కి • చనిరి దివికి
సరిసిజాననుచే ననుజ్ఞాతులగుచు, సత్యలోకంబునకు నర్చి • జనియెవిధియు. ౧౩౬
కం.బ్రహ్మప్రతిష్ఠితుండగు, బ్రహ్మేశ్వరదేవుఁగొలుచు • భాగ్యాధ్యక్షులకుం
బ్రహ్మక్షత్రాదులకును, బ్రహ్మచ్యుతశంభుభవన • నదవులు గలుగున్. ౧౩౭
కం.అధ్యయనశ్రుతదానత పోధ్యానసమాధిమంత్ర • పూజాధిమహా
విధ్యనుసంధానమున న,సాధ్యంబులు లేవు బ్రహ్మశంకరుపనవిన్. ౧౩౮
వ. మఱియుఁ గసాలేశ్వరస్థానంబు. ౧౩౯

ఉ. చిక్కటి కాలభైరవుని • చేతివిధాతృకపాలపాత్ర యే
చక్కటియందు జాతిపడె • సప్తనదీతటభీమభూమియం
దక్కడనున్నవించిన శఙ్ఖాంకకీరీటుఁ గపాలి శంభు స
మృక్కృతిఁ గొల్పు మానవుల • మానుగఁ జేరవు పాతకాఘముల్. గరం
తే. ఆకపాలమోచనాభిధానం బైన, పుణ్యతీర్థరాజమునను జలుపఁ
గడిఁదిఁ గోటిఘముఁ • గాంచునొక్కొక్కటి, దానహోమయజ్ఞతంత్రవిధులు.

చం. అట వరుణేశ్వరం బన నానాదిఁ బ్రచేతనుచేత వాహినీ
తటమునఁ దొంటి నిల్పుఁబడి • దక్షిణమహేశకరారవింశసం
పుటమునకుఁ నగాటకము వోలెఁవెలింగెడు బాలతారకా
విటనుకుటావతంసునకు • విశ్రమకారణ మై తపోనధి. గర౨

తే. వరుణలింగంబునకుఁ దీర్థవారిధార, వేలుఘటముల నభిషేక • విధయొనర్ప
నటపుదోసంబు వాయంగ • వానగురియుఁ, గొంఠ్రలంబండు నారబఁగోటులెల్ల.

ఉ. కుక్కుటపక్షీసంఘము లఁకుంతితభక్తిఁ బ్రవక్షిణంబు స
మృక్కృతిఁ జేసి యెవ్వని కృపాతశయంబున మోక్షసత్పురం
బెక్కె సమస్తలోకముల • కెల్లెఁబ్రియుం దనుణిందు శేఖరం
గుక్కుటనాథదేవు ఘటికుండలునిం గొలుపుండు మానవుల్. గర౩

తే. బక్కుపక్షిఁబులెంతయు • సుర్విమోచ
గుడిఁ బ్రవక్షిణ మొనరించు • కుక్కుటముల
కక్షయంబగుమోక్షమేయయ్యయొసఁగె
నట్టిశివుఁ గుక్కుటేశ్వరు • నాశ్రయింతు. గర౪

కం. చరణాయుధేశ్వరేశ్వరు, శరణాగతకల్పతరువు • సంపూర్ణమహా
కరుణానగుణాలయునిం, గరుణామృతకిరణధనుని • దర్శింపవనా. గర౫

కం. కోణార్కక్షేత్రము వా, రాణశి కేదారతీర్థరాజము కుంభీ
కోణంబు కుక్కుటేశ, స్థాణుస్థానంబు మోక్షధామములెందున్. గర౬

తే. అచటదానంబుహోమమధ్యయనవిధులు
శ్రాద్ధమును దేవతాసమర్చనము వ్రతము
లొక్కటొక్కటి కోటిగుఱిగోపలభి
సంభవించును సతతంబు • సాధకులకు. గర౭

వ. మతియు సోమేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవతా సమస్కృతంబు. గర౮ V

కం. అమృతమయుఁ డైనసోముఁడు, సమయంబున నే మహేశుఁసంస్థాపించెన్
వినులనుధాజ్యోతీర్లింగము సోమేశ్వరుని గరళకంఠ భజింతున్. గర౯

సీ. సోమతీర్థమునందు • సున్నాన మొనరించి, శ్రీసోమశంభు భజించు ధన్యుఁ
డిహజన్మమునయందు • నేపాప మొనరించె, బాప మెద్ది యొనర్చెఁ • బ్రాశ్ననమున
నది యశేషంబును • నాక్షణంబునఁ బాసి, దేహాంతమునఁ గూడఁ • ద్రిపురహనుని
ద్యాగంబు భోగంబు • దానంబు సత్యంబు, భాగ్యంబు కీర్తి సౌభాగ్యలక్ష్మీ
తే. బుద్ధి తత్సేవ సత్యంతఃసృద్ధిఁ బొందు, సతతధర్మంబు నిచ్చు సత్క్షయఫలంబుఁ
దతఫలంబులు పిత్రైర్ధ్యోద్దేహికములు, సత్య మిది సోమనాథప్రసాదమహిమ.

కం. సురలును విద్యాధనులును, గరుడోరగకిన్నులును • గంధర్వులు కిం
పురుషులు యక్షులు సోమేశ్వరదేవునిఁ గొల్తు రధిక • వరభక్తిమెయిన్. ౧౫౨
వ. మఱియు మాహేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవనుస్కృతంబు మునిసిద్ధచారణవిద్యాధనుల
చేతఁ బ్రతిష్ఠతం బ్రవయచి విత్తపిండదానం బేకవింశతికులంబునకుఁ నృప్తికరంబు.

తే. సప్తగోదానరంబను • సారతీర్థ, ముత్తమోత్తమ మందు • మన్యుండు చేయు
శ్రాధతీలశర్పణాదు లక్షయఫలములు, తత్పదానేవనము శివస్థానదంబు. ౧౫౩
తే. నస్తమిష్టంబు హృత మధీతంబు నగుల, కచట సక్షయఫలముఁ జేయంగఁజాలు
శ్రాధపిండప్రణానాది • సకలవిధులు, నందు ఫలియించు నగ్గయఁయందుఁబోలె. 154
కం. మఱి రామేశ్వరతీర్థము, కఠకంఠన కాటపట్టు • కామితఫలముల్

తఱుఁగనిభావ్యములుగుదును, నెఱయంగ ఫలించు నందు • నిష్ఠయుఁ గలుగున్. 155
కం. శ్రీచక్రపాదయుగళీ, శ్రీరామేశ్వరసమీపసీమం బితృయ

జ్ఞారంభం బొనరింప న, సారఫలప్రాప్తిచెందుఁ • బంచజనులకున్. ౧౫౬

తే. ప్రథిత మగు నస్తగోదాచంగంబునకును, నభవునకు భీమనాథున • కంతరమున
నేమి సుకృతంబు చేసిన • నేకతంబ, వేయు విధముల ఫలియించు • వేయునేల. ౧౫౭

సీ. వినుము పారాశర్య • వేవేలమాటలఁ, బనియేమి తీర్థముల్ • నదియురెండు

నని చెప్పనేల దక్షిణానుచండలి, దీర్ఘంబుగాని ప్రదేశమెద్ది
సప్తగోదావోత్సుంగఫలమునకుఁ, గాశి కేదార మక్షయవటంబు
తరముగా కితరతీర్థములు నాటియె, భోగమోక్షములకుఁ • బుట్టినిల్లు

తే. చక్రవాటిక భీమేశ్వరునినివాస, మందు రామేశ్వరస్థాన • మభ్యధికము
రామతీర్థంబునందు సారంబునాటి, ధర్మ మర్థంబు చక్రపాదఫలంబు. ౧౫౮

— అగస్త్యుండు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట. ఉత్త-
వ. మఱియుఁ బంచతీర్థంబులు వివరించెన సవహితండవై యాకర్ణింపుము. ౧౬౦
చం. అహివతికంకణుండు తన • యల్లుండుగా మదిఁ గోరి నిష్ఠతోఁ
దుహినధరాధరేంద్రుండు చతుర్దశదివ్యమహాబ్రహ్మ సుదు.

- స్సహముగఁ జేసె నయ్యెడఁ బ్రచండతపం బచటన్ శివుం డను
 గ్రహమున నుచ్ఛవించె నని ధ్రువుఁ బల్కు బురాణసంహితల్. ౧౬౧
- కం. అదియాదిగఁ దీర్థంబులు, పదియును రెండయినదీర్ఘఁ పాటిజాతం
 బదియ కడుశక్తు నై యున్నది సత్తతంబునందుఁ నన్తనినగాయి. ౧౬౨
- కం. లంకించియగుంధతిసతి, మంకణునకుఁ జెప్పె ననుఁగు మామకు గిరికిన్
 సంకల్పసిద్ధిదుండగు, శంకరుఁ డ్భూరిపారిజాతంబనుచున్. ౧౬౩
- కం. గిరిసార్యభామకన్యా, కరగ్రహణనునుంగల్గెన్ కాతుకనంప
 త్పరిపూర్ణహృదయు శంకరుఁ, గరుణాకిండుని నురగఁ కంకణుఁగొలుతున్. ౧౬౪
- కం. నీహరభూవరేశ్వరు, నీహరమణీయమూర్తి నిందుకరిహిమా
 నీహరిసీరికుమువను, ధాహరసమాసకాంతి నభివర్ణితున్. ౧౬౫
- సీ. భూధరేశ్వరత్పఃమునఁ గృతస్నానుడై, భూధరేశ్వరఁగల్పుఁబోధఘనుఁడు
 నిత్యమంగభుండు నిర్నిత్యభ ద్గుండును, లక్ష్మీవిలాసైకఁ లక్ష్మ్యుతుఁడు
 నగుఁ దీర్థములలోనఁ సత్త్విత్తమం బైవ, తీర్థంబు భుక్తిముక్తిప్రసంబు
 మంగళమంగళాత్మకముకళ్యాణక, శ్యాణస్వహాస మీ యాస్పదంబు
 తే. ధరణిధరనామకునకుఁ బ్రత్యక్ష మైన, యవ్వహపాతునగరమభ్యాహ్న వేళ
 భోగఘంటాస్వనము విన్న భూజనులకు, నవల వినవచ్చు ముక్తికళ్యాణఘంట. ౧౬౬
- మ. హిమవద్భూధరనార్యభామనరవిశ్వేశోపహరక్రియా
 క్రమసంతాడితఘంటికాఘణఘణాత్కారంబు విన్నట్టి యు
 త్తమపుణ్యండు వినండు ప్రాణపవనోత్త్రాంతివ్యధావేళ దు
 ర్దమవైనవృతవాహ్యాఘోరమహిషశైవేయఘంటాధ్వనుల్. ౧౬౭
- తే. శ్రాద్ధపిండప్రదానాది సకలవిధులు, నొక్కనొక్కటికోటిగుణోదయమునఁ
 వృష్టి గల్పించు దివితత్వఁ దేవతలకు, ధరణిధరరాజశంభుతీర్థంబునందు. ౧౬౮
- తే. సప్తగోదావరముఁ దెచ్చి సప్తమునులు, సప్తన ప్తేందుశిఖివిలోచనుని నిలిపి
 రమ్మహాశంభులింగ మభ్యర్చితులకుఁ, గామితాద్ధప్రదానైకకల్పకంబు. ౧౬౯
- కం. ఒకమాటు జలకమార్చిన, నొకమాటాకపువ్వహాలి నునిచిన నొకమా
 టకుటిలమతి గుడిఁ దిరిగిన, సకలేప్సితముల నతండు సంపాదించున్. ౧౭౦
- తే. భీమనాథేశ్వరునిపార్వతి భూమియందుఁ, బంచశివలింగములకు నాస్పదములైన
 పంచతీర్థంబులును నాడుపంచజనులు, సాయదును పంచవిధమహాపాతకముల. ౧౭౧
- తే. అందు వాపితటాక కుల్యాదులందుఁ, దీర్ఘమాడ వివేకి బుద్ధిం దలంపఁ
 బంచతీర్థంబు లందిచ్చుఁ బంచజనుల, కాత్మనలిలావగహాపుణ్యాతిశయము. ౧౭౨

వ. అగస్త్యశ్చైవ, రామేశ్వర, నాకులేశ్వర, గణేశ్వర, పాతాళభైరవేశ్వరులను దేవ
తాపంచకంబుఁ బంచతీర్థంబులను దర్శించి మానవుఁడు పండ్రెండు పుణ్యతీర్థం
బులు దర్శించిన ఫలంబులందు మూలస్థానేశ్వరిలింగం బాదిమూలం బద్దివ్యలిం
గంబు దర్శించి భీమమండలంబునందు శివలింగస్థానంబులెన్నిగల వన్నియు దర్శిం
చిన ఫలంబు గైకొను వెండియు. ౧౭౩

తే. సప్తగోదావరము భీమశంకరునిని, నాకులేశ్వరయంభుఁ బినాకపాణి
రుద్రపాదంబులును సమాయాభభక్తిఁ, నలఁతురెవ్వరు వారబోధనమఱులు. 17

వ. అని దత్తరామమాహాత్మ్యంబును భీమలింగమహిమంబును సప్తగోదావరప్రశస్తి
యుద్వాపశతీర్థప్రభావంబును బంచతీర్థప్రయోజనంబును వినిపించి కుంభసంభ
వుండు. ౧౭౪

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువనస్వామిఁ గొలువఁ
బోదమే యిప్పు మధ్యాహ్నభోగవేళ
నదేవిజృంభించె నాట్యసౌఘాంతరమున
నృత్యజగరుంకృతమృతంగనిన్వనంబు. ౧౭౬

వ. అని పలికి యనంతరం బయ్యిగుప్తుర రాజమాన్గంబున. ౧౭౭

అగస్త్యవ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట. శ్లో-

సీ. త్రిపురసంహారంబు డివిజనాయకభుజా, స్తోభదంభోళినం స్తోభనంబు
గరిశకూటమహాగ్ని కబళనాటోపంబు, నత్తోద్ధ్వరక్రియాధ్వంసనంబు
సుతస్యలాంచనదర్పి ధనసంపంభంబు, దేవదారువనప్రదేశవిహృతి
నుగులింగమూర్తివిస్ఫురిణవిలాసంబుఁ, గాత్రాయనీకరగ్రహణకేలి
తే. గండ్లవేపండ్లదానవ ఖండనంబు, దండపాణిజలంధరాంధకనధంబుఁ
బాడు గంధర్వసమిలచే భరిత మైన, మొగలివాకిలి సొచ్చి రమ్మనియుషభులు.

సీ. పంచాంగశుద్ధిగాఁ బరిధించుచు భృంగి, మతివాడు నెండేని ప్రతిదినంబు
త్రిదశవర్తంబు ముప్పదిమూడుకోట్లుచు, నేకదేశమున నెండేనియుండుఁ
బలుకుపూజోఁడి యర్చదినాల్గుకళలతో, విహరించు చెండేని విద్యనూపు
సాని యీశానియై సవరించు నెండేని, మహితపింఛాలీల మరులు వీట

తే. నెద్ది కైలాసశిఖరికిఁ బెద్దయుద్ధి, పాలమున్నీటి కెవ్వది ప్రసవభూమి
చంద్రలోకంబునకు నెద్ది సాటియట్టి, భవునికళ్యాణమండపంబుఁ గనిరి. ౧౭౮

ఉ. దానికీ దూర్పుదిక్కున సుధాకరబింబసహస్రకోటి శో
భానిభకాంతితో గగన భాగము రాముచు భీమనాయకే

శాసనుహాట్టహాసకుచి • సంపద సాంపువహించి నట్టిశ్రీ

భానుజవైరిమండపము • భవ్యమునీంద్రులు గాంచిరయ్యెడన్.

౧౮౦

న. అనంతరం బా బహిర్దేహస్రదేశంబున.

౧౮౧

తే నిఘోషరివారదేవతా • నివహమునకు, వందనమొనర్చి దుత్తర • ద్వారభూమి

శశికళామండలనకును • శంకరునకుఁ, జేసి రభివాదనంబులు • సిద్ధములు. ౧౮౨

ఁ. తండుభుజార్గళాకలిత • తప్తనుహాకలఘోతఘంటికా

మండితవేత్తరండుపరి • మద్దినభీతినశాత్పలాయితా

ఖండలముఖ్యదైనతని • కాయముసంఘమభాగధేయముం

ఖండకుతానుమోసలనుఁఖంబునఁ జొచ్చిరి శైవపుంగవుల్.

౧౮౩

న. స్రవేశించి భక్తిశ్రద్ధానుపూర్వకంబుగా సంతర్భవనస్రవక్షీణంబుచేయునప్పుడు

తిరుచుట్టు మాలికయందు.

౧౮౪

సీ. నణఁకుగుబ్బలిరాచ • వారికూరిమిగవ్య, భీమయ్య శుద్ధాంత • భామఁ గొలిచి

కంధరంబుననుండి • గంధసింధుమైన, గుజ్జువేల్పుఁ గుమార • గురుని గొలిచి

కైవల్యనిధికి దుఃస్థామహాదేవికి, సర్వమంగళకు సంజలిఘటించి

యాశాతటీపట • లీశాటికాకటు, వటుకఁదైంపు నిష్ఠ • సరదుఁ జూచి

తే. నలునసేవించి యిందిరా • నాథుఁ గాంచి, యితరపరివారదేవతా • వితతి కెల్ల

నేటికోళ్ళిచ్చియెక్కిర • ఘోటిమునులు, మృడునిహాటకఁదైంబు • మీఁడ్చినిలుపు.

శా. సంపర్శించిరి భీమనాథుఁ ద్రిజగత్సమైహానాకారు న

ధేందూత్రంసుని నక్షీణాభిలహరి • హేలావిహర్రమా

స్పందామూగతగంధవాహపరిషత్పాపాతిరేకస్ఫుర

త్తుందిస్వాంగకదంవహాకటకాస్తోకేష్టబాహుభున్.

౧౮౬

కం. దృష్టించి భక్తిపరతమ, నాస్తాంగం బెరఁగి యష్టహాదేవుని నా

శిష్టమునుల్ పూజించిరి, యష్టాపదనిర్మితంబు • లగుకునుమములన్.

౧౮౭

ఁ. కేవలభక్తిసంపదలు • గీటుకొనన్ హృదయాంబుజంబులన్

దేవరకుం గృహనిధికి • దేవశిఖామణి కర్ణిస్తస్సగో

దానరవాహినీనక • తామరసంబులఁ బూజచేసెమై

త్రావరుణంబు దానును బఃరాశరిసూనుఁడఁ గూడి వేడుకన్.

౧౮౮

వ. అప్పుడు పారాశర్యంబు పెన్నిధానంబుఁగన్న పేరయుం బోలెఁ బరమానందం

బునుం బొంది కుంభసంభవుం జూచి మునీంద్రా నీప్రసాదంబున భీమమండలం

బవనోకించితి, ద్వారశత్రుత్వతీర్థంబులు చూచితిఁ, బంచతీర్థంబులూడితి, దత్తా

రామంబుఁ గంటి, భీమేశ్వరు దర్శించితి, ధన్యుడనైతిఁ గృతాంకుషనైతి నింక

నీవు పత్నిసహితంబుగా నేవలనైన నుండి తపంబు నేయుము. నేనును విశ్వనాథ విరచితావమాన భేదంబువాయ నీస్వామిని నేవించెద నని పలికి నముచిత ప్రకారంబున సన్ముహాత్ముని వీడు కొలిపి యనంతరంబ శిష్యులుం దానుచు. ౧౮

అథ వ్యాసుడు భీమేశ్వరార్చనంబు నలుపుట. అథ-

సీ. పంచతీర్థములాడి • భవలింగనన్నిధి, బ్రాహ్మసంచాక్షరము జపించి
సారిదినల్ దిక్కుల • సోమేశ్వరములందు, భక్తిఁ బ్రసాదించి • బాచరించి
కుక్కుటేశ్వరకేశ • కూళి నుచ్ఛవమైన, మహేశ్వరికి నొనర్చి • మజ్జనంబు
నోంకారపురత్రినూటోదరస్థితులైన హరిహరబ్రహ్మల • నభినుతించి
తే. తుల్యగోదావరీనది • దోయనిధిని, సప్తగోదావరంబున • స్నానమాడి
యాచరించు శివార్చనం • బనుదినంబు, దక్షవాటికనుండి సత్యవతినుతుండు. ౧౯
కం. భీమేశ్వరమహిమంబున, నామోదముతోడ నోలఁబాడుచు నుండున్

భీమేశ్వరచరణారుణ, తామరసంబులకు సంతతముఁ బ్రణమిల్లున్. ౧౯౧

సీ. మాతృగర్భాకార • జాతభేదమువాయ, హనునిగర్భాగార • మాశ్రయించు
బరమేశ్వరార్చనా • పరత నించుక తన్ను, సత్యంతథస్యంగా • నాత్మదలంచు
హర్షించి హరి శివ • త్ర్యంబకాచలగర్భ, భవయంచు రోమాంచ • పటలిఁ దాల్చు
గరతాళకలన శంకరగీతములువాడు, లజ్జాభిమానంబు • లుజ్జగించి

తే. భీనుభీమేశ్వరేశ్వర • భీమనాథ, దక్షవాటిపురాధ్యక్ష • దర్పకార
సప్తగోదావరోత్సంగ • జయమహేశ, నన్నురక్షింపు మనుచువిన్నపము నేయు. ౧౯
కం. బాలోన్తపిశాచన, శాలంబనమునఁ జరించు • నంగడివీధిన్

ప్రీతాకూన్యతఁ గంటే, కాలునిచానములవూడఁ • గలుగువిరాళిన్. ౧౯౩

సీ. పరిరంభ మొనరించు • బాహున్యయంబున, దేవదేవునినుభా • దివ్యమూర్తిఁ
దాకించుకొను జటా • న్తబకంబు విరియంగఁ, బానవట్టముతోడ • ఛాలతలము
గురుదక్షపురితోడఁ • గూడఁ బట్టనమున, కంగప్రసాదించి • బాచరించు
బాతాళభైరవ • ప్రముఖనానాదిశా, పరివారదేవతా • ప్రతితిఁదెలుచు

తే. గాళికాపట్టనద్రోహి • గావు మభవ, విశ్వపతిదూషితుని భ్రోవు • విశ్వనాథ
కల్లచేసితి రక్షింపు • కాలకంఠ, యనుచుఁ బ్రార్థించు భీమనాయకుని దవసి. ౧౯

సీ. అఘముల కొండుప్రా • యశ్చిత్తములు లేవు, నిన్నుజూచుటకంటె • నీలకంఠ
నీమండలంబున • నిఖిలజంతువులకుఁ, దారకం బల భ్రాంతి • దశను దోచుఁ
గలియుగంబునయందు • గడుదుర్లభంబులు, భవదీయదర్శన • స్పర్శనములు
నీదక్షవాటికా • నిలయంబునందుండు, జనులకు భోగమోక్షములు పలఁచి

తే. శిష్యులును నేను మిమ్ముఁగొల్పెదము భక్తి, విశ్వపతికోపమునఁగాలి * వెడలివచ్చి
తరసి రక్షింపు మమ్ముదయార్ద్రహృదయ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర * స్వామినాథ. ౧౯౫
వ. అని నుటియుఁ గృష్ణుడైవాయనుండు భక్తిత్వస్థాతిశయంబున. ౧౯౬

— ❧ — వ్యాసు లీశ్వరు నుతించుట. ❧ —

సీ. దేవదేవునకు నాదికి నాదియగువాని, కంబికాటతికి దక్షాధ్వగారి
కహితపురత్రయా * ధ్యక్షనంహరునకు, హరిలోచనాంబుజాభ్యర్చితునకు
బ్రహ్మాదిదేవతా * పాస్యనస్తూర్తికి, నమృతమూర్తికిని స్వయంభువునకు
నిగమార్థవిద్యోస * నివదంగనామాలి, చుంబితశ్రీచరణాంబుజనకు
తే. భోగమోక్షంబు లతిపావ * బుద్ధులకును, గరుణానానఁగెడు ప్రత్యక్ష * కల్పశాఖ
కఘలగంధర్వయక్షసింధాదిదివ్య, వంద్యునకు మ్రొక్కెదను భక్తవత్సలునకు. 197

సీ. శ్రీభీమనాయక * శివనామధేయంబుఁ, జింతింపనేర్చిన * జిహ్వాజిహ్వా
దక్షవాటిపురా * ధ్యక్షమోహనమూర్తిఁ, జూడంగ నేర్చిన * చూపుచూపు
దక్షిణాంబుధితట * స్థాయిపావనకీర్తి, చే నింపనేర్చిన * చెవులుచెవులు
తారకబ్రహ్మవిద్యాదాతయౌదల, విరులు పూర్వంగనేర్పు * కరముకరము
తే. ధవళకరశేఖరునకుఁ బ్రదక్షిణంబు, నర్థి దిరుగంగనేర్చిన * యడుగు లడుగు
లంబికానాయకధ్యాన * హర్షజలధి, మధ్యమునఁ దేలియాడెడు * మనసుమనసు. 198

ఉ. మాటలు పెక్కు లేటికిని * మందరభూధరమంథనక్రియా
పాటలఘూర్ణమానజల * భారమహోదధికాలకూటసం
ఘటకృపీటసంభవశిఖావికటస్ఫుటవిస్ఫులింగవి
స్ఫోటపవిత్రసద్భువన * భూతభయాపహునాశ్రయించెదన్. ౧౯౯

ప్రగ్ధర. కౌక్షింభర్యంబుదీర్పం * గడుపున కిడుదుం * గాలసంప్రాప్తభిక్ష
స్వీక్షింతుం బోధశక్తి * నిష్షయముల మదిఁ * నిస్పృహత్వంబు దాల్తుఁ
దక్షరామాధిపాగుఁ * ధవళవరకరో * త్రంసజూటివిలంకు
స్వీక్షింతుఁ భీమనాథుం * ద్రిభువననమితుఁ * నేత్రముల్ తృప్తిపొందన్. ౨౦౦
శా. అప్రాశీతిసహస్రసంయమిజన * వ్యాకీర్ణతీరద్వయా
జుష్టోదంచితసప్తసింధునలిల * స్రోతోవగాహక్రియా
తుష్టస్వాంతుఁడైనై భజంతుఁ గరుణా * దుగ్ధాబ్ధిభీమేశ్వరుఁ
దృష్టాదృష్టఫలప్రదానవిభవాధిపానచేతస్కునిన్. ౨౦౧

ఉత్సాహము. యక్షసిద్ధసాధ్యభేదిహార గరుడకిన్న రా
ధ్యక్షమణికిరీటకోటి * తగుణికిరణమంజరి

ప్రేక్షణీయచరణకములు • భీమనాథ దేవుని

దక్షవాటికాపురైకధాము నాశ్రయించెనన్.

౨౦౨

ఉత్సాహము. నిష్ఠతో భజంతు భీమునిం భజంగహయన్

దిష్ఠుని రవీప్తసంప్రతిష్ఠునిం గరిష్ఠ భూ

యిష్ఠ దక్షవాటికాస్థలిశు దేవతాకుల

జ్యేష్ఠునిం వసిష్ఠముఖ్య • శిష్టమునిజనార్చితున్.

౨౦౩

అమగ్రాహి.

నీనుమునమ్రొక్కెదను • హేనుగిరిచాపునకు • నామజజలంధరము • ఖామరవిరోధి

గ్రామమదహరి కభి • రామశుభనిర్దలను • ధామయశరీరనకు • గామితవీత్తిర్ణ

శ్రీమహిమశాలికి జ • రామరణదోషపరి • శామగనిజాంఘ్రియుగ • భీమ్యుతికి నతో

రామపురధామునకు • గోమలజటాచకుట • ధామహిమధామునకు • భీమునకు భక్తిన్.

నీ. కొలుతు సద్యోజాతు • గోన్మలైంకనతను, బెన్దగుబ్బలిరాజు • బెండ్లికొడుకు 2౦4

సేవింతు శ్రీవాసు • దేవు మహాదేవు, నేడెలోకంబులు • నేలుతేని

దెలుతు • దత్తుగుడు నిం • దీవరవరనీల, చాగుకంధుని బ • శ్వల్లలాటు

బ్రణుతింతు నీశాను • ఫాలసేత్రాపల, జ్వాలానమాలీధ • శంబరారి

తే. సర్గసంసారశూన్యని • సంస్తుతింతు, సర్గసంసారహేతువు • సంస్థరింతు

సర్గసంసారిహుని • సంశ్రయింతు, నభవు భీమేశ్వరేశ్వరు • నభిలపింతు. ౨౦౫

నీ. ఎవ్వనియాజ్ఞ నీ • రేషలోకంబులు, నర్తించు నట్టిదేవరకుఁగ్రాక

గ్రహతారకములు ని • క్తముగ నెవ్వని యాజ్ఞ, వర్తిలునట్టిదేవరకుఁగ్రాక

మనువులుపదునాల్గు • లను యదాజ్ఞాయుక్తి, వర్తింతునట్టిదేవరకుఁగ్రాక

భువనపాలకులు య • మ్భూతాజ్ఞాయుక్తి, వర్తింతునట్టిదేవరకుఁగ్రాక

తే. ధూర్జటికిఁగ్రాక భీమనాథునకుఁగ్రాక, నిఖిలకారుణ్యకల్యాణ • నిధికిఁగ్రాక

యశ్యదైవంబులకు నే • యధికభక్తి, సంఘటింతుఁ గరాంబుజం • జలిపుటంబు.

కం. యియింపు భీమనాయక, కమలభవాద్యమరగాజ • కాంచనసుకుటీ

సమువయమణిపుణిరే • ఖా, కమనీయపదాంబుజోప • కంఠోద్దేశా.

౨౦౬

కం. కావుము నతోరామపురివల్లభ భీమనాథ • త్రిజగదధీశా

క్షైల్యభోగలక్ష్మి, ప్రావిణ్యప్రదకటాక్ష • భక్తాధీనా

౨౦౮

కం. కృపగల్గి భీమనాయక, యపరాధము సైంపు తండ్రి • హృదువాకావో

కృపగల్గి సుతుఁడు చేసిన, యపరాధము తండ్రిసైంపు • ట్నంబె కదా.

౨౦౯

వ. అని ప్రార్థించి భక్త్యావేశంబున గద్గదస్వరకంపండును బాహ్మకులలోచనుండును

రోమాంచపటలకంచుకితనిశిఖలానయవుండును నై నెండ్లియును.

౨౧౦

సీ. గంధకూటనినీఁకంతాయశంభ వే, మదనాంతకాయోన్నమశ్శివాయ
కాద్రివేఁగూధవఁద్రైచేయభూమాయ, సుధుభిత్సఖాయోన్నమశ్శివాయ
కుంభినీధరసుతాఁ కుచకుంభపరిరంభ, మహాలోలుపాయోన్నమశ్శివాయ
నేదాదినిశ్చేషఁ విద్యానధూమాళి, మణికపలాయోన్నమశ్శివాయ

తే. గంధనంతావళజంబధఁరాంధకారి, విబుధపరిపంథివాహినీఁ నివిఁనర్గ
బంధఘోరాంధకారసంభారకిరణ, మాలినేళాశ్వతాయోన్నమశ్శివాయ. ౨౧౧
వ. ఓం జయజయ దేవదేవ గంధర్వసిద్ధవిద్యాధరచారణకిన్నరికింపురుషు లహం
పూర్వీకాసంపుల్లపుటంబు లగుచేతస్సంపుటంబులం బుటబుట నగుభక్తివిశేషం
బుల శేషాహికటకభూమివిశేషాభిరామంబు లగుహ్ని కోమలశ్రీపావకనలయం
బుల ఘుస్పణమణికోటిర కోటివీటంక సందానితమందారమాలికామకరంసబిందు
ధారాఘోరణీప్రవాహంబుల నహరహంబును నభిషేకింతును; కంతేకాలా! మీ
కంతమూలంబునం గలుగు దండకైవడిం గనుపట్టు కగాళ కాఁగూటవిషమషికళంక
పంకచ్ఛాయాచ్ఛటాగుళుచ్చంబులవలన నిఖిలలోకసంరక్షణంబు సిగమవాగ్భాగ్య
తంబు; సుహానలా! మీజటాజూటపటలంబున డిగిన వియ్యంఁగానిర్ధస్తోతశ్శిలా
కానికాయంబులఁ ద్రిలోకీ కంఠోపకంఠంబులు తారహారవల్లీసశేల్లిభంగి సంగీక
రించు; శంకరా! నీవు సంకర్షణగద్రాచతారంబునఁ బాతాళగోళంబు వెడలి
విషరహనవిస్ఫులింగవికటదండ్రాటంక కిటకిటత్కారఘోరంబును జిహ్వాంబును
నగువదనగవ్వారంబునఁ బుండరీకభవాండపిండంబులొండొండనణంగఁ గవిసి
మ్రొంగుదు; ధూర్జటి! విలయపర్జన్యగర్జాడంబరంబున విఁపించు కహకహట్టహా
సంబునఁ బట్టుధట్టించి యవప్తంభసంభారదుర్వారగర్వారంభసముజ్జ్వలంభిశుం
డగుజంభారిభుజార్ధశేషిజ్యంభణంబు హస్తధృతదంభోళితోడనస్తంభించితి; దనదన
ఖా! నిఖిలకకుభవధిపరిధివలయంబులఁ గలయఁ గనత్కనకనఖశిలాకానికాయచ్ఛా
యాదాయూచంబు లగునముజ్జ్వలజ్వలాశాలంబులు విజృంభింప ననలస్తంభ
దివ్యలింగాకారంబున నావిర్భవించి నిలుపుభూభువన చక్రవాళసర్వంతం బ్రాక్ర
మించి పెరిగినప్పుడు విరించి రాయంచయుఁ గైటభారి కిటియును నై యెగసి
యడిగియును దుదముదలు దెలియరైరి; దుద్రా! నీవు భద్రదేవద్రుమాటవీ
నాటియందు దినములదూఁబఱిదిండిమిండజంగంబునై ఋషుపుణ్యాంగనల
లూలువు లసంగరంగస్థలీలాస్యలంపటంబులగుకటాక్షవీక్షణంబుల హరించుచు
భిక్షుటనశ్రీఁసను నటించితి; చండీశ్వరా! నీవు మేరుకోదండంబునఁ బుండరీకాక్ష
కాండంబు దొడిగి కుండలిఖ్యావల్లరీర్పుల్లరీర్పుంకారంబునఁ బంకరువాభవాం
డంబు బీటంగిల్ల నిశాటపుటభేదనంబు లొక్కయేటున ఛటచుట నేసితివి, నీల

లోహితా! యహరహోనధిసంధ్యా సమయారంభంబుల నుద్దేశదినావసానంబుల నానందంబుగాఁ బరిధవించు జగత్సంకారంబైన యారభటితాండవసముద్దండ పాదభ్రమణవిభ్రనుంబునఁ ద్రిభువనభయంకరంబు గావించితి; సర్వజ్ఞ! నిర్వి కల్పంబు నిరస్తసమస్తోపాధికంబును సత్యజ్ఞానానందంబునకు నికేతనంబును నగు నిష్కళంకస్వరూపం బగువేదానునచనశాంతిదాంతిత్వంతిశ్రవణనిధిధ్యాసనాదు లగుసాధనంబుల నిర్దిరోధనిరవగాఢనిరవబోధకత్వోవిభాగంబునం దక్షిభవించి ముముక్షులు లాభలక్ష్యంబును నభీక్షణంబును నభీప్సితంబును ననుభవించుతురు; భర్తా! భార్గవభృంగ్వంగీరసప్రధాననానామునిసమూహవిహితచరితాఘమర్షణ స్నానాహ్నికౌఘయు నిజజలావగాహపహానిఖలాఘయు జాహ్నువీనపత్నియు నగు గోదావరీమహానది నీకుం గేలీవిహారం బగు కేశాకూళి; నిటనియనా! గిటగిటని నడు గునడుగు నడుకొనడుములు, వెణుదలగు తెలికన్నులును నెఱికురులును, నలుదకుచ ములును గలిగిననవిల్లనకుఁ బనగలపసిండి మెఱుంగు ములుకుల్లనం గలికిచిలుకల కొలుకులగుబినరుహనశనయనలు ముసురుకొని బుసి నిలిచి కొలునఁ బ్రతిసం క్రమణవారోత్సవాదులయందుఁ బేనోలగం బనధరింతువు; శర్వా! నీవుశరవరీ సార్వభౌము నొక్కహజ్జునగుజ్జురూపంబునమట్టితివి; కుసుమశరమధనా! బినరు హభవుని కిసలయోగి నాసికాతలప్రమానంబు నఖశిఖాగ్రంబున మొదలంటం జదిమితి; పృథభధ్వజా! నీవుపూషుండనువేరి రవిపండ్లుగాల గుద్దితి; యాశ్వరా! నీవువైశ్వానరుని సప్తజిహ్వపల్లనంబులు పెల్లగిలగిల్లితి; విరూపాక్షా! నీవు దక్షప్రజా పతకంఠంబున మేషంబుతిల నిల్పితి; మృగవ్యాధా! నీవుధ్వనిగుంబు మస్తకంబు నభస్తంబున త్రేలంగట్టితి; ముక్కంటి! నీకుఁమృక్కనన; శివా! నీకునవాంజలి; భవా! నీకునభివారనంబు; పాంచురాంగా! నీకునంజంబు; రాజశేఖరా! నీకు జేజే; మారా! నీకు జోహారు; గిరిశా! నీకు వరచన్య; యష్టమూర్తి! నీకుఁబ్రతిష్ఠ; యాశానా! నీకుదాస్యంబు; త్రిపురహరా! నీకుచాపన; మృడా! నీకు శరణు; మృత్యుంజయా! నీకుఁ బ్రసత్తి; ప్రమథాధిపా! నీకు నారాధనంబు; పినాకీ! నీకు నమస్కారంబు; కైలాసనిలయా! నీకుఁగోపులు; పశ్యల్లలాటా! నీకునేటికోళ్ళు; గౌరీమనోహరా! నీకు సమస్కారంబు; జయజయ జలంధరాంతకా! గంధసింధు రాదిగనుజకంధరా పీఠధమనీగళితర్కధారాభిషిక్తప్రచండఖండపరశుభిండివాల శూలప్రముఖపహువిధప్రహరణపరంపరాభీలమహాకారా! జయజయ జగత్సం భారకుంభకల్పనాకుంభకారా! కుంభీనసభూషణభీషణభూత ప్రేతపిశాచశాకినీ డాకినీప్రధపరీవారా! జయజయ వియద్వాయుధరణితరణిశీతభానుబృహద్భాను సలియజమానమూర్తికల్పితాష్టభేదప్రపంచిత విశ్వప్రపంచపంచవనసంచాక్షరీ

మూలముం త్రకారణపాంచభూతికన్యవహారా! నిర్మల జ్యోతిర్లింగమయమంగళా
కారా! జయజయ స్తస్మాతాశ భవవవిష్కంభనిర్భేదనసమాసాదితావిర్భావభావ
జనంహారా! సర్వసుంగళాకుచకలశపాలి కేళీతూలికాకారమకరికాముద్రికాభీను
ముద్రితోరః ప్రదేశమహేశ! జయజయ భక్తభావనాసులభస్వభావనాతీతపాననా
కారధావశ్యవిగ్రహ! శ్రీసున్నహదేవ! దేవదేవతారాధ్య! పక్షవాతీపురాధ్యతా!
ఆనందాద్ధావంతదివాకరా! పరమదయాకరా! జయజయ శ్రీ భీమేశ్వరా! నమస్తేనమస్తే
నమః. ౨౦౨

మ. అనుచుం దాండవ మాడుచుండె శిరభఃక్త్యావేశలీలార్భటి
స్థునిశాస్త్రాలము దక్షవాతినడున్ద్రోలజ్జటాభాగుండె
వినిపించెన్ నశరీరభారతి నభోవిధివిటంకంబునన్
నిసురక్షించెను భీమనాయకుండు కానీనా! సుఖం బుండుమీ. ౨౦౩

తే. కాచె నీతప్పుకల్మషఃకంధసుండు, శిశిరశేఖరుండు రిక్షించె నిన్ను
భీమనాథుని ద్రిభువనఃస్వామిగొలుము, కార్యసంసిద్ధి జాండెడు కానినేయ.
వ. అని యివ్వినందున నశరీరవాణి పలికిన విని యయ్యంతర్వాణి శర్వాణీవల్లభుం
దలించి పునఃపునః ప్రణామంబులుచేసి నితాంతసంకోపతరంగితాంతరంగుండె.

సీ. పైల! దయారామ! పతిభీమనాథుండు, మనపాలికల్పఃక్షాజసుయ్యై
నోసుమంతుండ! దక్షిణోద్ధ్యానవాటికా, నిలయుండు మనపాలి ఫలముసువ్వై
జైమనీ! దేవతాసార్వభౌముండు విగూఢాత్ముండు వ్రత్యక్షమయ్యైజువ్వై
దేవల! స్వగోదావరతీరైక, వాసుండు మనవంకః ప్రాలంబువ్వై

తే. భారతాదిబహుగ్రంథపారవశ్య, యోయిజనమేజయుండ! యా యుగమను
డంబికాభర్త యఖిలకళ్యాణములును, మనకుగృహసేమగలండు సఃస్థునముతోడ.

వ. ఇంక గృతాథులమైతి మని శిష్యవర్గంబునుం దానును దయారామంబున నభి
రామంబైన పరమజ్ఞానానందసుఖం బనుభవించుచుండె. ౨౦౪

కం. శ్రీరామాయణమును దయారామాయణముఁ గలిమఃలాపహములు స
త్సారములు వాల్మీకిఁ, బారాశర్యునకు వినుతి పాత్రములయ్యెన్. ౨౦౫

వ. అనిచెప్పిన విని యభినందించుటయు భీమేశ్వరుమాహాత్మ్యంబు విన్నవేడుకం బరమే
శ్వరుం డుద్భవించిన విధంబును సప్తముఖులు స్వగోదావరంబుఁ దెచ్చిన విధం
బును నాస్వామిని బ్రతిష్ఠచేసిన భంగియు, నెఱింగింపవేయని ప్రార్థించిన. ౨౦౬

శా. గాంధర్వోపనిషత్తతంగ రసవత్కావ్యానుసారానుధౌ
రంధర్యాపరభోజరాజ రమణీ పద్మమ్న దోర్వీర్యగ
ర్వాంధారాతివనూధినీవరివృథః ప్రాణానిలాహరివా
తాంధ్రకృత్పాణ రాజహితకార్యారంభపారంగతా. ౨౦౭

కం.దత్తౌరామవధూటీ, నత్తోరుహమృగమదాది • వాంఛితవిలస

ద్యక్షఃకవాటబాంధవ, రత్నోవిధివజ్రవంజః • కృపాజలధీ.

౨౨౧

పంచచామరము. అభంగవీరవిక్రమార్క • యాజ్ఞాంఢివాయుధా

ప్రభాతకాలభానుసన్నిభప్రభావిభాస్వరా

యిభద్విశుగ్రవిక్రమా; సమిధస్తననభ్రు

న్నభస్మరిత్యయఃపృషధఃకాచ్ఛవిస్ఫురద్యశా.

౨౨౨

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపేత్ర మారయామాత్యులత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథ

నామధేయప్రణీతంబైన భీమేశ్వరాపురాణం బనునుహాప్రబంధంబునందుఁ

దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామాయనము.

శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.

శ్రీనూనిశ్యాంబానమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

ధామ యశేషదిశా

సాధాగ్రస్ఫటికకుంభ • సంభారకళా

సాధీయస్థితక్రీర్తి బు

ధాధార యరేటియన్న • యామాశ్యమణీ.

౧

వ. అక్రధకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె.

౨

గీ. బాదరాయణునకుఁ గుంభ • భవుఁడు చెప్పి

నట్టి యాత్రాక్రమం బిది • యనఘులార

యమరమునినారదుఁడు మునీం • ద్రాదులకును

నగ్గిఁజెప్పినపరిపాటి • యదివినుండు.

౩

వ. మీర లడిగినయర్థంబుఁ బర్యాయక్రమంబున వినిపించెర.

౪

తే. పోయె వారణాశికి బాద • రాయణుండు, శిష్యులును దాను గైవల్య • సిద్ధిఁగోరి

మనము పోదము గాకంచు • నునను వేడ్క, నరిగి రభ్యర్థింతులు నసి • స్థాదిమునులు.

కం. యాత్రాజిగీషఁ బుణ్య, డేత్రంబులమీఁదఁ దీర్థ • సేవాపరులై

మైత్రానరుణబృహస్ప, త్యత్రిధరద్వాజముఖ్య • లగమునిఋషభుల్.

౬

ఉ. కాశికి నేగుదెంచి మఃశి • కర్తయందుఁ బ్రయాగయందు నా

కాశనదీప్రవాహమునఁ • గాయము దొప్పగిఁదోఁగి శంభు వి

శ్వేతు శశాంకశేఖరు న • నేకవిధంబులఁ గొల్చి సంతత

క్షేత్రవినాశహేతువునఁ • కేవలతామఖ మిచ్చుఁ గోరుచున్.

౭

కం. కేవలతాయకరంబును, భావలతావాటిచులయ • పవనాగముమై

కేవలతాలీలావతి, కే వల తాకాశి మరగు • కృతమతి మనసా.

౮

వ. అని కాశీనగరంబునందుఁ గైవల్యాపేక్షఁ బెద్దగాలం బుండ నిశ్చయించి సాత్యవ

శేయు నెరకి యెచ్చటం గానక.

౯

శా కాశీస్థాననివాసులఁ యతులభిఁక్షౌన్మత్తులం గాంచి పా

రాశ్యం డెటఁ బోయె నంచు నడుగం • బ్రహ్మవిహీనాత్మకుం

ఁజాశుంతుం డెటఁబోయెనో యెఱుంగ మఁయ్యూ మీరు పోపాండు వి

శ్వేతద్రోహి నెఱుంగ నేమిపని వాఁ • డెచ్చోటికిం బోయెనో.

౧౦

వ. అని సాత్యవతేయుండు చేసిన యపరాధంబు తేటపడం జెప్పిన.

౧౧

తే. కూడుపెట్టక యేన్నాళ్లు • కుతీలపఱచి, గానిసేయుట యిది తప్పుఁగాదె తనకు

నెదురు కెదురేల కోపించెఁనిందుధరుండు, అకట గృడ్డెట్టి బాధరాఁయఁజునిమీఁద.

కం. ద్వైపాయనముని వెడలం, ద్రోపించిన కోపఁగాఁడు • ధూర్జటి యీకా

శీమతి మనలను ననుకం, పాపగుండై యిచట నేల • బ్రతుకఁగ నిచ్చున్.

౧౩

వ. కృష్ణద్వైపాయనుఁడొడిచి లోకంబుగాక యనుచు నమ్మునిలోకంబు కాశికానగ

రంబు వెలువడి శాఖోపశాఖుల నతని చొప్పుపట్టికొని నతఁరామంబు ప్రవేశించి.

తే. తీర్థమూత్రాక్రమంబులు • తెలియ లేక, నారదుండు నానాపురాఁజ్ఞుఁడగుట

నతనిఁ బూజించి యంకఱుఁనడిగి రప్పు, డత్రిడనురగ్నిభృగువనిఁష్ఠాదిమునులు.

మత్తకోకిలము. నీవెఱుంగనితీర్థముల్ ధరఁజీతలంబున లేవు న

దాభవ మొప్పుఁగఁ జెప్పు దైవత • తాపసోత్తమ తీర్థయా

త్రావిధానము నక్షణాటికఁభాక్రమంబును స్తవగో

దావరవ్రథియంబు భీమసఁవాశివోచ్చపు లీలయున్.

౧౬

వ. అని యడిగిన నారదుం డిట్లనియె.

౧౭

తే. అఖిలతీర్థోత్తమోత్తమంబనఁఘులార, పావనం బైనస్తవగోదావరంబు

తనకుఁదాన మహానదీఁతలమునందు, నెలఱుచున్నాఁడు భీమేశ్వరేశ్వరుండు. ౧౮

తే. స్తవగోదావరంబు నిఁ ర్హమనంగ భీమనాథేశ్వరస్వామి • వేలుపనఁగ

ధర్మపరులార శబ్దభేదంబ గాని, యర్థభేదంబు లేదు పఁదార్థసరిశి.

౧౯

తే. విసులమతి స్తవగోదావరమునఁ గ్రుంకి, సప్తసప్తిప్రతిష్ఠఁబ్రసన్నుఁడైన

భీమనాథేశ్వరేశ్వరస్వామిఁ జూచు, మనుజులకుఁబాయు స్తవజఁ స్తములయఘము.

వ. స్తవగోదావరస్నానసంక్రద్వయ శ్లోకములు.

౨౦

శ్లో. స్తవగోదావరం తీర్థం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్

అత్రసన్నిహితో రుద్రో భీమనాథేశ్వరేశ్వరః.

౨౧

శ్లో. సమస్తే భీమనాథాయ, స్తవగోదావరాంభసే

పాపేంధనాగ్నయేతుభ్యం, నిమజ్జామి హర త్వయి.

౨౩

౬. ఆతతభక్తిభావమున • నాదియుగంబున స్తవసంయము

త్సౌతమముఖ్యు లైందవకఁశాధకు భీమయదేవు భక్తివి

స్థితిః బ్రతిష్ఠచేసి యభిఃమేకజలార్థము తోడితెచ్చి ర
స్వీతసమస్తతీర్థములు • విశ్రుతి కెక్కిన సప్తసింధువున్.

౨౪

మ. తనతీరంబునఁ బాయకున్నఁ దనపాఠఃపూర్ణముల్ గ్రోలినం
దనవీచీతతిఁ దేలినం దనమరుద్రాత్మంబునేవించినం

దనుఁగీర్తించిన లోకపావనునిఁగా • ధన్యాత్ముఁగాఁ బుణ్యుఁగా
నొనరించున్ నరు సప్తసింధు వది యంహోభంజనప్రాధిమన్.

౨౫

కం. చూడుం డాస్వాదింపుం, డాడుఁడు భీమేశ్వరేశ్వోరాకృతిఁ దటినీ
చూడఁరన్నము జడధి, క్రోడాభరణంబు సప్తఃకోదావరమున్.

౨౬

సీ. పాతాళశ్రీకాల • భైరవస్వామికి, నందికి నభివాదఃసం బొనర్చి
నాకు లేశ్వర దేవునకుఁ దాండవాకారి, గణనాయకునకును • బ్రూతిచేసి
కొమరసామిని విష్ణుఁగొల్పివిరూపాత్, నాగేంద్రులకు వంశసంబువడివి
సీహరిగిరినందఁనికిమహాలింగంబు, భీమనాథేశ్వరఃస్వామికెరఁగి

తే. మన్యుఁడేకాదశేంద్రియ • మనవికార, సంభృతములైయనన్వైకఃసాధ్యములయి
జన్మజన్మాంతరంబులఁ • జాగుచుండు, కల్మషంబులఁ బాయుఁడత్రణమునంద

౨౭

శా. జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబు లైన యథుముల్ • సర్వంబునొక్కెత్తున
న్దాను న్దానవకోటి కుద్ధురగతిఁ నుప్తాసగాతీరసం

స్థానావాసుని రామనాథుని జటాఃర్కూటాటవీవాటికా
స్థానాధిపతిదుర్దికంఠనవముఁగన్దిగ్ధీర్ధిద్యుతిన్.

౨౮

తే. ద్వాదశత్రేత్రశివలింగఃసర్వసమున, నెట్టి సుకృతంబు సిద్ధించునట్టిసుకృత
మాత్రుణంబున సిద్ధించు • దక్షవాటి, రామనాథేశుఁగన్నులారంగఁగనిన.

౨౯

తే. ద్వాదశత్రేత్రతీర్థయాఃత్రాభివృద్ధి, నిర్దితేంద్రియులైనయ • నేర్చిరేసి
పాపములుచేసినట్టి నిఃకాభగ్యులైన, డాయఁ బోవరు జమునిపట్టనముగవిని. ౩౦

ఉ. దక్షిణకాళికాతుహినఃధానుకీరీటునిదిక్కు సీమగా

దక్షపురంబునందు బహూఃధామములన్ శివలింగముల్ సహ

స్రాక్షహుతాశనాదివివిధామరముఖ్యప్రతిష్ఠితంబులై

లక్షలసంఖ్యలున్నవి యలత్స్యములయ్యెను గానవచ్చియున్.

౩౧

సీ. నలన దగ్నిఘ్నోమ • వాజపేయాదుల, ధూమపానముఁజేసి • దుఃఖపడఁగఁ

దీర్ఘసేవార్థమై • దేశాంతరంబులు. గాలుచేప్పడఁ దనఁకేల తిరుగ

సశ్వగోమహిషహఃస్వసువర్ణవస్త్రంబు, లెన్ని వెచ్చించిన • సేమఫలము

సంతతంబును గృఘ్ • చాంద్రామణాదుల, నరటుచునుంటయెఁవ్వరికిమెచ్చు

తే. దూరముననుండితలఁచిన • దురితహరుని, జేరికొలిచిన సకలార్థ • సిద్ధిగరుని

సంత్యమావస్థమోక్షదీఃక్షైకగురుని, భీమనాథేశ్వరేశ్వరఃస్వామిఁగొలుఁడు. ౩౨

సీ. నేఁ గొమ్ముటేనుఁగు • నే విహంగంబను, నేస్తబ్ధరోమంబ • నేను గొఱియ
నేను బకంబను • నేను గర్కటకంబ, నే నచ్చభల్లంబ • నేను సక్క
నేను మండుకంబ • నేను గించుళికంబ, నేను గీటంబ • నే వానరంబ
నే శుకకీటంబ • నేఁ బుండరీకంబ, నే ఖంజరీటంబ • నేను దోమ

తే. నేను మానిసి మున్నందు • నేకతమున, నాండాదులతోడుతను జెప్పఁజొందురుబునుఁ
దారకబ్రహ్మచుణిపేటి • దక్షవాటి, సంభవించిన స్రత్యగ్ర • చంద్రధరులు. 33

తే. అఖిలతీర్థప్రదేశంబులు • లు లిండ్లు, యజ్ఞవాటిక నల్లకాండనువిభేద
మించుకయు లేదు భీమనా • భేషభూమి, జంతువులు శంభులగుదురు • చచ్చినపుడు.

శా. నామైద్దక్షిణకాశికానగరి దక్షిణాన మవ్వీటిలో
మోతొర్థాక్షరదీక్ష నక్షయనుఖంబుం బ్రాణికికా సత్కృపా
వీయోసంకలితానురాగుండగుచు • విశ్వేశుచందంబునం
ద్ర్యక్షుండీశుఁడు భీమనాథుఁ డాసఁగుం • బ్రాణానసానంబునన్. 3౪

శా. శ్రీభమేశ్వరపాదపీఠవిలస • చ్చీస్తప్తగోదానర
వ్యాభుగ్నోర్ధ్వరంపరాఘుచుఘుచు • ప్రారంభకోలాహల
తోభోద్యేజితపాతకాఘము జగచ్చూడావతంసంబు ల
క్షీభద్రానన మొప్పు దక్షనగరీ • క్షేత్రంబు ధాత్రీస్థలిన్. 3౬

ప. అని నారదుండుచెప్పిన విని శుభోధనులు భీమనాథుమాహాత్మ్యంబునకు దక్షరా
మప్రభావంబునకు స్తప్తగోదావరమహిమంబునకు విస్తయంబందియు దర్శించియు
నమస్కరించియు ధన్యులైన యాత్మారాము అస్తుహారామంబునఁ జరియించువా
రునునగుచు సత్యచత్రసుతుం గాంచి దక్షరామాయణుండైన బౌదరాయణువలన
నప్పఱ్యాస్థానంబున మఱియుం గల యశేషవిశేషంబు లెఱింగి. 3౭

చం. అటఁజనియొక్కచోటఁ గమలాసనబంధముపూని వాహినీ
తటమున బిల్వకాననంబు • తాగృహమధ్యమునందు నాసికా
పుటశిఖరాగ్రదృష్టి యగు • పుణ్యుని గాంచిరి మానిపుంగవుల్
ఘటమునచుద్భవించిన యగస్త్య యశోనిధి నిల్వలాంతకున్. 3౮

ప. తదనంతరంబ యతనితో నల్లాపంబు • నవనయించి తీర్థమాహాత్మ్యంబడిగిన
సతం డెట్లనియె. 3౯

అగస్త్యుండు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పట.

సీ. జహన్నకన్యాతీర • సన్నివేశమునకు, దక్షిణాంభోరాశి • తటముసాటి
కమనీయమణికర్ణి • కాప్రవాహమునకు, స్తప్తగోదానర • జలముసాటి

కటకరక్షకుఁ డైన • కాలభైరవునకుఁ, బ్రకటపాతాళభైరవుఁడుసాటి
విశ్వాధిపతియైన • విశ్వనాయకునకు, భీమనాథేశ్వరస్వామిసాటి

తే. మోక్షవిభవంబునకు సాటి • మోక్షలక్ష్మీ
భోగమహిమంబునకుసాటి • భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీనక్షావాలమునకుఁ
దారతన్యంబుఁజర్చింప • ధర్మగుణునె.

౪౦

తే. తరమె నర్చింప స్తనగోదావరంబు
సలిలకల్లోలశిఖరహస్తంబులెత్తి
పాతకంబులఁజంకించు • బహువిధముల
ఘుమఘుమారంభహుంకారఘోషమెసంగ.

౪౧

ప. అని కుంభసంభవుండు చెప్పిన విని యస్తుహాత్తువీడ్కొని నగరప్రదక్షిణ పూర్వ
కంబుగా భీమేశ్వరు నర్చించి కృతార్థులై యొక్కరిమృత్యుఫలంబున నస్తుహామునులు
గూర్చుండిరి యనంతరంబ.

౪౨

ఉ. ఆమునిమండలంబునకు • నంజలి బంధముతోఁ బ్రదక్షిణ
గ్రామనమస్కృతుల్ గడపి • గారవమారింగ సుంకణుండు ఋ
క్నానుయజుర్విశారదుఁడు • శైవపురాణకథారహస్యగో
ప్తీముదితాంతరంగుఁడు ప్రసిద్ధుఁడు భక్తి చలిర్ప ని ట్లనున్.

౪౩

సీ. పరమపుణ్యుడ నైతి • భాగ్యవంతుఁడ నైతి, ధన్యుడనైనాతపనుపండె
దీర్ఘంబులన్నియుఁ • దిరిగిచూడఁగఁజాల, నొక్కజన్మముననీ • యుర్విలోన
ద్విగేశముల సర్వతీర్థంబులనునాడి, తీర్థభూతత్వప్రతిష్ఠఁగన్న
మిస్తుందటను గంటి • మీకృపాబలమున, నేనుదీర్ఘమనైతి • నింతనిజము

తే. భీమనాథమాహాత్మ్యంబు • పెంపువినఁగ, వేడ్క యగుచుండు నాకునీ • వేశయందుఁ
బ్రార్థనముచేసివేడెద • భవులార, యానతీదగు నాకు మీలోన నొకఁడు.

ప. అనిన విని యందఱు వసిష్ఠమహామునిం బ్రార్థించిన సకలమునిజనానుమతంబునఁ
గుంభసంభవుని నియోగంబున నప్పుడు మైత్రానరుణుండు మంకణున కిట్లనియె.

కం. భీమ మగురెళకూటము, భూమియు గగనమును దిశలఁ • బొడచూచినచో
భీమగతి మ్రింగెఁ గావున, భీమేశ్వరుఁ డయ్యె నితఁడు • బిరుదాంకమునన్.

౪౬

ప. అనిన విని సుంకణుండు పంకజాసనసంభవునితో మునీంద్రా దక్షవాటికాధీశ్వ
రుండు కాలకూటంబు నెట్లంగి నుపసంహరించె నక్కథాక్రమంబు పరిపాటించే
టనడ నాకెఱింగింపవే యనుటయు సతం డిట్లని చెప్పం దొణంగెఁ దొల్లిజలం

—అథ ధీరసాగర మథనకము ప్రారంభము. అథ—

ధరాంధకమహిషాసుర బిడాలాక్షధూమ్రాక్ష గంధసింధురాసురవిద్యున్నాలితా
రక బలిబాణపౌలోమనివాతకనచకాలకేయూదులగురాక్షసులును బాకశాసనపా
వకసలేతరాజపలలాశిప్రాచేతనపవనపౌలస్త్యపశుపతి ప్రధాను లగు పేల్పులునుం
దమహిస దాయూచసంబంధంబునం బూడిమినవైరానుబంధంబునం బరస్పరవిజి
గీషులైరోషంబున నెదురువేలంబులు పెట్టి కట్టుచకాసులై ప్రతిఘటించి బెట్టు
నెట్టుకొని యున్న సమయంబున.

౪౭

సీ. దివ్యాయుధములైదు ♦ ధృతిచేతనంబులై, శత్రుసంహారంబు ♦ సంస్తుతంపఁ బ్రయ
బులుఁగుటేడుక రాజ్యములురెండుమొగిడించి, భూలతాదేశంబు ♦ హలుపునర
సౌఖశాయనికులై ♦ సనకాదియోగీంద్రు, లనురాగవీక్షణంబభిలషింప
సూకురంభాస్తంభ ♦ యుగశంబుపైనుంచి, లక్ష్మీ శ్రీపావప్లవములొత్తఁ
తే. బన్నగాధీశభోగ తల్పంబు మీఁదఁ, దత్తకారత్న దీప్తి మై ♦ తఱుకుఁ జూపఁ
బాలమున్నీటిలో నిద్ర ♦ మేలుకొన్న, హరికిఁ బొడచూప నేతెంచె ♦ హరిహయుండు.

వ. ఇట్లు చనుదెంచి.

౪౮

తే. ఒంటి నేతెంచి మంతనంబుండి నిలిచి, చక్రధరుతోడ హితకార్య ♦ చర్చచేసి
యేగె దేవేంద్రుడిగుఱెచి ♦ నెఱుఁగకుండ, సిద్ధసంకల్పుడై యాత్మశిబిరమునకు.

వ. తదనంతరం బాశ్రమన్నారాయణుండును.

౪౯

కం. ఓవెట్టులార యేటికి, నీవేఁగు విచారములు సహింపఁగ రాదా

యేవారి కైన మేలా, చావు లతర్కితములుగ్రంథం గ్రామములన్.

౫౦

తే. కుడిచిక్కుచ్చుండి మీరేల ♦ కొఱతయైన, కుష్టులాడెనరో యన్న ♦ దమ్ములార
గొఱ్ఱైవ్రోవ్వియు సెలగట్టె ♦ గొఱికినట్లు, కటకటా మీవివేకంబు ♦ గాడుపడఁగ.

ఉ. భద్రము మీకుఁగావలె నపారముగా సురదైత్యులార గా

విద్రవ ముజ్జగింపుఁడు వివేకము పాకము దప్పకుంశఁగా

భద్రసువర్ణపీఠికలపైఁ గొలుపుండి త్రిలోకరాజ్యను

చ్చిద్రముగాఁగనేలుట విశేషమొ చచ్చట తా విశేషమౌ.

౫౧

వ. అది గావున సుధాపానంబున జరామరణంబు లుజ్జగించి సుఖం బనుభవించుఁడు

ధీరసముద్రమథనంబునం గాని సుధారసంబు సంభవించుదు గావున.

౫౨

శా. ధీరాంభోధి మధింపఁ గావలయు నక్షీణప్రతాపప్రభా

వారంభంబున నాదికచ్ఛపము మాంలాధారకుండంబుగా

సారోదారము మందరాచలము చంఛన్తంధనండుంబుగా

గారామూర రసాతలాధిపతిన్సక్తన్తుండు సూత్రంబుగన్.

౫౩

గీ. అనిన శౌరివల్కు ♦ వినినమ్మతించి యా, దేవతలును బూర్వ ♦ దేవతలును
నన్మునసుధనమునకు ♦ నారంభమొనరించి, దుల్లమునఁ బ్రమోద ♦ ముప్పత్తిల్ల.

శా. బాహుస్తంభచతుష్టయంబున ముర ♦ ప్రధ్వంసి లంఘించి యు
త్సాహంబొప్పఁగ నెత్తె మందరమహీ♦ధ్రుంబునధతిం గూటనం
దోహంబుల్ ద్రుహిణాండకర్పరము ను♦ష్ణాలింప దిక్కిమలం
గ్రాహింపం బతయాళునిష్ఠరమహా♦గంఢోపలధ్యానముల్.

౫౮

సీ. కవలకచ్చచమై న ♦ కైటభాంతకువీచు, కొమరు మీఱినచుట్ట ♦ కుమరుగాఁగ
నారసాతలమూల♦మైనమంగరమహా, ధరణీధరంబుమం♦ధానకముగ
దందనూకాన్వయా ♦ ధ్యక్షుండువానుకె, తతపరిగ్రహణసూ♦త్రంబుగాఁగ
నావహప్రసహాదు ♦ లగుమారుతంబులు, తగులఁగట్టినయాక ♦ త్రాళ్లుగాఁగ

తే. బలిపునోగములగు దైత్య ♦ పరివృణులును, దివిజనాచుకుఁడాదిగా ♦ దేవతలును
దరిచి రంభోధిషుమఘుమ♦ధ్వానరవము, భువనగోళంబుదిక్కులు♦చెవుడువడఁగ.

వ. ఇవిధంబున సురాసురవృశాహంబు లుత్సాహంబులు నునంబులు మునంబులు
శౌర్యంబులు ధైర్యంబులు క్రౌర్యంబులు వీర్యంబులు హంకారంబులు హుం
కారంబు లుల్లాసంబులు ప్రహసంబులు బలంబులు చలంబులు జవంబులు రవం
బులు ననల్పులు విదల్పులు వీకులు తాఁకులు జూఁకులు కూఁకులు మూఁకులు వీ
కలు తెగింపులు నగింపులు నింపులు సొంపులు పెంపులు గుంపులు పరువులు
మురువులు గౌఱయ మెఱయ బౌహవష్టంభసంరంభవిష్టంభణంబునఁ దరతరంబు
తరునందరువఁ దరిత్రాడు పాఁవతేనియొడలి మలకలుపులు విడి తరులునడి దిద్ది
రందిరుగు మందరిగిరి కందరాఘాతంబులం గలగుండువడి కరిమకరితిమింగిల
మత్స్యకచ్చపఘలీకుళీరంబులు సవ్యాపనవ్యయాతాయాత పరిభ్రమణంబులచేత
విచేతనావస్థఁ బరిభ్రమించి యంతర్గమ్యంబులయన పక్షక్షోణీధరంబులు తెక్కలు
ముణుచుకొని మ్రంగి యణంగి తరంబులనొడుగ దుద్ధార్ణవంబు ఘూర్ణమానం
బయ్యె నప్పడు భుజంగపుంగవనదన నాసానిష్ఠ్యాతనిష్ఠరివిషనిశ్శ్వాసపవన ధా
రానంధుతుణంబున నభిన్యంధ జ్వలనంబు ప్రజ్వలించెనో యన భుగభుగధ్వని
తోడం గూడి సుడిగొననగయుక్రంబొగల వెంబడి విస్ఫులింగంబు లాస్ఫాటించి
దిక్కులంజూఱి పుచ్చంజిచ్చు పెచ్చుపెరిగి కోమలతమతమాలవల్లనంబుల యు
ల్లాసంబు నుల్లసంబాడు నల్లనినాలుకలు విషం బుమయుచుంగమయుచు భృంగ
సంకాశంబును నీలజీమూతనన్నిభంబును గల్పాంతనమయవహ్నికల్పంబును గాల
మృత్యు ప్రతిమంబును యుగాంతాగ్నివర్ణనంబును నై చటచ్చటాశబ్దంబులతో
నసహ్యావిష జహ్వలకలావంబులు బ్రహ్మాండకర్పరంబునప్పలింప నిష్పలు చెదరి

చదలు దరికొల్పు నుల్కాపాతంబులుం బోలెదిక్కులం జరజరస్సుక్కిలావెక్క
స్తపాతాశభువనచక్రవాళంబు పురపురం బొక్కవెక్కనంబయి కోలాహలాభీలం
బయి హాలాహలం బుద్ధువించిన. ౬౦

సీ. పంకజప్రభవుఁ డ ధ్రువ్యాణ్యమొనరించెఁ, దాలనన్నిభ భుజాఽస్తంభమెత్తి
తరిత్రాక్షవిడిచిబృంహారకాసురకోటి, పంచబంగాళమై ధాటిపోయె
హాహానినాదకోలాహలాత్తాలమై, త్రైలోక్యమునుభీతిఁ నల్లపిల్లెఁ
గనకనన్దుండైన నైటభాసురవైరి, పొగనూరినల్లనై బాగుచుడియెఁ
తే. బెటిలె బ్రహ్మాండభాంజంబుఁచిటిలెదిక్కు
లురలెపాతాశభువనంబుఁలుదిలెసభము
మేటి ధాటిదనితకాలఁ కూటవిషము
చిచ్చు విడివడి యంతంతఁ పెచ్చుపెరుగ. ౬౧

వ. అప్పుడు మిసిమింతుడునుంగొక సయోధిప్రాంతంబున నక్షవాటంబున హాటక
సింహాసనాసీనుండును లలాటహోచను భవబంధమోచను సోమశేఖరుని శర
ణంబుసొచ్చి హరివిరించి పురంరరాది బృందారకు లిట్లనిరి. ౬౨

చం. అభయము పార్వతీశ యభయంబు మహేశ శశాంకశేఖరా
యభయము శూలపాణి యభయంబు మదాంధకృతాంతమద్దనా
యభయము ఫాలనేత్ర యభయంబు కృపామయదివ్యమానసా
యభయము భీమనాథ యభయం బభయం బభయంబు శంకరా. ౬౩

తే. అనిభయభ్రాంతులగుచు శక్రాదిసురలు, బలిపురోగములగుదైత్యపరివృథులును
శరణుచొచ్చిన నభయహస్తంబుసాచి, నెఱవకుండుఁడు మీ రనివిశ్వవిభుఁడు.

— శివుఁడు హాలాహలము మ్రింగుట. —

మ. పటుహంకారమహాట్టహాసకలనం బాతాశభూస్వర్గసం
కటసన్నాహసముక్భవం బయినయా కాకోలకాలాగ్ని ధూ
ర్జటి హస్తాబ్జమునందుఁగైకొనియె నా జ్వాలాకులత్వేళ ము
ప్పటివేళ మదభృంగమయ్యె శశిభృత్యాణ్జనుధ్వంబునన్. ౬౪

కం. కటకమగువిషము విషధర, కటకం బగుకేలఁ బూని కౌతూహలైయై
ఘటికాసంసిద్ధుఁడు రస, ఘటికయునుంబోలెశివుఁడు గుటుకన మ్రింగెన్. ౬౬

కం. అపుడు హిమాచలకన్యక, యుపగూహనచూచరించు నొఱపునఁ జుట్టెం
ద్రిపురాంతకుకంఠంబునఁ, నచనీచుచ్చాచునొప్ప తనదోర్వల్లిన్. ౬౭

ఉ. చుట్టిబిగించిపట్టి పురఁనూనన యీ గరళాగ్ని గంధరా
ఘట్టమునందు నిల్పు మదిగాక దిగంబడినిచ్చి తేని లో

పట్టుననున్నలోకముల • భస్మమునేయు వెలార్చితేని వె
 ల్పట్టుననున్నలోకముల • భస్మముచేయు నిజంబు చెప్పితిన్.

౬౮

వ. అనుటయు.

౬౯

శా. శంభుం ఉంబికపల్కుఁ గైకొని జగత్సంరక్షణార్థంబు సం
 స్థంభించెన్ నిజకంఠగోళమున విశ్వతోభసంత్రాసనం
 రంభారంభవిజృంభణోన్మత్తకలాఁరౌద్రంబుఁ గాకోలమున్
 జంభారాతి మణిప్రకిల్పితవిశేషానిర్విశేషంబుగన్.

౭౦

వ. అప్పుడు మహాదేవుని దేవత లిట్లని స్తుతియించిరి.

౭౧

— దేవత లీశ్వరుని స్తుతించుట. —

నీ సచరాచరిం బైన • జగము రక్షించితి, హాలాహాలానలం • బారగించి
 శరణాగతత్రాణ • పరతంత్రభానంబు, నిఖలలోకేశ్వర • నీకె యొప్పు
 భువనైకరక్షణ • వ్యవహారచిహ్నుకు, గుఱుతయ్యెనీకంత • కోణచిహ్ను
 త్రైలోక్యభీమంబుఁ • గాలకూటము మ్రొంగి, కైకొంటిభీమాఖ్యఁ • గాలకంత
 తే. యఖిదిక్పాలకులును నీ • యాజ్ఞవాసు, నీదునిశ్వాసపవనంబు • నిగమగాళి
 యమరకులసార్వభౌమ లో • కాభీరామ, నక్షవాటిచూరి కేలి • ధామ భీమ. ౭౨

తే. దేవదేవ మహాదేవ • దివిజవంద్య, సర్వోక్తైకరక్షణ • చతుర శర్వ
 హాలహాలకూటసంపర్క • నీలకంఠ, మ్రొక్కెదము దేవికిని నీకు • మునముతోడ.
 మ. బహిరంతస్థితలోకరక్షణకళా • పారీణ శైలాత్తడన్
 బహిరంతస్థితలోకరక్షణకళా • పారీణనిదేవర
 స్తహానీయస్థిరసత్కృపాగుణనిధానం బైనదామోయణి
 స్తహానీయస్థిరసత్కృపానిధి నిను • న్వర్ణంతు మే మీశ్వరా. ౭౪

తే. సంహరించితి భువనశోభకమువిషము, నభయమిచ్చితిరిక్షించి • తఱుజగము
 శాంతమయ్యె నరిష్ట మిష్టంబు ప్రబలె, నక్షీణాభితటానని • ధామ భీమ ౭౫
 కం. ధరణియు గగనము దిక్కులు, దరికొని మండెడు విమాగ్నిఁ • దక్షిణమాత్రం
 గరిమున ధరించి మ్రొంగిన, నిరుపచుద్భతి నీక యొప్పు • నీలగ్రీవా. ౭౬

ఉ. ఆయతసత్కృపామహినుఁహాలహాలాగ్నిభయంబు నీమహో
 పాయముచేతఁ బాపితివి • ప్రాల్లవవాడవు నక్షవాటికా
 నాయక భీమలింగ శమఁసం బానరించితి గాక యంతకుం
 గోయిలవన్నెఁ జెంది మఱి • గొక్కెరనంకర వోనె లోకముల్. ౭౭

కం. లోకత్రయైకసంర, యొకల్పన మాచరింస • సద్గుణులచేఁబ్బిల్
 నీ కితులు లే రధికులు, లేకుండుటఁ జెప్పనేల • లేఖాధ్యక్ష. ౭౮

తే. మమ్ము రక్షించి తని యేల • మాటిమాటి, కభినుతింపంగ నక్షవాఁబాధినాథ

తల్లిపండ్లులు రక్షింపఁ • దలచకుండ్రె, ప్రజల భీమేశబహువిధోఁపవ్రవముల.

సీ. శీభీమనా మహా • శివ మమ్ము రక్షించు, విశ్వేశనాథ దేవి యును నీవు

శ్రీనిలకంధరా • శేషాహి సూషణ, ముమ్ముక్షించు ముమ్ముయును నీవు

రక్షించు మమ్ము శ్రీచక్షవాటిశ్వరా, వేదాంతవేద్య దేవియును నీవు

నక్షిణాంబుధితటీధాసు నిర్జితకాసు, మమ్మురక్షించు ముమ్ముయును నీవు

తే. వేడ్కరక్షించు దేవ దేవియునునీవు, ప్రతిభరక్షించు గిరిశ యంబయును నీవు

దుగ్ధపాథోభవవిని • ధూమధామ, కాలకూటాగ్నిసంహారకారి యభవ. ౮౦

కం. శరణము భజింతు మభవుని, శరణము భజియింతు మర్థ • చంద్రాభరణం

శరణము భజింతు మీశుని, శరణము భజియింతు మద్రి • జావల్లభునిన్. ౮౧

తే. సిరియు వాణియు మొదలైన • సురపురంధ్రు, లఱ్ఱుగడుపునుజల్లఁగా • నభిలషించి

నియమమునఁ గొల్తు రెన్వనినిత్యకలన, నట్టిభీమేశు నినుఁ గొల్తుమహారహంబు.

సీ. విశ్వంబుసృజియించువిధి మహేంద్రఁజగొను, వివిధాధ్వరముల హావిర్విభాగ

మగ్నియాహుతిమోయఁనమరసంఘమునకుఁ, బాపపుణ్యంబు లేర్పఱచుయముఁ

ప్రత్యవాయములచే • బ్రతుకురాక్షసతతి, వర్షించుబద్ధవ్య • వరుణమూర్తి [డు

గ్రహచక్రవాళంబు • గాలియెప్పుడుమోదుఁ, గొండ్లుసంశృష్టిలగ్గునఁబితరులు

తే. నవనిధానములును ముక్ష • నాథుఁడేలు, నానదాశివుఁ డీశానుఁడై తనస్సుఁ

బరఁగనేనాజ్ఞనింది మఃప్రతతిసఱచు, నట్టిభీమేశ్వరఁజుమూకుఁనభయమొనఁగు.

సీ. వరుణఁడెన్వనియాజ్ఞ • వాగాశిఁబాలించు, గాలియెన్వనియాజ్ఞఁగంపమొందు

నవనిధానములచింతావత్ససురభులు, యక్షరాజెన్వని • యాజ్ఞనేలు

నెన్వనియాజ్ఞ నఁర్కేంద్రగ్రహంబులు, చరలమార్గంబున • సంచరించు

శైలకాననవార్ధి • సహితమానీధాత్రి, సహినాథుఁడెన్వని • యాజ్ఞఁ దాల్చు

తే. నట్టి భీమేశు వేదవేదాంతవేద్య, నిర్భకేయూపదేవతా • సాన్విభౌము

స్తగ్గోదావరోత్సంగ • సన్నివిష్టు, నాశ్రయింతుము నిన్నుఁజఁద్రాధిహాళి. ౮౨

వ. దేవదేవ మహాదేవ సదాశివ యీశ యీశాన తత్పురుష యఘోర సర్వోజాత

వామదేవాఖ్యాన పంచవదన మూర్తివిశేషప్రకృతిప్రధాన కారణ! మీకు సాష్టాంగ

నమస్కారంబు. ౮౩

కం. నీమహిమార్ణవమునకును, నీమాంతము గలదె రాజఁశేఖర నక్ష

రామపురధామ శంకర, భీమేశ్వర నీలకంఠ • వేశలకనుగా. ౮౬

వ. అని యనేకప్రకారంబుల బృందారకదైత్యులు తన్నుఁ బ్రస్తుతింపఁ గాలకూటంబు

హరించినపంచాసనుం డగుభీమేశ్వరుండు హరి విరించిపురందరాదుల నాలోకించి

యిట్లనియె.

౮౭

శివునియాజ్ఞను సురాసుగులు విఘ్నేశుని బూజించి
పాల్కుడిలితరియించి చంద్రాదులఁబడయుట.

తే. మనము విఘ్నేశు సేవింపఁ మఱచినార, మతని సేవింపకున్న నేలాఫలించు

సఖిలకార్యంబులును నవశ్యముఫలించు, సర్థిఁ గార్యాధిగుభనక్రమఁ ననుసరింప. ౮౮
మ. అని యంభోధతటోపకంఠమున దఁటౌరామచుధ్యంబునఁ

ఘనునిం దాండసవిఘ్ననాయకు మహాకాయుక్ సముత్పత్తకాం

చనసంకాశు సనేకరత్నఖచితఁ స్వర్ణాగ్రసింహాసనం

బునఁ గూర్చుంఁగఁ బెట్టి భక్తిపరతంబూజించి రవ్యగ్నులై.

౮౯

సీ. జలకమార్చె బలారిఁ సప్తగోదానర, సలిలధారాహేమఁ కలశసమితిఁ

గర్హారకస్తూరిఁ కాగంధసారంబు, నలఁదె వైవస్వతుం ఁ డంగకములఁ

బ్రన్నఁగాఁ బెనగొన్నఁ బ్రహ్మసూత్రంబులఁ బసపూన్చి యర్పించెఁ బద్మభవుఁడు

పారిజాతకేతరుఁ ప్రసవమాల్యంబులు, వక్షస్ఫలంబున వైచె శౌరి

తే. ధూమకేతుండుమహిసాక్షిఁ ధూపమిచ్చెఁ బూజ్యయౌధోధిపతిమణిఁ భూషణముల
సంధికాసురుఁ డిడియె దూఁర్వాంకురములు, వీచెఁబవనుండుకుంచీయఁ విఘ్నపతికి.

వ. అనంతరం బామోదకాపూసపాయసఘృతమధుక్షీరశర్కరాసూపజంబూకపిఠ
చూతఖర్జూరకదళినారి కేళఫలపుండ్రేక్షునమన్వితంబుగా మహోపహారంబులఁ
గల్పించి వేల్పులుఁ బ్రావేల్పులును ననల్పభావనావిశేషంబుల నశేషవిధంబుల
మూషకవాహనునకుఁ బ్రసక్తీణంబులు ప్రణామంబులుంజేసి వలగొని క్రమ్యజు
యోనిధి మథనంబునకుఁ బ్రారంభించిన.

౯౦

తే. మందరాచలమంథానఁమథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలో నముద్భూతమయ్యె

బాలశశిరేఖ యనురులుఁ వేలుపులును, నిచ్చి రవ్యస్తు వర్ధి భీమశైలిసకు. ౯౧

వ. వెండియుఁ దరువందరువఁ గల్పితరువును నపురస్సతులును గొస్తుభమాణిక్యం
బును నుచ్చైశ్రవం బనుహయంబును నైరానతం బనుధవళగజంబును నాదిగా
సకలకామదంబులు సర్వమంగళాన్నదంబులు నిఖిలభువనమోహనంబులు నైన
సదార్థంబు లుద్భవించెఁ దదనంతరంబ.

౯౩

కం. తరతరమ దనునఁదరువం, దరియం దునయంబు నొందెఁ ధన్వంతరి సా

గరమునఁ గడుగరగరనై, కరమునఁ గరమచురు నమృతకలశముఁదానున్. ౯౪

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమాఁ చంద్రబింబంబుతోఁ, బుట్టెఁ దెల్లనితమ్మిఁ పువ్వుమొగ్గ

విరిసె నొయ్యెయ్యనఁ వేలావనీవాటి, పవమానకోమలాఁ స్థూలసమున

వాసించెనఖిలదిఁగ్విలయంబు మధురవి, స్తారి కేసరధూళిఁ సౌరభములు

సంభోజమధ్యంబుఁ నందుద్భవంబొందె, మహితకాంతిచ్చటాఁ మండలంబు

తే. అందుమణికిర్ణికాగ్రసింహాసనమున, లక్ష్మీయుదయించిహస్తపల్లవమునందుఁ
బసిఁడిపూదండఁబూజించెఁ బద్మనయను, నర్థివరియించెలీలాస్వయంవరమున.

❀ { దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుండు దేవారుల వంచించుట. } ❀

ఉ. అంతులుమీటి మిక్కిలిగఁజూఁగతనంబున దొప్పించెసి దు
ద్దాంతపరాక్రమోన్నతులు • దానవదైత్యులు వేల్పువెజ్జు ధ
న్వంతరిచేతి దుగ్ధమయ • వార్ధిసుధారసపూర్ణంబుభమున్
సంతనకట్టి పుచ్చుకొని • చయ్యన నేగిరి నిర్విశంకతన్.

౯౬

వ. అప్పుడు.

౯౭

కం. నారాయణుండు మాయా, సారీహాపమునఁ గవట • నాటకలీలా

పారాయణత హరించె ను, రారులచే నమృతకలశ • మానమయమునన్.

౯౮

చం. అమృతముఁ గోలుపోయి విబుధారులు గంధగజాసుగాంధక

ప్రముఖులు మోములందు వినఁబొటు దలిర్పఁగఁ గూడియున్నచో

నమరఁగ నారదుండు గగఁనాగ్రమునం జనుడెంచి వారికిం

బ్రమదముతోడ నిట్లనుచుఁ • బల్కెను వాక్పరిపాటి యొప్పఁగన్.

౯౯

❀ { నారదోకినసురు లీశ్వరుని బూజించి వరంబులు వడసి లోకముల బాధించుట. } ❀

శా. రక్షోనాయకులార నిర్జరవర • వ్రాశంబుచేతన్ సుధా

భిక్షోపాత్రము వోయెనంచు మదిలో • బెగ్గిల్లఁగా నేటికిన్

రక్షోర్కంబు భజంపరాదె యభవుం • ద్రైలోక్యకుక్షింభరున్

దక్షోరామపురాధిపాథుని సుధాఘాతాగ్రమాటామణిన్.

౧౦౦

కం. అని నారదుండు పల్కిన, విని యందఱు భీమనాథు • విశ్వేశ్వరునిన్

ఘనభక్తి దక్షమునిరా, డ్విసమధ్యమునందుఁగొల్చి • వర్ధితబలులై.

౧౦౧

మ. త్రిపురావాసులతోడఁ గూడి కడిమి • దేవాహితుల్ లోకముల్

తపియింపంగఁ దనంబు చేసిరి దృఢఃస్థైర్యంబు పాటించి పా

శుపతాచారనిరూఢి నందఱును సంఘాంతరంగంబులం

దువమాతీతుని భీమనాయకుని నాద్యుక్ శంభు సేవించుచున్.

౧౦౨

సీ. అరుణోదయంబున • నాకాశవాహినీ, హేమాంబుజంబుల • నిందుధనుని

మహిగోదయంబున • మహిసాక్షిగుగ్గుల, ధూపధూనంబుల • దురితహరుని

సంగమంబున గంధ • సారకుంకుమచంద్ర, జంబాలమునఁ బుష్పచాపముధను

మధ్యాహ్నమునఁ బక్షిమధురాన్నపాయసాఃపూపాజ్యదధిసంబులఁద్రి నేత్రుఁ

తే. బరగుసంధ్యాగమంబునఁ బటహశంఖ, యుల్లరిగుడ్డుడనుదుర్గుఁ ర్వుసుమ్రోత
సర్ధాశ్రంబులందు వీణారవముల, హరుని బూజింతు రతిభక్తికిఁ నసురవరులు.

శా. పంచబ్రహ్మపశంగనుం త్రములును • బ్రహ్మసంచాక్షరిం
బంచామ్యుక్ బహుబిల్వపత్రములు నభ్యర్చింతు రన్యగ్రత
స్తమఃగోండయనుంగుఁ బెండ్లికొడుకు • న్వర్ణింతు రేకాగ్రతం
జంచ ద్వేషపురాణమంత్రముల నిష్ఠాయుక్తి న్నంచరుల్. ౧౦౪

ప. ఇవ్విధంబున నిష్ఠాస్థుడగు ధైర్యపుహాదేవు శ్రీభీమనాథు నేవించి యద్దేవుని
ప్రసాదంబున ననశ్వరంబును నశూన్యర్జితంబును నసాధారణంబును నగునైశ్వర్యం
బునుంబొంది. ౧౦౫

తే. అపుడు గర్వించి నిర్జించి • రఘుబనుల, నిర్జరుల బాధ పెట్టిరి • నిరపరాధ
మప్రతీకమహాప్రతాపాతిరేక, నిర్విశంకావలేవులై • పూర్వసురులు. ౧౦౬

❦ బ్రహ్మవిష్ణాదులు శివునికడకేగి మొఱవెట్టుట. ❦

సీ. నజ్రహస్తనిచేతి • నజ్రాయుధముజాగ్ర, దుద్దీప్తి పాడరి • మొద్దువోయె
నతితీక్షణ్ణతరమైన • యాశుశుక్షణి శేజ, మింగాల తేజమై • యింకిపోయె
జండభీషణమైన • జముగదానండంబు, బిటుసంతయును బాసి • పెండుపడియె
బాధోధివల్లభు • పాశనల్లినుతల్లి, దర్పంబు దిగద్రావి • త్రాడుపడియె

తే. గాలిదూలెను ధనవతిఁ ఘనతయణఁ గె, గ్రహములకుని గ్రహముపుట్టెఁ • గాలనశతఁ
గాలకేయాదిరాక్షస • గణములెల్ల, భీమలింగంబుకృపఁ బెచ్చు • పెరుగునపుడు.

ప. అప్పుడు హరి విరించులు పురందరాదులతోడ న్నంచరులచేతఁ బంచకరపాట్లునడి
యంతఃకరణంబులఁ జింతించి గాయంచనుం గాంచనవర్ణగరుదంచలం బగుపులుగు
తేనినెక్కి దక్షిణజలధిపంచ దక్షిణరామంబున నధివసించిన మంచఁగోండయల్లు
నిఁ బంచబాణవిరోధిని డాయంజనుడెంచి పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబుల
మంత్రోచ్ఛారణపూర్వకంబుగా సాష్టాంగదండప్రణామంబులారించి ప్రపంచ
రక్షణార్థంబుగా నిట్లని స్తుతియించిరి. ౧౦౮

సీ. అవధారు దేవ దక్షిణరామవల్లభ, సస్త్రగోదావరోత్సంగనిలయ
కాలకూటానల • హ్వలానలముఁ బాపి, సుమురక్షించిన • మహితకరుణ
భీమేశ్వరేశ్వర • స్వామిమహాదేవ, త్రిపురదైత్యులబాధ • దీలుపడితి
మత్యంతదుఃఖము • లనుభవించితిమి య, నాథులమైతి మ • నాథనాథ

తే. మొదల దేవారును గాచి • విదవసురలఁ, గాచి పిమ్మట నసులఁ • గాచినాఁడ
వింకముఁగావునరున • భోగీంద్రకటక, నీవెఱుంగవె ధర్మంబు • నీలకంఠ. ౧౦౯

తే. చటులతరకాలుకూటాన్ని • సంజహర్ష, పాల్కడలి నట్టనడుము సంప్రభవమైన
యమృతలింగంబవగునిన్ను • నాశ్రయింతు, మభవ భీమేశ వక్షవాటాధినాథ.
కం. ప్రణవోత్తమాంగ ఫణిభూ, మణ గగననుగోందువహ్ని • చక్షు స్త్రితయా
ఫణికట జితమనోభవ, యణిమాదివిశేషదా పరాశ్రయచరణా. ౧౧౧

ఉత్సాహము. నీలకంఠ భక్తలోకశినిధి భవాభితారణా
ఘాలభాగమత్కృపీట • భవశిఖా హతస్థరా
శూలచాణి మముఁ గరుణఁజూడు త్రిపురవానపుల్
జాలిఁ బెట్టు చున్నవా రసహ్యవిక్రమోద్ధతిన్. ౧౧౨

సీ. అర్కేందుహవ్యవాహనలోచనత్రయా, త్రిపురదైత్యులబాధ • నవనయింపు
మంబికాహృదయాంబు • జాకరకలహంస, త్రిపురదైత్యులబాధ • నవనయింపు
నిత్యనిర్మలశుద్ధ • నిరవచ్యనిర్ద్వంద్వ, త్రిపురదైత్యులబాధ • నవనయింపు
దీప్తదీప్తాయుధఃస్థిరమహావోర్ధంజ, త్రిపురదైత్యులబాధ • నవనయింపు

తే. ఉమగుప్తనవరశుఖఃస్థత్రిశూల, చాపఖట్వాంగధర నీనే • శరణుమాకు
నవ్యథాశరణంబు శేవభవ భీను, యవనయింపుము త్రిపురాసురాదిబాధ. ౧౧౩
కం. ముక్త విశుద్ధ నిరంజన, ముక్తప్రియ నిత్య యష్టమూర్తి ప్రతాప
ద్వితీత్రినగరపరిస్పృశ, నక్తంచరబాధమాన్సు • నాగాభరణా. ౧౧౪

కం. దగ్ధస్తరాంగశంకర, ముగ్ధేందుకళాకలాప • మూర్ధ్ధాయన సు
స్నిగ్ధవిధాతృకపాల, స్తగ్ధరి ఘటింపుత్రిపుర • సంహారంబున్. ౧౧౫

కం. అర్చియ సత్య ఊగాక్షగ, సద్యంశ్య యనాదినిధనసర్వేశ్వర కృ
ష్ణద్వైపాయనశుకముఖ, విశ్వస్మృత సంహరింపవే త్రిపురంబుల్. ౧౧౬

కం. సర్వేశ్వరసర్వాత్మక, శివ సదాశివ మహేశశాశ్వత రుద్రా
సర్వజ్ఞ భీనునాయక, గర్వాంధులనణఁపు త్రిపురకర్చురపతులన్. ౧౧౭

సీ. ప్రణతారిహర దేవ • పరమేశధక్షవా, టాధీశయభవనూకభయమిమ్ము
మంత్రోపనిషదగ్ధ • సున్నభాంతకగంధ, సింధురాసురవైరి • సేమమిమ్ము
భక్తవత్సలశూలఃపాణి దక్షిణవార్ధి, వేలాతటివాస • విజయమిమ్ము
సంసారమాయాసు • పంగశాశ్వతతమ, స్కంధమామూర్తాండ యైశ్వర్యమిమ్ము

* శర్వభవానీశ శరణు • జగదాధారా

సర్వంబుఁ దామెయనుచును, గర్వించిరి యనుయలెల్ల • గౌరీరమణా. పా.

† దానవసంఘమే • తక్షణంబునఁద్రుంతు, ననుచును మాకిప్పుడభయమిమ్ము
మచ్చులగృపఁజూడు • సున్నభాంతకగంధ, సింధురాసురవైరి • సేమమిమ్ము. పా.

తే సన్యసీంపువామదేః వాన్యప్రప్త, జనుజనుయాఘోరతత్పుకః పజయమైనఁగు
భక్తమీశానశేషువు • ప్రబలులైన, త్రిపురదైత్యులగర్వంబు • ధక్కిరింపు.

శా. త్రైలోక్యంబు భుజావ్రతాపమున నిర్విక్రంబుగా నేలుచున్
హేలాహుంకృతిఁ గామగత్రినగిరి • హృద్యప్రచారంబులన్
నాలాయంబును మమ్ము వెట్టిగోనుచున్ • నర్దించుచున్నగు మీ
రాలస్యం బొనరించినన్ బ్రతుక శక్యంబెట్లు మాబోంట్లకున్. ౧౧౯

కం. లోకంబులు త్రిపురాసురు, తేచ్చత్రంబుగాఁగ • నేలఁగ నున్న
రో కాలకంఠ యింకిటు, మా కాపులుగావు ధర్తమాగ్ధము దలఁగెన్. ౧౨౦

మ. అభయం బిందుకళాకిరీట శివదాః యామ్నాయమాఢామణీ
యిభరాట్పక్షిపటీకటీర యభవాః యీశాన మొఱ్ఱో గిరి
ప్రభవామానసస్స వస్తహిత యః బ్రహ్మణ్యమాలింపు మా
కభిమానచ్యుతిపాటిలం ద్రిపురదైత్యగ్రామణీశ్రేణిచేన్. ౧౨౧

కం కగుణింపు దక్షవాటీ, పురనాయక భీమలింగ • భోగికులేంద్రా
భరణవిషసహసభయమును, బురదనుజభయంబు సరియ • భువనంబులకున్.

— ❧ — ఈశ్వరుండు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట. ❧ —

వ. అని యావ్రకారంబున బ్రహ్మవిష్ణువులు పురందరపురోగము లగుబృందారకుల
తోడంగూడి యభినందించినం బరమానందంబునుం బొంది యబ్బువనగోస్త సప్త
పాతాళభవనగర్భగోళంబునందుండి యావిర్భవంబునొందిన దివ్యస్వయంభూ
జ్యోతిర్లింగమూర్తి భీమేశ్వరుండు నిర్వికల్పంబును నిరస్తనమస్తోపాధికంబును నైన
నిష్కళంకస్వరూపంబు విడిచి యారకూటపాటలంబై కుసుంభచ్ఛాయనగు జటా
పటలంబును, బొండురపుండిరీకముకుళకుండుభంబులను శింకనంకురింపం జేయం
జాలు బ్రహ్మకపాలమాల్యంబును, జిటునవ్వుజగి మెఱుంగిడినచెక్కుటద్దంబుల నీడ
చూచునిస్తంపు నాగకుండలంబులును, గ్రోత్త యజింసజ కెంబాయ రంజిలు కాటు
మొగులు కైవడిఁ జలుపచిలుపని నెత్తురుల జొత్తిల్లిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబును,
గంఠోత్కంఠభువన భవనరక్షణ దాక్షిణ్య లక్షణ కస్తూరికాలేపననైసభ్యంబునుం
బోని కాలకూటనిషమమీ కంఠంబును, సాయాహ్న సమయ సంఘ్న మల్లికాకు
సుసుసముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు తెల్లనిమేనును, మొఱకుండనంబున నేతెంచిన
కఱకుచెఱకు విల్లునిజాఱుబుచ్చినదైచిగురుతేలన నుప్పత్తిల్లుచు మినుమినుకు మను
నులివేడి చూపువలనఁగోపాటోపావార్యహన్యవాహనాఙంబరం బగులలాటలోచ
నజ్వలనంబు ప్రజ్వలించి నికటజటాటవీనాటంబు నాస్ఫోటించునోయని యవధ

రించిన చందంబున నందం బగుమందాకినీసలిలపూరసంభరితం బైన శాతకుంభ కుంభంబునుఁబోని కిరీటకటాహంబును, జంర్రఖండంబులుమూఁగినభంగి నంగీ కరించినయకించన శశాంకఁదేఖాలంకారంబును, జెంగలున తెక్కఁదాలుఁజక్క నేలిన కేలియంగుటంబునం జనమస్ఫురపుటంబులమోపి నింగికి నెగఁచు నందచాఁ చులీలాకు రంగశాబకంబును గనుపట్టు సర్వకళాహంబును ధరియించి సర్వసంగ లాకుచకలశ లేపనానైపుణ్య కుంకుమాంగరాగవాసనాసవాధంబును, గరిళకూట పావకోత్పత్తినిరస్త మణికుంఠశస్త్రంబును నైన శ్రీహస్తంబు విస్తరించి యభ యంబు ప్రసాదించి సజలజలధిరభ్యాసగంభీరోదారంబైన కంఠస్వనంబున నిట్లని యాసతిచ్చె.

౧౩౩

మ. అరవిందాసనతార్క్ష్యవాహనసహా • స్రాక్షోదిబృందారకుల్
చిరకాలంబును బల్లపాట్లు మదిలోఁ • జంతించుచున్నాఁడు ని
ర్భరదర్శోద్ధతులం బురాసురుల నే • భంజించెదన్ మీరును
బరిపాటిన్ ననుఁగొల్పి రండు సమరఃప్రారంభసన్నద్ధులై.

౧౩౪

ఆ. అని ముహూర్తమాత్ర • మద్దేవతాచక్ర, వర్తి నక్షవాటి • నల్లభండు
మనమునందుఁ దలఁచె • మననాంధకారాతి, శత్రునగరివిజయఃసాధనంబు. ౧౩౫
వ. అనంతరంబ తనభిజ్ఞానప్రభామహామహిమంబునఁ దదాజ్ఞాతిశయంబున. ౧౩౬
సీ. జలరాశిమేఖలాఃపలయంబు రథమయ్యె, రవియుఁ జందుకుఁడుఁ జక్రంబు లైరి
శారదాజీవితేఃశ్వరుఁడు నారిధియయ్యె, శ్రుతులు నాలుగును వాఃసములయ్యెఁ
బ్రణవమంఠైకాక్షరము ప్రశోదం బయ్యె, దారకావీధి పఃతాక మయ్యె
రత్నసానుధరాధఃరము ధరురత్త యయ్యె, నాగప్రధానుండు • నారియయ్యె

తే. గంధవాహంబు లేడును • గఱులుగాఁగ, విలయకాలానలభ్యాః • ములీకి గాఁగ
లచ్చిచనువోయికుంకుముఃబచ్చనయుగఁ, బాలమున్నీటియల్లుండు • బాణమయ్యె.
వ. ఇద్విధంబున సకలసాధనంబులు సన్నిహితంబు లైరక్షణంబ దక్షరామంబున
నయనాభిరామండు భీమేశ్వరుండు త్రిపురవిజయార్థంబు దివ్యస్యందనం బెక్క
నప్పుడు.

౧౩౮

సీ. సరిబ్రాహ్మి మొదలైన • స్తవమాతృకలు నన్మాద సేనలు చల్లె • గోఁగులన్తు
పసిడినేత్రము పట్టి • పాతాళభైరవుం, ఉండందనంపడి • నవనయించె
దివ్యదుందుభినాద • దీప్తగర్జితముతోఁ, గురిసెమిన్నననుండి • కుసుమవృష్టి
జనుజయధ్వని దేవ • సం కుహిశ్వరకోటి, సంఘటించెఁగరాంబుఁజంబు నొసలఁ
తే. ద్రిపురసంహార మొనరింప • దీక్షచేసి, భీమనాథేశ్వరేశ్వరఃస్వామి శివుఁడు
దక్షవాటివిభుఁడు మేరుధనువు పట్టి, యేచి పంటవలంతి తేఁరెక్కునపుడు. ౧౩౯

నీ. కమ్మి నూకిన నూత్న • కలధాతమునుబోలె, జక్కంగ నిక్కిమై • సొక్కుమాన
 నంతగాంతరములు • కన్దిబృందంబులు, పెళపెళమనియెడు • గిలుకు లెనగె
 బగిలి బీటలువాటి • తగడైతై గుబునంబు, తొరంపు నెల్లుల్లి • శుచకలట్ల
 మహనీ మతఃపాతా • మండలంబులు లేత, చిగురుటాకు • ఛాయ • జేగుంచె
 తే. హాటకాద్రి ఘనర్థం • హూటకోటి, వంచి బాహవతేచమ • ర్వాసలీల
 గాలకంపండు త్రిపురసం • మయమొనర్చి, నెక్కునెట్టినయపుడు భో • గీశ్వరునకు.
 కం. ముక్కంటి మేగుచాపం, బెక్కిడి నారించె బన్న • గేంద్రగుణంబు
 మక్కువ హిమగిరికన్యక, క్రేక్కిఁజేసిన కుచము లలము • కేలుందమ్మిన్. ౧౩౧
 కం. తాటించి నిటానయనుడు, హాటకగిరిచాపవల్లి • సహిశంజని నా
 స్ఫటించె దత్తరోరసు, హాటంకృతి కమలజాంఘ • మటఁబగులంగన్. ౧౩౨
 మ. గిరిశస్థూలభుజాపరితవిభవ • క్రీడాసమాస్ఫాలిత
 స్థిరబాణాసనగూఢపాద్మణలతా • దీర్ఘోగ్రఘోషంబునక
 ధరణీచక్రము దిద్దిరం దిరిగె బా • తాశంబు ఘూర్ణిల్లె నం
 బరముం దిక్కులు వ్రయ్యలయ్యెఁ బగిల్క • బ్రహ్మాండభాండంబులున్. ౧౩౩
 కం. మృషుడు కనకాద్రిచాపము, గుడుసువడం దివియఁ గూడి • కుశలప్రశ్నం
 బడిగిరి యొండొరులను గని, కడకొమ్ముల నున్న యదిత • కద్రువతనయల్. ౧౩౪
 కం. తెగనిండ్ల ఫాలనయనుడు, నగచాపము దిగిచినపుడు • నాగేంద్రుండు
 బృగువున మొగంబులదరుటఁ, బొగలెగయెగవిషముభుగులు • భుగులనఁ గ్రక్కెన్.
 కం. విషధరపరిశృఙ్ఖనాసా, సుపిరవినిశ్వాసవన • భూత్కారిరవ
 ద్వీపవహ్నిజ్వాలంబులు, పృషభద్వజాచేతి కొండవిట • జనించెన్. ౧౩౫
 కం. శ్రీకంఠకఠినభుజపరి, ఘాతృష్టసునర్ణగిరిశ • రాసనమూర్తి
 కాకోసరముఖసంభవ, కాకోలానలము ముడై • గము దరికొనియెన్. ౧౩౬
 కం. కటకాముఖహస్తంబున, నిటలాటుండు కొండవిల్లు • నెవ్వడి దివియన్
 ఘటియిల్లె నురగరాజ, స్ఫటహాలాహలకృపీట • భవకీలలన్. ౧౩౭
 వ. ఇవిధగంబున భీమనాథుండు త్రిపురదమచారంభసంరంభంబున శాతకుంభకుంభినీ
 ధుకోవండు బుద్ధండభుజానండచండిమంబునఁ గుడుసువడం దిగిచినదత్తమా
 కృష్ణభారంబున భుజంగపుంగవుండు వేమువడగలను విషంబుఁ గ్రక్కకృక్క
 ర్జనవన నాసారంభసముద్గ్రస్థసంభవం బయిన నుక్కలకూటవిషంబు కృపీట
 భవజహ్వకలాపంబులు గ్రీయముఁ దోయధినుభనాబున సంభవించినహాలా
 హలంబునుం బోలె బ్రజ్వరిల్లి సముజ్వలజ్వాలాజాలంబులుఁ ద్రైలోక్యంబు
 నాక్రమింపందొడంగిన దెగ యుడిపి ఖట్యాంగపాణి యుత్తమాంగంబుజాడించి

గంగాంధః ప్రవాహనిర్గవారిపూరంబులు చల్లియు వామలో చనహిమధామ కిరణ
వ్రాతంబులం బ్రోక్షించియు నస్తుహోపస్రవం బువశమింపం జేసి దుర్గానహ
యుండును విఘ్నరాజప్రసాదోపలబ్ధసంభావితండును నై విషమ లక్ష్మ్యంబుల
యిన త్రిపురంబులు వీక్షించి వెండియు నాది నారాయణునిం బురాణబురుహుని
బురుహోత్తము ననాదినిధనుని బాణంబుచేసి యరింజోసి పాశుపతాస్త్రసమంత్రకంబు
గా నభిమంత్రించి యాకర్ణాంతంబుగాఁదిగిచి లలాటేక్షణజ్వాలాబలంబు మును
ముట్టనిగిడించి బిట్టుహుంకరించి యట్టహాసంబుచేసి యేసిన నస్తుహోస్త్రంబు. ౧౩౯

నీ. కరపల్లవంబులు ♦ గబళించుఁ గబళించి, ప్రబలనితంబభారములవ్రాలుఁ
జెక్కుటద్దములపైఁ ♦ జెరలాడుఁ జెరలాడి, శ్రవణానతంసనుం ♦ జంఘముట్టు
వలిచమ్మఁగవలపైఁ ♦ బొలసాడుఁ బొలసాడి, నాభిరంస్రముపైఁ ♦ నటనసేయు
వేణీభరములపైఁ ♦ విహరించు విహరించి, బింబాధరముపైఁ ♦ బిత్తరించు

తే. నభవు కరముక్తనాగాయః కాస్త్రవహ్ని, కాముకునిగోచులాంతసం ♦ గంబుపగిడి
దెగువమీఱంగఁ ద్రిపురదై ♦ తేయరాజ, సననశుద్ధాంతభామినీ ♦ జనములందు.

కం. లోహమయదైత్యనగరీ, గేహంబులు హరశరాగ్ని ♦ కీలాజ్వాలా
దాహమునఁ గరఁగి మూఁడున, మూహములై పెద్దపెద్ద ♦ ముద్దలునయ్యెన్. ౧౪౦
వ. అంత. ౧౪౧

నీ. భస్మరేఖపులయ్యెఁ ♦ బ్రాకారగోపుర, ప్రాసాదకుట్టిను ♦ ప్రాంగణములు
మసిబూడిదయ్యెనిర్లు కేలిదీర్ఘికా, కమలినీకన్దర ♦ కైరవములు
దగ్ధమయ్యెను సమ ♦ స్తప్రశస్తమహాన, భాభ్యంతరాంతఃపు ♦ రాంగణములు
దూళయ్యెమారుతో ♦ ధూతపుష్పపరాగ, వాసనాదిశలగు ♦ వనచయములు

తే. కాలకంఠభుజాదండ ♦ గర్భభార, కుండలీకృతమెగురో ♦ వండపరిధి
వలయనిష్ఠ్యాతకైటభ ♦ ధ్వంసిబాణ, దహనసంధానమునఁ బుర ♦ త్రయమునందు.

కం. ఛాలేక్షణాస్త్రవహ్ని, జ్వాలాజలముల ననుర ♦ సరనగరంబుల్
కాలిన నప్పడు కాలక, కాలాంతకలింగ మొకటి ♦ కడు నొప్పారెన్. ౧౪౨

తే. ఆదిలింగోద్భవమునాటి ♦ యభవుభంగి, నింగిమోచిన యాశంభు ♦ లింగమూర్తి
భీమవరవహ్నిపురములఁ ♦ బ్రేచ్చునపుడు, నన్నిసెగదాక కేమియు ♦ నడలకుండె.

వ. అసురాధీశనమర్పితంబులగు లీలా రామకల్పద్రుమ
ప్రసవంబుల్ కనుగందవయ్యె విలసత్పాటీరగోరోచనా
ఘుస్పణాలేపనపంకితాకలనమై ♦ గుంఠిందె నారాయణా
స్త్రసముజ్జ్వలంభణభీమలింగమునకుఁ ♦ దైతేయరాల్పాస్పమికిన్. ౧౪౩

వ. ఇవిధంబుననున్నఁ జూచి భీమేశ్వరుండు ఋక్సామయజుర్ధర్మణ నేదపాగాయణ
తురంగకంబును రవిశశాంకరథాంగకంబును గమలభనసారథికంబునునగు విశ్వ
రథంబెక్కి భుజంగమరాజశింజినీకం బునున కాంచనధరాధరధనుర్దండంబును
బుండ్లకాక్ష బాణంబును సంధించి పురత్రయంబుల దహించి విజయలక్ష్మిఁ
బరిగ్రహించి విశ్వావసువ్రధాన నానాగంధర్వజేగీయమాన భుజావధానుండై
ప్రమోదాతిశయంబున. ౧౮౭

శా. ఆడెం దాండవ మార్కటీపటహాలి • లాటోప విస్ఫూర్జిత
క్రీడాడంబరముల్లసిల్ల గరళ • గ్రీవుండు జూటాటవీ
క్రూరాఘాతకఠోరకోటకరుటి • కోటిఋతచ్చింధుపి
చీడోలాపటలీపరిస్ఫుటతర • స్ఫీతధ్వనిప్రాశ్నిమన్. ౧౮౮

వ. ఇట్లు త్రిపురవిజయానంతరంబునం గృతాంతనమనుండు వెండియు. ౧౮౯
చం. డిమరుకడిండిమప్రకట • తంకృతియుం గణనాటపహానివి
భ్రమమును దాండవారభట • పాటవముం ఘటియిల్ల మాతృకా
సముదయభూతభైరవపి • శాచనిశాచరఙ్గాకినీగణ

వ్రమథసమూహముల్ పొగడ • భగ్గుండు సంతన మంచె నెంతయున్. ౧౯౦

వ. అనంతరం బాయంబికావల్లభుండు జాంబూనదశైలకోవండం బెక్కుడించి యథా
స్థానంబున నునిచి నారి యగుపావతేనిని విశ్వంధరాధరణంబునకు నియోగించి
క్షీరాంభోరాశితూణీరంబున వైకుంఠబాణంబు చేర్చి వేల్పుల వీడ్కొలిపి బ్రహ్మను
సత్యలోకంబున కనిచి వేదంబులం దన నిట్టూర్పు గాడ్పులలోనం గలిపి చంద్ర
సూర్యులం గాలంబుగడువ నియోగించి కృతకృత్యుండై త్రిపురదైతేయుల కుల
దైవతంబైన యద్విన్యలింగంబును బంచబ్రహ్మ సంచాక్షరీపంచతత్వ పంచభూత
మయంబగుటంజేసి పంచఖండంబులుగా ఖండించి కృష్ణవేణీమహానదీతీరంబున
ధరణాలకోటయను గ్రామంబున సమరేశ్వరునిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటంజేసి యమ
రలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన యమరారామంబును గౌతమీ తీరంబున దక్షిణ
కూలంబున గుణపూడియనుగ్రామంబున సోమునిచేతఁ బ్రతిష్ఠితంబు సేయంబడు
టంజేసి సోమలింగంబునఁ బ్రఖ్యాతంబైన సోమారామంబును బాలకోటయను
గ్రామంబున శ్రీరామచంద్రునిచేఁ బ్రతిష్ఠితంబగుటంజేసి రామలింగంబునాఁ
ప్రసిద్ధంబైన క్షీరారామంబును జాభుక్యవంశరాజధానియగు చాభుక్యభీమ వర
నామగ్రామంబునఁ గుమారరత్నంబైన కుమారస్వామిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటం
జేసి కుమార భీమలింగంబునఁ బ్రఖ్యాతంబునొందిన భీమారామంబును మొదలి
మామ యగుదక్షప్రజాపతి యునికివట్టెన యారామంబగుట దక్షారామంబున

శివసన్నిధానంబై దానుండునట్లుగా నీప్రకారంబున భోగమోక్షప్రసంగంబులైన
పంచారామంబులను బ్రతిష్ఠకొందించి తానును దక్షవాటంబున మున్నీటిశలం
బున విశుద్ధస్ఫటిక సంకాశంబును ద్విదశలోకభామినీవిలోక నచ్చాయాగుభు
చ్చాచ్చ జ్యోతాన్నిభిషిక్తయ్యుక్తాంగంబగు శ్రీభీమేశ్వరిలింగంబునం దధిసించె
నిది శ్రీపురవిజయోపాఖ్యానంబు దీని వినినను బతించిన వ్రాసినఁ బ్రశ్నచేసిన
బోధించినవారికి సకలపాతకనివర్తనంబై భుక్తిముక్తులు గలుగును సకల కళ్యాణ
కరంబనిన విని.

౧౫౧

ఉ. అష్టదు సప్తదివ్యమును ♦ లంచితభక్తిరసప్రయుక్తులై

చప్పలతాళము త్కారయ ♦ సంస్తుతిపూర్వముగాఁగ నాడుచున్

ముప్పిరిగొన్న మోదమున ♦ మ్రొక్కుచు మ్రే బులకాఁకురానభుల్

కుప్పలుగా భజించిరి య♦కుంతభానన భీమలింగమున్.

౧౫౨

నీ. ఆఖండపంచకం ♦ బాఖండలాదిక, విబుధమండల నిశ్చేదితము చంద్ర

మార్తాండశతకోటి ♦ మహనీయతేజంబు, కుండలిగ్రామణి ♦ కుండలంబు

పుండరీకత్వక్ర ♦ కాండాతిమండిత, కటిమండలంబు శ్రీఖండఘటిత

పాండరబ్రహ్మక ♦ పాలసంపుటము బ్ర, హ్లాండకోటిస్ఫుర ♦ దమృతపిండ

తే. మథవ నున్వయ మాద్యంబనాదనిధన, మప్రమేయం బజయ్యంబు ♦ సప్రధర్వ

మఖల వేదాంతవేద్య ♦ మత్యంతభక్తి, భాననాయుక్తి గలవారి ♦ పాలిసురభి. ౧౫౩

శా. ఎంచక బెక్కు విశేషముల్ ధరణిలో ♦ నింపారుచున్నట్టి శ్రీ

పంచారామములందు దక్షిణమహా♦పాథోధితరంబునన్

బంచబ్రహ్మమూన్మత ప్రకటకుం♦భ ద్వివ్యలింగాకృతిఁ

మంచుంగుబ్బలియల్లుఁ డొప్పెనఁగు భీమస్వామి యుద్ధాముఁడై.

౧౫౪

శ్లో. కాశీక్షేత్రన్మృతోజీవి పునర్జన్మశివాకృతిః

చిత్రం దక్షపురీషవీ సజన్మసశివాకృతిః.

౧

శ్లో. మత్తోనాస్త్యవరంధ్రైసం సదేనీ గిరిజా సమా

దక్షారామాత్పరంక్షేత్రం సభూతన్నభవిష్యతి.

౨

శ్లో. రత్యంతరేమూత్రపురీషమధ్యే చండాల వేళ్లన్యధనాత్మశానే

కృతప్రయశ్చోప్యకృతప్రయతో. శ్రీదక్షపుర్యద్వసనోసిముక్తః॥

౩

వ. అట్టి దివ్యక్షేత్రంబునందు.

౧౫౫

కం. ఆలింగమూర్తి శశ్య, జ్ఞానలామాలాకరాళ ♦ సందీప్తంబై

యాలోకింపంబడినం, నేలిరి యానంసజలధి ♦ దివ్యమునీంద్రుల్.

౧౫౬

తే. సంస్థితం బైనమదనశాసనునిముఖము

చూచి యానందమునఁబొంది ♦ సురలుమునులు

రాక్షసకృతావరోధసంఘమింకఁ

దమకు లేదని తెలిసిరి ♦ తత్త్వబుద్ధి.

౧౫౭

శా. కారాగారనిబద్ధులైన దివిఁగూర్తాజనుల్ వారికిం

గారా మైనతనూజుల౯ బతులు దుఃఖంబొఱగోదావరి

వారిం దీర్ఘములాడి కాంచిరి జగదవ్వందుల బురారాతి న

యౌరామాధిపు భీమనాయకుఁ ద్రిలోకాస్థానసంధాయకున్.

౧౫౮

వ. తనసంతరం బాధరద్వాజాదిమహామునులు శివున కర్హ్యపాద్యాచమనీయాంబు

భీమనాథమహాదేవునిసమీపంబున గోదావరివాహినిం బ్రవహింపఁజేయువారై

ప్రారంభించి.

౧౫౯

సీ. పంచభూతమయంబు ♦ పరమపంచబ్రహ్మ, తత్త్వతేజస్సుము ♦ ద్వాసితంబు

పంచాక్షరీనుహా ♦ పరమంత్రమూలంబు, శాశ్వతంబజరంబ ♦ నశ్వరంబు

భైమేశ్వరంబు శోభన నూదినుధ్యాంత, సూన్యంబు సకలంబు ♦ శుద్ధబుద్ధ

మనవద్య మదచ్ఛేదమహోభ్య మఖిలది, ద్వైశకాలావరి ♦ షీణమనఘ

తే. మంబరముమోచి యున్నలింగంబుఁ జూచి, సంప్రతిష్ఠ యొనర్పంగ ♦ సన్నుతించి

కాలమిక్షించితగినలఁగ్నంబుఁ జూచి, సకలసంభార నిచయంబుఁసంగ్రహించి.

తే. గౌతమీగంగఁ బాపి యిక్కడికి నొక్క, సిద్ధవాహినిఁ బ్రవహింపఁజేసికాని

లింగసంస్థానసంబుఁగల్పింపమనుచు, బరమసయములేడ్వరఁ ♦ బ్రతినవట్టి.

సీ. ఆలగ్న వేళకు ♦ నమృతదివ్యస్వయం, భూమహాలింగైక ♦ మూర్తియైన

శ్రీభీమనాథుని ♦ శీతాంశు శేఖరు, నభిషేక మొనరింప ♦ నభిలషించి

కదలి సస్పృలు ♦ గౌతమాదులుశిష్య, సహితంబుకడుభక్తి ♦ సంభ్రమమున

దక్షవాటిపురఁస్థానంబునందుండి, యేగియంతంతఁగఁబైదురఁ గనిరి

తే. గౌతమీగంగ వాలోలఁఘనతరంగఁ, కేలిఱోలావిహారసంక్రీడమాన

చక్రవాకబక్త్రాంచ ♦ సారసాళి, హంసకారంధవాదిమాద్యద్విహంగ.

౧౬౦

కం. గౌతమకన్యాతటనిన్, బ్రీతిఁ బయఃపానమాచరించిన మనుజు

వ్రాత మొనర్పదుమరల, న్నాత్మపయోధరవయఃకణాస్వాదనమున్.

౧౬౩

వ. అని మునీంద్రులు తమలోన వెండియు నొండొరులం గనుంగొని.

౧౬౪

తే. కంటిరే ఘోరపాతకాఁఘముల నెల్లఁ, గడిమి జంకించుచున్నది ♦ గంగ యిపుడు

వీచికాహస్తవిన్యాస ♦ విభ్రమముల, ఘుమఘుమధ్వనహంకారఁఘోషమెనఁగ.

తే. యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరోర, గామరవ్రాతభరితోభయప్రతీర

పుధివియెల్లను రక్షించు పేరటాలు, మమ్ము రక్షించు గోదానరమ్మ యెపుడు.

తే. అమృత మైనపయోధార • నవారహంబు, నృప్తిఁ గల జంతుకోట్ల రక్షింతు వీవు
జనని వెంటకునేమి సంశయము చెప్పును, గౌతమిగంగ యాలోలఘనతరంగ.

కం. త్రైలోక్యవరద పావన, నాళీకాననకరాజ్య • నవమణికుండి

కూలంకషసలిలామృత, పాలింపు గిరీశజాయ • వర్వతనయా.

౧౬౮

కం. గోదావరి గోదావరి, గోదావరి యంచుఁ బల్కు • గుణవంతులకుఁ

గోదావరితల్లి సం, పాదింతుగదన్తు నీవు • భవ్యశుభంబుల్.

౧౬౯

కం. కంబుశశిరజతశక్తివి, ఉంబసితచ్ఛాయకలిత • ఉంబరములు నీ

యంబువు లమృతోపమరుచు, లంబా మా కొనఁగుఁగాత • నభ్యవయంబుల్.

శా. ఆచారతాళగభీరనీరకసుధాహారామలచ్ఛాయకుఁ

ద్వీపాలంకృతికి న్నహేంద్రనగరీ • నిశ్రేణికాయప్తికిం

దాపాపాయవిధావిహర్తికి మహోదన్వానృథాలింగన

వ్యాపారప్రతిపన్నపౌఖ్యకును సాష్టాంగంబు గంగన్తుకున్.

౧౭౦

శా. రంభోహకర శాతకుంభఘటధా • రాపూరణప్రక్రియా

గంభీరకర్వణసాంద్రభిన్నకరిరా • స్థండాపనిర్భిన్నకు

స్సంభావించి నమస్కరింతుము త్రిసంధ్యంబున్ మునంబూష్ప నీ

కంభోజాననకుండికాంబుజవనీ • హంసాభ గోదావరీ

౧౭౧

కం. గౌతమికిఁ బంచమహా, పాతకపటలాంధకార • పాటనవిధిరా

జ్ఞాతమికి నమస్కారం, బౌతతనుతిఁ జేయువము ప్రయత్నంబెనఁగన్.

౧౭౨

వ. అని ప్రార్థించి యిట్లనిరి.

౧౭౩

నీ. విచ్చేయవన్తు శ్రీవృషభ నాహనధర, సామజకటకుదా • సారధార

పయనంబుగావన్తు • భగ్గజటాటవీ, కుటజశౌఖ్యాశిఖా • కోరకంబ

రావన్తు యాదిను • బ్రహ్మదోషల్లవ, స్థితకమంజుపుణ్య • తీర్థజలమ

లేవన్తు విశ్వంభ • రావధూటికంఠ, తారమాక్తికహర • ధామకంబ

తే. తెరలతో వీచికలతోడఁ • దరులతోడ, విమలడిండీరఖండనం • డములతోడ

మురువు తీవియు నామోదమునుజవంబు, వడవునొప్పంగ గంగమ్మనడువవన్తు.

మ. అదె మాస్వామి సుధారసోన్మృదు డ • తోరామభీమేశుఁ డ

భ్యదయంబొంది ప్రతిష్ఠఁగైకొనెడు సంభోరాశితీరంబునఁ

బడమా పట్ననమాలికాపరిలస • త్పాథోధునీనంపదా

స్సననానానలిప్రవాహలహరీ • సంభారగోదావరీ.

౧౭౪

అథ శ్రీ భీమనాథేశ్వరుడు దనకుదాన ప్రతిష్ఠితుండగుట. అథ

తే. తారు దలచిన శుభవేళ • నప్పకుండ, సంప్రతిష్ఠితుడై సమర్చనము గొన్న
యన్మృతలింగంబు భీమనాథుకునిఁ జూచి, చాల విష్ణు మందిరి • స్తవములు.

న ఇట్లాశ్చర్యంబునుం బొంది.

౧౯౬

ఉ. తారు వినిశ్చయించిన ప్రధానముహూర్తము దప్పకుండఁ గా
మారి ప్రతిష్ఠఁ బొందుటకు • నాత్మల సంతసముల్ వహించి యె
వ్వారొక్క మఘ్నైకొనక • వారక మే మొనరింప నున్న సం
స్కారము తారచేసి రెడఁసందున నంచుఁ గలంగి యెంతయున్.

౧౯౭

తే. రోషసంరంభములును సంతోషములును

హృదయములఁ బిక్కటిలనున్న • బుష్పలకడకు

సంతరిక్షంబు నందుండియతిగ యమున

భానుమంతుండు భక్తిసంభ్రమము లెసంగ.

౧౯౮

వ. నచ్చి యభివాదనంబుచేసి ముకుళితకరకమలుండై కమలమిత్రుం డన్మహామురుల
కిట్లనియె.

౧౯౯

చం. పరమమునీంద్రులార మిముఁ • బ్రార్థనసేయుదు విన్నవించెనక
గరుణ ధలిర్ప మీచనవుఁ • గైకొని నన్ను ననుగ్రహింపుఁ డీ
తెరువున మీకు సంకిలులు • దీర్పింగఁ గాలివిలంబమైన దా
హరుండు ప్రతిష్ఠితుండు నగు • నప్పుడు నే నటు పూజచేసితిన్.

౨౦౦

కం. మీ రొనరించు ప్రతిష్ఠా, ప్రారంభము నాకుఁ జేరు • నలవియె శ్రీన

తొరామవిభుండు జగదా, ధారుండు గైకొనియెఁ దనకుఁ • దానప్రతిష్ఠన్.

౨౦౧

కం. మేలెట్టి డట్టి శోభన, కాలము సరిగడచెనేని • కానని కంతే

గాలుండు కారుగ్రాసము, నీలితమతిఁ దనకుఁదాన • నిలువంబడియెన్.

౨౦౨

మ. తనకుం దాన ప్రతిష్ఠితుండయిన యీ • దక్షోధ్వరిధ్వంసి నే

మురు పూజించితఁ బిచ్చుటఁ హరియు నంభోజాతగల్గొండునుం

గని కైసేసిరి యంతమీఁద సురలుఁ • గంధర్వులుం జేరె యు

ర్చనముల్ చేసిరి మీరుఁ జేయుండు తగఁ • నన్యకృపారాధనల్.

౨౦౩

తే. అనిన సంయములును గాలఁమూపనమునఁ, జంప్రశేఖరు సంప్రతిష్ఠాపనంబు

తమకు సిద్ధింపకునికి సంతాపమొందఁ, బలికె నాకాశవాణి విస్పష్టఫణితి.

౨౦౪

ఉ. ఓ పరమస్వలార కరుణోదధి యిందునతంసుఁ డాశ్రసం

స్థాపితుఁ డయ్యు మీ దెసఁ బ్రసాదముపేర్చి భవత్ప్రయత్నసం

స్థాపితుడైనవాఁడ యిది • సత్యము మీరు నునంబులొన సం

తాపముఁ బొందకుండఁడు ప్రధానము భక్తియె కాదె యిచ్చుహిన్.

౨౦౫

- తే. అల్పమే మీరు చేసిన మట్టి భక్తి, మభవమూర్ఖాభిషేకార్థః మధికభక్తిః
దెచ్చితరీ గౌతమీమహాః దివ్యశీటినీ, బాదపీతోపకంఠ భూభాగమునకు. ౨౦౬
- మ. అభిమానించిన మీర లేడ్వరుఁ బ్రతిష్ఠారంభకాలంబునం
దభిషేకించిన తిగ్గభానుఁడును నేకార్థక్రియ న్నించువాం
ఁడ్రు భవార్పారతిసంచ మీర లెనమంఁడ్రుం నిల్పినా రంబికా
విభుని సత్యను నేనుచెప్పితి నభో వీధీపిటంకంబునన్. ౨౦౭
- తే. మీర లెనమంఁడ్రుభుజగేంద్రహాసువాన్త, భక్తిమూజంపఁ బెట్టుఁడుపాశుపతుఁ
వారిపేరీష్టమూర్తులు గారవమున, వాసుదాక్షిణ్య న్ను లెవ వ్యలైన. ౨౦౮
- తే. అష్టమూర్తివిశిష్టాఽప్యయప్రసూతుఁ డహ్మజేపాటివాఁడైన సభవునంట
వేనశాస్త్రపురాణంఁ వేనియైన, నితరు డహ్మంఁడు గాండు భీమేశునంట ౨౦౯
- మ. అని యాకాశవాణి మీరలును సూర్యుండును నముని యుద్దేశించి పల్కిన విని
హర్షంబునొంది మహర్షులు నభోమణి నభినందించి యశంఁడు నామును హేను
కుంభంబుల స్తగ్దోదావర ప్రవాహంబుపూరింబులు దెచ్చి యుక్తభవు నభిషే
కించి పూజించిరి; స్మర్తిసమానీతగావున నహ్మహానదికి స్తగ్దోదావరాహ్వా రుంబు
సంభవించెనని చెప్పుటయు శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవుమాహాత్మ్యంబు విన వేడిక
యయ్యెడు నయ్యారామపుణ్యస్థావిధానంబు వినిపింపవే మనుటయు. ౨౧౦
- మ. అవనీభారధురీణ రీణరిపునైవ్యాధీశ ధీశక్తీనై
భవలీలాజితకావ్య కావ్యరచనా పారీణతావాస వా
సనభోగప్రతిమాన మానవినయా చారార్థసంభార భా
రవిసంకాశనుహాకవీంద్రురీషఃశ్రుస్తూయమానోదయా. ౨౧౧
- కం. కాశ్యపగోత్రసవిత్ర యశశ్యామధరాధరోద్భవాధనభక్తా
వేశ్యాకటాక్షదీప్తా, వశ్యవిహాగాపమాసిత వాసవతనయా. ౨౧౨
- మాలినీ. కమలభవనధూటీ కంఠకన్ధారమాలా
సముదితమధుహాగా పారభాసారలక్ష్మీ
సమధికరుచిసంపత్నార సారస్వత శ్రీ
హిమితసుకవిరోధీఃశ్ఛత్సరోజాతజాతా. ౨౧౩
- గద్య ఇది శ్రీకమలనాభపాత్ర మారయమాత్యుపాత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాన
నాథ శ్రీనాథరామధేయ ప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహాప్రబంధం
బునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామాయనము.

శ్రీమహా గణాధిపతయనము.

శ్రీ మాణిక్యంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనము.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

పంచమాశ్వాసము.

వత్సలాంఘనోపమ

భావభవాకార మంత్రః • సరమేశ్వర పా

రావారనిభగభీరా

దేవాధిపసుప్తనన్న • దేవయయాన్నా.

౧

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె.

౨

తే. ధర్మపారాయణుండుమైత్రావగుణుండు, సండియును నిట్టులనిచెప్పి విశదఘటితి

గాఢసమ్మోదభవనేత్రకంకణునకు, మంకణునకాత్మధృతభోగికంకణునకు.

౩

వ. అనంతరం బావివస్వతుం డాత్మప్రతిష్ఠితంబైన యద్విశ్వలింగంబునంగు శివసన్ని

ధానంబు సేయఁదలంచి.

౪

— ❧ — { సూర్యుండు కైలాసమున కరిగి శివుని దయారామమునకుఁ } ❧ —
దోడి తెచ్చుట.

సీ. ద్యౌస్థలీనక్షత్ర • ధూళిపాలీకేళి, చుళికితస్వర్ణదీపజలచరములు

వైజయంతీపట • వ్యాఘ్రేపసంభూత, మారుతోద్ధూతేందు • మండలములు

సింహికాసుతకంఠ • సీమాపునర్దంఢ, చక్రధారావ్యథా • ప్రక్రమములు

రథరథ్యనిశ్వాస • రంహస్సముద్భూత, గగనగంగాతరం • గచ్ఛటములు

తే. నైన ప్రస్థానవేగంబు • లలిశయిల్లి, నభ్రఘంటాపథంబున • నరుగువాఁడు

గతికినొకమూర్తిఁజాలించి కదలిచనియె, శీఘ్రమునద్వాదశాత్తుండు • శివునిగిరికి.

ఉ. భాసురయక్షనాథగు • పాంతకలాపవిలాస మైనకై

లాసము చక్కటిం జదల • లాఘవమొప్ప రథంబు డిగ్గి వి

శ్వాసపురస్సరంబుగ ది • వాకరుఁ డిందుకళాకిరీటునా

వాసముఁ జేరవచ్చి తల • వాకిట వారితుఁ డయ్యె నందిచేన్.

౬

వ. ఇట్లు వారింపబడి.

౭

తే. విపులశాఖాశిఖాచంద్రః • వితతి నినుఁడు, సంస్తుతించెను నందికేశ్వరునిఁ బ్రీతి
 బ్రహ్మనిష్ఠపురందరః • ప్రముఖులైన, వేల్పులును నట్లపొగడరా • నృపభరాజు.౮
 ప. ఇట్లు పొగడినఁ బ్రసన్నుండై నందికేశ్వరుండు గొనిపోవఁ జూయి కోవకుటి
 లనిటలతటఘటితభీషణభుక్తుటి భంగాభంగముఖముఖర భయంకర భృంగిభృం
 గిరిటహుంకృతిభయమానవివిధసంతానానుసంధానంబు లైనకక్ష్యాంతరంబులు
 ప్రవేశించి ముండట వేదవేదాంతవిద్యాచందితచరణారవిందుండును జండకీరణశశి
 మండల ప్రభావిభాసమానఫణామణిగణాభి రామకుండలితకుండలిపతి కుండలాలం
 కారమండితగండస్థుండును బ్రళయకాలనహనదగ్ధభుననభననభస్తా లేపధవళిత
 దేహుండును నఖండుబ్రహ్మాండ భాండశతకోటివిలచుకాలమృతతతభృతికుండ
 మాలికాభూషణుండును నైయున్ననప్పు డాప్రదీప్రంబుగాఁ గొన్ని సచరాచర
 బ్రహ్మపారాయణంబులు పఠించునవియును గొన్ని ఋగ్వేదంబు గుణించునవి
 యును గొన్ని యజుర్మామాయం బామ్రేషించునవియును గొన్ని సామవేదంబుఁ
 జమపునవియును గొన్ని యధర్వణవేదం బాధ్యానంబాసరించునవియును సంస్తుతి
 యించునవియును నట్టహాసంబు సేయునవియును నైన యావిధిశిరంబులచేతం
 గ్రుచ్చినదండ పుండరీకముకుళమండితహండుభంబునుంబోలె ప్రకాశింపఁ గంత
 కోణంబునఁ గింతకోపరినీలంబునుంబోని కాలకూటంబున సంఘటిల్లు భ్రాంతి
 సంతమసంబునకు ఖద్యోతంబులునుంబోలె విద్యోతించు కంకణశీవిషవిషానల
 విస్ఫులింగంబులనల దుర్నిరీక్ష్యుండగుచు వికటజటాటవీజాటకుమార విహార
 మాణస్విగ్ధపరిమృగ్ధతలఁగరివనపూరితంబులైన యావీఢవిధిశిరఃకోటికందరకో
 డంబులఁ బోటిల్లు ఘుమఘుమాఘోషంబుభీషణభూషాభుజంగంబుల నిద్రాము
 ద్రాగ్రంధినిగ్రహింపఁ గెంజపముడి బిగియించి నెట్టియంబు చుట్టిన జగజెట్టిపాప
 తేనియాదలమాణిశ్యంబుల తురంగలి మెతుంగులు వెనువెంట మింటదాఁకను
 జరిగి ధగధగనిగనిగ వెలుగుటంజేసి యప్పుపప్పుడ యనలస్తంభంబున నావిర్భ
 వించినభంగి నంగీకరించుచు నగ్రగరళపరిమళాఘ్రాణంబునంజేసి మూర్ఛిల్లిన
 విధంబున నిరంతరధ్యాన స్థిమితలోచనులైయుభయపార్శ్వంబుల సనకసనందన
 సనత్కుజతాది యోగీశ్వరులు పరివేష్టించి శేఖరశశాంకునకుఁ బ్రత్యగాఁ గాళ
 రాత్రికళత్రంబునుగల్పించినట్లు పొలిసిన పచ్చియేనికఱ్ఱలు పచ్చఁడంబు జంగాళం
 బుగా వైచుకొని చరణభూషణశేషాహిశిఖామణి ప్రతిబింబితాంబునం డగుటంజేసి
 ఘోరవిషవితరణనుహాపరాధక్షమకై వయోధివచ్చి పాఠంబులపయింబడిన భావం
 బు భజియింప ధారాజలబిందుపంతురంబునుఁబోని వారణాసురకుంభకూటవిదార
 ణంబునహత్తిన ముత్తీయంబులతోడఁ జాల నాభీలం బగుత్రిశూలంబు కేలం గీలు

కొల్పికఠినశమనశిరస్ఫులనంబునంగట్టిన శ్రీపాదారవిందంబునం దాపించిన బిరుదుకటకంబున ఘటియింపఁబడి వెలుంగుయావఃపతి మేదోమృతంబు జిడ్డున గడ్డుకొనిన పూపాదిత్యుపలవననయంతంబున నుప్పతిల్లు త్రుళ్లుపాటుంగులు పెల్లుగనుల్లసిల్లవిలసిల్లుచు విశ్వజగదుత్పత్తి గుప్తివిపత్తికారి మగు పురారిం గనుంగొని జయజయశబ్ద పూర్వకంబుగాసంస్తుతి యొనర్చి ముకుళితకరారవిందుండై.

తే బ్రహ్మవిష్ణుమహేంద్రాది * పరివృఘనకు, నద్విరాజన్యకన్యాన * మన్వీతునకుఁ బ్రమథగణభూతబేతాళ * పరివృతునకు, హరున కినుఁడు ననుస్కారి * మాచరించె.
వ. ఇట్లు ప్రణామానంతరంబున భాస్వంతుండు శారీకాంతునకు నిజాగమనప్రయోజనం బెఱింగించినఁ దదనంతరంబ.

ఆ. ఇనునితోడిచెలిమి * నిభరాజవదనుండు, విన్నపంబుచేసె * విశ్వపతికి నమృతమథనవేళ * నావిర్భవుండైన, భుజగహారుఁ జూడఁబోద మనుచు.

సీ. విఘ్నాధినాథుండు * విన్నవించినమీఁదఁ, బర్వతాశ్లాఙ్గ విన్నపంబుచేసెఁ బర్వతాశ్లాఙ్గ విన్నపంబొనరించిన, వెనుకఁ గ్రొంచఘ్నుండు * విన్నవించెఁ గ్రొంచఘ్నుఁ డటు విన్నవించినయత్తటి, మఱివిన్నవించెను * మాశ్శృగణము బ్రాహ్మ్యదిమాతృన * గ్గము విన్నవించిన, వెండియు భూతముల్ * విన్నవించె

తే. నిందుధునకుఁగైలాస * మందిరునకు, నభవ విచ్చేయు రివికిఁ బ్రి * మంబుగ్గాఁగ నమృతవారాశినుదయించి * యంద్రభూమి, దక్షపురినన్నయాదివ్య * తమవుజూడ.

వ. అని యిట్లు విన్నవించిన విఘ్నేశ్వరుని మీఁది యనుగ్రహంబునను భవాని మీఁది కూర్చిని గుమాగునిమీఁది ప్రేమానుబంధంబునను బ్రాహ్మ్యదిమాతృగణంబులమీఁది ప్రీతిని భూతంబులమీఁది యాదరాతిశయంబునను భాస్వంతుని మీఁది సంతోషంబునను సుధ్యమలోకగమనోద్వక్తుండై హరివిరించులం జూచి మహాదేవుం డిట్లనియె.

—ॐ మహాదేవుండు ప్రమథగణనవేతుండై దత్తారామమునకుఁ బోవుట. ॐ—

మ. కలవారందఱు దక్షవాటిగమనోత్కంఠాసముత్సాహదో హలులైనారు సహస్రభానుఁడును నభ్యర్థించుచున్నాఁడు మంగళదివ్యామృతలింగదర్శనమునుం * గర్తవ్య మంద్రక్షమాస్థిలికిం బోదమె యూసుపోకకు వినోదంబుల్ పరీక్షింపఁగన్.

తే. పాయ కొకచోటఁ జదికిలఁబడఁగ నుండ, నైనఫలమేమి యటు వినోదార్థ మరిగి సంచరింతముగాక యీ * జలజహితుని, ధర్మ మార్జిత్యమునుబొంద * దక్షపురిని.

వ. అని యానతిచ్చి యాక్షణంబ.

కం. చాటింపఁ బంచెఁ జంద్రశిరీటుఁడు కైలాసనగపురివీధుల ఘం

టాటంకృతితో దత్తుని, వాటికిఁ బయనంబు ప్రమథఁనగులకు ననుచున్. ౧౮

వ. అప్పుడు భవాని భవునన్నిధిఁ జేతులు మొగిచి యిట్లని విన్నవించె. ౧౯

తే. పుట్టినిలుగాననాకు నెఁప్పుడును బ్రేమ, దక్షవాటికిమీఁద నెంతయు ఘనంబు

సన్నిధానంబు నేయుమో • చంద్రమాళి, యన్యుహపురిభీనులింగంబుమీఁద. ౨౦

తే. ఉత్తరంబునఁ గాశీపురిోత్తమంబు, మోక్షులక్ష్యికి నెబ్బంగి • మూలమయ్యె

దక్షిణంబున నాభంగి • దక్షవాటి, మూల మాఁగావుతను భోగి • మోక్షములకు.

తే. కుంటి కుదుపు లశేక్తులు • కుష్ఠరోగు, లంఘనను నృద్ధులను బాఁబరాదిగాఁగఁ

గాళికకుగంగ లేని బి • కాదులెల్ల, మోక్షమును బొందుదురుగాక • దక్షవాటి ౨౧

మ. కలిదోషంబున నిష్ఠుగాత్మకులును • గామాంధులుం బాపక

ర్తులు నజ్ఞాననవాగ్నినధులును నై • ప్రోక్ష్యస్తహారవా

సలిఁ గూలంగల దుష్టమానసులకుం • వారాణశిఖ్యమై

కలుగుంగావుత ముక్తి దక్షపురి నీ • కాకాణ్యసంభావనన్. ౨౨

తే. సర్వలోకంబులకును మోక్షదుండవైన, నీవు సన్నహితుండవై • నిల్చినపుడు

దక్షిణానథ కాశి శ్రీ దక్షవాటి, భువననాస్యంబ కద నాదుఁపుట్టినట్లు. ౨౩

వ. అని విన్నవించిన యంతరంబ యంబికావల్లభుండు మందగాచలకూటంబనం

బొల్చి సంస్థుతిమాత్రంబునం బొడచూపి నిల్చిన నృపథంబు నెక్కి యథోచితం

బుగా నమందానందంబున గిరిరాజనందన వెనుక దెస నితీయం గౌఁగిలించు

కొనియుండఁ దమతను వాహనంబుల నారోహణంబుచేసి బ్రహ్మాదులు పరినే

ష్టించి చనుదేర శంసితస్మితైన యక్షసురిస్థనాధులు ముందటం గెలనబలసి

యే తేర హృద్యంబు లగుగవ్యపద్యంబులు తుంబురునారదాదులు పరింప వేదభో

షంబులు జయజయశబ్దంబులు వేణువీణాకాహళాదిపంచమహావాద్యనాదంబులు

కుంజరబృంహితంబులు తురంగ హేషితంబులు చెలంగ మూషకానూఘండ్లె వినా

యకుండు మున్నాడినడవ సుబ్రహ్మణ్యండు మయూరవాహనండ్లె కదిఁకొలువ

ననురుద్రాదిత్యులు దుర్గావీరభద్రభైరవులు సంతరాంతరంబులఁ జండీశ్వరాద్య

సంఖ్యాతప్రమథగణంబులు బలసికొలువ కైలాసభవనంబుననుండి యక్షిణవిభ

నంబున దక్షిణామంబు డాయంజను దెంచునప్పుడు. ౨౪

తే. పొగడి రందు నికుంభకుంభోదరులును

బెరసి భద్రమహాకాళి • భృంగిరిటులు

పాయు బగళంబు శౌలఁగు విఁచ్చేయుఁడనుచుఁ

నౌర్వములయందు మిగులనాఁర్పటమునేయ. ౨౫

- వ. అంత నీలకంఠుఁడు పురోవకంతంబునకు విచ్చేయునప్పుడు. ౨౭
- గీ. విషమకఠిననిమ్నవీధీవిటంకంబు, నంతరాంతరముల ♦ నరసియరసి
యశ్శక్త్యమమున ♦ ముత్యేశ్వరాదులు, సవరచేసి రథక ♦ సంభ్రమమున. ౨౮
- కం ఘనృణప్రసూనరసమునఁ, బసపుంజూర్ణమునఁ జంద్ర♦పాంసులముక్తా
విచరములు సుర లొనర్చిరి, పసగా శంఖాబ్జముఖ్య ♦ బహుచిత్రంబుల్. ౨౯
- వ. వెండియు సునర్హాకవింసనందానితసుంవరసుందారమాలికాభిరామంబును సం
స్తంభితశాతకుంభచండమండితధ్వజోపశోభితంబును నానావిషణిమార్గవృస్త సం
ఘటిత మాణిక్యనుయూఖశేఖాకిష్కిరితవశదిశాముఖంబును వరివిశేషవిభవలక్ష్మీ
ధానుంబును నగునతౌరానుంబుఁ బ్రవేశించునప్పుడు. ౩౦

అంత శివుఁడు నతౌరానుంబుఁ బ్రవేశించుట. అంత

- ఉ. అశ్శతగంధపుష్పఫలహారి ♦ హిరణ్మయపాత్రహస్తై
దక్షపురీవిలాసినులు ♦ తామరనాయతలోచనల్ సహ
స్రాక్షుఁడు భీమలింగమున ♦ కర్పణచేసిన యస్పరిల్ విహ
వాక్షు నెదుర్కొనం జనిరి ♦ యందియ లంఘ్యుల ఘల్లుఘల్లునన్. ౩౧
- తే. భావహావవిలాస విభ్రమము లమరఁ, జంద్రశేఖరు నగరియచ్చరలపిండు
తగ నమర్పించె నయ్యుది ♦ దంపతులకు, రత్నదీపాంకురముల నీరాజనములు. ౩౨
- ఉ. శైలతనూజ తోడుగఁ బ్రసాదగుణంబున మాటిమాటికి
మేలములాడుచున్ నిజసమీపమునన్ గుహమాతృభ్రత్రశం
డాలముఖప్రధానగణనాథులుగొల్వఁగ భారతీశః
క్షీలలనేశ్వరుల్ గదిసిచెప్పెడు విన్నవ మాలకించుచున్. ౩౩
- తే. భూమి దక్షిణాపాథోధి ♦ పుణ్యసీమఁ, బ్రజులచేసిన భాగ్యవైభవసమ్పత్తి
శ్రీమహాదేవుకరుణానిరీక్షణంబు, గౌరిముఖరాజ్యుత్థియుఁ ♦ గౌనఁబడియె. ౩౪
- శా. సంతోషించిరి దక్షిణాపథజనుల్ ♦ సాతౌద్విహూపాక్షునిం
గాంతాసంయుతునందివాహు శశిచేఃఖాజాటకోటిన్ వే
దాంతాభ్యర్చితపాదపంకజుని దతౌరామమధ్యంబునం
దంతౌ సంభృతసౌఖ్యఁ గంటిమిదె కన్వారంగ నం చెంతయున్. ౩౫
- కం. నాగేంద్రకర్ణకుండలు, నాగేంద్రత్వక్రటీన్ ♦ సగరాజసతా
సౌగంధ్యలలితదక్షిణ, భాగుం గనుగొంటి మిట్టిభాగ్యము గలదే. ౩౬
- గీ. అని సమస్తజనంబులు ♦ సభినుతింప, నల్లనల్లన వేంచేసె ♦ సంధకారి
దక్షవాటికఘంటాపథంబునందు, హరిశతానందశక్రాది ♦ సురులు గొలువ. ౩౭
- వ. ఇట్లు భీమేశ్వరసదనాంతరంబుం బ్రవేశించి. ౩౮

తే. గారవించెను విధి శిరః కంపమునను, నాదరించె బ్రయోక్తులు • నబ్జనాభు
మించుమందస్థితమున మున్నించె శక్తు, హుండు గుణించెనుకలఁగటాక్ష. గృప్తి.

చం. సకలదిశాముఖంబులుఁ బ్రసన్నములయ్యెఁ బ్రక్షిణార్చియై
యకలుషలీలఁ దైకొనియె • హవ్యనహుండు హవిర్విభాగముం
బ్రకటితస్థాఖ్యకారియయి • పాయక వీచె సమీరణంబు త్ర్వం
బకుఁ డట భీమనాయకుని • మందిరమధ్యముఁ జొచ్చునత్తఱిన్.

౪౦

సీ. గంగాజలాపూర్ణఁగాంగే మునుజేసుంభ, హస్తాబ్జములఁ గొందఁజుప్పరసలు
ఫలపుష్పకిసలుయ • ప్రచురపాత్రవిశేష, హస్తాబ్జములఁ గొందఁజుప్పరసలు
నిర్మలానేకమాఁజిక్వనిరాజన, హస్తాబ్జములఁ గొందఁజుప్పరసలు
లాజాక్షతాదికఁల్యాణవస్తువ్రాత, హస్తాబ్జములఁ గొందఁజుప్పరసలు

తే. నాటపాటలు మ్రొక్కులు • నభినుశులును, నర్థిసేవించి రొకఁగొందఁజుప్పరసలు
అపుడు రెండవకైలాసంమనఁగ నొప్పె, నభవుఁడేతేర భీమనాయకునినగగు. ౪౧
వ. మఱియు ననేకప్రకారంబులు దివ్యాంగనారచితోపచారంబు లంగీరించుచు నాం
గీరసవత్తశోభనలగ్నంబున మునుగు యాశీర్వాదంబులు చెలంగ నందినాహనంబు
డిగ్గి నిజభుజావలంబనావతీర్ణయగు నచ్చహస్తాబ్జంబు కరిపల్లనంబున నవలబించి
ముందట జలధరవాహుండు వేత్రహస్తంజై సంరక్షి నేంగలుగజడియ మార్గ
శీర్ష శుద్ధపఠుర్దశియందు రోహిణీసంక్షత్రంబున సిద్ధయోగంబున యోగీశ్వరేశ్వ
రుండు.

౪౨

తే. దాఁటఁ బ్రసాదదేహళి • నర్పకారి, ధరణిధరగాజపుత్రి కైవంఢ యొసఁగ
నప్పుడో దేవి కుచమండలముసోఁకి, యంగకంబులఁ బులకంబులంకురింప.

౪౩

వ. అప్పడు.

౪౪

ఉ. తా మును చేసినాఁడ నొక • తప్పని చిత్తములొఁ దలంచునో
యేమనునో తనుం గనిన • నీశ్వరుం డంచు భయంబుతోన యా
స్వామికి నర్చనం బొసఁగె • శంబరశత్రుండు దక్షవాటికా
ధామవిలాసదీర్ఘలఁ • నన్యగఁబూచిన హల్లకంబులన్.

౪౫

తే. మును కటాక్షైకపీక్షణాంభోరుహముల, నర్చనము లిచ్చి రభలలోఁకాధిపునకు
శివునిఁ బూజించి రప్పుఁగ్రీన్మిలు పిదప, హస్తపంకజపుష్పహారములను.

౪౬

తే. కామమునులోభమును ముక్తికాంతయందు

మోహమదములు బాలకముగ్ధులందు

సధికపాపాత్ములం దధఃపాత్ములందుఁ

గ్రోధమాత్సర్యములు జనకోటికొదనె.

౪౭

వ. అనంతరం బాళిపుం డభ్యంతరమందిరంబునఁ బ్రవేశించి హరివిరించి ప్రముఖ బృందారకులచేత మధుసర్కాద్యుపచారంబులు గైకొని కఠోరతరంబులు గఱచి గర్భగృహనుండపగులునందు సూత్మగత్స్వరూపంబైన శ్రీభీమనాథ మహాదేవ స్వయంభూజ్యోతిస్సుధామయమహాలింగంబు నాగమోక్షప్రకారంబుల నర్పించి యాపాదమస్తంబు తద్రూపంబు ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి. ౪౮

— శ్రీకంఠుఁడు దత్తారామ భీమేశుతో నైక్యతం బొరయుట. —

శా. కైలాసాచల కేలినుందిగుఁడు శ్రీకంఠుఁడు సోత్కంఠుఁడై
వ్రాలేయాచలరాజకన్యకయుఁ దాఁబ్రహ్మాదిదేవవ్రజం
బాలోకింపఁగ నైక్యతం బొరసె నఁదూరామభీమేశుతోఁ
ద్వైలోక్యంబును దివ్యలింగశివతాఁదాత్యంబు నర్పింపఁగన్. ౪౯

సీ. అన్యఁఁడుం బనన్యఁమూన్య మన్యత మజం, బన్యక్త మప్రమేయం బనంగఁ
బరంగి కైలాసభూధర సమాగతమైన, జేజంబుతోఁగూడి ఁ తేజరిల్లె
దక్షవాతీపురాఁధ్యక్షభీమేశ్వర, శ్రీస్వయంభూద్యుఁ సిద్ధలింగ
మన్యుతపాథోధ మధ్యాంతస్సముద్భూత, మమలపరంజ్యోతిఁ రాదికంబు
తే. భువనపీఠంబు కైవల్యభోగదాయి, యజ్ఞబలశ్యామకారి విశ్వాద్యుశంబు
పూజఁగొనియెను మురభీదంబుజభవాది, దేవతాకోటిచే సంప్రతిష్ఠఁబొంది.

వ. బ్రాహ్మీప్రధానస్తవచూత్యకలును సందీమహాకాళాదిప్రమథగణంబులును హరివిరించి ప్రముఖ బృందారకులును బురందరాదిలోకపాలకులును వసుధుద్రానిశ్య మగు ద్విప్రేక్షేవాణ్వినిదేవతలును సిద్ధసాధ్యులును విద్యాధిరోగులును గ్రహనక్షత్ర తారకంబులును బిశృంగంబులును మూర్తంబులును సమూర్తంబులు నగుచరాచరంబులన్నియు నానారత్నగంధపుష్పధూపదీప నైవేద్యాదులు సమర్పించి ప్రసక్తి గంబు లాచరించి ననుస్కరించి స్తుతియించిరి. తనంతరంబ వెండియు. ౫౦

— శ్రీ లక్ష్మ్యములు శ్రీభీమేశుని స్తుతించుట. —

కం. సిరివాణిగౌరసతీయ, పురసలగుంధతీయహల్యశచి మొవలగు స
త్పరమపతివ్రత లర్చించి దత్తారామనిలయు ఁ శ్రీభీమేశున్. ౫౧

వ. ఇట్లు పూజచేసి పరిచుపతివ్రతలు ముకుళితకరాంబుజులై శ్రీరక్షవాతీపురాధ్యక్ష భీమేశ్వర భీమనాథ భీమశంకర భీమలింగ మహాద్యక్షలింగ యనాక్షాననగోచర సనకసనందనససత్కుమార సనత్కుజతాదియోగీంద్రులు నవారంబైన నీనుహిమఁ గొని గూడనేర, రటుగావున మిమ్ము స్తోత్రంబునేను మాబోంట్లతరంబె నిగ్గులుండవు నగులుండవు గుణాతీతుండవు గుణాధ్యుండవు నీవొక్కగుణంబున

బ్రహ్మవై సృజయింతు వొక్కగుణంబున విష్ణుండునై పాలింతు వొక్కగుణంబున
 రుద్రుండనై సంహరింతువు, సర్వభూతాంతరాత్మభావనా, పరసుపాననా, నీవు
 చంద్రసూర్యా త్పదీధితివై యహోరాత్రస్వరూపంబున న్తరింతువు, పృథివ్యాపస్తే
 జోవాయురాకాశాది పంచభూతాత్మకజీవాత్మక స్వరూపంబున న్తరింతువు సర్వభూ
 తాత్మ ప్రవిష్టుండువు. సర్వేంద్రియగుణాధారా, సర్వేంద్రియచర్మిత సర్వసర్వాత్మక
 రూపంబున సర్వంబు ననుభవింతువు, సర్వశక్త్యాత్మక సర్వభూతగుహాశయ యని
 నమోనమశ్శబ్దంబులతోడ నిన్ను శ్రుణులు సంస్తుతించు శుద్ధుండువు బుద్ధుండువు
 సుఖివి సదానందుండవు సదాముక్తుండువు మముఃబోటి కామిను ల్బుబుద్ధులు
 మిమ్ముఁ బ్రస్తుతించఁగలువారలూ యమియింపు యమియింపుము రక్షింపు రక్షింపు
 మగోచరచరిత్ర యగోచరబలాబల మహర్షియోగీంద్రులకు మర్కభుండువు సంసారి
 వసంసారివి భవుండు వభవుండువు మంగళుండు నమంగళుండువు భుజంగభూషణా,
 నిన్ను నీవ యెఱుంగుదువు సర్వాతితుండవు, తాపసప్రియుండువు, తపోభ్యం
 డవు నిజకర్తనిష్ఠులైన కర్షకులు నిన్ను భజియింతురు నీకుఁ బ్రణామంబులు నేయు
 దురు జ్ఞానంబున నొండె నజ్ఞానంబున నొండె నీ మహిమార్జనంబున మునింగి
 దరిచేరం దెవవెఱుంగక నీవే తక్కు నితఃపరం బెఱుంగక మా యాత్మశుద్ధికోటకుఁ
 దోచినట్లు వర్ణించెనముగాని శక్తిగలిగి కాదు దేవదేవ మహాదేవ దేవతాసార్వ
 భౌమా దేవాదిదేవ దేవదేవేశ మహాలింగ తపోవిశేషంబునం బర్వితాత్మక నీదే
 హంబున సగపాలుగొనియె నీ దేవికి నమస్కారంబు నీకు నండవైనానంబు
 కటాక్షింపుమని ప్రార్థించిరి. తనసంతరంబ యోసర్వమంగళాభువనేశ్వరీ సర్వమం
 గళదాయిని నీకు మ్రొక్కెనము మమ్ము రక్షింపుమని మహాదేవికిం గేలుదోయి
 నొనలిపముం గీలించి యోమహాదేవ మహాసుభావ శశాంకశేఖర నమస్తనమస్తే
 నమయని యనేకప్రకారంబుల స్తుతియించిన.

౫౩

చం వికటజటాకుమంగమున • వెన్నెలజేని ధరించి ఏనుగు

బ్రకటితనాగకుండలభరంబులు ప్రేలఁగ సుప్రసన్నుండై

వికవికనవ్రుచుం గరము • వేమకతో బొడచూపె భీమనా

యకుండు మహాపతివ్రతల • కంబికతో గరుడాగుణంబునన్.

౫౪

తే. ఇట్లు ప్రామర్శించి సఃర్వేశ్వరుండు, పరము లెన్నేని యాపతిఁ ప్రతాపి కొనఁగి

యంత సంతర్హింపఁడయ్యె • పఖలసురులు, గానఁ గానంగ భీమలింగంబునందు.

వ. అప్పుడు సమావంతయును బ్రహ్మస్పతికి దివస్పతి యిట్లనియె.

౫౫

❀ దివస్పతి బ్రహ్మస్పతిని దానములఁగూర్చి ముడుగుట. ❀

కం. దాతృత్వము దానంబును, దాతన్యం బనఁగ నెది • ధర్మవిధిజ్ఞా

దాతన్యం బెయ్యది విఖ్యాతము భవ్యానుజన్త • యానతియీవే.

౫౬

కం. దేవతలకు బ్రాహ్మణులకు, నీవలయు పదార్థ మెద్ది యెఱిగింపఁదగుం

జీవా బహుదాతవృత్తులు, గావున రాజులకుఁ దెలియఁగాఁ దగవగుఁబో.

౫౮

న. అనిన విని వాస్తోష్పతికి గీష్పతి యిట్లనియె.

౫౯

— భూదానముహిమ. —

కం. పురుషాత భూమిదానము, పరనుము దానములయందు ధానమునస్తుతతుల్

ధరణీతలమునయందును, విరళంబై యెపుడునున్న వించుటకతనన్.

౬౦

కం. సర్వపదార్థాశయమగు, నుర్వి మహీసురుల కిచ్చు నస్తుముల కగున్

సర్వప్రదానఫలమును, గీర్వాణాధీశ యేటికి న్సంశయముల్.

౬౧

చం. రజతము కాంచనంబు నసంరిత్నములున్ వనముల్ తటాకముల్

గజతురగాదిజంతువులు ధంధము పువ్వులుఁ బండ్లుఁ దేనియల్

ద్విజునకు వేలువేలు కడు ధాన్యము నిచ్చుటకంటె బ్రీతిఁ ద

త్ప్రజననకారణంబగు ధర్మాఫల మిచ్చుట యిచ్చుటన్నియున్.

౬౨

తే. ధరణిస్థిగుణోపేత ధాన్యజనని, సస్యశాలిని నెవ్వఁడు శాంతబుద్ధిఁ

బాత్రమునకిచ్చు నతనికి ధాత్రియందు, సంతకాలంబు సకలసౌఖ్యములు గలుగు.

సీ. కృతదక్షిణంబు లగ్నిష్టోమములు వెక్కు, యజనించునట్టి పుణ్యాత్మలకును

జ్ఞానదయాసత్య సంతతవిజితేంద్రి, యత్వముల్ గురుదేవతార్చనములు

మొదలుగాఁగలపుణ్యములు సేయుధన్యుల, కథకుండు భూప్రదంఁడండు బుధులు

పరమపాతివ్రత్యపరిపాటి పాటించు, తరుణికంబై మహీప్రదాతపైర్ బ్రధుఁడు

తే. వాఁ డనునగోత్రుండును ధాన్యముఁ గలుగును, వాఁడు పుణ్యగరిష్ఠుండు ధాన్యము

వాఁడు విశ్రాంతిమంతుండు వాఁడు దాత, యెవ్వఁడే వేనవిప్రునకిచ్చు ధరణి.

తే. కాలమృత్యువు వెనదోలికఱనవెఱచు, నహిమరోచియు నెంఁదగాయంగ నణఁగు

నగ్ని శంకించు నెరమంట ధాన్యము, భూమిదానంబొనర్చిన పుణ్యతముని.

కం. స్వామిహిత మొప్పుగను సం, గ్రామమునన్ శరపరంపరలు పయి గురియం

గా మృతిఁ బొందిన శూరుఁడు, భూమిదాతకుఁ బ్రభావమునఁ గట్టుపడున్.

తే. అయిదుతరములపూర్వులనవులమీఁద

నందఱుగాచు నూర్వలోకాలయములఁ

గమయఁబండిన వివిధసన్యములతోడి

యవనిదానంబుచేయు పుణ్యాత్మకుండు.

౬౩

కం. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు మేదిని భూదే

వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్యమబ్బు మహేంద్రా.

౬౪

ఉ. హాటకపీఠికాధవళ • హర్షసుదావళశంఖకాహళీ

ఘోటసికాతపత్రములు • క్రొత్తమేఱుఁగులు వోనిభామినుల్

మేటిధనంబు వస్త్రములు • మేదినియొగికి నంచిచూచినం

సాటికి రావుగాన నిది • సత్ఫల ముభ్రమునాథవాహనా.

౬౯

తే. శ్వేతపక్షంబులోపలఁ • బెరుఁగు నెట్లు, దినదినంబును నీహార • దీప్తి దీప్తి

నవ్విధంబునఁ బెరుఁగు నిత్యాభివృద్ధిఁ, బంటపంటకుభూదాన • భర్తఫలము. ౭౦

తే. పాతకము చేసియైనను • బరితపించి, ధరణిదానంబు చేసినధన్యుఁ డడఁచు

నయ్యఘముఁ డధ్య మిదినిర్జరాధినాథ, కుటుసమూఢ్మేడి మేటినాఁగువునుబోలె.

తే. ఒకఁడు హయమేధ మొనరించు • నొక్కఁగుండు

భూమిదానంబొనర్చునీ • పురుషులందుఁ

దారతమ్యంబు లేనండ్లు • తత్త్వవిదులు

ధర్మములు రెండు నొక్క విధంబకాన.

౭౨

ఉ. కాంచనకింకణీయుతము • కామగమంబును దేవతాపుర

శృంఛలలోచనానికర • సంకులముం బ్రచుదానహంబునై

మించిన దివ్యయానమున • మీఁదిజగంబులఁ గ్రీడనల్లు ని

ర్వంచన భూమిదాత యగు • వాఁడు పురంసర పెక్కువర్షముల్.

౭౩

కం. భూమికి సరియగు నస్తువు, భూమికి సరియైన విధియు • భూమిదాన

స్వామికి సరియగు పుణ్యఁడు, లేమికి సందియ మొకింతలేదు మహేంద్రా.

౭౪

తే. భూమిదానంబె దానమంభోదగమన, సూనృతమె సారధర్మంబు • సురవరేణ్య

యనృతమె పాతకంబు సహస్రనయన, తెలియఁజెప్పితివీకు సంధియము వలదు.

❧❧❧ దినస్పృతి శ్రీ భీమేశ్వరునకు భీమచండలంబు సమర్పించుట. ❧❧❧

వ. అనిన విని దినస్పృతి బృహస్పతిం బూజించి యతని యుపదేశంబున భక్త శ్రేష్ఠా
తాత్పర్యవిశ్వాసంబులు మనంబునం బెనంగొన భూమిమండలంబు సస్యంబును
సోద్యానంబును సకూపంబును సతతాకంబును ససద్భాకరంబును సదక్షిణంబును
సశాస్త్రోక్తంబును గా ధారాపురస్సరంబుగా శ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవునకు సమ
ర్పించి యామహీనన్నివేశంబునకు భీమచండలంబును నామంబు గల్పించె నది
యెట్లనిన.

౭౬

ఉ. అంబుధి మేగ తూర్పునకు • నభిమ నీ మఱు యాన్యదిగ్విభా

గంబునకుం బ్రతీచికిని • గాతరు నీమ యుదీచికిం బ్రమా

ణంబు త్రియోజనంబు సురనాథుఁడు దక్షిణకాశి భీమలిం

గంబున కేకభోగముగఁ • గట్టడచేసె వసుంధరాస్థలన్.

౭౭

- తే. తుల్యభాగాతరంగిణి ♦ తోడఁగూడఁ, గణ్యవాహినితోఁ గూడఁ ♦ గనకరత్న
దివ్యపరిధానసహితంబు ♦ దేవభర్త, ధరణిభీమేశ్వరున కిచ్చె♦ధారపోసి. ౭౮
- తే. దాత త్రైలోక్యభర్త వృ♦ద్ధశ్రవండు, దేయ మంభోధిగాతమీ ♦ తీరభూమి
త్రిపురవిధ్వంసమండు ప్ర♦తిగ్రహీత, యింత యొప్పునె పరికింప ♦ నీనమ్మిధి. ౭౯
- వ. ఇష్టిధంబునఁ బాకశాసనండు పురిశాసనం డగుశ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవునకు
నంగరాగాదిభోగవైభవ విరోధార్థంబుగా గజావ్వదాసదానీగాణిక్య మాణిక్యగో
ధేనుసహితంబుగా భీమమండలంబు దక్షిణరామసమేతంబుగా సమర్పించి చామిర్వ
ర్ణ్యంబును రప్పించి యిట్లనియె. ౮౦
- సీ. ఓమహాజనులార ♦ భీమమండలమహా, గ్రామఖండికభట్టి ♦ కాన్తజై
వాస్తవ్యులార విశ్వాసపూర్వకముగా, సావధానమనస్కులైవినుండు
ప్రాగ్నితకును యాచ్యుపశ్చిమంబులకును, సంభోధిగాతములనధిచిహ్న
లుత్తరమున మూడు♦యోజనంబుల తుర, పాలిమేర యిది చక్రనలయరేఖ
తే. యీనుహాక్షేత్ర మేను సఁకేవ్వశ్వరునకు, నిందుధనునకు నక్షవాటిశ్వరునకు
నిచ్చితని ధారపోసి భీ♦మేశ్వరునకు, నానుధాకరతారకాహస్కరముగ. ౮౧
- ఆ. పలుకొండ్రు మీర ♦ లేపురాంతకునకుఁ, బృథవియ్యాగిచ్ఛ ♦ చిచ్ఛతరము
బ్రతుకుఁ డాశ్రయించి ♦ ఫణిరాజకుండలు, భీమనాథదేవు ♦ భూమిజనులు. ౮౨
- వ. అని యీప్రకారంబునఁ దెల్పుచునేయును. ౮౩
- చం. సురవతి మార్గశీర్షమున ♦ శుద్ధచతుర్థినాడు రోహిణి
బారసిన సిద్ధయోగమున ♦ భూతలమిచ్చెఁ బయోధిగాతముల్
గగుసుగఁ దుల్యభాగయును ♦ గండ్రెచు లోనుగ నక్షవాటికా
వరునకు భీమనాథునకు ♦ వారవధూత్రిశతవ్యయంబుతోన్. ౮౪
- వ. ఇట్టిచ్చి ధర్మశాసనంబు వ్రాయించె నది యె ట్లనిన. ౮౫
- ఉ. ఇప్పటి భూమిపాలురును ♦ నింకిట రాఁగలభూమిపాలురుం
దప్పకుడయ్య మత్ప్రవిహితస్థిరభూతలదానధర్మ మె
ల్లప్పుడు మీకు నయ్యెడుఁ జిరాయువు భాగ్యము వైభవంబుచే
నొప్పగునుప్రతాపము సుఖోన్నతి గంధగజాదిలక్ష్మియున్. ౮౬
- వ. అని నెండియు. ౮౭
- సీ. కట్టించె బట్టనట్టై విభాగముపైఁడిఁ, గల్పించె నవ్రంబుఁ ♦ గాంచనమున
మలిపించె బంగారముల దేవగృహములు, కూర్పించె నట్టిండ్లు ♦ కుందనమున
నిర్మించె బ్రాసాదనివహంబు గనకానఁ, బాటించె గవళులు ♦ హాటకమున
రచియించె గార్తస్యరమున గోపురములు, కీలించె కేలిదీర్ఘికులు భూరి

తే. సాత మందారశకువులు • తోటలందు, వలతిసురభులగిలారములకునిచ్చె
బోసె సిద్ధరసంబును • బుష్కరిణుల, గణక నింద్రుండు దక్షిణకాశియందు. ౮౮
తే. ఏకభోగంబుగాఁగ నేలేఱుగరును, గడలిసీమయు శాతమీంగంగమేర
కప్పురపుగ్రోవికాశీర • ఖండ మనధి, యేలె విశ్వకుటుంబి భీమేశ్వరుండు. ౮౯
మ. సరిసామంతుడు శ్రీకుమారవనికాచాళుక్యభీమేశ్వరే

శ్వరదేవుం డువకంఠబాంధవుడు శ్రీసంపేద్యరాధ్యైరవుం

డిరువుంబొగ్గును బల్వలేశుడు మృకంజేశుండుగా నేలె ని

స్థరణీమండలి భీమనాథుడు నిరాతంకప్రతాపాద్ధతిన్.

౯౦

తే కట్టెబట్టంబు యువరాజుగజముఖునికి, రాణివాసంబుతుహినాద్రి, రాజతనయు
కూర్చిసైన్యాధినాథుండు • గోమరసామి, యిలకుం బతి యైనదక్షవాటిశ్వరునకు.

శా. శ్రీకంఠుండు త్రిలింగభూవలయమున్ • శ్రీభీమనాథేశ్వరం

జేకచ్చత్రముగా ననుభవనాధీశుండు పాలింపఁ గాఁ

బాకొస్తుద్రితమాధవీనిచికుం • ప్రత్యగ్రసారభ్యుల

క్షీకం బైనవసంతకాల ముదయింఁచెన్ సౌఖ్యసంధాయయై.

౯౧

❖❖❖ వసంతస్తు వర్ణనము. ❖❖❖

తే. సకలదైవతమండలసార్యభాము, దక్షిణాపథకాశికాధవుని గొల్వఁ

గునుమవిసరంబుఁ గానుకఁగొంచువచ్చె, నఖిలముతుచక్రవర్తి మ • ధ్వాగమంబు.

తే. కమిచె సురపొన్న వనలక్ష్మీకబరిమీఁద, సంతరించినముత్యాల • జల్లివోలె

బూచె సంపెంగలా రానుభూమియందు, గునుమనారానుచిచ్చుల • కోలవోలె.

శా. హేమంతావధిసంప్రబోధగుంపుల్ • హృజ్జాతతేజస్విధా

య్యామంత్రాక్షరముల్ పోరగిరివన్యామండనాహుముల్

వేమాటం గలశీతనూభవధూ • వేణీభరాంతఃప్రసూ

నామోదగ్రహయాళువుల్ పొలసె దక్షిణామమధ్యంబునన్.

౯౨

చం. దిగదిగఁ జేరవచ్చి రతిదేవి యపాయముఁ బొందకున్న కై

తగవున రత్నకుండలకందంబకముం దను వేడిపుచ్చుకోఁ

దెగువ మనోభవుండు తియతియ్యనిసింగిణివింటికోప్పునన్

దగిలిచె దక్షవాటివనితాచికురంబులఁబోలు శింజినన్.

౯౩

తే. పాంధనివహంబుపాలియుతావుతకారి, ధూనుకేతువుఁబోలి పెన్ద్రోటనడును

విరిసెఁ గ్రొవ్వారిసాగ • కేసరపుంబువ్వు, మీఁదిధూమంబుభంగిదుండ్లెదలువెడలె.

శా. సందగ్ధాన్యచంద్రమండలశిఖిజ్వాలాతటిద్వల్లరి

కందచ్చేతుశరాసనాచ్యుతనాంగంధర్వవంశోద్భవల్

హిందోళంబునఁ బాడి రచ్చరలు భీమేశుం ద్రిలోకాధిపుఁ
మందారద్వయవాటి మగుడు సుమనోమైరేయముల్ గ్రోలుచున్.

౯౮

దు అలికోలాహలసంభ్రమంబును శుకఃవ్యాజ్యంభముఁ తారెకా
కులసల్లాపములుఁ విహారివిసినఁజ్ఞోజీవిభాగంబునం
గల పుంస్కృతిలకంఠకోమలకుహూఃకార ప్రసంచంబుతోఁ
దలఁపించెఁ రతిశాంతమూలరధిని ధాటీసమారంభమున్.

౯౯

౪. మఱియును నత్సయంబున భువనోత్సంగమంగళాలంకారంబైన దయోరామం
బునఁ బరిసరానామంబులయందుఁ బరమపరిపాకభీదుర ఫలావీడదాడిమీన్రోడ
నీడా క్రీడిచ్చిక్రోడయాధంబును, బరిసన్నతా న్నచూడ చూడాతాన్మృకిసలయా
ప్రేడితనువసా ప్రాజ్యపూజ్యంబును, నవకుసుమమధుసానహర్షితపుష్పతరువు
ప్పితలావణ్యవిశేషంబును, ననదేవతాతాళవృంతాయనూనదళనిచయరోచనామే
చక మోచారణ్యంబును, బరిసరావనిరుహానివహపకులపనసనిస్తంభ్యమాణశీధుర
సధునీజంబాలజాలవచవిభాగంబును, సువచపలచంచరీక చక్రచరణతాడన చంచల
చంచకదాడిమీప్రసవనుంజరీరజఃపుంజసముత్పంజనికుంజంబును, గంధసారగిరి
గంధవాహప్రవాహలహరికావిహారబహుళితభూతనూత శ్రముకకుహళీగర్భనిర్భ
గామోద మేదురంబును సగుచు జగదాహ్లాదంబు సంపాదించుచు విజృంభించిన.

సీ. కర్పూరకస్తూరికలఁ గోట నిర్మించి, కుంకుమవ్రసమునఁగొన్పఁ దీర్చి
యగురుజంబాలంబునందు బెండడి చేసి, పన్నీటివెల్లునఁ బరిఖఁ దాల్చి
పవడింపుఁ జివురులఁగవఁకు లుత్పాదించి, తమ్మిరేకుల బోయతలుపు లెత్తి
రత్నాంకురంబులఁరంగవల్లి రచించి, పట్టుపుట్టంబులఁబడగ లెత్తి

తే. లలితశృంగారరచన సలంకరంచి, విబుధగంధర్వ లామని పేళలందు
భీమనాథునినగరియారామరేఖఁ బూజచేసిరి సహకార భూరుహముల. ౧౦౧

కం. కిసలయరసజిగ్రహిషా, న్యసనాకులపికకుహూభవత్సంచమమై
కుసుమసమయావతారము, రసముంచెను జగములంగ రాగాంబునిధి. ౧౦౨

ఉ. బాదురబాదురంబు మృదుఃచర్చరగీతులు వాగుణీరపా
స్వాసమదాతిరేకములఁ జంద్రిక కాయంగ దక్షవాటికా
వేదులమీఁదటఁ గనకవిణలు మీటుచుఁ బాడి రచ్చరల్
మోద మెలర్పఁగా భువనమోహనవిగ్రహు భీమనాథునిన్. ౧౦౩

చం. అనునగు కౌనుదీఁగె లసియాడఁ బయోధరముల్ వణంకఁగాఁ
గనకమరాళకీరకలఁకంఠను యూరరథాధిపూర్ణతై

వనితలు భీమనాయకుని • వారక యేసిరి కన్య దేనియల్
చినుకు పసిండి లేఁజెఱకు • సింగిణివింశ్లను బుష్ప బాణముల్.

౧౦౮

వ. తరనంతరంబ.

౧౦౯

ఉ. చంచలనేత్ర హేమరథ • సౌధశిరోగృహకూటకోటిపైఁ
గాంచనవత్రపద్మమునఁ • గర్జికసుధ్యమునందు నిన్విని
ర్వంచననేసె సంతఁబరిన్తునచిత్రవిలాసలీల న
ర్తించుచుఁ బుష్పబాణములు • వేనశిఖామణి భీమనాథునిన్.

౧౧౦

తే. ఆజ్ఞాపాటించెఁ గేలివిఁహారములుకు, భీమనాథుండు దేవతాగ్రామిణులకు
గంధకన్పూరకస్తూరి • కావ్రశస్త్ర వస్తుకోటులు నొసఁగె నఁవారితముగ.

౧౧౧

వ. అప్పు డిప్పురంబున నంగనాజనంబులు.

౧౧౨

మ. జలుగుంజెంద్రికవన్నెచేలలును గాఁగి శ్రీరాంగరాగంబులున్
వలిముత్యంబులభూషణంబులును భాస్వత్కేతకీవత్రికా
విలసద్యోణులుఁ జొక్కమై మెఱచుఁగాఁవేల్పుంజకోరక్షణల్
లలి భీమేశ్వరు రాజశేఖరునిఁ గొల్పి న్నచ్చి రొక్కున్ముడిన్.

౧౧౩

శా బీజాపూరిత లేడుచాచమణికుం • భీమచకేందీచరాం
భోజంబుల్ సమయోచితంబులుగ శంభుం జేరి కుంభస్థలీ
రాజార్థాభరణంబు వక్షసగరీ • రామాసముత్తుంగవ
హ్నిజద్యంవ్వశిఖాంకురస్ఫురణఁగైఁగొన్విష్ణురాజర్చిలిన్.

౧౧౪

తే. సానికూఁతుల పల్లవోఁప్తముఁబోలు, దాసనపుఁబువ్వకంఠఁ గంఠధర ధరించి
పసిండిబుట్టకొమ్ము చేపట్టివచ్చె, భవునిఁగొలువంగఁ బాతాళఁజైరవుండు.

చం. మగఁటిమఁ జెంద్రగుజ్జరసమంఠినవాచుపదాంబుజంబుపై
నిగళము నానురాసురవి • నిర్లతమా బిగునందె ఘల్లనం
బొగడలు బొండునుల్లియలు • పొన్నలు పావడచొల్పియంబునన్
నిగిడిచి వీరభద్రుండు చన్ శశిహాళిసమీపభూమికిన్.

౧౧౫

వ. అప్పుడు బ్రహ్మాదిదేవతలును నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులును నందిభృంగిరితికుంభ
నికుంభకుంభోదరచండీశ్వరమహాకాళ ప్రముఖు లగునసంఖ్యాతప్రచుభులును సుర
గరుడోరగకిన్నరగంధర్వసింధునాధ్యవిద్యాధర రాక్షసులును భూతబేతాళశాకినీ
డాకినీగణంబులును సమయోచితాలంకారంబులఁ గైసేసి వృషకేతునిం గొలిచి
యుండి రంత.

౧౧౬

శా శ్రీత్యత్కుల్లవఫాలనేత్రుఁడగు శ్రీభీమేశ్వరస్వామి ని
ప్రత్యూహం బగుసాహ్యనంబున హరి • బ్రహ్మాదులఁ పూలతా

ప్రత్యుద్బోధనసంజ్ఞచేసి కసుగిర్పం జాగె గంగోదకా

హత్యాత్మేపహృతి ప్రపంచములు దఃఖౌరామమధ్యంబునన్.

౧౧౮

సీ. హేరాళముగఁజల్లె నెలనాఁగయొక్కన్తు, కుంభోవసునిమీఁదఁ • గుసుమరజముఁ
గుటిలకుంతల భృంగిఁగిటిమోమునం దోన్తు, తాఁకించె నొసలగంధంబుఁబనుపు
పడుంబు లక్షించిఁనైచె గంకపటుండు, వీరభద్రుని నొక్కఁనీరజాక్షి

చెటిలోనఁ బాఱంగఁజమ్మె గొజ్జఁగనీటఁ, గాలభైరవు నొక్కఁకలునకంటి

తే. కొమ్మయొక్కతె మందంకఁగొమరసామి

యాదలలయందు జవ్వాదియసలుగలిపెఁ

బునుఁగు మణికుంభమున నించిఁపోసె

నొక్కపాలఁతి విఘ్నేశ్వరని కుంకఁబాజ్జమీఁద.

౧౧౯

ఉ నేతుల నూనెలం బనుపుఁనీగునఁ గుంకుమచెందిరంబులన్

నూతనగంధసారములఁను న్నినరించిరి కేలితంత్రముల్

కాతుక మొప్పు దక్షవసిఁకాపురవీధుల భూతకోటితో

మాతృకగోఁగు నూకసతి • మండమదేవియు ఘట్టతల్లియున్.

౧౧౬

వ. అంత.

౧౧౭

తే. మాళవీదేవి శ్రీభద్రఁకాళిమీఁదఁ, బరిమళముతోడి చిఱుబంతి • పసుపుఁ జల్లె

గాజకు ప్పులఁ గన్తురి • కాజలంబు, కిర్ణికారాంబపై నించెఁ • గర్జమోటి. ౧౧౮

ఉ ఘట్టతఃపూర్ణతిం గరిముఖంబునఁ బీలిచి గౌతమీనదిం

బుట్టిన సత్ప్రవాహజలఁపూరిముఁ ద్రుప్తన నూడుచుం బురీ

హట్టమున వృధూత్సవ విహారము సల్పెను శౌరిదేవితో

ల్పట్టిగణేశ్వరండు సుర • భామిను లోలమునం దొందుగఁగన్.

౧౧౯

మ. ప్రమదంబిం పెసలాది మేనకయు గంభీరమంజుహూమాతితో

త్రమిలున్ వెండియుఁ గల్గునపురసలుం • దారాధాహోత్రంసునిన్

ద్రుమయం జల్లిరి గంధసారముననుం • బన్నీటఁ గ్లాశీంపం

కమునన్ సంకుసురంబునం బురుఁగునం • గర్హపరఖండంబులన్.

౧౨౦

తే. అద్యమినిమీఁదఁ జల్లె దుఃస్థాభిక్షయ, భారతీదేవి వర్షజ • పైన చల్లె

శచినుహేంద్రునిఁ జల్లె వఃసంతకేలి, గంధకహ్వరకన్తురి • కాజలంబు. ౧౨౧

మ. అగురుం గుంకుమపూళియుం దిమిరసంధ్యా రాగ సన్సర్పముం

గగనాభోగము సంధ్యకాలముననాఁ • గాన్పింప నాభంగికిం

దగియెం జుక్కలవోలె దాండవగణాఁగ్యతీకుండు తుండంబున

న్నెగయంజల్లిన సప్తసింధుజలవేణిబిందుసందోహముల్.

౧౨౨

౧. అట్టియొక మున్ను కిన్నదులు చల్లినఁ బెల్లునెఱసిన ఘుస్పణకుసుమ కేసరధూళీపాళీయు, విద్యాధరసందోహంబులు అువ్వినం జిందిన మవ్వంపుఁ జెందిరంబును మచ్చరించి విచ్చలవిడి హెచ్చుగా నచ్చరలు చిమ్మినఁ గ్రమ్ము కుసుంభాంభః పూరంబును, నంగనాజనంబులపై నుడిసి తడిసి యాత్తాంగరాగశీకరాసారవాహిని యగుగంధవాహస్తనాహంబును, ధారాళకరాళరక్తచంపనాంబు సంస్థిత సుంధరాభాగంబును, గలయం గెంపు పెంపుసంపాదించ నకాంఠ సంధ్య నానహించిన నందుచితన్యహారయోగ్యంబులై పొడమాపిన యంధకారంబును బోలగంధర్వకరివి కీర్వనూణకస్తూరికారేణవివరంబులనలనను గుసుమకస్తూరికాసాంధ్యరాగాంధకారంబులకుఁ దోడ్ పొడమాపనేతెంబు చుక్కలచక్కఁదనంబున కుందోఁబుట్టిన హయలననాపాళిపల్లవవిక్షిప్తంబులైన పచ్చకన్నురంబు వలకులును, జెరలంబోవరకపోలానిలంబులవలన రోలంబనికుసుంబంబులు నెగయుటయును బరపురసంసర్గాధవశంబున నశంబులు సముద్ధతినిగుడించు పసిండితమ్మిమొగడలు మెండునుండుటయునుంగా మూర్ఛింబగు మకర కేసరభుజ ప్రతాపదావానలంబు ఛటచ్చటాశబ్దంబుల చాడ్చునఁ జెలంగుచున్న యక్షకర్దవప్రక్షిప్తలామోకరంఠ సంఘట్టనవ్వనంబుల వలనను దొట్టితొట్టి యెడనెడుడువులుగట్టిన సజ్జకపుగొజ్జంగనీరునందుఁ బ్రతిబింబించు నప్పురఃకాంతల వననారివింఠంబులలోపలం బడితేలియాడువాడని చేమంతిబంతులనడుపునై కొలంకులు చంచంబు నొంఠంబువాని కరిగెడికొదుమతుమ్మెనకదుపులును గదిరి తొరింగు గుహ్యకమంఠలీకృత పుండ్రేక్షుకోదండ స్వప్తనిష్ఠాత్మతనూతనకువలయాస్రంబులవలనను నిశాటకర హాటముఖసఖసముర్ఘితంబైన సంకుమనసంకంబువలనను, నలుదెసల సంతంత జాటిపడియున్న కమలమృణాలకాంఠంబువలనను, వరంబును బదిలంబుగా నమర్చిన కేదారంబు తెఱంగుఁదోచుటకున్నీడ్చె తురహలికుండు జల్లువగువపునును నంపు మొలకల చెలువునం బెల్లుడుల్లు ప్రమథగణవిభ్రష్టనిగుహారయప్తిముక్తా ఫలంబులవలనను వసంతర్వాంధంబు త్రిభువనకృత్ప్రియతమం బయ్యె నయ్యె వసరంబున.

౧౧౩

తే. బహుళకస్తూరికామేఘం • పటలమునకు, శీకరాసారమయ్యె గొజ్జెంగనీరు
వలున వడగండ్లునయ్యె నశన్వర్షమునకుఁ, గామినులుచచ్చు కహూర్ • ఖండవితతి.
న. ఇవిధంబున వసంతోత్సవం బసధరించి భీమేశ్వరగుండు హరిబ్రహ్మాదిదేవతలకు నిం
ద్రాక్షప్తదిక్పాలకులకు నరకిన్నరకింపుగుషసిద్ధసాధ్యగంధర్వయక్షరాక్షసగణం
బులకు భృంగిరితికుంభనికుంభకుంభోదర వీరభద్రకుమారవిఘ్నేశ్వర నందిమహా
కాళ పాతాళభైరవకాళభైరవాదిప్రఖ్యాతప్రమథులకు బ్రాహ్మోది మాతృవర్గంబు

లకు శక్తిచతుష్టయంబునకు శ్రీమహాలక్ష్మీసరస్వతీశచీదేవీప్రభృతి పరమపతివ్రతా
తిలకంబులకునప్పరస్త్రీలకు సముచితప్రకారంబులఁ గల్గుంబు లిష్పించి దివ్యశ్రీ
స్వయంభూత జ్యోతిర్లింగమూర్తిశక్తిసహితంబు పరమానందంబునం బొందె ననం
తరంబు నప్తఱులు గంగాజలస్పృగోదావరీజలంబుల నభిషేకించి పూజించి భీనులిం
గంబు నిట్లని ప్రత్యేకంబు ప్రత్యేకంబు స్తుతియించిరి. ౧౨౫

❀ సప్తముని స్తోత్రము. ❀

తే. వేయ ముఖములుగలకాస్త్రవేయవిభుఁడు

నెలయశక్తుండు గాఁడఁట • నిన్నుఁ బొగడ

నేకముఖమునఁ బొగడంగ • నేల్లు నేర్పు

నిన్ను శ్రీచక్షువాటికా • నీలకంఠ. ౧౨౬

కం.మిహిరలవంబులఁ దారాగ్రహనక్షత్రముల నచ్చు • గణుతింప భవ

స్తహిమార్గనగుణరత్నము, లహికంకణ యెవరికైన • నలవియె పొగడన్. ౧౨౭

తే. అధికమైనతపంబు మూల్యంబుగాఁగ, నర్థదేహంబు గౌరికి • నలముకొన్న

జాణ దేవరినిను నాత్మ • సంస్తుతింతు, దక్షిణాపథకాశికాఁధామ భీమ. ౧౨౮

కం.ఎవ్వని కిరీటమునకుం, బువ్వై కడునొప్పు నన్నభోవాహిని లే

జవ్వనపుఁదుహినరుచితో, నవ్వేలుపు భీమనాథు • నభివర్ణింతున్. ౧౨౯

కం.అర్ధకపాలము కేలను, నర్ధనిశాసార్వభౌముఁ • డౌదల నెడమఁ

అర్ధాంగలక్ష్మీగౌరియు, వర్ధిల్లఁగ నొప్పు భక్తవత్సలుఁ గొలుతున్. ౧౩౦

కం.సాధారణమతి సహజత, పోధనుఁగాఁ దలఁచి రతివిభుం డెవ్వనిదృ

ష్టోధాగ్నికి నింధనమగు, నాథూర్జుటి నహరహంబు • నభివర్ణింతున్. ౧౩౧

కం.అస్తంగమితసురద్విష, హస్తస్యస్తత్రిశూలు • సంతరిధి స

విస్తృతవిజ్ఞానోదయుఁ, గస్తూరినదృశనీలకంఠునిఁ దలఁతున్. ౧౩౨

తే. విశ్వసుకు శాశ్వతునకు విశ్వేశ్వరునకు, విశ్వసూపాత్మకునకు మహేశ్వరునకు

శ్రీస్వయంభూమహాసుధాసిద్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు నర్పింతు మనసు. ౧౩౩

తే. భీమ భీమేశ్వరేశ్వరఃభీమనాథ, భవ భవారణ్యపావక • భవ్యమూర్తి

భర్గ పాలాత్ భసితాంగఃఘోషవిభూష, శిఖిఖిభాసమాన భజింతునిన్ను. ౧౩౪

తే. శయ్య సర్వేశ్వరేశ్వరుఁసర్వవంద్యు, శయ్య సర్వప్రదాయకు • సర్వధాత

శయ్యసర్వంసహమహీచక్రధరుని, శయ్య వర్ణింతు దేవతాసార్వభౌము. ౧౩౫

శా.వేదాతుఁని వేదవేద్యుని శివుఁ • వేదాంతవేద్యుఁ భవుఁ

వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతుఃశ్చేదీవిహారాయుఁ

వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలసః ద్వేద్యాగమప్రక్రియా

వేదిన్నిన్న భజంతు నెన్ననమునః విశ్వేశ భీమేశ్వరా.

౧౩౬

కం. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్పకముః గామరిపుః

గామాతీతుని దేవ, గ్రామఃశి నిను నాశ్రయింతుః శారీరమణా.

౧౩౭

కం. ఆనందజ్యోతినిఁ బర, మానందానందమూర్తిః సవ్యయూనిఁ డిలో

కానందామృతదాయి మ, హానందుని సృషభవాహుః సభినర్ణింతున్.

౧౩౮

సీ. ఓమహాలింగంబఁ యోమహాదేవుండ, యోమహాస్థుండ దేవఁ యోమహేశ

యోమహాసంపత్తుఁ యోగదీక్షానక్ష, యోమహాపావేంధఁ నౌఘవహన

నీమూర్తినంస్తృతిః సీనామసంస్తృతి, నీకథాశ్రవణంబుఁ నిఖిలదురిత

యాథాంధకారసూఁహృదయం బభువ, ల్యాణినికాయసంప్రాప్తిహేతు

తే. వంబికాకుచకుంభవృక్షయాంగగాగ, పరిమళాసారవాసితః బాహుమధ్య

దక్షిణాపథకాశకాంతర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ రక్షింపు మమ్ము.

౧౩౯

వ. అని సప్తయుగులు సంస్తుతించి తననంతరంబ యగుంధతిదేవియు హంసనాహన

పశుసఖిచండికాపరిచారికాసమురయంబును సనేకప్రకారంబులఁ బ్రశంసించి

యథాశక్తిం బూజించిరి.

౧౪౦

కం. ఈ సప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినినఁ నర్జించినఁ గై

లానపతి దక్షమాటిని, వాసుండు జనులకు సభీష్ఠసరము లొసఁగున్.

౧౪౧

వ. అనిన విని మంకణుండు మునీంద్రా సదాశివభక్తిమాహాత్మ్యం బింకను నాకెఱింగిం

పవే యని యడుగుటయు వసిష్ఠమునీద్రుం డిట్లనియె.

౧౪౨

గీ. కల్పవృక్షం బదేటికిఁ గానుధేను, సముదయం బేల యిష్టార్థసంపదలకు

నిశ్చయంబుగ మనసులోఁ నిల్పెనేని, చాలుదారుర్వు రక్షింపఁ శంభుభక్తి.

౧౪౩

గీ. శంభుపదభక్తులకు వినాశంబు లేదు, కదియ వీశానుభక్తులఁ గల్గషములు

నాదియందుఁ బ్రతిష్ఠగానానతిచ్చెఁ, జంద్రచూడుండు నిజభక్తజనముఁ గూర్చి.

సీ. భోగీంద్రభూషణః భూతిదిగ్ధాంగుని, నాభీలూలాయః ధాగ్రహస్తుః

గాకోలవిషనీలకంధరాభాగుని, గజనర్తపరిధానః కటివిభాగుః

దాండవాడంబుగోర్దండదివ్యాకాగు, సజవిష్ణువిబుధాధః పాభివంద్య

గంగాతరంగసంః కలికోత్తమాంగునిఁ, దైలోక్యరత్నోదాననక్షు

తే. నీకు నాకాయనొండె నొంఁడేవిభూతి, పతినిరాకారుఁడజాచిఁబహువిధములఁ

బూజనేయంగ నేర్చినఁ పుణ్యమతులు, వారు శివభక్తులందు రివ్వసుధలోన.

కం. శివధనము మ్రుచ్చిలించిన, శివధన మన్యాయవృత్తిఁ జెడిపోవంగాఁ

దవులక యుపేక్షచేసిన, శివభక్తి ద్రోహమంద్రుఁ శివభక్తివిదుల్.

౧౪౪

గీ. శివునికై భిక్షచేసి యాఁర్పించినట్టి, ద్రవ్య మావంతయేనియుఁ ♦ దా స్పృశింప
కభవునకు నెవ్వఁడొనరించు ♦ నర్పణంబు, వాఁడు శివభక్తముఖ్యుండు ♦ ననుధలోన.

కం. మాటలు వేయును నేటికి, హాటకథాన్యాదిశివసంధార్థములయెడం
జేటునకోర్వమి తుదిఁ బరి, పాటించినశంభుభక్తిపథము మునీంద్రా. ౧౮౪

సీ. మహనీయసంప్రీతి ♦ నుష్కక్తజనముల, నాధరించుచునుండు ♦ నతఁ డొకండు
ఫలములుఁబఱవ్వాన్మములుమాకునర్పింప, కనుభవింపకయుండు ♦ నతఁ డొకండు
పంచాక్షరీనుంత్రి, పాఠంబు నిత్యంబు, నాచరించుచునుండు ♦ నతఁ డొకండు
సనుఁ బ్రస్తుతించునా ♦ నాపురాణంబులు, సతత మావర్తించు ♦ నతఁ డొకండు

తే. శిలలఁ గాష్ఠంబులను మృత్తికలను నినుక
లింగముల లెస్సగాఁగఁ గల్పించి భక్తి
నర్చనము నేయునతఁడొకం ♦ డనుచుఁ జెప్పు
శివుఁడు భక్తవిమర్శన ♦ చేయునపుడు. ౧౮౫

వ. అదియునుంగాక రాగ ద్వేషరూపసంకులంబును గామక్రోధలోభమోహమదమా
త్సర్యమహాగ్రాహకులంబును బుణ్యాపాపతోయనుహాప్రహహంబును నైన యీ
సంసారమహాంభోరాశియందుఁ గర్తవ్యోదితము లైనజంతువులు మునుంగుచుఁ దేలు
చుం గొంతతడవు సుఖంబును గొంతతడవు దుఃఖంబును ననుభవించుచునుం
డును. కలియుగంబున శివభక్తి యుత్పన్నంబై యుండు. ౧౮౬

గీ. అతివిశుద్ధాత్మ! చతురంగఘ్రిం ♦ గృతయుగమునఁ
ద్రేతఁ బాదత్రయమున వర్తించుచుండి
ద్వాపరంబునయందుఁ బాదముల రెంట
వెలయు శివభక్తి యొకకాలఁ ♦ గలియుగమున. ౧౮౭

గీ. కలియుగంబున ధర్మంబు ♦ కఱపుగాన, నందు ధర్మంబుఁజేసిన ♦ యతఁడుఘనుఁడు
నిండువేనవి మనుభూమి ♦ నిర్మలముగఁ, బేర్చి సలిలాన్నసత్రంబుఁ ♦ బెట్టినట్లు. ౧౮౮

వ. అని మఱియు నొక స్రశ్నంబుచెప్పెదఁ బూర్వకాలంబున. ౧౮౯

గీ. అభవునొకనాఁడు ప్రార్థించి ♦ యడిగెగారి, కలియుగంబున శివభక్తిగ్రాఁగిపోవు
నఖిలలోకహితంబుగా ♦ నానతిమ్ము, భక్తివిజ్ఞానయోగంబు ♦ ఫాలనయన. ౧౯౦

వ. అని భవాని విన్నవించిన మహేశ్వరుండు. ౧౯౧

❀ గారికి మహేశ్వరుండు భక్తి విజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట. ❀

గీ. అడుగవలసినయర్థంబయడిగి తీవు, త్రాఁగియుండెడు శివభక్తి ♦ కలియుగమునఁ
.. బాపకర్మఁడకాని యెఁపాపులేడు, పుణ్యకర్మఁడు వికసితాంభోజనయన. ౧౯౨

- సీ. ఎప్పుడు కలియుగం బేతెంచుఁ గ్రమవృత్తిఁ బాపంబులన్నియుఁ బ్రబలుచుండుఁ
బాపంబు లొకభంగిఁ బ్రక్షయంబొందిన, నామీద దృఢభక్తి • నాటుకొనును
నామీద దృఢభక్తి • నాటుకొన్నప్పుడు, ధర్మంబు వర్తిండుఁ • పరతరంబు
ధర్మంబు వృద్ధిబొందఁగఁ జిత్తమునఁబట్టు, లింగార్చనావిధి • మంగళంబు
- గీ. అంతట విభూతి యలఁదంగ • నానపుట్టు, సంతమీఁదటఁ గల్గు గుఁద్రాక్షకలన
పాశుపతసుటమీఁదను • బదిలపడును, ముక్తిలతికకు నదిగదా • మూలదుంప. ౧౧౭
- వ. మఱియు నొక్కటిచెప్పెన సదాచారినింతు లైన బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యలును ధ్వజస్థి
శుశ్రూషాపరులై సత్యవాదు లైన శూద్రులును బతివ్రత లైన పుణ్యస్త్రీలును నాత్మ
దర్శనంబునకు సధికారులు విశేషించి. ౧౧౮
- గీ. రాగవైషమ్యములు లేక • స్రజ్జగలిగి, మనముఱిస విరికి యెవ్వనికెఁగలుగు
వాఁడె యధికారి బ్రహ్మక్ష • వల్యమునకు, వీఁడువాఁడని కులశుద్ధి • వెదుకవలదు.
- సీ. బహుజన్మసంశుద్ధి • భాగ్యసంపదగాని, యోగవిద్యాశక్తి • నూన దాత్మ
యోగ సామగ్రికీ • నుచితసాధనములు, వాయుమార్గవిశుద్ధి • వర్తనములు
నాడిపరంపరాక్రోధ వాయుజయంబు, బలము చేతస్థితి • భాగ్యమునకుఁ
జిత్తంబు తనయాజ్ఞ • చేసివర్తించెనే, నిట్ట ట్టనఁగఁజాల • విండ్రి యములు
- గీ. యమనియమములు నానన • ప్రాణనియతి
ధ్యానమును ధారణంబుఁ బ్ర • త్యాహృతంబు
ననసమాధియు నాఁగ న • స్థాంగకలన
బ్రహ్మయోగంబు విలసిల్లుఁ • బద్ధనేత్ర. ౧౧౯
- గీ. దేవి! సద్గుణాధోపదిష్టసరణి, మనుజుఁ డస్త్రాంగయోగంబు • ననువుపఱిచి
యంతన ద్వైతభక్తిగృ • తాన్మఁడగుచు, నన్నుఁగని ఘోరభవబంధ • నంబుఁ బాయు.
- వ. రజ్జజ్ఞానంబున సర్వభ్రాంతి నివృత్తి యగుచంపంబున యోగంబున నన్ను నాత్మం
గనుకారణంబున సవిద్యానివృత్తియగు ననినఁ గృతాంజలియై త్రిపురహరి! యో
గం బెయ్యది? బ్రహ్మజ్ఞానం బెయ్యది? యానతీవేయనుటయు. ౧౨౦
- గీ. శమము దమము తపంబును • శ్రద్ధతాల్చి
మఱి సమాధానమనఁగ ని • ర్మలవివేక
సాధనములాటాదెగువులు • సంఘటిల్లు
మోక్షమునకండ్లు నిగమార్థ • మూలవిదులు. ౧౨౧
- గీ. బలిమిమైనిందియంబులఁ బట్టితెచ్చు, నదిసుమీయిందువదన ప్ర • త్యాహరణము
సర్వసంసారదుఃఖప్ర • శాంతిహేతు, వేకచిత్తప్ర • కారంబు • నిదియనూవె. ౧౨౨
- వ. ధ్యానంబు సాకారనిరాకారంబులు నూవె. ౧౨౩

గీ. నిర్గుణుని నిత్యశుద్ధుని • నిర్వికారు, నాత్మఁ గనుట నిరాకారమునఁగఁబరఁగు
శేషనదిచంద్రరేఖాది • చిహ్నధారి, ననుదలంచుట సాకారమునఁగ వెలయు.

కం. గురుఁడే యభవుఁ డభవుఁడే, గురుఁడని యభవుఁకు గురునకును భేదమెవఁ
బరికించనిశిష్యున కే, గురుఁడ నభవుఁడనయి వానికోర్కూలు దీర్తున్. ౧౬౭

గీ. రాజసముమానిశిష్యుండు • ప్రకటభక్తి

గురునిఁ గొలువంగఁడగురాజుఁగొలిచినట్లు

వినయమొప్పంగ నిశ్శోకవృత్తిసౌఖ్య

నిభృతుఁడందుఁ ద్రివర్గంబు • నీరిజాతీ.

౧౬౮

గీ. సర్వభూతములందును • సమతఁబూని, సత్త్వవిదుఁడయి యెవ్వఁడుఁసంచరించు
సతఁడు శివభక్తుఁ డాతని • నాదరింతు, నెట్టి నేళలయందుఁ బూర్ణేందువదన.

సీ. పాపంబుపుణ్యంబు • పాథఃప్రపూరంబు, దుఃఖమై నట్టి • దుఃఖ మడుసు

కాంతాదిసుఖము ప్పకతవేదికాసలి, కంఠర్పనికృతులు • కరడములును

బ్రూణభయంబు నక్రమశరీరనిరహముల్, చేహోవికారముల్ • క్షీణభరములు

బహుళదారిన్యంబు • బడబాగ్నిపిండంబు, విషయాభిలాషంబు • విషముగాఁగ

గీ. సనుధి కం బైనసంసారజలధియందు, మునుఁగుచును చేలుచును గడఁముట్టఁబడని
జనులకెల్లను మత్సరసంసరినిజములు, తెప్ప యైయుద్ధరించు నిండినరాక్షి. ౧౭౦

కం. కామక్రోధావేశ, వ్యామోహాదుల నిజాన్వయాచారంబుల్

వైముఖ్యమునొందించును, బామరసంసారజలధిఁ • బడుదురు కుమతుల్. ౧౭౧

కం. సుఖముల దుఃఖంబులుగా, సుఖములుగా దుఃఖములను • జాతురు కుమతుల్

సుఖదుఃఖసమతఁ జూచిన, నఖిలభవాంభోధిఁ గడుతు • రింబుజననా. ౧౭౨

సీ. మనసుఁ గామక్రోధమనలోభముల కిచ్చి, సడలింతు రన్వయాఁచారసరణి

నన్వయాచారంబు • లట్లుమాసి చనంగ, వర్తింతు రన్యానుప్రసమున

నన్యాయవర్తనం • బదికారణముగాఁగఁ, బడిమునుంగుదు కుగ్రభవపయోధి

భవపయోనిధిలోనఁ • బడియుండి కాంతురు, సరకకూపమున నున్మజ్జనంబు

గీ. నిరయమునఁ బెద్దకాలంబు • నికృతిఁబొంది, యిలకు వచ్చి జనింతుఁహీనజాతి

హీనజాతి జనించిపాపానువృత్తి, బావులగుచుందురటనధఃపాతమునను.

గీ. ఎట్టి హీనాత్మునకునైన • నేన శరణ, మెట్టిపుణ్యాత్మునకునైన • నేనదిక్కు

నన్ను వర్ణింపమేలు మానవల కెందు, సత్య మిదినమ్ము హినుధామఁచారువదన.

వ. అనిన విని భవాని యెద్దాని నెఱింగి భవార్జనంబువలన నిర్ముక్తులై పురాతనయో

గీంద్రులు సనకసనందన సనత్కుమారసనత్సుజాతాదులు నిశ్చేయసంబునొంది

రన్మహాజ్ఞానంబు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్మనిన నన్మహాదేవుం డిట్లనియె. ౧౭౩

మాలిని. శను సవరినిస్తా • సర్వభూతానుకంపా

సమనిగమనివృత్తి • జ్ఞానవృత్తిప్రశాంతుల్

కనులకళనిభాషీ • కల్పింక గల్లు నయ్య

త్తమునకుఁ జిరకాల • స్థాయికైవల్యలక్షుల్.

౧౭౬

గీ. చిత్తమునఁదుష్టియును సతుఁష్టియును లేక

యొడలిలోనయ్య గృహమందుఁచున్నభంగి

నిస్పృహుండఁబడి యుండంగి • నేర్చేనేని

యతఁడు ముక్తుండు సద్గతఁత్రాచుతాషీ.

౧౭౭

గీ. అననిగగనాగ్నివాయుఁజ • లాగు లైన

ప్రకృతీసంభూతముల వికాసములఁ బాసి

యున్న నామూర్తిఁ బొడఁగానఁగొప్పనేని

కతఁడు ముక్తుండు సుము హైఁమాద్రితనయ.

౧౭౮

వ. నిత్యానిత్యవివేకుండును నీషణత్రయవిరహితుండును సచూఢపట్కనంపన్నుండు

ను సంతరిపడవ్వర్గవివర్జితుండును సగువాఁడు ముముక్షుండు.

౧౭౯

గీ. తత్పదార్థంబు పరమాత్మఁతలిరుఁబోడి, త్వంపదార్థంబు జీవుండు • తలఁచిచూడఁ

దత్తవీరయ వేదసూఁత్రంబులోని, యర్థ మది చిత్తమందునీఁవలసరింపు. ౧౮౦

గీ. ప్రత్యభిజ్ఞాన మనియెడి • ప్రత్యయమున, విశ్రుతంబైనయాత్మ భావింపవలయుఁ

బెదకాలంబునకుఁ గన్న • ప్రియనయస్య, నానవాల్పటి తెలిసిన • యట్లవోలె.

గీ. త్రాక్షఁజూచిభ్రాంతిఁపలనసంకంబని, యాత్మవలనఁ దలఁచి • నట్లవోలె

వేదశాస్త్రజనిత • విజ్ఞానబలమునఁ, దెలివినఁపని యాత్మఁ • దెలియవలయు. ౧౮౧

వ. నిత్యంబు సర్వగతంబు కూటస్థం బేకంబుదోషవర్జితంబు భ్రాంతినశంబున భిన్నం

బై తోఁచు, ఘటాకాశంబు మహాకాశంబు భిన్నంబుగానేప్పునే? జీవేశ్వరులకు

భేదంబెక్కడిది? పృథివ్యాససృజోవాయుఁగాకాశంబులు శబ్దస్పర్శరూపసగంధం

బులుమాయాసంసారప్రపంచంబు లేను సదానాషీ స్వరూపకుండనైన జీవుండనని

సమాధినిష్ఠు లైనపెద్దలు తెలిసికొని పరమనిర్వృత్తి ననుభవించుట.

౧౮౩

సీ. ప్రణవాత్మనర్ణనాఁపస్పర్శనామూర్తి, ప్రణవంబు మూఁడక్షఁరములు గలది

యది పరబ్రహ్మ మేఁకాక్షఁరంబున నొప్పు, నది ఋగ్యజుస్సామఁమందు నిలిచె

ననులోమకము లుదాఁత్పాదిన్వరములు కాఁబంబులువర్ణత్రయంబులవియు

వర్ణత్రయంబు సఁర్వింబు సంతర్భాస, మొందుట యది యేమిఁపందియంబు

గీ. గతినకారముకారనుఁకారములను, నాత్మమాయను జీవాత్మఁనాటుకొల్పి

జీవు నీశ్వరబుద్ధి భజంపవలయు, ధృతి దఱుఁగనీక యెప్పుడు • మతివివేక. ౧౮౪

- సీ. చైతన్య మెప్పుడు • సర్వంబుఁ దానయై, విలసిల్లుచుండు నశ్వేళఁగాని
విశ్వభూతములను • వీక్షించుఁ దనయందుఁ, బరిపాటి నెప్పుడఁప్పాటఁగాని
సకలభూతములకు • సంతసంబునుఁబొంది, యెపుడు నర్తించుఁ దానపుడుగాని
యభిలంకములకు • నధ్యక్షుఁడైనను, నధ్యక్షుఁ డెప్పుడుఁ య్యవనఁగాని
- గీ. తన్నుఁగేలమాశ్చర్యఁగలఁచియిప్పు, మతిశయమునృథముగఁజూచునపుడుగాని
జన్మదుఃఖజరావ్యాధిఁశాంతికరము, బ్రహ్మవిజ్ఞాన మూరక • పట్టునపదు. ౧౮౫
- గీ. జ్ఞానసంపదఁగాని మోక్షంబు లేదు, కర్తృశతమున నేనియో • నిర్మలాత్మ!
జ్ఞానమనఁగ వేదాంతవిజ్ఞాన మబల!, యితరవిజ్ఞాన నుజ్ఞానమెంచిమాడ. ౧౮౬
- కం. జ్ఞానాభ్యాసం బృంపింబైన మహాపాతకముల • హరియించును గం
జానన! దీపంబించుక, యైనను హరియించుఁ గాదె • యంధతనంబుల్. ౧౮౭
- గీ. పన్నీ సందీప్తమై మహాఽపనమునందు సరసనీరసతనూల భ • స్తంబుసేయు
బ్రహ్మవిజ్ఞానమును నట్ల • ప్రజ్వరిల్లి, శుభము నశుభము నొకటిగాఁనుడిసికొల్పు.
- గీ. జలజసక్రింబు తనమీఁదఁబల్లియున్న, యనకబిందులతోఁ గూడిఁకున్నయట్లు
బ్రహ్మవిజ్ఞాని తనమీఁదఁ • బడినయట్టి, విషయమలమునఁబడుకుండుఁవినులచరిత.
- గీ. భక్షితం బైనవిష మెల్లఁగుఱిసలుగు, వినులమణిమూలముఁత్రేవఁధములచేత
ననుభవించినవిషయంబు • లట్లయలుగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమునఁజేసి • పరవ మునికి.
- శా. పూవుంబోడి! విశాలలక్ష్మిఁగనుచుం • బుష్పంబు మూర్కొంచు వీ
ణావాద్యంబులు వించు నిష్టసుధురాఁన్నంబర్ధి సేవించుచు
స్వేదేధంగుల నిల్చుచు స్పృశుచుఁనిన్దిరించు చోగూర్వరా!
నీవే కర్తవు సుప్తున్నపురుషుఁస్వేధింప వేదోషముల్. ౧౮౮
- గీ. జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నుఁడయినచెద్ద, నెఱుంగ లేక యపహసించు • నెవ్వఁడేని
వాఁడు గొప్పంగఁబడుఁ దీవ్రఁపహ్నిశిఖిల, రారవాదికఘోరనాఁరకములందు.
- సీ. సజ్జనుండైన దుఃఖినుండైన మూర్ఖునఁ, బండితుండైన నాఁతుండె ఘనుఁడు
నిరపేక్షుఁ డాతండు • నిర్వైరుఁ డాతండు, సమదృష్టియాతండుఁశాంతుఁడతఁడు
రా జలజనులచే • బూజఁగైకొనుమాడ్కి, నతఁడు దేవతలచే • సర్వఁగాంచు
నతనిపాదాబ్జంబు • లంటినభూభాగ, మఖిలతీర్థములకు • నధ్యధికము
- గీ. వానిజన్తంబు జన్త మఁవాఁడునుకృతి, వాఁడు ప్రొక్కినయిల్లిఁవాఁడు దైన
మేకొఱంతయు లేకుండు • నింతి! యెఱుఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమయశీలిభాగ్యశాలి.
- గీ. ఎవ్వనింటికి బ్రహ్మజ్ఞఁ • డేగుదెంచు, బ్రియముఁగాఁగణ్యమునుగల్గిఁభిక్షుగొనఁగ
వానిఁ బితృదేవతలు హర్ష • వైభవమునఁ, బాగడుదురు కేలిన్తునాఁభోగకముగ.

కం. అనుభవపర్యంతం బె, స్వనిచిత్తము తత్త్వవిధి • నర్తించుచును

త్తుని నాతని బాడంగను సజ్జనులకు నాక్షణము కిల్చి • మగులు లుపంగున్. ౧౯౫

గీ. అన్వయము పాపనంబు కృతార్థుడతడు, పుణ్యనతి వార్ధి వేష్టితః పూతధాత్రిః
జెలంగియోలాను నెవ్వని • చిత్తవృత్తి, సచ్చిదానందమయసుధా • సాగరమున. ౧౯౬

గీ. శ్రద్ధ గురుభక్తివిశ్వాస • సౌష్ఠవంబు, జరగనే గల్లు వేదాంత • సంగ్రహంబు
జరగదా లేదుసత్యంబు • సత్యమిదియు, బహువిధోక్తులనయింపు • బ్రహ్మమిదియు.

వ. ఈ యర్థంబులు దేవతాగురువిశ్వాసంబులు గలవారికిఁగాని ప్రకాశింప ననిభవా
నికి భవుఁ డుదేశించె నని ముంఁబునకు వసిష్ఠుండు చెప్పునని శౌనకాది మహా
మునులకు సూతుండు వివరించె. ౧౯౮

శా. ఆకల్పస్థిరధర్మవైభవ! దిశాహర్షాగ్రసంస్థాపితా
స్తోకస్ఫూటికకుంభవిభ్రమధురా • శుంభ ద్యశోమండలా!
రాకాచంద్రమసోవిరాజ నవభ • ద్రా! వీరభద్రేశ్వర
త్మైకాంతాగ్రజవేమభూధవశృపా • సంవర్ధితప్రాభవా. ౧౯౯

కం. లింగనమంత్రసహోదర, గంగాధరదివ్యచరిణ • కమలనివాసా
భంగాపరతంత్ర! సమి, స్రంగార్జున! యిందుధరధ • రాధరధీరా. ౨౦౦

మాలిని. రవినిభశుభ తేజా • రామమాంబాతనూజా
దివిజగురుచరిత్రా • దేవయూమాత్యపుత్రా,
భువనభవనక్రీరీ • పుష్పగోదండమూర్తీ
స్రవిమలగుణసంగా • రాయవేశ్యాభుజంగా. ౨౦౧

గీ. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారిసూచూశ్యపుత్ర సుకనిజనవిధేయ సకల
విద్యాసనాథ శ్రీనాథరామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుచుహా
ప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామాయనమః.

శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.

శ్రీ మాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము.

మహిత దక్షవాటి

భీమేశ్వరపాదపద్మసీతాతిరినా

సాచుర్భసుప్రవృద్ధమ

హమహిమా! బెండపూడియన్నమాత్య.

౧

వ. అక్కడకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లని చెప్పందొణంగె.

౨

సీ. వినుడు సద్యోముక్తివిభవైకారణం, బాహ్మ్యవిద్యారంహస్యపథము
దక్షవాటినుహాస్థానమాహాత్మ్యంబు, వెండియుఁ బరిపాటి • విస్తరింతు
నాదిలోకేశ్వరి • యఖిలతత్వేశ్వరి, భోగమోక్షఫలానుభూతధాత్రి
సంపూర్ణవిజ్ఞానశాలిని కల్యాణి, శైలేంద్రతనయ హస్తములు మొగిచి

గీ. పశుపతికి నిట్టులని విన్నపంబుచేసె, దేవదేవ! జగన్నాథదివిజనంద్య!

దేవ తిర్యజ్జనుష్యాది • దీనసంస్థ, యభవ! కృప నాదు విన్నపంబనధరింపు. ౩

వ. సద్యోముక్తిదం బెయ్యది? పుణ్యస్థానం బెయ్యది? యానతిం డనుటయు జగద్ధితా
ర్థంబుగా నా వృషభధ్వజుండు భవాని నభినందించి యిట్లని యానతిచ్చె. ౪

కం. సద్యోముక్తికరంబును, సద్యసౌఖ్యప్రదంబు • సద్యోదురిత

ప్రోద్యమభంగకరంబును, సద్యస్సకలార్థసిద్ధి • సంపాదియునై.

౫

సీ. దర్శనమాత్ర సేదైవతగ్రామణి, జనులకు భోగమోక్షము లొనంగు

నమృతాభిమధ్యంబునందు సేవేల్పుతే, దుర్వి లింగాశృతి • నుదయమొండె
మార్తాండుచే సప్తహానిముఖ్యులచేఁ బ్రతిష్ఠఁ గైకొనియేనే • దివ్యమూర్తి
యస్సప్రసాదాఁజూపలోకనకశా, పాథేయ మెవనికీ • బ్రాహ్మణీకము

గీ. విశ్వజిత్ భీమనాథనామేశ్వరండు, శివుఁ డతండు వసించునేఁజేత్రసీమ

నట్టి శ్రీదక్షవాటినుహాపురంబు, భుక్తిముక్తికెరెంటికీ • బుట్టినిల్లు.

౬

వ. తొల్లి కృతయుగంబున సమృహస్థానంబున సంశ్రితనృతులును ద్రికాలవిహితా
చరితన్నులును భిక్షార్థులీతసర్వాంగులును రుద్రాక్షమాలికాధరణులును జటా

వల్కలధారులను శంభులింగార్చనాపరాయణులును సగుమహామునులు పెద్దకా
లంబు ఘోరతపంబుఁ జేసిన నత్తపోధనులయ్యుత్తమతపంబునకుఁ జిత్తంబునఁ బ్రసా
దంబు వహించి మంకణనంకల్పకృత్తుం బగునయ్యహికంకణండు ప్రత్యక్షుం
డైన నద్దక్షవాటికాధ్యక్షుని సాక్షాత్కారంబు వీక్షించి సరమన్నలు హస్తోత్కర్షణం
బునొంది యందంక దంప్రణామంబు లాచరించి హస్తారవింగులు మొగిల్పి
యిట్లనిరి.

గీ. ఓసగాశివ! యోదేవ! యోమహాత్మ!

యోవిసూపాత్మ! యోమహా! దేవ! యభవ!

వరముఁ గృపసేయు మీరతఁవాటమునకు

మ్రొక్కెదము మేము మీసదాంభోజములకు.

కం. నవ్యోభోగశ్రీయును, నవ్యక్షేత్రల్యవిభవఃసౌలభ్యంబు

న్విద్యానముద్యమంబు న, విద్యానాశంబు నక్షుఁపిటికినలయున్.

చం. అనఁగఁ బ్రహృష్టచిత్తుఁడయి • యర్థశశాంకకిరీటుఁ డప్ప డి

ట్లను దగనూర్ధ్వరేతనుల • కమ్మునిముఖ్యులకు న్విశుద్ధవ

ర్తనులకు నిచ్చితి వ్యరము • దక్షునిపిటికి దక్షవాటికి

న్ననుపమరత్నపేటికి మఁనఃప్రమదానహవస్తుకోటికిన్.

౧౦

గీ. ఎల్లకాలంబునుండెన • నివట సేను, మొదలి మామూయారామఁపదమునందు

వెండిగుబ్బలిపైవేడ్కఁపిడుకొల్పి, మేనునగరాజునఁ జాల • మెచ్చువదలి.

౧౧

సీ. అగ్రజుండైనను • నంత్యజుండైనను, బూఁబోడియైనను • బురుషుండైనఁ

బరుముఖుండైనఁ • బండితుండైనను, దారిద్ర్యగుండైన • ధనికుండైనఁ

బలవంతుండైనను • బలహీనుండైనను, బ్రాయంబువాండైన • బంగునైన

నాస్తికుండైనను • ననృతవాదియైనను, బరఁగ గార్థభమైన • బందియైనఁ

తే. గీటకంబైన బకమైన • గ్రిమియైనను, బాదపంబైన దృణమైన • బ్రాణరహిత

మై రహిని కక్షననచతుర్ద్వారసీనుఁ, బొందుఁ గైసల్యకళ్యాణభోగలక్ష్మీ.

౧౨

ఉ. ప్రాణవియోగవేళ సరఁవక్షిన్ముగాలికి దక్షవాటికా

క్షోణినిఁ దారకంబుఁ బురఁసూచనుఁ డానతియచ్చుచుండఁగన్

బాణిబినప్రసూనములఁ • బయ్యన నొయ్యన వీచుచుండు శ

ర్వాణి త్రిలోకమాత బలఁవన్నరణశ్రమభారశాంతికిన్.

౧౩

తే. తూర్పుదిశకును లనగాపాఁఘోధ సీమ, దక్షిణమునకు నృగకాఠమియెసీమ

పడమటికి రాజమాహేంద్రఁపట్టనంబు, ద్యుమ్నపతిదిక్కునకు సీమఁతుల్యభాగ.

వ. ఈ క్రమంబున సీమావిభాగంబు లేర్పడిన భీమసుండలంబు భక్తిముక్తిప్రదంబు.

నహ్నిసంయోగంబున శుష్కకాష్ఠంబులు హరణంబైనచందంబున దర్శనమా

త్రంబునఁ బాపౌఘంబును నదిభస్మీభావంబునుంబొందింపజాలును. ప్రాణవి
యోగకాలంబున జంతుకోటికిం గాలకంధరుండు తారకబ్రహ్మవిద్యారహస్యార్థం
బుపదేశించును. కానిమాత్రంబైన ధనంబును విడికెడు ధాన్యంబైన నిచ్చు
దాతుననంతఫలంబుచెందు. శ్రద్ధాసమన్వితంబుగా శివయోగికిం బెట్టిన భోజ
నంబును నిచ్చిన వస్త్రంబును భవబంధవిధ్వంసనంబులు. జపహోమదానతపో
ధ్యానసమాధియోగంబులు గలుగుచున్యులుకుం గొలదిలేదు. హిమవత్స్వర్ణతం
బునఁ గోటివర్షంబులు తపంబుచేసినఫలంబు ఘటికార్థోపవాసమాత్రంబునను,
వారణాసియందుఁ గోటిబ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టిన ఫలంబు భీషునకు
నొక్కభిక్ష యిడినమాత్రంబునను, గురుక్షేత్రంబున సూర్యగ్రహణకాలంబునం
దులాపుగుషదానంబు చేసినఫలంబు నొక్క భూసురాతిథికభ్యాగతిశివయోగు
లకుఁ బెట్టిన భోజనమాత్రంబునను, వక్షవాటికాపుణ్యక్షేత్రంబున సంభవించు.

తే భీమలింగంబు త్రిభువనఃస్వామియెపుడు, సన్నిధానంబుఁ గైకొనిఁ మున్నకతనఁ
దీర్ఘములఁ నుత్తమఃత్తిర్థమయ్యె, నక్షీణానందవనవాటిఁ నక్షవాటి. ౧౭

తే. ఘనత శివగంగఁ మునునృత్రగంగఁ నునఁగఁ, గూపములురెండునక్షవాటిపురమున
మొనలిమిది పాపములనెల్లఁ నునకజాలు, నొకటిపితృదేవతలఁ నృప్తిఁ నునువనపు.

ఆ అని వరంబు లిచ్చి యంతర్విష్టుం డయ్యె, నిందుమోళి ఋషులఁ కెట్లయెదుట
వార లోన్నమశ్శివామయంచుఁబఱచి, రొక్కమొగిని దిశలు ఁ విక్రటిల్ల.

సీ. పంచాక్షరీమంత్రఁ పారాయణంబులు, పతియించుచును స్పష్టఃఫణితితోడ
నెచ్చటికేగితో యెఱుఁగకయున్నార, మెచటికి విచ్చేయఁకీచట నుండు
మనుచుఁ బ్రార్థింపంగఁ నొఁగాకయనిపల్కి, ఋషులుచూడఁగఁ జూడఁనిందుధరుడు
భీమనాథేశ్వరుఁ కామితార్థప్రదు, కామితదివ్యలింగంబుఁ జూచె

తే. మెఱుఁగు మెఱచినపగిదినిఁ మెఱయదీప్తి, నదృశ్యుంబును బొందిరియపుడువారు
గౌరి! యిది భీమలింగంబుఁ గౌరవంబు, దక్షవాటిపురీమహాస్థానమునను. ౧౮

వ. అనంతరం బమ్మనీశ్వరులు నియమశ్రద్ధాతాత్పర్యంబు లొప్పనప్రసమానీతయగు
గోదానదఁగనుంగొని పరమానందంబున. ౨౦

శ్లో. దేవి! శంభోర్బలాజూట, నివాసిని! శివప్రియే!

లోకరక్షణకార్యార్థ, ముద్యాతాయై నమోస్తుతే. ౨౧

శ్లో. ఏకేనైవస్వరూపేణ, భీమనాథస్యసన్నిధౌ

సదా సన్నిహితా స్యత్ర, గోదావరి! నమోస్తుతే. ౨౨

కం. అని సంస్తుతించి యందఱు, మునిగణములు మంకణమునిఁమునుకొని వికచ

త్కనకారవిందపారభ, ఖని యగునయ్యెటిసీటఁ గాతుకమొప్పన్. ౨౩

వ. అఘమర్షణస్నానచూడిరి.

౨౪

తే. అఖలకాలంబునొక ప్రవాహంబుతోడ, భీమలింగంబునేవించి • బెరసిప్రేమ

యొరసిమదినుబ్బుపాతాళ • మొరసిహారి, స్తవసింధువుమున్నటి • సంక్రమించె.

తే భీమలింగంబుమ్రొల గాంభీర్యసలిల, పూరనుగుచుండు శేకాలమునుసమృద్ధి
దనిసి తగఁ బాటుచుండు నిత్యముఘన ము,దారజలనిధి స్తవగోదావరంబు. ౨౫

ఉ. ఏటమునింగి లేచివర • మేల్వేయమందిరిసాధవాటికా

హాటకకుంభమున్ గని పడుక్షరమంత్రము జిహ్వఁగూర్చివా

చాటత సత్యతత్త్వఁడుగు • శాంభవయోగివశేష్యఁడౌజం

జాటపుసంస్మృతింబొలి • చచ్చుచు బుట్టుచునుండఁ బావ్వితి. ౨౬

చం. కొడుకులునివునే బ్రహ్మభక్తివిరించిపరోజులోచనుం

డుడుగణరాజభేదరమహారగకిన్నరిస్థనాధ్యులె

ప్పుడుగొలువంగవైభవముపొంపిరివోనఁగ నక్షవాటినుం

డెడఁజివు భీమనాయకుఁ నటిన్యనతంసు భజించమేలగున్. ౨౭

కం. సప్తాశ్వసంప్రతిష్ఠుని, స్తవమునీశ్వరప్రగాఢసంస్థితు నంత

ర్దుస్తవ్యసావుఁ ద్రిభువన, గోప్తరు భీమశ్వరేశుఁ • గొలువుము తగుణి. ౨౮

వ. భీమనాథమహాస్థానంబు సర్వకామార్థసాధకంబు; సంవత్సరంబును గొలువ ముక్తి
ప్రదాయకంబు. సూర్యుండు మేషరాశియందుఁ జిత్రానక్షత్రంబున ననియించి
యుండు చైత్రమాసంబున స్తవగోదావరంబునఁ బ్రాతఃసాన్నిహంబుఁ జేసి యథా
శక్తి పిఠులకుఁ దగినదాసంబు లొనఁగి, భీమనాథుండ నగునాకు నమస్కారాభి
షేకపూజానైవేద్యంబు లొచరించి నగుండు సత్కథాజియ్యును నల్ల భానుఁడు
సృషభరాశియందు విశాఖానక్షత్రంబు నాశ్రయించియుండు వైశాఖమాసంబు
నను, బ్రభాకరుండుమిథునంబునందు శ్యేష్ఠానక్షత్రంబునందు నిలిచియుండు
శ్యేష్ఠమాసంబునను, రవి కర్కాటకంబున భగదైవతంబైన నక్షత్రంబున నాషాఢ
మాసంబునఁ గూడియుండఁగను, శ్రౌవణమాసంబున శ్రేవణనక్షత్రంబున సింహ
రాశియందు మార్తాండుఁడు నిలిచియుండఁగను, భాద్రపదమాసంబునఁ బూర్వా
భాద్రానక్షత్రమునఁ గన్యారాశియందు భానుండుండఁగను, నాశ్వయుజమాస
ముననశ్విగీనక్షత్రంబునందుఁ దులారాశియందుఁ జిత్రభానుండు నిలిచియుండఁ
గను, గార్తికమాసంబునఁ గృత్తికానక్షత్రంబున శుక్లశ్రీరాశిని సూర్యుం డుండఁ
గను, మార్గశీర్షమాసంబున ధనూరాశియందు మృగశిరానక్షత్రంబున నభిమణి
యుండఁగను, బుష్యమాసంబునఁ బుష్యనక్షత్రంబున మకరరాశియందు లోక
బాంధవుఁ డుండఁగను, మాఘమాసంబున మఘానక్షత్రంబునఁ గుంభరాశి

యందు మిహిరుండుండగను, ఫాల్గునమాసంబున సుత్రరానక్షత్రంబున మీనరాశిని దినకరుండుండగను, బూర్వోక్తప్రకారంబున శైవవ్రతాచారంబులు నడపిన మునుజుండు, పాతకంబులవలన విముక్తుండగును; వెండియు యజ్ఞతీర్థం బను తటాకంబు సకల తీర్థరాజంబు. 3౦

సీ మేషరాశిస్థుండై మిహిరుండుండగ బర్హతథి స్నాతుండగుచుండ తీర్థమందుఁ దనయథాశక్తిఁ గాంచనమువిప్పులకిచ్చి, పాతకంబులఁబోయుఁ బంచజనుండు వృషభంబునం దల్లఁ వెండిమార్తాండుండు, మిథునరాశిందగ మెచ్చుమీఱు స్థితిఁ గర్కటకరాశిఁగృతస్తవగోదావరాభిషేకుండదోషముపనయించుఁ తే. దస్యపాపాథసితచతుర్దశినిసింహ, కన్యలనుసూర్యసంగనుకాలమునను జన్మతారలయందునఁసంఘలందు, యజ్ఞకుండపయన్నైన మఘహరంబు. 3౧

తే. భానుమంతుండుతులవీరుఁడఁ బవ్వళింప, యజ్ఞకుండతటాకంబునందుఁ గ్రుంకి బ్రహ్మహత్యాదులైన పాపనిచయములఁబంచబంగళముగఁదోలుఁబంచజనుండు. కం. ఆదిత్యుండు వృశ్చికమునఁ, బాదం బిడినట్టివేళఁ బావనతథి సూ

ర్యోదయమున యజ్ఞతటాకోదకమునఁ గ్రుంకిమనుజుఁపొడుచు నఘంబుల్. 33
తే. ఇనుడుకోదండరాశి మంఠదెక్కియుండ, సుద్రనక్షత్రముననుమన్త్యుండునియతి యజ్ఞకుండపయన్నైన మాచరించి, సృష్టిలోఁ దోలుఁ బాతకశ్రేణినెల్ల. 3౪

తే. మకరరాశిస్థుండై భానుమంతుండుండఁ బువ్వనక్షత్రమునఁ బ్రొద్దుపొడుచునపుడు భానువాసరమునయజ్ఞ పుత్రసరసిఁ గ్రుంకి పాతకచయములపొంక మణుచు. 3౫

కం. మాఘమునఁ గుంభరాశి ని, దాఘద్యుతియుండ స్తవతాపసవాహి న్యోఘమున మునుంగునరుండఁ బు, లాఘవిఘటితుండగుచుండు హవప్రాశ్నిన్.
తే. ఫాల్గునంబున సుత్రరాఫల్గునినిని, మీనరాశిని సూర్యుండు మెలఁగుచుండ స్తవగోదావరాభిషేచనముసేయఁ, పాతకవ్రాతముల నెల్ల పంగపఱుచు. 3౭

మ. ప్రతివేళం దగ మర్త్యుఁ డీక్రియఁ జరింపంబొడి యంగీకృత వ్రతుండై దక్షిణరాశియందు బహుళఃస్వర్గాపవర్గార్థమై శితికంఠప్రియమందిరంబయిన యాత్యేత్రంబునం దెచ్చటన్ మృతుండైయున్ననరుండుపొందు గమికఁ ర్థిభూతకైసల్యమున్. 3౮

కం. కనకంబణుమాత్రంబై, నను దయారామనగరం నైకటికమహా మునిసింధువుదరి దానం, బానరించుట మేరుదానముర్విం దలఁపన్. 3౯

తే. వర్తనం బెల్ల శంభుసేవావ్రతంబు, మాటలెల్ల బంచాక్షరీమంత్రరాశి
 భోగమోక్షనివాసైక భూమియైన, నక్షపురినున్నజనులకోతలిగుఁబోడి. ౪౦
 వ. దక్షోరామమాహాత్మ్యం బవాక్యాననగోచరంబు. భీమనాథ మహాదేవదివ్యశ్రీపాద
 పద్మసేవావ్రతంబువలన నెట్టి పాపకర్ములును భోగమోక్షననవీ సామ్రాజ్య పట్టా
 భిషేకమహాదివ్యపదవి నొందు సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతమతాంతంబులను సన్నతం
 బైన యిష్టహస్తానంబేకవటీభూతంబు సద్యోముక్తిప్రదంబు సద్యఃపరిజ్ఞానననంబు
 సద్యఃకళాసమృద్ధిప్రసంబైయుండు ననివయార్తమానసుండై నృపభక్త్యజం డా
 దేవి నుద్దేశించి పార్వతి నీవడిగిసంపర్కంబు సర్వంబునమర్చించితి. చిత్తంబున నన
 థానంబుసేయమనినం బతికిఁ గరంబులు మొగిచిచియ్యుక్కి భవానిహర్షోత్క
 ర్ణంబునొందె, నీరహస్యంబేయను గుఁముఖంబున నెఱిగి ప్రసంగవశంబునం
 బ్రహ్మవేదులుగు మీకు నుపదేశించితి. ౪౧

శా. సద్యోముక్తిప్రదంబుక్షనగిరిస్థానంబు విశ్వేశ్వరం
 డాద్యం ఉన్యయఁ డానతిచ్చె నిదివేదార్థంబు; సద్యోవిము
 క్త్యవ్యోగం బనుపేక్షయైన సదిసుం డాంహాత్మతీర్థంబు పు
 ష్పదాన్యం బనఁ గాల మందుఁ గడువకఁ యోగంబు భావింపఁగన్. ౪౨
 వ. మఱియు భీమలింగమాహాత్మ్యంబు భవకలుషనాశనంబు బ్రహ్మవిష్ణు పురంసరా
 దులకుఁ గల్పకోటిశతంబులైన నచియింపనలవిగాదు. అయినను నానేర్పు
 విధంబున నింక నర్చించె. ౪౩

తే. భవనములమూఁటియందును డ బొబ్బవిడుచు, సంతదాఁక నె యిశరతీర్థాదులెల్ల
 నపుడు భేదంబు లేదని డరవనిమీఁద, నక్షావాటిపురీభీనుఁధానుమహిను. ౪౪

సీ. దక్షుండుపొట్టేలితల ధరించినయపు, భారతి ముక్కు గోల్పడినయపుడు
 పూపాక్కువదనంబు డ బోసివోయినయపు, విష్ణునిచక్రంబు డ విఱిగినయపుడు
 అగ్ని నాలుకలేడు డ నొడుమాసినయప్పు, ఉడురాజు పొట్టిగుఁజ్జుఱికినయపుడు
 జన్నంపుటిట్టెను డ స్రగము ద్రెల్లినయపు, వడినక్షుతల చిచ్చువడినయపుడు

తే. ప్రాణభయమునముక్తిసంభ్రమముమెఱయ
 నస్తహోతాత్పతకాలంబునందుమునులు
 డైనగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరులును
 నేమమునగొల్తు రెవ్వని డ నెత్తునమున. ౪౫

సీ. దుగ్ధాబ్ధిమంథనోద్భూతహాలాహల, జ్వలనమేచకకంఠ డ శరణు శరణు
 గిరిచాపనిష్ఠ్యాతహరిశిలీముఖగర్భపురగోపురాట్టల డ శరణు శరణు
 సింధురాంధజలంధరాంధఃప్రవాహి, సురకంటకధ్వంస డ శరణు శరణు
 విలయసంధ్యాకాలవికటతాండవకేళి, జర్జర బ్రహ్మాండ డ శరణు శరణు

- తే. శరణు భేదరదేవతాః సార్వభౌమ, శరణు త్రైలోక్యసతతర • యోధురీణ
శరణు దక్షిణకాశికాః స్థావరిలయ, శరణు భీమేశ్వరంకర • శరణు శరణు. ౪౬
- కం. హరి! సన్నిహితాశన, కరి! సంసారాభితుణః ఘనతరచరణాం
బురుహస్థన! రిష్యంపుము, శరణాగతులైవమమ్ము • జంద్రాభరణా. ౪౭
- కం. అపరాధశతము లోఁగొను, మపరిమితకృపావిధేయ • యూర్తశరణ్యా
శ్రవుసేకుసుమాధరణా, కపరి! జటాజూటకోటి • ఘటితశశాంకా. ౪౮
- తే. సుప్రకాశుండవగుమువిశ్వప్రకాశ, శర్వ! సర్వేశ! త్రిపురభంజన! గిరీశ!
యనుచుసందందనంఁగలు • సభిమతింప, నచటభీమేశ్వరేశ్వరుండు భవుండవుడు.
- ఉ. సన్నిధిచేసి వారలకుఁ శాశ్వర కేతుండు సుప్రసన్నుండై
యెన్నిక కెక్కఁగా వరములిచ్చె ననేకము లింతనుండి నా
సంన్నన నక్షవాటిక సఁచుస్తపహింసలయంబులోన నా
సన్నుగఁ దీర్థరాజపదఁ భాజన మయ్యెడు నెల్లకాలమున్. ౫౦
- కం. ఈ దయారామమునకు, మేదినిఁగల తీర్థకోటి • మిగులకయుండున్
మేదురకరుణాగరిమను, సాదరముగ ఖచరసిద్ధఁజనహితబుద్ధిన్. ౫౧
- తే. దక్షుఁ గీర్తించి యాచంఽత్రతారకంబు, దక్షవాటిక సకలతీర్థంబులందు
సుత్రమంబుగ వర మిచ్చియుండు మిచట, నేర్పుగను నేరికినిముందుఁ నేనునుమయు.
- సీ. యజ్ఞకుంఁడంబునయందుఁ దీర్థంబాడు, బాయ కెవ్వండు నాభక్తుఁడతఁడు
గ్రుంకుఁజేపులుస్తఁగోదావరంబునఁ, బాయ కెవ్వండు నాభక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశజ్యేత్రయాత్రావిధాన మొనర్చు, బాయ కెవ్వండు నాభక్తుఁడతఁడు
దక్షవాటిమహాస్థానంబునందుండు, బాయ కెవ్వండు నాభక్తుఁడతఁడు
- తే. తెరువునడిచెమవారికి • నిరవుచేసి, ధాన్యములు నెయ్యినూనె వః స్త్రములులవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాసఁధార్థనమితి, బాయ కెవ్వండు పెట్టునాభక్తుఁడతఁడు.
- కం. మాటలు వేయుయు నేటికిఁ, జాటించెన్ శివుండు వేడ్కఁబగములలో ము
న్నీటి దరి దక్షవాటికి, సాటిగఁ దీర్థములు లేవు • సత్యము సుండీ. ౫౪
- తే. బ్రహ్మవిద్యాంసులకుఁ బాశుపతీయతులకుఁ, బెట్టుధనధాన్యవస్త్రాన్నభిక్షమెవ్వఁ
డక్షయగుణంబుగాఁగ నీదక్షవాటి, వాని కలవడు నిజము కైవల్యవదవి. ౫౫
- తే. చప్పరంబొండె గుడియొండె • జవికయుండె
గలుమఠం బొండె నిల్లొండె • గట్టి పెట్టి
బ్రహ్మయోగీశ్వరుని నుంచు • భక్తి నెవ్వఁ
డతఁడు మాన్యుండు పూజ్యుండు • నటులితముగ. ౫౬

వ. తొల్లి జుంధరగంధగజపుంఃరీకాంధకాసురాదు లగుసుహృదైశ్వులు భవనత్రయం బాక్రమించిన శక్తుండు భయభ్రాంతుండై దేవగణదేవమునిస్థసాధ్యవిద్యాధరోరగగరుడగంధర్వకిన్నరకింపురుషాదులం గూర్చుకొని బ్రహ్మకు విన్నవించిన విరించియు వారిందోడ్కొని పాలమున్నీటిలో ఘనీరాజతల్పంబుపైఁ బన్వళించిన పాంచజన్యధరునకు విన్నపంబుచేసి సంస్తుతించినఁ గైటభారిహాటకగర్భుని విన్నపంబనధరించి చింతాభరంబున నొక్కింతవఱ వూరకుండ్లి పుంఃరీకాసయం జూచి యిట్లనియె.

౫౭

తే. వీరభద్రుండు చక్రంబు ♦ విజిచి నతః
యాగముననాఁడు భక్షించె ♦ నాగ్రహమునఁ
జెఱకు శర్కర పాకంబు చేసినట్టి
చక్కిలముఁబోలె ఘటఘటా ♦ శబ్దమొప్పు.

౫౮

ఉ. కోపముచిచ్చునంబడిన ♦ కూరిమితల్లిఋణంబు దీఱ ను
ద్వీపతరాగ్రహంబునను ♦ దేవతలం గడుభంగపెట్టఁగా
నేపున నేను మార్కొని పయిం బఱతెంచినయంతమాత్రఁగో
జాపరమేశ్వరా యనుచుఁ ♦ జక్రము మ్రొంగిన నోహటించితన్.

౫౯

తే. తెగువ దక్షునికంఠంబు ♦ ద్రెవ్వనేసి, ప్రేల్చెఁ నల నధ్వరాగ్నిని ♦ వీరభద్రుఁ
డావ్రజాపతి మెడవూడ నక్షణంబ, నగుచుఁ బొట్టలితలఁదెచ్చి ♦ నాటుకొలిపె.

వ. అప్పు డవ్వీరభద్రునితేజోవిశేషంబును గనుఁగొనఁగచ్ఛులు మిఱుమిల్లుగొన వెఱచఱచి యెలుంగుడించి తొలంగితి నాఁటయండియు.

౬౦

శా. పట్టంగైదుపులేక విన్ననయి నా ♦ బాహర్గఘట్ మామఁడా
యిట్టుంకాక సురేంద్ర! బాధపడి మీ ♦ రిబ్బంగి దుఃఖంపఁగాఁ
గట్టాలో యిటు మిన్నకుండుదునె ♦ శీఘ్రంబిప్పు భీమేశ్వరఁ
ముట్టంగొల్చెదఁ జక్రలాభమునకై ♦ ముద్ధేందుమాడానుజిన్.

౬౧

వ. అని పలికి నలినసంభవేంద్రాదు లగునిర్జగుత్రోఽపంగూడి సహోరుహాక్షుండు నక్షరామంబునకు వచ్చి శివగంగాకూపంబునఁ ద్రిషవణన్నానంబు చేసి భస్మాద్ధూతగాత్తుండును, ద్రిపుండ్రాంకితఃపుస్తకుండును, గుద్రాక్షమాలికాధరుండును జటావల్కలసంఘతుండునునై నిత్యంబును సహస్రనర్తకులఁ బూజఁగావించుచు భీమనాథేశ్వరేశ్వరు సేవించుచుండెనంతఁ గొంతకాలంబునకు.

౬౩

కం ఈభంగివేయునమ్ముల, నాభుజగాభరణ నెప్పు ♦ డర్చనసేయఁ
శ్రీభీమేశుండు కమ్మల, నాభుని మనమరయ నొక్క ♦ నలినముదాఁచెన్.

౬౪

తే. తొంబనూలునుదొంబది ♦ తొమ్మిదియును

జలజములుపూజచేసెను ♦ శాస్త్రపాణి

నేయిటికినొక్కపద్మంబు ♦ వెలితియైన

నహహనియమంబునకు భంగమయ్యెననుచు.

౬౫

చం. కటకకలాపసంఘటిత ♦ కన్యశిశువుతిపాటవంబునం

జటికినప్రేలిగోరఁగొని ♦ చిట్టునఁదీసెను లోచనంబుఁ బ్ర

స్ఫుటకమలంబు వేగహరి ♦ పూన్య నటమున నక్షమాటికా

కటకవిలాసినివిటశిఖామణికిఁ హరిణాంకమాళికిన్.

౬౬

కం. కైటభవిరోధిభక్తిర, నాటాపంబెసంగ వనకుహాలోకనము

ధూటించి భీమనాథుని, హాటకపరవీరిలోచ ♦ నాబ్జముఁ బెట్టన్.

౬౭

మ. నిడువాలుంగుడికన్ను పాచముల్లస్స ♦ నేనుంబుఁజూఁబెట్ట న

ప్పుడు ప్రత్యక్షముఁబొంది నీలగళుఁ డంభోజాక్షునిం జూచి నేఁ

గడుహర్షించితి నిచ్చెరన్వరము వేఁకైకొమ్ము నా నమ్ముడై

యడిగె శౌరి జగత్తయోధ్యరణిలీలావక్రముఁ జక్రమున్.

౬౮

తే. భీమనాథుఁడుత్రిభువనస్వామియిచ్చె, నన్యకులజైవమననొప్పు ♦ నాయుధంబు

హరికి నటమున్నయిచ్చెఁ జంఁద్రాగ్ధమాళి, వికచపద్మోపమం బైన నెడఁదకన్ను.

వ. ఇవిధంబున శ్రీభీమనాథ మహాదేవునివలనం జగద్విజయం బగుచక్రాయుధంబు

వడసి కోటిసహస్రమార్తాండమండల తేజఃప్రభాప్రభావభాసమానం బైన యా

రథాంగంబునమున్ను చెప్పంబట్టివిబుధవిరోధులఖండించి యింద్రాద్రిప్రముఖనిఖిల

బర్హిస్సుఖప్రాశంబునకుఁ జేతఃప్రమోదం బొసాదించె నిది యస్తుహాదేవుని

మహిమంబు.

౭౦

కం. శివగంగాజలములు నా, స్లవనంబొనరించినట్టి ♦ పరమాస్థులు త

ద్విసమున భీమనాథుని, ననలోకింపంగఁ గలుగు ♦ నభిమతసిద్ధుల్.

౭౧

తే. మదనవిధ్వంసితీరిచాట్టు ♦ మాలెయందు, నక్షిణపుదిక్కునందు మాధవునిఁగాంచి

రహిని వేడుక విఘ్నాదిరాజుఁజూచి, మనుజుఁ డిష్టాస్థిధిసంపవలనొందు.

౭౨

తే. అష్టమీభానువాసరంబందునొండె, నొండెనేనిచతుర్దశి ♦ నిండుభక్తిఁ

బూజఁగావించియెవ్వఁడె ♦ భూమినున్న, దుర్గ నేనిపదురితంబుదొలఁగునంఘ్రు.

కం. తాండవభవుషేణమున, ఖండెందుశిఖానతంసు ♦ కట్టెదుగుగఁదా

నుండెడుగొరిని మంచుం, గొండనుతం బూజనేయఁ ♦ గోన్ములునిందున్.

౭౪

సీ. భూగ్భవస్వర్లోకములుమూఁడుభేదించి, బ్రహ్మాండభాండకర్పరముదాఁకఁ

బెరిగిదిక్కుక్రంబు ♦ సిక్కుటిల్లఁగఁబట్టి, బలిసికుప్పుసముఠోఁ ♦ బామువోలె

నిజనకాశంబుగా • నిత్యసన్నహితంబు, నుడులింగమూర్తితో • నచ్చియుచ్చి
భీనునాథుఁడు మహాభీమాద్యుతప్రాణి, బహువిరాడ్రూపవిభ్రాజయి
తే. భయమునుబొందిదేవతల్ • ప్రస్తుతించి, యయ్యనీహుపమింతింత • మనఁగ రాదు
యేదిమొద లేదికడవల • యేదిమధ్య, మెట్టునిను బూజసేయుదు • మిందఱమును.
న. అనినం గుణనామ్రాజ్యపట్టాభిషిక్తుం డగునాజగజ్జటివేల్పు బ్రహ్మాండగోళంబు
నకు మెక్కుటంబుగాఁ బెరిగిన దేహంబుఁ బొట్టిచేసి తినుచుట్టుమాలికలోన నాగి,
జన్నాన, రుద్ర, కేశవ, విద్యాన, దుగ్ధతాండవేశ్వర, నృత్యభైరవులనుదేవతా
స్తవంబు పరివేష్టించి, సకలలోకానందకరపరదారగమనపాపహరేశ్వరులునై ఋతి
భాగంబున నధవసించి, సంశ్లగ్భగృహంబులోపల మాణిక్యా దేవిసహితుండై
సలిసినిధివృద్ధగంగాకొంఁతేయపరిష్కల్పభాగా హేలానదీప్తగోదాపరమాత్మకా
పిఠపుతమంఠంబున నుద్భవలోకభాగధేయంబును, వివిధగంధర్వసతాకావేది
యుఁ, బరిసరోద్వానవాటికాసరసకాసారకసోరికుహళీపాలికాకుసుమధూళీ సుధూ
ళికాసారభాసారి సంవాసితవశదేశముంబును, మఖకుండితటాకసముద్బండ్లపుండ్ల
రీకపండ్లమకరందబిందుగంఢాపావ్యగ్రసముద్ర మధుపమండవాహంకార ఘం
కారికోలాహల నిరంబితమకరధ్వజభుజాచండమండలీకృత కుసుమకోదండశింజనీ
తంకారంబును, నాథుండ్లదిదిక్పాలకభరితకలితగోపురప్రాంగణంబును, బాదుకా
ఖగ్గఘటికారసరసాచునిమూలికాంజనాన్నిజావృశ్యాది విద్యాసిద్ధిక్షేత్రంబును,
సత్రాస్త్రేయూగస్వహరితాంబరీమాసిత భార్గవ పరాశర పారాశర్య మాండవ్య
మార్కండేయ సూర్యల్య మంకణ శౌనక శాండిల్య మందపాలవత్స ససివృ పాదూ
లసవాలఖిల్య కొండిన్య కాశ్యపకణ్యగాలపగాధి గార్గ్యప్రముఖ వాలఖిల్యనృప్తా
శీతినహ ప్రసంయమిసమాకీర్ణింబును, గర్జికాగాంబికాకరకమలపుటఘటితకత్క
నకమణిమయఁమయకథమథ సుధావసర్యనృగజ్ఞానముజ్జ్వలిత గుహశిఖండితాండ
నంబును మార్కండేశ్వరకుండలాముఖనం నేద్యాంశర్యేదిచాళుక్య భీమేశ్వరప్ర
ధాననానావిధశాఖోపశాఖాత్మకసంబాధసంభరితంబునై యఖిలభువనభవనాభి
రామంబైన సత్యగామంబును నైలాసమేరుమందరంబులకంటెను, గాంధీ చిదం
బర కాళహస్తి కాశి శ్రీశైలాది మహాస్థానంబులకంటెను, సేతు సేదారంబులకం
టెను, సతిశయంబుగాఁజేసి నాక్షేత్రంబునుమరిగి గరళకాటకృపేటభవజ్వాలా
నష్టంభంబు సంస్తంభించి, త్రిపురదైతేయమదవతిగండ భాగమకరికాపత్రభంగం
బులు దొలంగించి భీమలింగంబు సర్వమంగళాదేవియుం దానును లోకరక్షణా
ర్థంబుగా నధిష్ఠించియుండును.

తే దేవకన్యకమాత్ర సంధిల్లు భుక్తి, కొంచఱకు దక్షవాటికాఁజేయుండు
దేవకన్యకమాత్ర సంధిల్లు ముక్తి, కొంచఱకు దక్షవాటికాఁజేయుండు. ౭౭

తే గీతవాదిత్రస్మత్యంబు • కేవలంబు, శంభునకు సార్వకాలంబుఁనం భ్రమింప
నస్పృహన్తీనినర్పించె • నాణునాణు, బొలలను యునతుల జంభఁభంజయిండు.

శా. ఆనంశంబున సానికూఁతులయి దివ్య స్త్రీలు దుగ్ధాభిమ

ధ్యావిహృతలు మీన కేతనుని పుష్పాస్త్రంబు లెక్కలముఁ

సేవానయతఁ గొల్తు రిందుధనుని • శ్రీదక్షవాటిశ్వరుం

గైసల్యాధిపు భీమనాథుని లనఁత్కాపణ్యపాథోనిధిన్.

౭౮

న. మఱియు మహాసీయ దేవగంధర్వాపురోవేశ్యా హతిసంభాశకాంతాచికురతిమిరాంగ
సునుంగళవిభావరీ లలాటశశికళావిలాసద్వితీ మధ్రులతాలాసి కాలాన్యలితరంగ
భూమియు, సమనశంబరానుబంధనవకంఠర్పితాకయు, నధరబంధూకసుమ
యు, వికాసవి భ్రమశర ద్వేళాకంబుకనునీరుకంఠము, బిశ్చకసరిచంబుధఁవేణి
యుఁ, బృథులతాచక్రవాకియుఁ, గరపల్లకస్ఫురణసగ్ధాయనల్లిమతల్లి పన్నగపరి
పత్తుచుంబోలఁ బ్రకటితవిలాసమృదధలీలయుంబోలె, రతిసుగుసంపశ్చంపాచవలం
పటకు ముదినియుంబోలె, రాజానుకూలకన్యక కేశభరింబునఁ గృష్ణవనన, నచో
మనోహరవశంబువమంజుఘోష, మధ్యంబున మందోచరి, యాచయుగళంబున
రంభ, కనకభూషణధారిణంబున ప్రియక, సురతకళాకళంబున నక్షిణ, తనువున
భద్ర, పుష్పాస్త్రద్వితీయాజ్ఞభూమి కాపణ్యవతి, తాపణ్యవతి, కాంతిమతి, కను
సీయవతి, వినయవతి, విభ్రమవతి, విజ్ఞానవతి, విత్తివతి, శ్రీపావతి, భూషణవతి,
భూషణమరీచిచాలాకారివిగ్రహయగుట విద్యుద్దండంబువలనను బ్రసవపరిమళ
హరిణియగుటం బారిహితకోరకంబులవలనను, నిశ్వాసమోద కారిణియగుట
మలయమానతంబువలనను, నిఖలేంద్రియామోద కారిణియగుట నటనామృతంబు
వలనను, మాధుర్యసప్తభూమియగుట నిత్యకాండంబువలనను, బ్రభవించెనో
యనఁ బ్రశంసాస్పదంబైయుండు నవ్యంశంబునం దిందుముఖుల యాననచంద్ర
మండలంబుల యంచభ్యర్థరోహిణీ పాశశృంఖలోద్వృత్తినింబోలె లాంఛనహరి
ణంబు ప్రవేశింపవెఱచు; నాచంచలాక్షుల నృగంచలస్ఫురణంబు లించువిలు
కానికిం బంచబొణంబులు పువ్వులగుట నవ్వలాలమాట; యప్పణంతుల లలాట
కస్పూరతిలకంబు దప్పకునకు ధవళాతపత్రంబు శశాంకబింబంబునట బొంకు. ఆ
పువ్వుఁబోలుల కటిసంకకనుబొమ్మలె యంగజనకు సింగిణివిండ్లచెఱకు విల్ల
నుట కల్ల; యస్త్రోయ్యలుల నెత్తావి యాచ్ఛగాడ్చులె పుష్పబాణనకుఁ బ్రాణ
సఖులు చందనాచలసమారిణంబు సఖుండనుట యకారిణిచిత్తప్రత్యావహంబు.

అది గొప్పన సుశ్రుతువాయికా నాయక గర్భజనిత తైన యాసానులు సానురాగం
బున నీశానుని, భీమేశ్వరుని ఘోషపణముకులితాపాంగంబులు కించితాకుంచిత
భూతంబులు విన్నయోత్పాదనతానకంబులు, ప్రసన్నంబులు, ప్రేమరసపూర్ణ
త్రాసానృతారంభంబులు, వనలితంబులు, పులుకావళికారణంబులు, భావజగర్భ
తంబులు, విస్తృతనిమేషంబులు నైవేదికతంబులఁ దదీయజాత్యపూరింబాన్వా
దించువిధంబు నభిలషించుటఁ దెల్పుచంపంబున హృదయంబు నాన్వేదించుచా
డ్చునఁ జూచుర్యాజనవిటికాకరింపఁచాదు కాముకురీడికానంగీత నాట్యాద్యుప
చారసేవావిశేషంబులఁ బ్రతిసంధ్యంబును బ్రాంతికా సేవాబహిర్విజయాది
భావనసరిసమయంబున నేవించుచుండుదురు. ౮౦

తే. దక్షచాటిచ్చరిచః • ద్వావిములను, భీనుమంపలికాపుణ్య • భూమియందు
శంభులింగప్రతిష్ఠలు • సంఘటించి, యెల్ల వేద్యులు ప్రార్థించి • రిందుభవని.
వి. ప్రార్థించి శ్రీభీమేశ్వరునుహాదేవునివలన నాత్మప్రతిష్ఠితశంభులింగంబులకునువరిం
బులగిరిన నవిహారాపాతుండు వానకోకినట్లు భుక్తిముక్తిప్రదానసామర్థ్యంబులు,
స్వలింగంబులకుఁ గలుగ ననుగ్రహించె. ౮౧

తే. స్తుతింఘ్రువునకు భీమ • శంకరనకు, నమఃమనింద్రేశ్వరము పాప • నాశనంబు
దృష్టిమాత్రన భుక్తిముక్తిప్రసంబు, దేవలోకాధనతిసంప్రతిష్ఠితంబు. ౮౩
కం. భీమయదేవుని నక్షిణ, భూమిభాగమున యడ్జ • పురుషేశ్వరిది
వ్యామృతలింగము భోగ, శ్రీముక్తివిభూతదాయి • సేవకతతికిన్. ౮౪

ఆ. అగ్నికుండ మరగ • నచ్చోటనున్నది, ధాత్రీభుక్తిముక్తి • ధాతునీవి
గోనఁ దీర్థమాడి • తర్పణ మొనరింపఁ, చిత్రు యార్ధ్యలోక • గతులుగంధ్రు. ౮౫

తే. కత్తికాతారకంబులఁ • గీలుకొన్న, దినమునం వగ్నికుండికా • తీర్థమాడి
శంభునగ్నిశ్వరునిఁ జూచు • నజ్జనులకు, లలితకరతలధాత్రీ • ఫలంబుముక్తి. ౮౬

సీ. అగ్నిశ్వరుని మ్రోలు • నగ్నికుండికకూచ, తట దేశముననుండు • దక్షకుండి
యదిసర్వపాపాఘ • ముదిరిర్పుంకూనిని, బాకూపమునకు యా • మ్యంబునందు
దాతౌయణీదేవి త్రైలోక్యజనయిత్ర, చలిగొండగాచూలి • వెలసియుండు
నక్షకుండమునఁ దీర్థంబాడి యర్చి • దాతౌయణీదేవి • దక్షపుత్ర

తే. సరితపతౌష్ఠమితిథి • యందునొండె, మతిచతుర్దశియం దొండె • మహితబుద్ధిఁ
తేసింపిచ్చణామంబు • సేయునగుడు, కాంచు మోక్షంబుఁ బ్రై • ణనిర్గతమునందు.

వి. ఆయుత్తరంబున వీరభద్రప్రతిష్ఠితంబు చెంగట నిబుతిలింగంబు భీమచాఢేశ్వరు
నికీ బడిమట వరుణప్రతిష్ఠితం బగు వరుణలింగంబు వరుణకుండంబునఁ దీర్థం
బాడి వరుణవక్షత్రంబున వగణేశ్వరదేవుని దర్శించిననగుండు భవబంధనంబులం

బాయను; భీమేశ్వరు వాయవ్యదిగ్భాగంబున వాయుప్రతిష్ఠితం బగు వాయులింగంబుండు వాయుకుండంబునఁదీర్ఘంబాడి వాయులింగంబును సంవర్తించిన నగుండు మోక్షుత్తీంగూడు; సోమేశ్వరలింగంబు సోమప్రతిష్ఠితంబు, సోమనక్షత్రంబున సోమకుండంబునఁ దీర్ఘంబాడి సోమేశ్వరదేవుని వర్తించిన నగుండు భుక్తిముక్తిసంసిద్ధిం బొందు. ౮౮

తే. బావగాయఁబడత్యంతః పరమనిష్ఠ, సప్రసింధునమీచదేశంబునందుఁ
నవముఁగావించి శంభుసంస్థాపనంబు, జేసనత్యంతభక్తివిశేష మమర. ౮౯
కం.పంచాక్షరమంత్రమును జ, సిండును సత్యపతిసుతుఁడుఁ పద్మయుఁగాలం
బంచిత యోగసమాధి భ, జంచెన్ వా సంప్రతిష్ఠఁ సేవితశంభున్. ౯౦

వ. ఒక్కనాఁ డన్మహాదేవుండు త్రిగుణమూర్తులగుబ్రహ్మవిష్ణుమహేశానులచే నము
పాస్యంపగును బావరాయఁబడనకుఁ బ్రత్యక్షం బగుటయు. ౯౧

మ. కురిసెం బువ్వులవాన మగ్ధుఁడులిట్లోహాహలాన్వీతమై
విరిసెం దిక్కులు మంచమంచగతులుఁ మీచె న్నభన్వంతిఁడున్
మొరసెం దుందుభు లొక్కయున్నన్ సభోఽమూర్ధావకాశంబునం
బొరసెన్ సన్నుత మెల్లలోకములు కంఠస్థానాహకాలంబునన్. ౯౨

కం.ఆడిరి యచ్చరిలేములు, సాడిరి గంధర్వపటులుఁ పరమమునీంద్రుల్
గూడిరి బహువిధంబులఁ గొని, యాడిరి యంచంప నద్భుతావహాభంగిన్. ౯౩
కం.కొందఱు తాండవమాడిరి, కొందఱు పరిహాసకేలిఁగొఱలిరి మిత్రయుం
గొందఱు బాహుయన్ధం, బందంప ఘటం చిరన్మోహసంఘమునన్. ౯౪

వ. వ్యాసర్షిఁనుగ్రహం బొసఁగి యచ్చరమేశ్వరండు కూడినయశేషమునుబహు సర్వ
యోగీశ్వరలను సకలదేవతలనుద్దేశించి యిట్లని యానతిచ్చె. ౯౫

కం.ఈ యున్నవారలందఱు, నాయానతి వినుఁడు నెన్నునంబులులోనం
బాయం బెట్టుఁడుసంశయ, మీయన్ధము వేరములుఁ మీ నెక్కుడునుండీ. ౯౬

తే. అగ్గుఁ డెబ్బంగి నభమునఁకాభరిణము, భువనములకెల్ల నాభంగిఁభూషణంబు
దక్షవాటిపురము భోగఁమోక్షవిభవ, పావనంబందువిశ్వాసఁపరులుగండు. ౯౭

కం.త్రిభువనములందును మా, కభిమతములు పెక్కులైవఁ నారామము లం
దభిమానమంతసేయము, విభవాన్నన మైనదత్తుఁ మీటింబోలెన్. ౯౮

తే. వినుఁడు సత్యంబుసత్యంబుఁ వెండిసత్య, మాత్మలోనవిచారించిఁ యానతిఁ
దక్షవాటంబుకంటఁ దీర్ఘంబునిఖిల, మేదినిమండలంబునఁ లేదులేదు. ౯౯

గీ. వాడిగోర్లొండఁ గన్నులుఁ దోడియైన, నడుగు లడింబు చేతఁజక్కఁడచియైన
నొందుకడకేగుటలుమానియుండవలయు, డక్కుమాటలరక్షవాటంబునందు.

కం. తిష్ఠన్తాత్మకైర ప, సిష్ఠప్రతిమానుడైన శిష్ఠునకైన

నిష్ఠాశీగలిగెనేనియు, నిష్ఠాకాలంబుముక్తి నిమిత్తం బచటన్.

౧౦౧

ఆ. బ్రహ్మహత్యనువ్యతిపానంబు గురుతల్ప, గమనమాదిగాఁగఁ గలుగునట్టి

పాతింబులుపుడఁపాయు మానవులకు, నక్షవాటిభీను వర్చనమున.

౧౦౨

న. అని ముట్లధేందుచూళి యానతిచ్చి యంతర్ధానంబుచేసె తననంతరం బాహరి

విరించి పురించరాదుగు బృందారిమలను సనకసనంపననత్కుమారనత్కుహతు

లగుబ్రహ్మయోగీశ్వరులను, మాన్మండేయమందపాల మౌన్య సూంపన్యమంక

ణాదులగుమహామునులును, బౌరహాయణ నభినందించుచు, నిజస్థానంబులకుం

జని.

౧౦౩

సీ. స్వకోదానంబున్ననంబు గానునా,ధానలోకనము సిఁత్రార్చనంబు

రాంగయాశిత్పఁత్రాన్ధంబు గౌరీజ, నాద్దనపుర్రస న్నామజనము

పరఃగమహాదన్యభావనానాచ్చనా, భవనప్రవక్షిణ ప్రప్రమంబు

పంపాక్షమంత్రపారాయణజపంబు, పాశుపతాచార పునునియతి

తే. సమయమిదిసర్వదేవతా సార్వభౌము, భుక్తిముక్తిప్రదాయకు భువనభర్త

భీమనాథేశ్వరేశ్వరు న్వామిఁగొలుచు, భక్తులకున్లె నాగమపథతీయిది. ౧౦౪

మ. సుదారేశ్వరకుంభసంభవవిభుల్ ప్రాగ్నిభాగంబులం

బరవిధ్వంసికి దూరదేశమునఁదాభోగంబునక శశ్వదా

వణదార్ద్రమునక మహామహిమచే వాయువ్యదిక్పీఠు ను

న్యతక వాయుశివుండునుం యుమిగులం దాత్పర్యత్రైధ్యాతిన్.

౧౦౫

సీ. దక్షవాటిమహాస్థానంబులో లేని, యచును లేస్థానంబునందు లేదు

దక్షవాటిమహాస్థానంబులో లేని, యన్తమేస్థానంబునందు లేదు

దక్షవాటిమహాస్థానంబులో లేని, యన్తుతమేస్థానంబునందు లేదు

దక్షవాటిమహాస్థానంబులో లేని, యజ్ఞమేస్థానంబునందు లేదు

తే. దక్షవాటిక సకలతీర్థముల కిరవు, దక్షవాటిక సకలవిద్యలకుగరిడి

దక్షవాటిక విభవంబు తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియంతఃపురంబు

న. ఇట్టిమహామహిమంబుగలదత్తరామంబున సభినసింపునము, భీమమండలంబు

నృంపునము, స్వకోదావరముననాడుదము, వృద్ధగంగాజలంబులఁ దేలుదము

తల్పభాగాతోయంబులు మునుఁగుదుము, కణ్వనాహిని నవగాహితము, కౌంతే

యంబున నోలలాడునము, లనణపయోనిధి గంగాసంగమంబులం నభిషేకింతము,

రంజని హర్షోత్పన్నంబున శోమహర్షణతనయుండు సూత్రాహసంభవుండు నిఖిల

పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతం డైన సూతుండు పత్నినవిని నైమిశారణ్యపుణ్య

క్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికపరిమితం బైన సత్రయాగంబునఁ గూడినశౌనకాది
మహామునులు, యజ్ఞావశానసమయంబున శ్రీమన్నహాదేవుని సంవర్ధింపం జనిరి.
ఇది పంచాశతంశమండితంబును, సనత్కుమారసంహితాద్వి బహుసంహితాసం
ధానంబును నైనస్కాంతపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబునందుఁ జెప్పబడిన
భీమఖండంబు, భీమేశ్వరమాహాశ్లోకంబును, భీమేశ్వరపురాణం బనంబరంగు నిన్ను
హాప్రబంధంబు వ్రాసినఁ, బశంచిన, వివినఁ, బుస్తకం బర్చనచేసిన, నారాధిం
చిన, శ్రీభీమనాథేశ్వరం డాయురారోగైశ్వర్యంబులు, శాశ్వతమోక్షపదం
బును గృహసేయు.

౧౦౭

ఉ. నైభవపాకశాసన! సుమర్ష మహీధర ధైర్యవర్తి! గే

యోధయవంశదీపక! సముద్భతపీఠవిరోధసుంఘ

క్షోభకరప్రతాప! ఫణికుంఢుభక్తనిధీ! దిగంతగం

ధేభకటన్వయన్వయసంహృన్వయశేపరివంబు నిష్ఠురా.

౧౦౮

కం. రామాంబానందన! సం, గ్రామజితధనంజయీ! పరాక్రమరామా

స్వామిద్రోహరంగం! ను, హామాత్యకిరీటశేఖరామాత్యమణి.

౧౦౯

భుజంగప్రయాతము. ప్రధూత్కార్యనామంతః రియోధురీణా

విధూత్తంససేవాప్రవృత్తాంతరంగా

సంధూనిమదాసారః మాధుర్యవాక్యా

బుధాగాధనాసారః భోజనతారా

౧౧౦

గీతము. ఇది శ్రీమత్కృష్ణులనాభిపాత్ర మారిఁగూచూశ్యపాత్ర సుకవిజనవిధేయ
సకల విద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబును
మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరామార్పణమస్తు.

